

AVUI
EMPORTA'T
AMB EL DIARI

48

MARINA SUBIRATS

sociòloga

La gran tasca dels homes avui és comprendre, per fi, que les dones estem fetes per gaudir de la nostra vida de la manera que vulguem

CONTRA TOTS ELS MASCLISMES

Balears registra una denúncia cada dues hores

La llei estatal encara no reconeix diverses violències masclistes

TIA MAS

La febre del Black Friday es consolida

El petit comerç admet, a contracor, que l'avançament de les rebaixes els beneficia

ISAAC BUJ

Més restriccions al lloguer turístic

El Pacte acorda que els habitatges que hagin estat reformats amb ajudes públiques en quedin exclosos

les claus del dia**IAQUÍ****AINA VIVES**

DIRECTORA DE L'ARA BALEARS

Un projecte compromès amb el país

EM DIC AINA VIVES, som periodista i m'acab d'incorporar a l'equip de l'ARA Balears com a directora. Remarc que som periodista perquè ho som per vocació. La nostra feina és vocacional; si no ho fos, avui no seria aquí. La meua il·lusió, de sempre, era encapçalar un projecte compromès amb aquest petit país nostre que ens permetés difondre les nostres arrels i la cultura pròpia, la que ens defineix com a poble més enllà de les informacions del dia a dia que, per descomptat, a un diari hi han de ser. Fins fa dos dies coincidí talment amb en Josep Pla quan diu que "l'ideal consisteix a fer-se totes les il·lusions possibles i no creure en cap". Avui li duria la contrària. El meu somni de sempre s'ha fet realitat. He acceptat el repte de dirigir l'ARA Balears amb entusiasme, convençuda de la necessitat que tenen les nostres illes de disposar d'un mitjà de comunicació en català que ens ajudi a trencar amb els complexos que arrossegam dels vells mals del localisme i del provincialisme que sempre ens ha jugat en contra. Hem de posar en valor l'estimació que sentim cap a aquesta terra i ho podem fer eixamplant el nostre horitzó. El nostre objectiu és ara sumar, integrar i harmonitzar varietats i matisos, i incorporar noves veus que ens ajudin a ampliar la comunitat de l'ARA Balears perquè cada vegada sigui més diversa, sense perdre de vista la pròpia perspectiva. Som conscients del moment històric que viu Catalunya i que les Balears no quedaran al marge dels resultats del proper 21-D. També ens afectarà. Des de l'ARA Balears ens comprometem a mantenir un grau de professionalitat i de rigor informatiu, i un alt grau de compromís amb la nostra terra i la nostra gent.

latria

El Consell reparteix els excedents a set municipis que han cedit el control en matèria de territori a l'Agència de Disciplina Urbanística. P. 23

El Soller acull l'exposició del projecte Life Reusing Posidònia, que vol conscienciar la gent que hi ha altres maneres de construir. P. 26-27

L'eivissenc Javier Mendoza ha obert a Facebook la pàgina Evissenquisme Il·lustrat, on recupera paraules eivissencs i les il·lustra. P. 56-57

vistaltwitter**Paula (@PaulaPinya)**
Tuitaire

"Estam a dos cartells del Black Friday de començar cuinar indiot el dia anterior"

Cris Ballester (@CrisBallesterP)
Directora insular d'Hisenda

"Vull informar que el meu email està saturat per la publicitat de #blackfriday i que, de tota manera, no pens comprar res. Gràcies per la informació, però no m'interessa"

Jaume Horrach (@HorrachJaume)
Tuitaire

"Tothom arrufa el nas quan els parlen del #Blackfriday, com si això no anàs amb ells, però la targeta de crèdit treu fum"

Rafel Ruiz (@RafelRuiz)
Batle d'Eivissa

"És l'Egipte un dels llocs més polits del món. Avui a #Eivissa ploram tal barbàrie inhumana"

Elena (@elelopez77)
Tinent de batle de l'Ajuntament d'Eivissa
"Absoluta condemna a qualsevol acte terrorista al món. Molt trist per Egipte"

ISAAC BUJ

Carme Rocamora (@CarmeCRS)
Periodista

"És impressionant tota l'atenció ara mateix sobre Oxford, on, de moment (i esperem que continuï així), no es té constància de víctimes, i la desatenció que ha tingut durant tot el dia el Sinai, que ja acumula més de 270 morts. Avergonyim-nos-en"

Toni Tornero Cobos (@ToniTorCob)
Tuitaire

"El castellà predomina al carrer, al comerç, als mitjans de comunicació... C's lluita perquè també ho faci a l'escola i, així, el català esdevingui residual. Si per això cal acusar-la d'adoctrinar, es fa i tan tranquils"

Marina Aramburu (@marinaramburu)
Jurista

"Avui [ahir], una altra dona assassinada a tirs per la seva exparella a Vinaròs. Estava embarassada. #Proufemnicidis #Ensvolemvides #25N"

Margalida Capellà R. (@margalidacap)
Professora de la UIB

"Avui [ahir] minut de silenci a la @UIBuniversitat. Ja són 45 dones assassinades víctimes de violència masclista enguany. 23 orfes. #EnsEstanMatant, però només comptam les assassinades. També són víctimes les maltractades cada dia per un masclista #ProuMasclismes @DerechoUIB @OIO_IgualdadUIB"

pareumàquines

ÀLEX GUTIÉRREZ (@ALEXGUTIERREZM)

La irresponsable asimetria del periodisme d'estat amb la violència

"EL SEPARATISME ASSENYALA amb pintades la casa del jutge català de l'1-O", titulava en portada *El Mundo* el dia en què podria haver informat de l'agressió que un grup de vándals van fer a una escola valenciana *assenyalada* per Antena 3 com a adoctrinadora per haver emès un vídeo infantil sobre la història de Catalunya. És la crua asimetria: no interessen les molt reals i palpables agressions de la ultradreta, que sempre troben disculpa cavernària –o silenci informatiu, que és el mateix–, sinó només les (presumptes) pintades dels independentistes, encara que no hagin deri-

vat de moment –i que així segueixen en cap agressió física. Mentrestant, els agressors fatxes de Blanquerna a Madrid, incloent-ne un amb doble llaç familiar amb càrrecs del PP –cosí del ministre de Defensa i cunyat del secretari d'estat per a la Unió Europea–, esquiven l'ingrés a presó gràcies a una graciosa gràcia del graciosíssim, i popularíssim, Tribunal Constitucional. I ho fan sense editorials abrindats que ho denunciïn o portades ofeses. Per no dir que les seues de partits independentistes també han rebut la visita de covards espraïadors sense que els diaris d'estat n'hagin informat. L'afany d'imposar un relat polític molt concret i maniqueu se'ls ha menjat definitivament el principi bàsic del periodisme que obliga a mostrar les diferents perspectives i raons d'un conflicte.

Aquests dies discutim sobre si hi havia amenaça de violència real o no per part de l'Estat contra els independentistes si s'instava a fer una resistència pacífica per la República. A l'espera que arribin més concrecions, resulta obvi que determinats diaris, durant mesos, han mantingut un discurs que preparava els lectors (espanyols) per a aquesta violència. O bé han sigut uns inconscients o bé uns irresponsables.

TOVALLONS NEGRES**Pena de presó**

Aquesta nit he somiat en Carles Mundó, a qui no conec personalment. No hi he parlat mai, com sí que he parlat amb altres membres del Govern a la presó o amb els dos activistes, "els Jordis". Conec en Romeva i la seva família, he parlat amb en Puigdemont i en Junqueras, per exemple, i amb la Dolors Bassa. Soc amiga d'en Comín i de la seva parella i de la seva germana i l'he vist admirar la nena. Però el somni anava així. Jo anava a veure en Mundó a la presó i li deia: "Tothom diu que sortireu abans de Nadal..." I ell, molt somrient (això em feia pols), contestava: "No, no és veritat. Cap de vosaltres s'ha llegit, en les nostres causes, la lletra petita: diu que estem condemnats a cadena perpètua. No sortirem mai. Però no passa res". I jo em posava a plorar, perquè em sentia en certa manera culpable. Ell era a la presó perquè jo havia demanat, públicament, la independència. Un terrible teló de pols queia damunt meu.

El somni era aquest, que tenia la poca coherència de tots els somnis.

A hores d'ara jo no vull res més que rebre aquests homes i dones a l'estació de l'AVE o on sigui i veure com se'ls abracen els que els estimen. Vull que puguin, de nou, fer tot allò: barallar-se amb els fills perquè no es vesteixen ràpid, queixar-se del consumisme nadalenc i dir que aquest any no, que no hem de gastar tant en regals, mirar de fer règim perquè hem tingut molts sopars i no pot ser, posar-se uns mitjons gruixuts i amb l'ordinador fer un repàs a Twitter, criticar el Black Friday, decidir que no, que no veuran el partit del Barça, anar a una reunió de l'escola, córrer amb el gos per la muntanya, fer una copa amb l'ex, amb l'amic, amb l'amant, amb tots ells, encendre el foc, decidir què cuinar, veure TV3, posar-se una copa de vi, posar una cançó, agafar el metro, improvisar.

Fins que no tornin no podré celebrar les coses de la vida, que em són més presents que mai perquè justament tots ells, com que són a la presó injustament, no les tenen.

EMPAR MOLINER

b L'EDITORIAL

La violència masclista augmenta i són els homes els que han de prevenir-la

El focus comença a canviar i això és bo. Possiblement deu ser l'única cosa bona de les dades que s'han donat a conèixer aquesta setmana en relació a la violència masclista. Segons les dades del Consell General del Poder Judicial, durant els primers sis mesos de l'any s'ha registrat a les Balears una denúncia cada dues hores. Són la comunitat amb la taxa de denúncies per violència de gènere més alta de l'Estat. Són xifres molt preocupants que mostren fins a quin punt es manté i creix aquesta plaga.

Però -i aquí ve el canvi- cada cop més queda clar que qui hi ha de fer alguna cosa són els homes. No cal instruir més les dones sobre com vigilar i mirar de protegir-se davant aquestes agressions; desgraciadament la majoria ja ho fan perquè han après a viure amb por des de petites i perquè a sobre

els han fet creure que la responsabilitat del que els pugui passar és seva per no haver vigilat prou. Doncs no. Ells, els agressors, són els culpables, i són ells els que han de canviar i assumir la pena. Cal instruir-los a ells perquè entenguin que no han d'agredir, i castigar-los socialment quan ho fan. No sols ha faltat pedagogia, sinó que el

Els casos han augmentat, però el focus de la culpa comença per fi a caure sobre l'agressor i no la víctima

masclisme sociològic i sobretot el mediàtic han accentuant encara més aquests comportaments.

El cas dels assetjaments sexuals en el món de l'espectacle, iniciat per l'escàndol del productor Harvey Weinstein, ha demostrat que amb la pressió de les víctimes i amb una campanya solidària a tot el món es pot fer una de-

núncia que tingui conseqüències directes i reals en la feina i el prestigi dels denunciats. Després de Weinstein n'han caigut d'altres perquè almenys públicament ja no és acceptable en una empresa que es mantinguin personatges així. I la polèmica que va provocar que els acusats en el cas de la violació dels Sanfermines intentessin salvar-se dient que

la víctima després va seguir fent vida normal ha sigut un altre punt d'inflexió. De què van? La reacció ha sigut tan contundent que fins i tot els advocats han hagut de retirar

l'informe que havia fet el detectiu que l'havia seguida.

Els focus han canviat perquè les dones, i cada cop més homes, ja no estan disposades a deixar passar per alt cap agressió. Davant aquestes actituds, la reacció hauria de ser, socialment, com la del cartell de la portada: "Qui t'has cregut que ets?" Doncs això.

LES CARES DEL DIA

Miquel Fiol

El director científic de l'IdIS-Ba és al capdavant d'una entitat que es consolida, cada any, com el gran referent de la investigació científica a les Balears i esdevé una de les esperances per al tan anhelat canvi de model econòmic a l'Arxipèlag. L'acreditació de l'institut, que avança a bon ritme, és el gran repte imminent a assolir. **P. 24-25**

Jaume Flexas

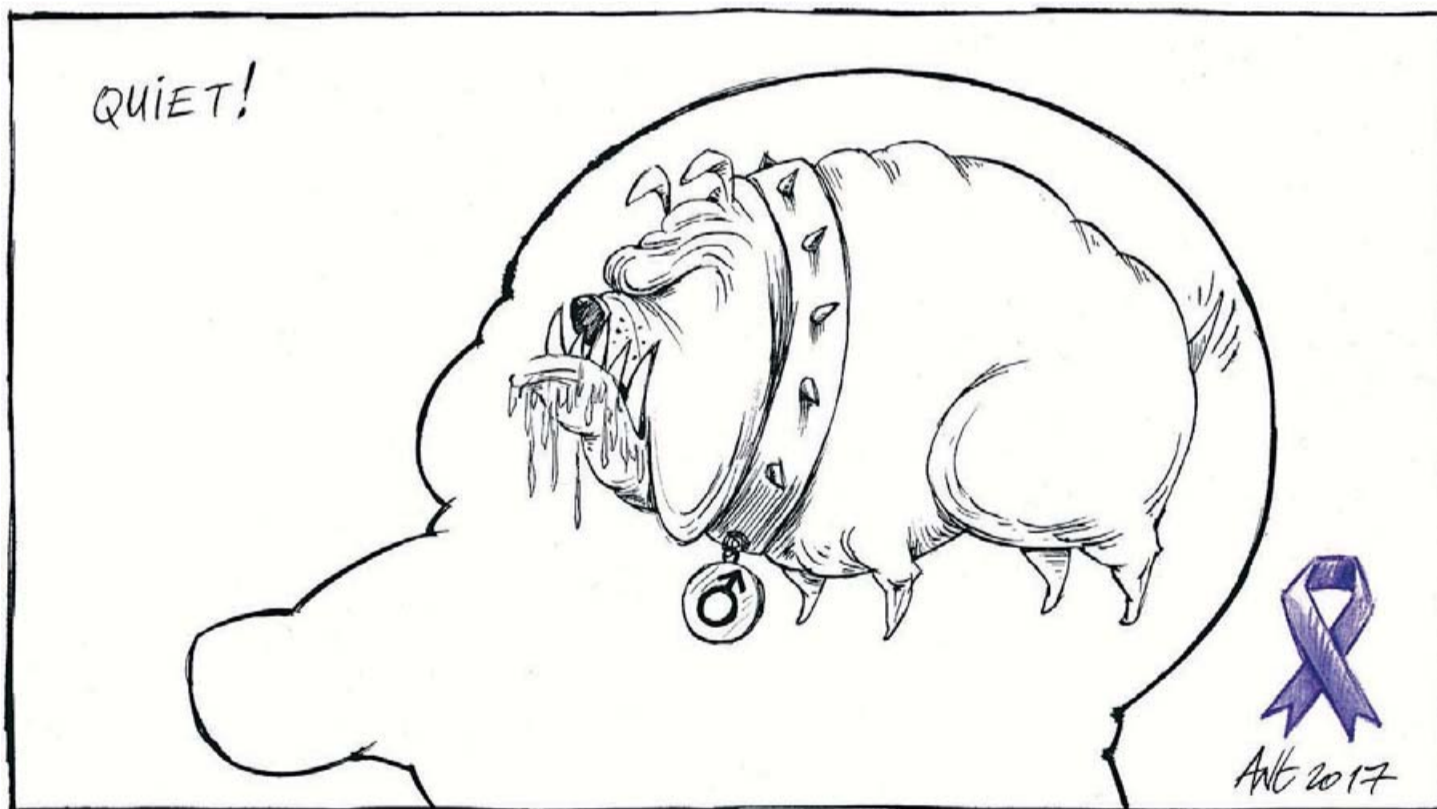
El doctor en Biologia de la UIB és un dels colidors d'un projecte de generació d'energia a partir de la biomassa que ha estat finançat amb 9 milions d'euros per la Comissió Europea i que podria aportar alternatives molt interessants, especialment a les Balears, davant el ja assumit escenari d'una progressiva minva dels recursos hídrics, els anys a venir. **P. 52-53**

Cristóbal Montoro

El govern de l'Estat compleix, per enèsim pic, les seves promeses respecte del nou model de finançament i endarrereix, de nou, el llindar per a la seva proposta, que ara es preveu que doni a conèixer durant els primers mesos de 2018. En canvi, la quota basca s'ha resolt amb celeritat sense que l'afectàs la situació a Catalunya. **P. 15**

ANTHONY GARNER

restaurant
es cruce
VILAFRANCA

CUINA TÍPICA MALLORQUINA

CARNS . CARAGOLS

PALMA - MANACOR, KM 41 RESERVES: 971 560 073

Dossier

LES ALTRES VIOLÈNCIES MASCLISTES

CARMEN BUADES
PALMA

Les Balears són la comunitat amb la taxa de denúncies per violència de gènere per dones més alta de l'Estat. Les dades del Consell General del Poder Judicial (CGPJ) diuen que, durant el segon trimestre del 2017, es varen registrar 26,9 denúncies per cada 10.000 dones.

Durant els primers sis mesos de l'any, es va registrar una denúncia cada dues hores. Si es miren les dades des del 2013 (les darreres que ofereix el CGPJ), les Balears són el territori que té una major taxa mitjana anual de víctimes mortals i d'agressors per cada milió d'habitants.

Les dones que els jutjats de les Illes varen rebre durant el segon trimestre de l'any són un 17,7% més de les que es varen atendre durant el mateix període de l'any passat i, d'ençà que va començar el 2017, 45 dones han estat assassinades per les seves parelles o exparelles.

Però què és una víctima de violència de gènere? Segons la legislació espanyola, una dona que ha estat amenaçada, agredida, violada, assassinada... per un home que és la seva parella o exparella. No obstant això, els abusos sexuals que es produeixen per amics o coneguts, com també, per exemple, l'assassinat de la nova parella de la víctima, o dels seus fills, o de les seves amistats, són delictes que queden fora de la Llei de mesures integrals contra la violència de gènere que es jutgen a partir del Codi Penal.

Una llei pionera

L'any 2004, quan es va aprovar, aquesta llei es va veure com una regulació pionera a tot Europa que per primera vegada entenia la violència cap a les dones com a part d'una estructura i d'un sistema de valors que legitima la desigualtat entre dones i homes, i la subordinació d'unes respecte dels altres. Dins la seva exposició de motius, s'entén la violència masclista com un element sistèmic de la nostra societat que abasta tots els àmbits, però "fa una concreció molt específica" d'aquelles dones a qui protegeix, explica Francisca Mas, advocada i presidenta del Lobby de Dones.

A més, la llei "s'ha vist superada" per un "rearmament patriarcal" que demostra que hi ha "altres tipus de violència qualitativament molt diferents" de la tan arrelada violència entre les parelles o exparelles i que, si bé estan castigades pel Codi Penal, no s'estan perseguint entenen-les com una violència que es produeix contra les dones pel simple fet de ser-ho.

Algunes lleis autonòmiques han volgut anar més enllà i fer més àmplia la cobertura que s'ofereix a les dones davant la violència masclista. En el cas de les Balears, la Llei d'igualtat que va aprovar-se l'estiu del 2016 reconeix la violència eco-

La violència de gènere a les Illes: una denúncia cada dues hores

L'esforç per ampliar el ventall de lluita contra el masclisme és una de les batalles vives del feminisme

Avanç
A les Balears, la llei reconeix i persegueix la violència econòmica

nòmica, que és aquella exercida per un home que, per exemple, es nega a pagar a la seva exparella una pensió de manutenció per a la cura dels seus fills.

Des dels moviments feministes s'ha defensat històricament la importància d'entendre com a violèn-

cia específicament de gènere aquella que és física o psicològica i que es produeix cap a les dones fora de l'àmbit de la parella, però també d'altres: la violència institucional que s'exerceix des d'algunes administracions que, per exemple, revictimitzen les dones que han patit una

agressió masclista; la violència simbòlica que es produeix fruit d'un sistema de valors que perpetua els estereotips de gènere i la divisió sexual del treball; la violència obstètrica que nega a les dones embarassades la possibilitat de decidir sobre el seu part...

Aconseguir que la lluita contra les violències masclistes sigui una qüestió d'Estat (un dels mantres que es repeteixen sovint és que, a l'estat espanyol, han mort des de l'any 1985 més dones assassinades per les seves parelles o exparelles que les persones mortes pel terrorisme d'ETA) ha estat una altra de les lluites del feminisme.

Fa dos anys, grans manifestacions varen recórrer les principals ciutats espanyoles exigint-ho i, aquest estiu, els diferents partits polítics varen anunciar un pacte d'Estat contra les violències masclistes que havia de suposar la inversió de més de mil milions d'euros en cinc anys per combatre-les.

Una de les principals crítiques que va rebre aquest anunci va ser la manca de concreció pel que fa a on es destinarien exactament aquests do-

COMMEMORACIÓ DE LA PRIMERA MANIFESTACIÓ

El Consell de Mallorca i Cort varen commemorar ahir la primera manifestació per l'erradicació de la violència masclista que es va dur a terme a Ciutat, l'hivern de 1979. Es varen denunciar els assassinats i les violacions

de tres dones en menys d'un any a Mallorca. Una placa a la plaça d'Espanya commemora la manifestació com una "empremta de fites i lluites de les dones als carrers", va indicar la directora general d'Igualtat, Lucia Segura.

La mobilització del moviment feminista ha aconseguit introduir en el debat polític la necessitat de posar fi a la violència cap a les dones. ARXIU

blers i des del govern central es va assegurar que, en dos mesos, es presentaria un calendari i una relació desglossada de les inversions, però arriben tard.

Mas considera que algunes de les mesures que es plantejegen al pacte, com retornar als ajuntaments les competències en igualtat, són positives, però adverteix que, "si no hi ha recursos ni un compromís econòmic", aquestes propostes poden quedar en paper banyat. De fet, recorda que "a partir del 2008 hi va haver una retallada del pressupost en igualtat" de la qual encara no ens hem recuperat i, per tant, els increments que s'anuncien ara estan viciats perquè continuen per sota del que s'hi destinava fa deu anys. L'objectiu d'aquests recursos ha de

ser, per l'advocada feminista, les polítiques de prevenció que lluiten contra un "patriarcat desfermat i virulent".

Un altre dels reptes per avançar cap a la igualtat de dones i homes seria, segons Mas, modificar la Llei contra la violència de gènere. En aquest sentit, es podria millorar la protecció dels menors assassinats pels seus pares com a eina per ferir la mare: "durant els primers anys no es comptabilitzen com a víctimes". Ara sí, però continua havent-hi incoherències, com el fet de revisar la pàtria postetada d'un home que exerceix violència cap a la seva parella davant el seu fill, però "tenim una praxis judicial" que no ens diu que un maltractador no pot ser mai un bon pare".

1.000 milions

És la quantitat que, en cinc anys, el govern invertirà en el pacte d'Estat contra la violència masclista

26,9 denúncies
Per cada 10.000 dones registrades en tres mesos

Una llei contra totes les formes de violència masclista

OBSERVATORI

MARIA DURAN I FEBRER

ADVOCADA I PRESIDENTA DE THEMIS, ASSOCIACIÓ DE DONES JURISTES

Una societat patriarcal és aquella en què no hi ha igualtat entre homes i dones, en què els rols de dones i homes estan clarament diferenciats, no només quant al què fer sinó també quant al valor que es dona al que fan els homes i al que fan les dones, sent considerat sempre el què fer dels homes més valuós que el de les dones, que segueixen sent subsidiàries a l'àmbit públic i que assumeixen, quasi íntegrament, les tasques domèstiques i la cura dels infants i les persones vulnerables a l'entorn familiar.

La violència contra les dones sempre ha estat una eina ideal per tenir controlades les dones. Tolera al llarg dels anys pels poders públics, presenta múltiples vessants. A l'àmbit de la parella es presenta com a maltractaments, insults, amenaces, coaccions, lesions i assassinat. I en alguns casos, malgrat que la relació de parella hagi acabat, es presenta la violència econòmica contra la dona mitjançant l'impagament de pensions, el fet de deixar d'abonar les quotes hipotecàries provocant el desnonament de la llar, etc. La violència econòmica sempre suposa coaccions i en alguns supòsits amenaça.

A l'àmbit laboral, la violència de gènere té la manifestació extrema en l'assetjament sexual i en l'assetjament moral per raó de gènere. Tots dos tenen greus conseqüències psicològiques per a la víctima i econòmiques en la mesura que moltes vegades van acompanyades d'acomiadaments i/o obstacles en la promoció professional.

A l'àmbit social, les agressions sexuals són l'expressió d'un sistema patriarcal que parteix de la idea que l'home té disponibilitat sobre el cos de les dones, siguin conegudes o no de l'agressor.

A més de tot això exposat, la globalització ha generalitzat el tràfic de dones per a l'explotació sexual i la utilització de les dones com a incubadores de criatures que mai coneixeran els seus orígens biològics.

El comú denominador que tenen totes les formes de violència enunciades és la voluntat de control de les dones perquè es mantinguin en una posició subordinada a l'home, i aquesta finalitat de domini és la que ha de combatre la redacció d'una llei contra totes les formes de violència masclista.

Poder
La violència contra les dones sempre ha estat una eina ideal per controlar-les

Societat
En aquest sistema es creu que l'home pot disposar del cos de la dona

La Llei Orgànica 1/2004 de mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere inclou una perspectiva integral de prevenció de la violència, d'atenció a les víctimes, de sanció als delinqüents i de restitució al projecte de vida de les dones que pateixen violència per part de la parella o exparella i els fills i filles de les dones que si més no han sofert violència psicològica per presenciar la violència contra la mare. Aquesta llei, contra la qual es varen posar més qüestions d'inconstitucionalitat que contra cap altra llei de la democràcia i que ha trobat molts d'entrebancs per al seu desenvolupament, malgrat les dificultats, ha permès que moltes dones i els seus fills i filles hagin pogut acabar una convivència amb el violent. No així les assassinades ni els nins i nines assassinats pel pare o company de la mare -malauradament des que començà el 2017 ja són onze els nins i nines assassinats.

El Pacte d'Estat contra la violència de gènere aprovat al Parlament Espanyol ens permet tenir esperances de poder arribar en un temps raonablement curt al consens sobre una llei contra totes les formes de violència masclista, que faci evidenciar la dignitat de les persones com a eix vertebrador de les mesures a adoptar per prevenir, protegir les víctimes, sancionar els delinqüents, reparar els danys i restituir el projecte de vida de les persones que han estat víctimes. Aquesta és la recomanació de les Nacions Unides.

Tota violència inclou voler controlar.

FRANCESC MELCION

LES ALTRES VIOLÈNCIES MASCLISTES

“Vares tancar bé les cames?”

Els abusos i les agressions sexuals fora de la parella es persegueixen sense una mirada de gènere

CARMEN BUADES
PALMA

El març del 2016, una jutgessa va demanar a una dona que havia patit una violació si, durant l'agressió, havia intentat tancar bé les cames. Sovint, els mitjans de comunicació fan referència a la roba que vestia una víctima d'una agressió masclista (o si havia begut); els tribunals qüestionen la barrera del consentiment, com si fer determinades passes bloquejàs tornar enrere, i les dones es troben revivint una experiència traumàtica davant algú que qüestiona el seu relat.

Aquesta situació podria ser diferent si totes aquestes dones fossin ateses per serveis especialitzats, formats i sensibilitzats en qüestions de gènere, però, ara per ara, la Llei de mesures integrals contra la violència de gènere protegeix les víctimes que hagin estat agredides per les seves parelles o exparelles.

Per tant, si un home pega a la seva companya sentimental, ella decidirà a quina ciutat vol declarar, ho farà davant els Jutjats de la Dona, rebrà assistència jurídica i psicològica, trobarà facilitats per canviar el centre escolar dels seus fills, pot optar a una ajuda econòmica... Però si l'agressió l'ha comesa un desconegut o una persona de l'entorn amb qui no tingui una relació sentimental, el delictu perd la perspectiva específica de gènere, aquestes mesures desapareixen i s'aplica a l'agressor el Codi Penal.

“S'ha d'obrir el ventall a nous fenòmens com les agressions despersonalitzades”, considera Francisca Mas, presidenta del Lobby de dones i advocada. Així, Mas considera que els drets subjectius que la Llei contra la violència de gènere garanteix a les dones “s'haurien d'ampliar a totes les violències masclistes”, com diu el Conveni d'Istanbul signat el 2011.

Aquesta és una de les reivindicacions del moviment feminista, que considera que les violacions i els abusos i les agressions sexuals tenen un clar component de gènere (aquestes dones són violades, se n'abusa i se les agredeix perquè són dones) que la llei que pretenia ser integral l'any 2004 encara no considera.

“Si hi hagués prou sensibilitat, es podria millorar l'assistència a les víctimes”, explica Mas, sense haver de modificar la llei. L'Estatut de la víctima, que va aprovar-se fa dos anys, dona eines als tribunals per garantir la protecció i la manera

2,65
violacions
per cada 10.000
denunciades a
Espanya el
2015

215.000
crims sexuals
es varen denunciar a la
Unió Europea durant el
2015, segons les darreres
dades
d'Eurostat

Durant el 2015, a l'estat espanyol es varen denunciar més de tres violacions diàries. FRANCESC MELCION

com s'atenen les persones que han sofert violència masclista. “Els instruments per fer-ho hi són, però falta coratge i formació”, assegura.

Les dades

Segons les darreres dades d'Eurostat, publicades aquesta mateixa setmana, durant el 2015 es varen de-

nunciar a l'estat espanyol 9.869 crims de violència sexual, 1.229 dels quals varen ser violacions: més de tres cada dia. L'agència d'estadística recorda que, tot i l'impacte que generen aquestes dades, la realitat social és encara pitjor, ja que les seves estadístiques tenen en compte els crims denunciats i no tenen per què ser tots els comesos.

Això explicaria que països com Suècia, on existeix una major conscienciació en termes de gènere, la

Assistència
La Llei contra la violència de gènere dona eines a les víctimes per protegir-les

Perspectiva
Les agressions fora de la parella tenen també un component de gènere

taxa de denúncies sigui la més elevada del continent: no per una major presència del problema, sinó per una major visibilització i cultura de la denúncia. En qualsevol cas, l'any 2015 es varen denunciar 215.000 crims de violència sexual a la Unió Europea i Espanya va acabar l'any amb 2,65 violacions per cada 100.000 habitants.

Davant aquestes dades, salta a la vista l'obvietat que encara queda un llarg camí per recórrer i que, amb cada passa que el moviment feminista fa o força l'Administració a fer, el patriarcat troba la manera de continuar exercint el seu poder: “Si el patriarcat s'ha rearmat, nosaltres també hem de cercar nous recursos”, afirma Mas. Entendre que un abús sexual en una festa, una violació al carrer és un acte impregnat de masclisme serà una primera passa per deixar de qüestionar la força que ha de fer una dona amb les cames per evitar se violada. —

‘La Manada’ com a exemple paradigmàtic

La menor protecció en què es troben les dones que han estat víctimes d'una agressió masclista fora de la parella ha tingut el seu exemple paradigmàtic amb el judici a ‘La Manada’, els cinc homes que presumptament violaren una jove durant les festes de Sant Fermí de Pamplona de l'any passat. El segui-

ment del judici i qüestions com el fet que la dona, madrilenya, s'hagi hagut de desplaçar fins a Navarra a declarar han estat obertament criticats des del moviment feminista perquè no s'hi ha inclòs una percepció de gènere que tingués més en compte la protecció de la víctima i la confiança en el seu relat.

A. SCHNABEL
PALMA

Els altres feminicidis rere una llei obsoleta

Filles i fills, dones en situació de prostitució, víctimes del tràfic... les víctimes que les estadístiques obliden

“Les dones en situació de prostitució sofrim la violència fins i tot després de perdre la vida”, lamenta Amelia Tiganus, supervivent del tràfic i l'exploració sexual i actualment activista de Feminicidio. “No tenim la mateixa cobertura en els mitjans de comunicació ni el mateix impacte en la societat que els altres casos de dones assassinades pel fet de ser dones. “Només eren putes, deuen pensar”, diu.

La Llei orgànica de la violència de gènere, que va ser aprovada l'any 2004, defineix la violència masclista com la “manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones; s'exerceix sobre aquestes per parts dels qui són o han estat els seus cònjuges, o dels qui estan o han estat vinculats a elles per relacions similars d'afectivitat”. L'opinió que aquesta llei suposa fer una passa endavant respecte de l'anterior situació legislativa és pràcticament unànime. No obstant això, les insuficiències d'aquesta norma s'han anat fent cada vegada més evidents així com van passant els anys.

L'altra violència de gènere

La llei deixa fora els assassinats masclistes de prostitutes, per exemple. Segons explica Amelia Tiganus, la legislació tampoc empara les filles i els fills que han estat assassinats a causa del masclisme. Tampoc els amics ni els amants ni les parelles actuals, malgrat que no siguin pròpiament dones, ni parelles o exparelles.

La plataforma Feminicidio.net disposa d'una base de dades que inclou tant els assassinats masclistes reconeguts en la Llei de la violència de gènere del 2004 com aquells que també en són una conseqüència però que la legislació no reconeix com a tals. La plataforma va comptar l'any passat a tot l'Estat 105 feminicidis –l'assassinat

d'una dona pel sol fet de ser dona–, però també ha recollit les xifres d'altres assassinats de dones comesos per homes que no són considerats feminicidis. A les Illes Balears, per exemple, la plataforma en registrà set.

Poden consultar-se al web els feminicidis íntims, que són aquells que sí que empara la llei. També poden consultar-s'hi els feminicidis no íntims –no existeix relació entre l'home i la dona–, els feminicidis infantils –nines assassinades per homes–, els feminicidis familiars –dones assassinades per homes amb qui tenen un parentiu–, els feminicidis per tràfic de persones o feminicidis per prostitució, això és, de dones en situació de prostitució que han estat assassinades a mans dels seus clients.

La plataforma fins i tot recull els casos d'homes assassinats per violència masclista. Un home de 37 anys va ser assassinat a Santa Ponça per l'exparella de la seva al·lota. Al costat d'aquesta dada hi diu “xifra no oficial”, encara que, al cap i a la fi, la víctima –home– va ser assassinada perquè l'agressor volia fer mal a la dona que li havia posat les banyes i a qui considerava de la seva propietat.

Tiganus destaca que,

Visibilitat
“Les xarxes de prostitució no gaudeixen de la mateixa cobertura”

Còmplice
“L'Estat inclou al PIB els cinc milions diaris que genera la prostitució”

entre el 2010 i el 2015, Andalusia i el País Valencià encapçalen el rànquing de feminicidis per prostitució, amb un 26% dels casos. Catalunya les segueix. En tots aquests casos, els cossos de les víctimes han estat trobats. No obstant això, dins l'obscura xarxa del món de la prostitució, l'activista explica que tenen lloc moltes desaparicions. Totes aquestes no s'inclouen en les estadístiques, encara que amb tota probabilitat hagi tingut lloc un feminicidi. “Poc importa que una dona en situació de prostitució hagi estat assassinada, per això l'Estat no mobilitza tots els mitjans que calen per trobar-ne els cossos que s'han perdut per sempre”, assegura.

Masclisme i xenofòbia, de la mà

Així mateix, Tiganus subratlla que la majoria de dones en situació de prostitució que han estat assassinades són estrangeres. Corresponen a un 68% del total. “Podem parlar d'una sobrerrepresentació de dones estrangeres en les xarxes de prostitució”, assenyala Tiganus, tenint en compte que

només han vingut de fora el 10% de les dones espanyoles. “I una majoria molt significativa de dones en situació de prostitució provenen de països empobrits”, afegeix. En canvi, la gran majoria dels autors dels feminicidis per prostitució són un 65% espanyols.

Error del sistema

Per què l'Estat no reconeix, d'una vegada, els feminicidis per prostitució com a crims de violència de gènere? “L'Estat hauria de reconèixer que està actuant malament i que hauria d'invertir en molts més esforços”, sosté Tiganus. L'activista considera, en aquest sentit, que l'Estat n'és còmplice. “Des de l'any 2014, Espanya inclou en el PIB els 5 milions d'euros diaris que genera el tràfic de persones i la prostitució”, manifesta.

Tiganus afirma que les forces de seguretat o els mateixos agressors es basen en el fet que la justícia deixi fora aquests feminicidis no reconeguts. Malgrat tot, aquests casos no són invisibles. “Allò que passa, però, és que la societat no els vol veure”, conclou.

LES ALTRES VIOLÈNCIES MASCLISTESNEUS SUÑER
PALMA

Quan la discriminació és exercida per les institucions

Les discriminacions que pateixen les dones migrades venen donades per diversos factors relacionats amb el gènere i la raça

Les discriminacions per raons de gènere, de raça o de classe se solen entendre com diversos focus aïllats l'un de l'altre, en comptes d'entendre's com diversos factors entrelaçats que canvien segons el context i que fan que es pugui entendre aquesta discriminació com quelcom global. A poc a poc, la justícia comença a parlar de "múltiple discriminació", tot i que la concepció social no ha canviat. Aquesta idea de les discriminacions fan que la legislació, en general, no protegeixi les persones migrades i que ho faci encara menys en el cas de les dones.

Com apunta l'antropòleg i professor de la UIB Alexandre Miquel, les dones migrades es troben amb diversos contextos que les col·loquen en situació de desprotecció. El fet que estiguin en una situació regular o irregular també influeix en el context discriminatori. Cal tenir en compte que els darrers anys la normativa d'estrangeria, ja de per si restrictiva, s'ha anat endurint tant a escala estatal com europea. Així, les dones que arriben es troben, primerament, amb moltes dificultats per

Restricció

La Llei d'estrangeria espanyola s'ha endurit encara més per aconseguir la documentació

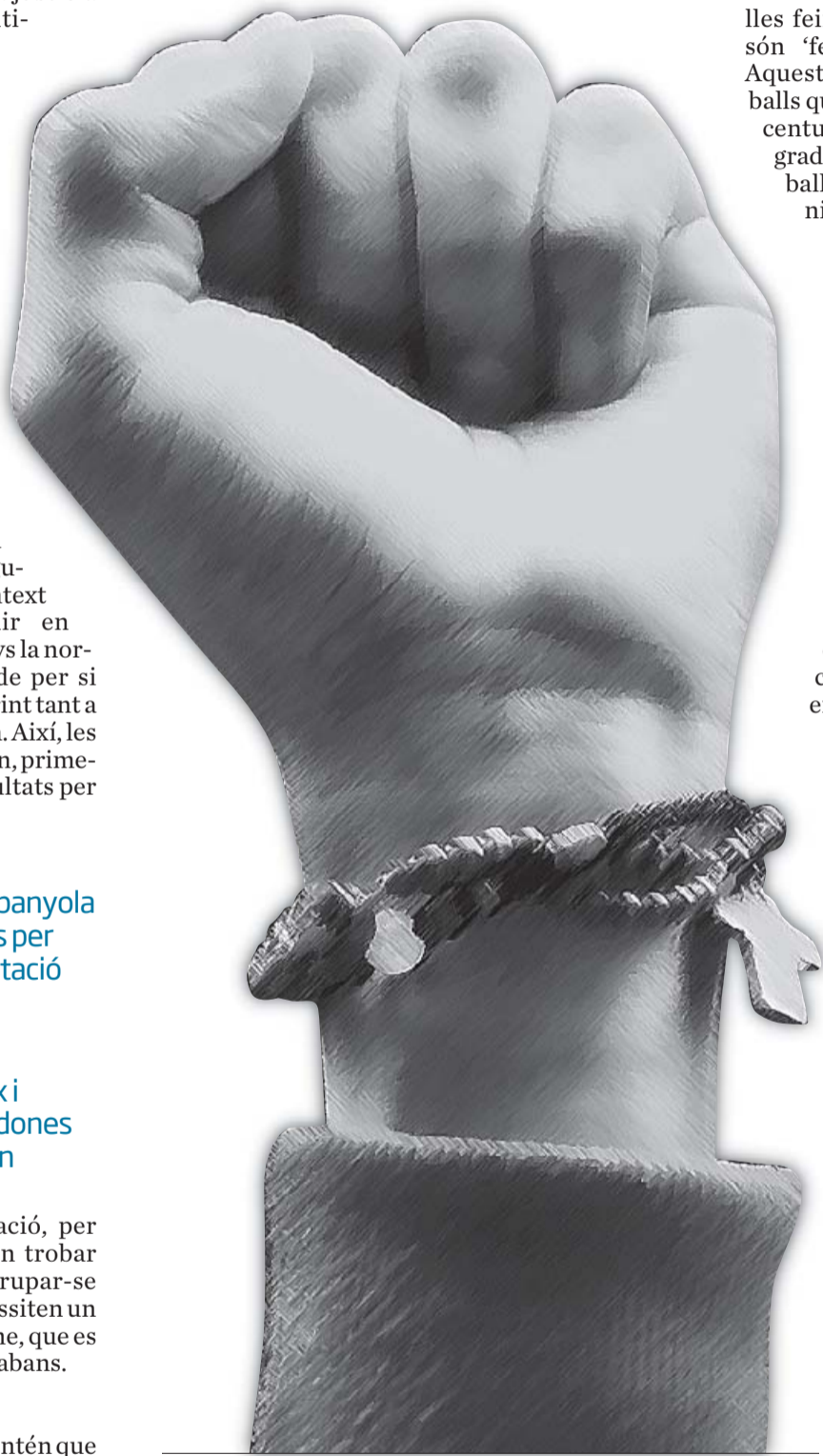
Feminització

La tendència s'inverteix i actualment i hi ha més dones que homes que emigren

aconseguir la documentació, per exemple. També es poden trobar que, per llei, si volen reagrupar-se amb el nucli familiar, necessiten un permís que depèn de l'home, que es pressuposa que ha vingut abans.

El factor econòmic

Així, la normativa encara entén que qui parteix dels seus països són, majoritàriament, homes. La realitat és un altra des de fa uns anys. Com apunta Miquel, "les arribades s'estan feminitzant", cosa que es tradueix en el fet que són elles les que "introdueixen els canvis, construeixen nous nuclis familiars i mantenen vincles". A aquest fet, s'hi sumen uns treballs 'enfocats' cap a dones; és a dir, aque-

lles feines que es consideren que són 'femenines' per estereotip. Aquest factor ja es veu en els treballs que fan les dones locals i s'accentua quan es parla de dones migrades. D'aquesta manera, el treball precari està altament feminitzat, i dins aquest el que més ho està és el que realitzen dones migrades. Cal tenir en compte que, per accedir a una feina regulada, és necessària la documentació de residència. Per tant, han d'accedir a feines il·legals. Miquel apunta que la gran majoria treballen en "la neteja il·legal, la de cases, per la qual cosa fan feina en condicions d'exploatació i desprotecció en un àmbit privat".

Les dones migrades amb fills tenen un altre factor de pressió, ja que si no poden mantenir els infants, poden ser retirats pels Serveis Socials.

Explotació sexual

Moltes de les dones migrades que arriben ho fan a través de màfies que les exploten sexualment. L'educadora Magdalena Alomar, del Casal Petit de Palma, treballa amb dones en situació de prostitució a les quals donen eines per guanyar autonomia i empoderar-se. Explica que la violència que pateixen aquestes dones no només és quan arriben, sinó que durant el camí "ja n'han

patit de psicològica, de sexual...". També remarca que aquestes dones són doblement victimitzades i normalment criminalitzades per part de la justícia. "Les dones que han estat víctimes de tràfic normalment no denuncien: primer, per por i, després, perquè si ho fan els posen moltes barreres, perquè se'ls demanen moltes proves que moltes vegades no poden aconseguir i les acaben victimitzant".

Violència estructural

Tot això, apunta Alomar, no és només problema de la justícia, sinó que és un problema de "sensibilització en tots els àmbits, des de l'Administració fins a la societat". Miquel afegeix que amb les dones migrades es donen dos processos bàsics: la seva invisibilització en la societat o el paternalisme cap a elles. Des de la

Precarietat
El treball precari està altament feminitzat, i dins aquest el que més ho està és el que realitzen dones migrades

Problema
Invisibilització i paternalisme: dos estigmes que pateix aquest col·lectiu

societat es creen unes "presumpcions ètniques i culturals" sobre els països d'origen d'aquestes dones que no solen ser certes, però que creen uns marcs que són interioritzats per la població i per les institucions, que les deixen sempre "en una posició d'inferioritat legal, que s'acaba naturalitzant". Aquestes actituds socials es retroalimenten de la passivitat de les institucions, no només les que s'entenen per polítiques, sinó les administratives, com els Serveis Socials.

A tot això, s'hi suma el fet que les dones migrades s'han d'integrar en el sistema de valors i culturals hegemònic, que sol "sobredimensionar" aspectes com dur o no el *hijab*. Miquel apunta que s'ha imposat el fet d'haver d'estar adscrit a una cultura concreta "i única per sempre", la qual cosa potencia el racisme i l'aversion cap a altres concepcions culturals.

Per tant, les discriminacions no venen només donades per un factor concret, sinó per molts, ni són tan explícites com poden semblar. Estan, a més, sustentades per uns estereotips que es fomenten des dels mitjans de comunicació, les institucions, l'educació o els mateixos programes i eines que donen a les persones migrades quan arriben als països de destinació. —

Què és la interseccionalitat?

La interseccionalitat és el terme que s'utilitza per parlar d'aquella perspectiva que explica que les diverses identitats que defineixen les persones (el gènere, la classe social, l'edat, la religió, la nacionalitat, etc.) no es poden entendre de manera independent, sinó que estan interrelacionades. El concepte fou teoritzat per primer pic per Kimberlé Williams Crenshaw i ha resultat una eina bàsica per comprendre de manera completa la identitat pròpia i els sistemes de discriminació i opressió determi-

nats que es generen quan s'entrellacen les categories. Es proposa la necessitat de pensar cada element d'una persona com quelcom lligat amb la resta d'elements per comprendre de manera total la pròpia identitat, a més de com es produeixen les desigualtats socials des d'una base multidimensional. Les maneres d'exclusió no actuen independentment, sinó interrelacionades, i creen un sistema d'opressió que reflecteix les interseccions en forma de múltiples maneres de discriminació.

OBSERVATORI

RAFAEL BORRÀS
ANALISTA SOCIOLABORAL

Bones ocupacions contra violència masclista

En el Dia internacional contra la violència cap a les dones és pertinent assenyalar que, aquesta xarxa, cal combatre-la des de tots els àmbits. També des de l'àmbit laboral. La violència masclista és, sens dubte, la manifestació més dramàtica de la desigualtat entre homes i dones que generen les dinàmiques de les estructures socials patriarcales. Val a dir que una d'aquestes estructures patriarcales és l'anomenat mercat de treball remunerat.

Un dels objectius –tan important com retòric– de les societats democràtiques és remoure les dificultats perquè aquestes esdevinguin en societats amb un alt grau d'igualtat social i, òbviament, d'igualtat de gènere. Però em tem que, en la mesura que l'impuls igualitari de la democràcia minva –és, a tall d'exemple, més important aplicar polítiques d'austeritat sense pietat per controlar el dèficit i/o el deute que no pas reduir les desigualtats socials o de gènere per garantir la cohesió social–, es produeix una mena de normalització d'aquestes desigualtats. D'aquesta falta de compromís de debò amb la igualtat entre homes i dones, n'és un bon exemple la falta de reacció de les institucions, amb mesures pràctiques, per a capgirar la situació que palesen dos informes recentment publicats amb una autoritat, en els dos casos, gens sospitosa de feminisme radical: 1. L'Informe global sobre la bretxa de gènere 2017 del Fòrum Mundial de Davos, per primera vegada en una dècada –des del 2006, any en el qual va començar a realitzar-se–, demostra que la bretxa de gènere creix en les quatre variables que calcula (assoliments educatius, salut, oportunitats econòmiques i apoderament polític). La conclusió de l'informe és demolidora en afirmar: “Més enllà de les sensibles diferències per regions, al ritme actual, la bretxa econòmica global es tancarà en 217 anys”. 2. La constatació de les reculades en igualtat d'oportunitats entre homes i dones al món del treball remunerat que posa de manifest el *Social Justice in the EU - Index Re-*

El 32% de les dones tenen un salari inferior al Salari Mínim Interprofessional. ISAAC BUJ

port 2016, que elabora la fundació Bertelsman.

És en aquest context global de desigualtat on cal analitzar les desigualtats que sofreixen les dones al mercat laboral illenc. Vegem algunes dades: a) La taxa d'ocupació de les dones en el tercer trimestre d'enguany ha estat un 12% inferior a la dels homes. b) El percentatge de població ocupada masculina a temps parcial ha estat aquest estiu del 6%, mentre que el de població femenina s'ha enfilat fins al 17,6%. c) Les recents dades de l'Agència Tributària sobre salaris del 2016 posen en relleu que la bretxa salarial és del 17,6% i que la pobresa laboral és, especialment, pobresa femenina, ja que el 32% de les dones tenen un salari declarat a Hisenda inferior al Salari Mínim Interprofessional (9.172,80€/any) i més del 17% amb

Libertat
La precarietat laboral sol esdevenir precarietat vital

prou feines arriben a la meitat d'aquesta quantitat. d) Segons l'últim informe –amb dades del 2016– de la Xarxa Europea de Lluita contra la Pobresa i l'Exclusió Social (EAPN), a les Illes Balears la taxa de pobresa femenina segueix sent un punt superior a la masculina –16,1% i 15%, respectivament–. No obstant això, el que és substancial és que un 5,1% de dones viuen en situacions de privacions materials greus, mentre que els homes en aquesta situació representen el 2,3%.

Tot plegat ens està indicant que totes les dones, i també les víctimes de la violència masclista, sofreixen una major precarietat laboral que, diguem-ho sense embuts, les col·loca en una situació de vulnerabilitat i precaritzada la seva capacitat de resistència a les agressions, i de resiliència

per recuperar-se'n. En aquest sentit, convé no perdre de vista que el treball remunerat segueix sent el principal distribuïdor primari de la riquesa generada i, per tant, de la renda disponible de les persones. En absència d'una Renda Bàsica Incondicional, la majoria de la gent depèn d'un salari per poder exercir el dret bàsic de qualsevol ciutadà o ciutadana: el de la seva existència material. Per tant, la llibertat de debò és precària si aquesta disponibilitat salarial és precària. La precarietat laboral esdevé, en la majoria dels casos, precarietat vital. I, per tant, en la lluita contra la violència masclista és essencial, encara que no suficient, garantir la llibertat i l'apoderament de les dones que dona la independència econòmica.

D'altra banda, la situació –imposada per la reforma laboral del 2012– de neofeudalisme en el si de les empreses no facilita unes relacions laborals que siguin garants d'igualtat de gènere (plans d'igualtat) i que contribueixin a l'eradicació de la violència contra les dones. Serien, en canvi, necessàries mesures com les proposades per CCOO i UGT. Per exemple: garantir que les situacions derivades de la violència de gènere, com ara les absències o baixes mèdiques, no suposin una minva econòmica per a les treballadores o negociar protocols d'actuació i mesures de protecció específiques dels drets laborals per a les treballadores víctimes de violència de gènere que no hagin denunciat el seu agressor.

Concluc: l'objectiu de violència masclista zero exigeix un conjunt integral de mesures i d'actuacions molt polièdriques. No crec que el pacte d'Estat que el Congrés dels Diputats va aprovar per majoria –però no per unanimitat– el proppassat mes de setembre sigui suficient, entre moltes coses perquè no fixa l'objectiu d'aconseguir *good work for all* (bones ocupacions per a tothom). Obviament, no és suficient –no és garantia de viure vides desitjades– el fet que hi hagi bones ocupacions per a les dones, però en la lluita contra la violència masclista aquesta és una condició necessària.

AUDITORIUM
SA MÀNIGA
CALA MILLOR

Dissabte, 25 de novembre, 18 h

LA FINESTRA

Nou Circ

ENTRADES A www.samaniga.es

LES ALTRES VIOLÈNCIES MASCLISTES

El pes d'una medicina feta per homes

La violència obstètrica és considerada pel moviment feminista com una violència masclista més

NEUS SUÑER
PALMA

Demanar moltes vegades si es vol l'epidural encara que hagi deixat clar en un principi que no en vol. No respectar el pla de part. Posar oxitocina per accelerar més el part. No deixar veure l'infant a la mare després d'una cesària. Explicar l'ecografia a l'acompanyant, només. No escoltar. Probablement, una part de les dones que han tingut criatures hagin patit alguna d'aquestes situacions, mentre que d'altres ho puguin haver sentit de boca d'algú del seu entorn.

No són fets aïllats, al contrari. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ho reconeix com un problema greu de la salut pública, ja que "moltes dones en tot el món pateixen un tracte irrespectuós, ofensiu o negligent durant el part als centres de salut". Es tracta de violència obstètrica. Des de la institució mèdica no es reconeix, generalment, que succeeix, perquè parlar d'aquest tipus de violència i visibilitzar-la "implica qüestionar l'autoritat", en paraules de la psicòloga i experta en psicotraumatologia i psicologia perinatal Gabriella Bianco.

A l'estat espanyol, fa anys que es fa feina per visibilitzar i conscienciar sobre la violència obstètrica, i en aquesta feina Catalunya i les Illes en són pioneres. De fet, les Balears és l'única comunitat que a la seva llei de salut reconeix els drets de les dones durant l'embaràs, el part i el puerperi, i recull les recomanacions de l'OMS.

Què comporta

Quan es parla de violència obstètrica es fa referència a l'apropiació del cos de les dones i dels seus processos reproductius per part del personal tant a les consultes ginecològiques com durant l'embaràs, part i postpart. Aquesta apropiació es tradueix de diverses maneres, com l'abús de medicalització i patològització dels processos naturals del cos, cosa que significa que es tracta un procés fisiològic com si fos una malaltia.

"És impensable que el metge exerceixi violència i és per això que, primer, no se la coneix i, després, no se la reconeix", apunta la comare i membre fundadora de l'associació Naixença, Roser Gallardo, sobre la violència obstètrica. "La situació ha millorat molt, es respecten una mica més les decisions, però d'aquí que les dones puguin decidir amb qui parir i de quin manera, hi estam enfora", afe-

VIOLÈNCIA INVISIBILITZADA

Quan es parla de les vexacions que pateixen les dones tant durant les consultes ginecològiques com durant el procés d'embaràs i part, no es pren com quelcom que pugui passar realment, ja que es produeix en un àmbit institucional i per uns professionals que es consideren autoritat. ARA BALEARS

**10%
màxim**

L'Organització Mundial de la Salut estima que només són necessàries una de cada deu cesàries

**25%
de cesàries
als hospitals
públics de les
Illes**

geix. Gallardo també apunta que "les comares sempre havíem assistit a casa", però que se les va fer anar, juntament amb les dones i "per obligació", a l'hospital a assistir el part, argumentant riscos tant per a la mare com per a l'infant.

"Cal tenir molt clar que les dones, quan van al metge en estar embarassades, no hi van perquè estan maltes, sinó per una funció fisiològica", explica Roser Gallardo, qui afegeix que "si no m'expliquen com fer altres funcions fisiològiques ni me les controlen, no sé per què s'ha de fer així amb aquesta".

La violència obstètrica no només fa referència a aquells procediments que afecten el cos de les dones, com practicar l'episiotomia, el tall que es fa a la dona al perineu, o aplicar més medicaments dels que serien necessaris, sinó que també té a veure amb altres processos, més invisibles. Un d'ells seria el fet de no poder qüestionar la decisió del metge o metgessa sobre la diagnosi o el que s'hagi decidit.

Feina per fer

També ho és no respectar la intimitat de les dones en el moment de fer exploracions o ecografies. Aquestes situacions es donen quan, exemplifica Gallardo, algú de pràctiques està allà sense presentar-se i fa un tacte. Tampoc es respecten les dones quan no se'ls demana permís per dur a terme qualsevol acció durant l'embaràs o el part.

Els parts programats i les cesàries, tot i que es recomana que no es facin de manera habitual, allò cert

Medicalitzar
Moltes de les dones són medicades en excés durant l'embaràs i el part

Llei de salut
La regulació balear és l'única que inclou els consells de l'OMS

és que als hospitals de les Illes continuen fent-s'hi. Concretament, l'OMS estima que s'haurien de practicar un màxim d'un 10% de cesàries, malgrat que a les Balears, als hospitals públics, al voltant d'un 25% de naixements han estat via cesària. Roser Gallardo explica que, mentre que a les clíniques privades es fa més, a les públiques se'n fan menys i per qüestió d'agenda dels mateixos hospitals.

Tant Bianco com Gallardo coincideixen que és gràcies a la feina que han fet les comares que s'ha pogut avançar en la situació, però que cal una formació continuada i transversal per a tots els professionals del sistema de salut.

L'assignatura pendent als hospitals tant públics com privats, per la psicòloga Gabriella Bianco, és que el personal tingui "capacitat d'establir una relació humana horitzontal, respectuosa i de confiança, acceptant que les usuàries són les majors expertes en si mateixes".

ANNA SCHNABEL
PALMA

Fou el sociòleg Pierre Bourdieu qui emprà per primera vegada el concepte de 'violència simbòlica' per referir-se a les conductes inconscients que implicaven algun tipus de dominació social i cultural. Meritxell Esquirol, professora de Sociologia de la Comunicació a la Universitat Oberta de Catalunya, utilitza el mateix concepte per referir-se a la jerarquia naturalitzada i normalitzada que perviu, encara avui, entre els homes i les dones en totes les societats humanes.

El desdoblament revelador

Esquirol parteix de la base que el gènere és una construcció social i no una realitat en si mateixa. El món de la imatge és on més visible es fa la desigualtat entre home i dona com a estructura social desequilibrada, explica: "És dins la imatge on se sintetitzen tots aquests valors jeràrquics i on conceptuam les nostres representacions culturals d'èxit laboral o d'heroïtat, per exemple". Aleshores, la primera pregunta que cal fer-nos és: "Quin lloc ocup jo, com a dona, dins la societat, segons aquesta imatge?", assenyala.

Segons Esquirol, així prenem consciència de la dissociació entre la realitat i la representació. Descobrim, així, com opera la violència simbòlica

El paper del símbol en la supervivència dels dèficits culturals

Meritxell Esquirol parla de les representacions que ens envolten i la violència simbòlica que actua

ca en les nostres vides quotidianes, quan aquella imatge no es correspon amb nosaltres mateixes.

Per què 'violència'? "Perquè tota jerarquia implica un exercici o un acte de violència que requereix que prioritzis algú i menystinguis algú altre", precisa. "Com estructuram, racionalitzam i negociam la societat? I com estructuram el discurs que legitima la supervivència dels estereotips?".

Economia del símbol

Esquirol adverteix que una part de les imatges que es projecten en la nostra retina, especialment aquelles que provenen de la publicitat o la ficció, normalitzen una funció social imposada. "La majoria de vegades, a les dones se'ns visibilitza a través de la hipersexualització, la ultravictimització o una ciutadania de segona", explica. Per Esquirol, aquest fet ha estat

ben palpable durant el judici contra els violadors de 'La Manada'.

Per la professora, en aquest procediment hem pogut comprovar que "la llei també normativitza i regula tot això, al servei d'una economia simbòlica", en el moment que el jutge valora el passat i el present de la víctima i no se centra, exclusivament, en la violació que es jutja. "Quin lloc ocupen les nostres veus si dic que no i després m'acusen d'haver-ho consentit?", es pregunta Esquirol.

El fals discurs alliberador

Les imatges estereotipades ens imposen la idea que com més callem, com més submises ens mostrem i com més ens hipersexualitzem, millor ens acceptarà la societat, diu la mestra. L'àmbit de les feines domèstiques també n'és paradigmàtic. "Per què demanam ajuda als homes? Quina és la narració que hi ha rere aquest fet?", es pregunta. Per Esquirol, cal transformar aquesta narració que evidencia la manera com estructuram la nostra societat desigual. En aquest sentit, indica que ens cal "treballar molts dèficits culturals

Arguments
Partim de la base que el gènere és una construcció social

Desigualtat
"Quin lloc ocup jo, com a dona, segons aquesta imatge?"

que carregam sobre les nostres espatlles".

"A diferència d'abans, ara ens diuen que podem participar, treballar i gaudir de l'oci, encara que això ja era nostre i ningú ens ha de donar permís per fer-ho", exclama Esquirol. El problema, per la sociòloga, és que les dones hem estat històricament discriminades i molts dels "alligonaments que rebíem" han resistit el pas del temps. El discurs sobreviu al llarg dels anys, encara que adopta una nova forma.

"Hem de deixar de donar gràcies als homes que assumeixen feines de casa o als homes que han intervingut heroïcament per frenar situacions de violència de gènere, per exemple. Esquirol recorda que una associació feminista va premiar Alejandro Sanz perquè va aturar un concert per intervenir en una agressió masculista que tenia lloc davant l'escenari damunt el qual cantava. "Mentrestant, les seves cançons promocionen l'estil d'home que no es pot controlar", diu la professora.

Canviar l'estructura

"Cal canviar-ho tot alhora. Si no, difícilment construirem un sistema legislatiu digne". L'escola, en aquest sentit, és el gran centre. Però la cultura de la imatge i la representació tindran, també, un paper fonamental. "Quina pedagogia sexual hem rebut? El porno", diu Esquirol. "Quina formació en matèria de responsabilitat social tenim? Encara avui premiam uns valors que no van gaire més enllà de l'emprenedoria", assegura.

Els homes, per la seva banda, no han qüestionat els seus discursos, perquè no ho han necessitat, diu la mestra. No obstant això, assegura que fa falta fer molta pedagogia de cara als homes, tot i que ells mateixos també han de començar a renunciar als seus històrics privilegis, conclou. —

Estereotips
"És dins la imatge on se sintetitzen els valors jeràrquics i quan aquesta no es correspon amb la nostra realitat. Llavors, és quan descobrim la violència simbòlica"

LES ALTRES VIOLÈNCIES MASCLISTES

Crònica

ENRIC BORRÀS
BARCELONA

“Sovint quan passo per davant d'un bar que hi ha de camí al col·le hi ha uns homes de l'edat dels nostres pares que em xiulen o em diuen coses o em miren el cul. Encara que no et diguin res et penetren amb la mirada”, diu l'Anna, una alumna de primer de batxillerat de l'Institut Francisco de Goya de Barcelona. I afegeix: “Als nois segur que no hi ha cap dona de l'edat de la vostra mare que us miri així”. El debat, fet a petició d'aquest diari i que ha començat tímidament parlant del masclisme en l'humor i en l'educació dels més petits, s'ha anat escalfant amb el que senten i veuen aquesta quinzena d'estudiants en la vida quotidiana. “Això és important, la violència sexual pot començar per una mirada”, sentència la psicòloga especialitzada en violència masclista Alba Alfageme, que condueix l'intercanvi d'opinions entre alumnes voluntaris.

La intervenció de l'Anna és decisiva per deixar sense arguments els nois que diuen que quan van sols pel carrer de nit també tenen por que els agredeixin. “Quina és la principal por que podeu tenir quan torneu a casa?”, pregunta Alfageme. Ells contesten que temen que els puguin pegar o robar. La Judit resumeix la resposta de les noies: “Nosaltres tenim por que ens robin o ens peguin, com vosaltres, i a més que ens violin o ens toquin. ¿Sabeu què és tornar de festa de nit, caminant estressada pel carrer de l'institut mateix, amb por que algú et persegueixi?” Algunes companyes afegeixen que quan tornen de nit no s'atreveixen a fer-ho escoltant música amb auriculars, volen mantenir-se alerta.

L'Institut Francisco de Goya és en un racó de la ciutat que no sembla Barcelona si no es mira l'horitzó, en un vessant del Parc del Guinardó amb una pineda gairebé sense domesticar. Envoltat de carrers tranquils i solitaris que s'enfilen sense pietat amb meandres de torres i edificis baixos, el centre educatiu mira cap al Besòs des d'una de les zones més elevades de la ciutat. “Una de cada vint dones a Europa ha patit una violació, no és una por etèria”, diu la psicòloga, que afegeix: “Més del 50% de les europees deixem de fer coses per por d'una agressió, tenim menys llibertat”. Les mirades, els gestos i les expressions que es llancen a les noies pel carrer accentuen aquesta por. Les sis alumnes del grup de debat i Alfageme mateix admeten que sovint els diuen coses quan caminen per la ciutat. Cap se n'escapa.

“L'altre dia hi havia dos tios aturats en una moto davant la porta de casa i em van començar a dir: «Vinga, guapa, per què no

“Encara que no et diguin res et penetren amb la mirada”

L'ARA organitza un debat sobre masclisme entre alumnes de l'Institut Francisco de Goya de Barcelona

La psicòloga feminista Alba Alfageme durant el debat organitzat a l'Institut Francisco de Goya. CÈLIA ATSET

dius res? No te'n vagis». Si et passa això cada setmana et cagues”, insisteix l'Anna. La Marta, que fa gimnàstica rítmica, explica què li passa de camí a l'extraescolar: “Tot de vells em diuen coses, quan hi vaig i quan en torno”. I afegeix: “Quan anem de festa sempre tornem amb por, sempre ens diuen alguna cosa i fins i tot homes en cotxes i motos s'han aturat per fer-ho o ens han seguit”. El Lluç s'estranya: “Jo he acompanyat moltes amigues a casa seva i mai he vist una situació d'aquestes”. Desperta una resposta unànime de les noies: “Perquè hi eres tu!” “A veure, jo no sabia tot això que se us paraven cotxes per dir-vos coses i us perseguien motos”, reconeix el Pau, que afegeix, i desperta algunes rialles: “A mi mai m'han aturat per dir-me guapo”. L'Òscar recorda que quan surt de festa solen tornar junts amb el seu bessó i la seva germana, però que una nit tornant a casa sol una no-

Ignorància
“No sabia que hi havia homes que es paraven amb el cotxe per dir-vos coses”, diu un noi

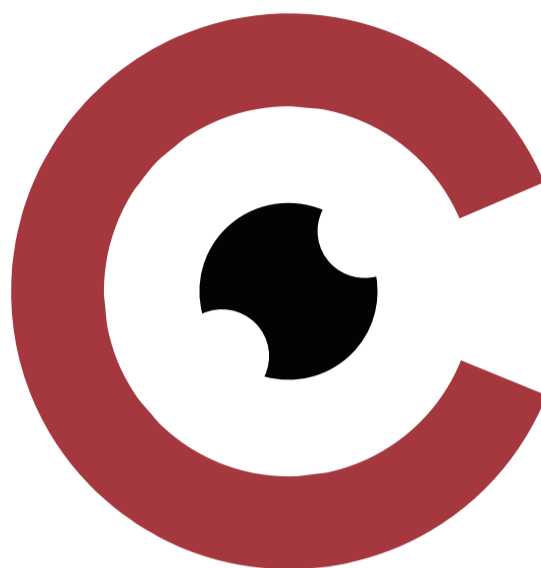
ia que caminava davant seu va canviar de vorera, ho va entendre i li va fer “pena”.

Acció al pati

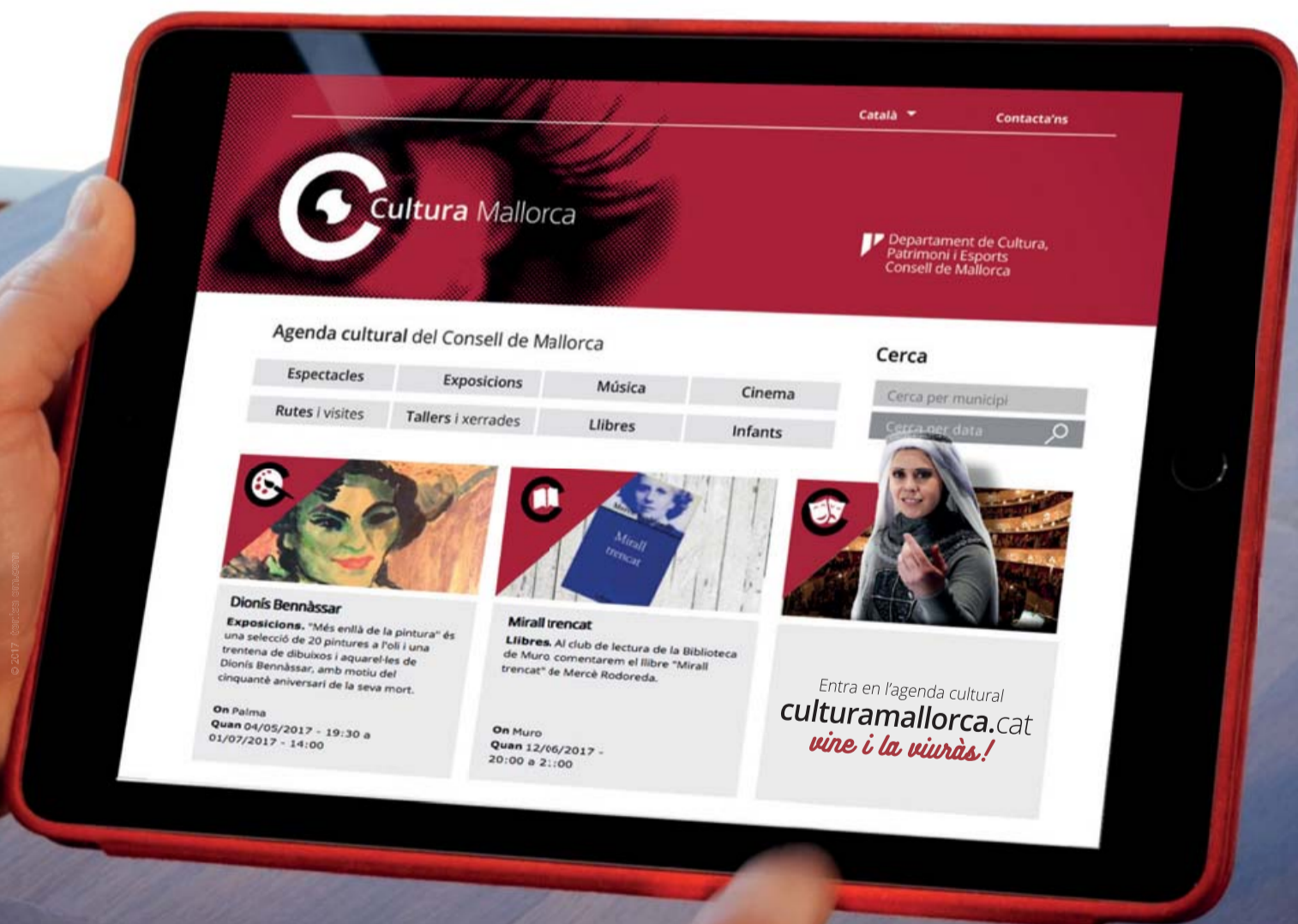
Abans del debat, a l'hora del pati, mig miler d'alumnes del Francisco de Goya, organitzats pels professors i els estudiants de batxillerat, han dibuixat amb els seus coscos un 016 immens a la pista de bàsquet de l'institut, en referència al telèfon del ministeri de Sanitat per a l'atenció de les víctimes de la violència masclista. L'han envoltat amb unes lletres en què es llegia “No a la violència de gènere” mentre, quiets, com congelats, ho enregistraven en vídeo. Al costat del dibuix humà han representat una sèrie d'escenes d'agressions psicològiques i físiques. Els Mossos fins a aquest octubre han instruït 10.968 denúncies per violència de gènere, un 3,5% més que en el mateix període de l'any passat. Les denúncies

que afecten víctimes de menys de 18 anys –ja sigui per agressions d'un noi o bé perquè són filles de dones maltractades i també han patit violència– han crescut un 11,1%. La policia atribueix bona part de l'augment de denúncies al fet que la conscienciació contra aquesta xacra es va escampant.

Tots els alumnes del grup tenen clar que la violència masclista s'ha de combatre. Però n'hi ha de molt més subtil que una violació o una magrejada, que tot i això no deixa de ser-ho. El Roger lamenta que a les discoteques “molts tios s'acosten a les ties tocant-les per tot arreu i aferrant-s'hi al cul” –sobretot si sona música *dembow*– i la Serena ho relativitza: “Si no t'agrada que t'ho facin, surts, tampoc els segueixes el rotllo si no vols”. “Si vas a la discoteca saps què et trobaràs”, afegeix l'Erik. “Per tant, ¿la responsabilitat és de les noies?” pregunta Alfageme. —

Entra en l'agenda cultural
culturamallorca.cat
vine i la viuràs!

Política

DRETS

El Pacte prohibirà llogar a turistes cases reformades amb subvencions

La nova llei d'habitatge s'aprovarà, en principi, al febrer i pretén evitar l'especulació urbanística

CARMEN BUADES
PALMA

La llei d'habitatge prohibirà destinar a lloguer turístic cases o pisos que hagin estat reformats o rehabilitats gràcies a ajudes i subvencions públiques. En cas de voler llogar l'immoble a turistes, la persona que hagi rebut aquesta ajuda estarà obligada a tornar-la a l'Administració. Aquesta restricció, que tindrà una durada de 15 anys, té com a objectiu "limitar l'impacte del turisme en el dret a l'habitatge" i és una de les esmenes que els partits del Pacte han presentat al text.

Durada

La limitació de llogar a turistes habitatges reformats amb ajudes és de 15 anys

És una mesura estretament relacionada amb algunes de les que inclou la Llei de turisme que es va aprovar aquest estiu, com la possibilitat de condonar part de les multes per infraccions a habitatges que es destinen a lloguer turístic de manera il·legal si, durant tres anys, es destina aquell immoble al lloguer social.

Els diputats Aitor Morrás (Podem), Joana Aina Campomar (MÉS) i Damià Borràs (PSIB) varen presentar ahir les esmenes que han acordat per fer que la llei d'habitatge surti del Parlament, un any i mig de negociacions després, "millor del que hi ha entrat". A més de la ja es-

La llei d'habitatge vol forçar els grans tenidors (aquells que tenen més de deu immobles en propietat), moltes vegades entitats bancàries, a destinar els seus habitatges buits a lloguer social. ISMAEL VELÁZQUEZ

Altres claus

Llei turística

LLIGADA A L'HABITATGE

La Llei de turisme d'aquest estiu inclou mesures en matèria d'habitatge, una opció que alguns partits criticaren perquè no veuen relació entre aquest problema i la massificació turística.

Multes coercitives

UNA PASSA MÉS ENLLÀ

El règim sancionador inclou també un màxim de tres sancions coercitives que no puguin superar el 30% del cost d'execució de l'acció que no s'hagi realitzat (unes obres, per exemple).

Els consells insulars

ACTORS CONTRA L'EXCLUSIÓ RESIDENCIAL

La llei dona competències als consells insulars perquè actuïn contra l'exclusió residencial i de vulnerabilitat habitacional. Així, podran adquirir solars i edificis per destinar-los a lloguer social, convertir-los en habitatges de protecció oficial o cedir-los a altres administracions perquè els gestionin.

L'especial vulnerabilitat

CRITERIS

La situació d'especial vulnerabilitat dependrà de factors com haver estat víctima de violència de gènere, tenir menors a càrrec, ser jubilat, haver patit un desnonament...

**EL SOCIALISTES
MALLORQUINS,
MÉS FEDERALS**

La Federació dels Socialistes de Mallorca va inaugurar l'edició XXI de l'Escola de tardor. Es va reafirmar l'aposta pel federalisme durant el debat sobre 'El model territorial espanyol: de 1978 a la reforma federal'.

**'NOU' SECRETARI
GENERAL DEL
PSOE A INCA**

Virgilio Moreno repeteix com a secretari general dels socialistes d'Inca. Ahir es va realitzar una assemblea extraordinària de l'agrupació amb l'assistència de la secretària general, Francina Armengol.

mentada, el text recollirà més de 60 esmenes noves, entre les quals hi ha, per exemple, el fet que la propietat dels habitatges de protecció oficial sigui "permanentment pública" fent que les famílies en puguin disposar en règim de lloguer o altres usos, però no comprar. Aquesta mesura pretén evitar que les famílies suportin la càrrega financera que implica la compra d'un habitatge i garanteix que l'Administració mantingui un parc d'habitatges públics per a la ciutadania.

També es fomentarà la rehabilitació d'edificis, especialment quan els seus propietaris siguin persones amb pocs recursos que poden tenir problemes associats a la mala qualitat de l'habitatge on viuen. Quan aquestes cases estiguin buides, des del Govern es promourà que es destinin a lloguer de llarga durada per evitar "processos d'elitització i gentrificació de barris". Així mateix, es vol "fidelitzar" els residents a partir de la generació d'habitatge a preu assequible.

A més a més, una de les esmenes preveu la creació d'un pla d'habitatge públic cada deu anys per tal de garantir que es doni "resposta a la necessitat d'habitatge" i que ha de permetre accedir a una llar a 5.000 persones (actualment, segons varen recordar els diputats, a la llista d'espera de l'Ibavi per accedir a un dels seus pisos n'hi ha al voltant de 2.000).

El pla haurà d'incloure subvencions o avantatges fiscals per fomentar la rehabilitació i obrirà la possibilitat de crear convenis entre propietaris i el departament d'Habitatge que els comprometin a llogar tots els pisos desocupats de la seva finca prioritzant el lloguer assequible, és a dir, aquell que no superi el límit màxim dels mòduls dels preus d'habitatges de lloguer de protecció oficial. La llei també descriu, amb les noves esmenes, què és el lloguer social i el limita al 30% de les rendes totals d'una unitat familiar o de convivència.

Els diputats varen explicar que un servei d'habitatge buit s'encarregarà de detectar i mobilitzar habi-

tatges desocupats per incloure'ls al mercat de lloguer i varen recordar que la llei també inclou la possibilitat de forçar els grans tenidors, aquelles persones que tenen més de deu habitatges a nom seu, a destinar a lloguer social aquells que faci més de dos anys que estan tancats.

Cooperatives de cessió d'ús

Altres esmenes, presentades fa uns dies pel grup parlamentari de Podem, són obrir la possibilitat que la ciutadania en situació de vulnerabilitat demandi el Govern quan no garanteixi el seu dret a l'habitatge o fomentar la creació de cooperatives de cessió d'ús per democratitzar-lo.

Amb aquesta fórmula, es podrien constituir cooperatives de famílies que utilitzarien solars propietat de l'Administració per construir-hi habitatges, dels quals podrien disposar durant, per exemple, 75 anys. El terreny continuaria sent de la institució que l'hagués cedit, però el cost

Estratègia

El pla d'habitatge, de deu anys de vigència, voldrà garantir una llar per a 5.000 persones

Debat

El règim sancionador és un dels elements que arriben al Parlament sense consens

de la construcció cauria, de manera col·lectiva, entre els membres de la cooperativa.

Des dels partits que formen el Pacte asseguruen que la llei, una de les principals insígnies per a aquesta legislatura, "podria ser més agosarada", però varen voler evitar que fos suspesa pel Tribunal Constitucional per envair competències de l'Estat. Tot i així, la continuen considerant una "fita" i una "victòria de la gent i dels moviments socials" perquè farà que l'habitatge "deixi de ser una mercaderia".

No obstant això, la llei arribarà al ple del Parlament amb algunes discrepàncies entre grups parlamentaris que donen suport al Govern, com el règim sancionador que s'aplicarà en els casos d'incompliment de la llei. Mentre que Podem considera que les multes haurien d'augmentar fins als 300.000 euros per habitatge en els casos dels grans tenidors, PSIB i MÉS opinen que els 90.000 euros que ja fixa la llei són suficients.

Més enllà dels elements que quedin pendents d'acord quan el text passi per la Cambra, els partits del Pacte consideren que han arribat a un grau elevat de consens i que, en general, es tracta "d'una bona llei". Això sí, la que ha de ser una de les lleis més importants de la legislatura arribarà amb mesos de retard, ja que, si no hi ha canvis, no es votarà fins al període de sessions de principis de l'any que ve. —

ESTAT AUTONÒMIC

Nova passa en fals del nou model de finançament

El govern central admet ja que no estarà llest el 2018

JAUME VINYAS
PALMA

L'anunci no va suposar cap gran sorpresa, a aquestes altures, però el portaveu del govern central, Íñigo Méndez de Vigo, va admetre ahir, després del Consell de Ministres, que a l'Estat fa tard per complir la promesa de tenir un nou model de finançament en vigor a principis de 2018. "És impossible, no hi ha temps material", va sentenciar el dia en què, en principi, finalitzava el termini perquè les comunitats autònomes presentassin les avaluacions a l'informe del comitè d'experts que va posar sobre la taula, el mes de juliol, les línies mestres del que pot ser el nou model. L'executiu central, no obstant això, va concedir ahir mateix un termini extra de 48 hores a diverses comunitats que ho havien demanat.

Fonts del Govern varen confirmar a l'ARA Balears que les seves conclusions varen ser enviades ahir mateix i que no diferien gaire del que ja es va expressar en roda de premsa l'1 d'agost passat: les conclusions d'aquest comitè d'experts suposen una "involució" respecte del model actual. Les Illes Balears són una de les comunitats que més activament n'ha demanat la reforma.

El govern valencià, també molt actiu en la reivindicació d'una millora en el seu finançament, va fer públiques algunes de les propostes. Per exemple, demana que les autonomies gestionin el 70% de la recaptació de l'IVA, en comptes del 50% actual, per garantir una qualitat mínima en la prestació de serveis bàsics per a la ciutadania com la sanitat i l'educació.

Horitzó indefinit

Méndez de Vigo va intentar ressaltar el compromís amb la reforma tantes vegades anunciada afirmant que "estaria bé" que aquesta ja estigués enllestida "durant els primers mesos" de l'any vinent. Amb tot, va advertir que per si mateix no pot aprovar-la en el Congrés dels Diputats i tornà a demanar "consens" a la resta de formacions polítiques mentre va marcant els temps. El finançament va ser un altre dels temes que es varen tractar en una trobada d'eurodiputats del PP mantinguda ahir a Palma. En roda de premsa, el cap de la delegació popular a Brussel·les, Esteban González Pons, va demanar "màxima responsabilitat" als líders autonòmics. "Què volem, una bona brega o un bon acord?", es va demanar, i va afe-

El portaveu del govern central, Íñigo Méndez de Vigo, ahir, després del Consell de Ministres. EFE

Sine die
El govern central diu ara que "seria bo" un nou model els primers mesos de 2018

Escepticisme
Balears envia una avaluació crítica a les conclusions del comitè d'experts

gir una "màxima" que, segons va explicar, impera a l'eurocambrà: "Al Parlament no es debat res fins que no està tot acordat". "Al Parlament espanyol sembla que va al revés", va lamentar. En aquest sentit, va exigir, especialment al PSOE, que cerqui els consensos amb els conservadors. "Si volem brega, podem prescindir l'un de l'altre; si volem acord, no", hi va insistir. —

Company promet lleialtat a Armengol

El líder del PP balear, Biel Company, va confirmar ahir la voluntat de la formació d'estar del costat del Govern en la defensa dels interessos de la comunitat en les negociacions per la reforma del finançament.

Amb tot, va reclamar a la presidenta que, si vol que el nou model beneficiï l'Arxipèlag, en comptes de criticar el govern de Rajoy, convenci autònoms socialistes perquè acceptin perdre recursos en favor de les Balears.

Subministraments bàsics

RESPONSABILITAT PÚBLICA

El Govern haurà de garantir que es duguin a terme actuacions per garantir el manteniment dels subministraments bàsics (com el llum i l'aigua) de la població que no els pugui pagar.

JUDICIAL

Diversos consellers de la Generalitat arribant a l'Audiència Nacional. FERNANDO ALVARADO / EFE

DANI SÁNCHEZ UGART
MADRID

El Suprem pren a l'Audiència Nacional la causa contra la Generalitat

Llarena es declara competent en el cas i decidirà també sobre el futur de Sánchez i Cuixart

El futur dels consellers cessats que són a la presó, dels membres del Govern que estan exiliats a Brussel·les i dels líders de l'ANC i Òmnium Cultural ja no depèn de la jutge de l'Audiència Nacional Carmen Lamela. El magistrat del Tribunal Suprem Pablo Llanera assumirà en un únic procediment totes les causes que s'instrueixen sobre el Procés contra el Govern i la mesa del Parlament, segons va ordenar ahir en una interlocutòria contra la qual no hi ha lloc a recurs i que és, per tant, efectiva de manera immediata.

Com havia avançat l'ARA, Llarena va acordar ampliar la investigació que ja se seguia al Suprem contra la presidenta del Parlament, Carme Forcadell, i la resta de membres sobiranistes de la mesa de la cambra catalana, i va declarar la seva competència per conèixer la responsabilitat penal del president Carles Puigdemont, els 13 consellers cessats i els representants de les esmentades entitats de la societat civil, Jordi Sánchez i Jordi Cuixart, per la "connexió material inescindible" de la naturalesa dels fets que s'estan investigant. És a dir, Llarena considera que no es poden seguir les causes de manera separada perquè estan indissolublement lligades, ja que es tracta d'uns presumptes delictes de sedició o rebel·lió, en funció dels casos, que requerien l'acció coordinada dels acusats.

Llarena, doncs, fa seves les paraules de l'informe de Lamela en què s'apunta a "l'existència d'una complexa i heterogènia organització

unida pel propòsit d'aconseguir la secessió de la comunitat autònoma de Catalunya i la seva proclamació com a República independent, i alterar així l'organització política de l'Estat". El magistrat també recorda l'informe de la seva col·lega de l'Audiència quan afirma que "els integrants de l'organització han elaborat una estratègia premeditada i perfectament coordinada, amb repartiment de papers entre autoritats governamentals, parlamentàries i civils", amb un "concurs de voluntats" que va permetre la declaració d'independència.

El magistrat se situa d'aquesta manera al costat de Lamela i contra l'informe de la fiscalia, que va presentar al·legacions considerant que les causes s'havien de mantenir separades. La decisió del jutge del Suprem obre una llum d'esperança per als consellers empresonats i per a Sánchez i Cuixart, perquè Llarena s'ha mostrat fins al moment més garantista en les decisions de les mesures cautelars que Lamela. Des de l'inici del procediment, amb dues

Decisió
El magistrat se situa al costat de Lamela i contra l'informe de fiscalia

Comicis
La fiscalia demanava a Llarena que esperés per assumir la causa

querelles clòniques de la fiscalia contra el Govern, a l'Audiència, i contra els aforats de la mesa, al Suprem, Llarena va tenir una actitud menys bel·ligerant. El 2 de novembre el jutge del Suprem va permetre als aforats preparar la seva defensa una setmana més, abans de prendre's la declaració pel curt avís amb el qual s'havia rebut la citació. Paral·lelament, a pocs metres del Suprem, Lamela ordenava la presó provisional sense fiança per als consellers que es van presentar a declarar, a excepció del dimittit Santi Vila, i enviava a Bèlgica una ordre de detenció contra Puigdemont i els consellers que l'acompanyaven a la capital europea.

Una setmana després, el magistrat del Suprem va acabar de confirmar que la seva aproximació a la causa –que ahir es va demostrar anàloga– era substancialment diferent de la seva col·lega, ja que ell va ordenar unes mesures cautelars menys lesives contra els membres de la mesa, i va donar-los a tots la possibilitat d'eludir la presó si pagaven una fian-

ça (de 150.000 euros en el cas de Carme Forcadell, que va passar una nit a la presó, i de 25.000 euros per a la resta de parlamentaris independentistes).

A partir d'ara, s'obre un escenari en el qual, previsiblement, Llarena cridarà a declarar els consellers i els Jordis per revisar la seva situació. Si no ho fa, les defenses ho poden demanar, i les cautelars seran revisades, amb un probable revertiment si es tenen en compte els precedents. Si tot això acaba passant, els consellers cessats podrien fer campanya electoral. El govern espanyol espera que els consellers acabin sortint de la presó, i és l'escenari preferit tant a la Moncloa com a la seu del PP perquè consideren que comportarà una rebaixa de la tensió que beneficiarà als partits que donen suport al 155 als comicis del 21-D.

Aforats el 21-D?

Llarena es refereix també a la proximitat de les eleccions, i assegura que la seva decisió d'agrupar causes "no queda alterada" per aquests comicis, tot i que admet que poden comportar un canvi de les persones aforades –ho deixaran d'estar els que no es presenten a les eleccions, i ho estaran els que siguin escollits diputats o entrin al nou Govern–. La fiscalia demanava per aquest motiu a Llarena que s'esperés per assumir la causa, però només en el cas que tots els imputats perdessin l'aforament el Suprem perdria la competència, una possibilitat que a hores d'ara sembla poc probable, tenint en compte que bona part dels encausats es presenten el 21-D. Des d'avui, el futur dels consellers empresonats està en mans del Suprem. —

JUDICIAL

Sánchez Melgar, l'escollit per allargar el llegat de Maza

Rafael Catalá justifica no haver consensuat la decisió amb el PSOE i Ciutadans

OT SERRA
MADRID

La mort de José Manuel Maza, cervell de les querelles per rebel·lió contra els dirigents independentistes del Govern, el Parlament i la societat civil, ha deixat un forat al capdavant de la Fiscalia General de l'Estat que Mariano Rajoy vol omplir de seguida. Ahir el ministre de Justícia, Rafael Catalá, va anunciar, tal com havia avançat l'ARA, que Julián Sánchez Melgar (Palència, 1955), de perfil continuista, era l'escollit. Una decisió que li correspon exclusivament al govern espanyol i que no ha consensuat ni amb el PSOE ni amb Cs, els dos socis del 155. En conèixer la notícia, des de Ferraz van lamentar la falta d'"interlocució".

Les crítiques dels socialistes no van afectar Catalá, que en roda de premsa posterior al consell de ministres va argumentar que no hi ha hagut cap altre cas en el qual un partit "s'hagi sentit molest" perquè no se li hagi consultat prèviament una decisió com aquesta. A més, va subratllar que és important qui dirigeix la fiscalia, però que les "actuacions les fa la institució en el seu conjunt". Les tres associacions de fiscals van reconèixer el prestigi de Sánchez Melgar i van avalar el nomenament.

Sobre Sánchez Melgar recaurà la responsabilitat de continuar el camí iniciat per Maza en l'ofensiva judicial contra l'independentisme. Amb l'agrupament de totes les causes al Tribunal Suprem i el prece-

dent dels membres de la mesa del Parlament, s'obre un nou escenari en el qual els consellers, el president d'Òmnium Cultural, Jordi Cuixart, i el número 2 de Carles Puigdemont en la llista de Junts per Catalunya, Jordi Sànchez, confien sortir de la presó. A l'horitzó, la possible acceptació de l'ordre de detenció europea dictada per la jutge Carmen Lamela podria portar a l'alt tribunal espanyol Puigdemont i la resta de consellers exiliats a Bèlgica.

Ponent de la doctrina Parot

Amb més de 35 anys d'experiència en la carrera judicial, Sánchez Melgar ha compartit trajectòria amb Maza a la sala penal del Suprem. Va accedir-hi el 2000 avalat per la majoria del PP al Consell General del Poder Judicial (CGPJ) i després de presidir durant set anys l'Audiència Provincial d'Àvila, en una etapa en la qual va coincidir amb l'exalcalde del municipi castellanoleonès Ángel Acebes. Anteriorment havia sigut magistrat de la sala civil i penal del Tribunal Superior de Justícia de Cantàbria i va passar per l'antiga Audiència Territorial de Barcelona. Des del 2004 és jutge suplent del control del Centre Nacional d'Intel·ligència (CNI).

De la seva trajectòria en destaca l'episodi com a ponent de la doctrina Parot, del 2006, en la qual es va denegar un recurs d'excarceració a l'exmembre d'ETA Henri Parot i es va establir que la reducció de penes per beneficis penitenciaris quedava exclosa dels casos en què la con-

Julián Sánchez Melgar compta amb el "reconeixement" de Mariano Rajoy per assumir el rol de fiscal general de l'Estat. AFP

demna superés el màxim legal permès segons el Codi Penal franquista del 1973, 30 anys de presó. El Tribunal Europeu de Drets Humans va tombar aquesta decisió en considerar que vulnerava dos articles de la Convenció Europea de Drets Humans. D'altra banda, Sánchez Melgar va oposar-se l'any 2007 a la doctrina Botín, per la qual l'acusació popular no podia fer seure al banc dels acusats ni investigar si no ho sol·licitaven el fiscal o l'acusació particular, una decisió que va lliurar l'expresident del Banco Santander de la investigació per les cessi-

ons de crèdit de l'entitat financera. Casualment, l'advocat del PP ha decidit invocar aquesta doctrina per evitar que el partit sigui al banc dels acusats pel cas dels ordinadors de Bárcenas.

Ara el CGPJ haurà d'emetre un informe en què avaluï la candidatura. Després, Sánchez Melgar haurà d'explicar la seva trajectòria davant els grups parlamentaris al Congrés. Posteriorment, Rajoy el nomenarà, jurarà el càrrec davant de Felip VI i prendrà possessió com a nou fiscal general de l'Estat. Tot plegat podria quedar enllestit el dia 7. —

Detingut un tuitaire a Barcelona per haver amenaçat el PP i Millo

ARA
BARCELONA

El tuitaire @henrikitus feia servir la xarxa social per publicar missatges, per exemple, demanant que cremessin el vaixell del Piuet, que possessin una bomba a la seu del PP o amenaçant d'apunyalat el delegat del govern espanyol a Catalunya, Enric Millo.

En una de les seves últimes piulades, va celebrar la mort del fiscal general de l'Estat, José Manuel Maza. Ahir va ser detingut per la Policia Nacional per incitació a l'odi i per injúries.

El noi, de 19 anys, tenia uns quants perfils a les xarxes socials, que tancava un cop havia publicat els missatges, per no deixar rastre

El delegat del govern espanyol a Catalunya, Enric Millo, en un acte dijous. QUIQUE GARCÍA / EFE

de la seva activitat, segons va informar la policia. Com que no té antecedents, ha quedat en llibertat amb càrrecs.

El portaveu policial va destacar que, per identificar l'autor de les piulades, la col·laboració ciutadana va ser fonamental. "A vegades pensem que, des de l'anonimat de la nostra habitació, no ens passarà res, però estem parlant al món, creant amenaces que generen inquietud i por en el receptor", va explicar l'agent. De fet, el ministre de l'Interior, Juan Ignacio Zoido, també va difondre la detenció d'ahir des del seu compte de Twitter.

Tuits ofensius contra Maza

La Fiscalia de Barcelona va obrir diligències dimecres passat per investigar si en algunes de les piulades

que es van publicar sobre la mort del fiscal general de l'Estat, José Manuel Maza, es podrien haver comès delictes d'odi. Segons van explicar ahir fonts de la fiscalia, la investigació es concentrava en sis tuits, que "són molt ofensius per al fiscal general mort i per a la institució, per un presumpte delictes d'injúries contra una institució de l'Estat".

No obstant això, no s'investigaran els comentaris de polítics o activistes com el que va fer Arran, en què va penjar una fotografia de Maza a l'inrevés i el comentari "Fins mai, Maza". Tampoc la publicació del dirigent de Podem a Catalunya Cristian Fernández, que va anunciar la mort del fiscal general amb una fotografia d'un brindis amb dues copes de cava. La formació lila ja va engegar el procés per expulsar-lo del partit. —

Descobreix Mallorca amb els ulls de Ramon Llull

Ramon Llull és un dels mallorquins més universals: teòleg, filòsof, científic, professor, missioner, místic, escriptor i beat. Es creu que va néixer el 1232, a l'actual ciutat de Palma, poc després que Jaume I conquerís l'illa. Fill d'una família noble de Barcelona, va estar lligat a la vida de la cort i arribà a ser preceptor del rei Jaume II. Es va casar i va tenir dos fills.

Cap a 30 anys, va ser "il·luminat" i va abandonar la vida de Cort i la seva família, consagrant-se a la religió.

A través de l'*Ars*, un sistema de lògica i combinatòria ideat per ell, volia demostrar que la religió cristiana era la veritable.

A partir del 1263 va iniciar un període de formació i aprengué l'àrab d'un esclau seu. Llull estava convençut que transmetre el missatge de Déu de manera comprensible era la clau per a la conversió. Per formar missioners amb l'objectiu de cristianitzar els musulmans i els jueus, va fundar el 1276, a Mallorca, una escola de llengües orientals. Incansable en el seu propòsit, va viatjar per nombroses ciutats europees i pel Pròxim Orient i pel nord d'Àfrica. Se li atribueixen unes 265 obres, escrites en llatí, català i àrab. És el primer autor que usà una llengua considerada "vulgar", el català, per fer arribar els seus coneixements a la gent del seu temps.

RUTA LUL·LIANA A PALMA

1 - SANTA MARGALIDA

Aquesta església gòtica va pertànyer al convent del mateix nom derruït el 1837. És parròquia castrense des de 1967. Aquí, Llull va escoltar un sermó sobre sant Francesc que li va canviar la vida.

2 - SANT MIQUEL

En aquest lloc es va celebrar la primera missa després de la conquesta de 1229. Al portal gòtic, observam una imatge de Llull amb barba llarga, hàbit i un llibre a la mà.

3 - PLAÇA MAJOR

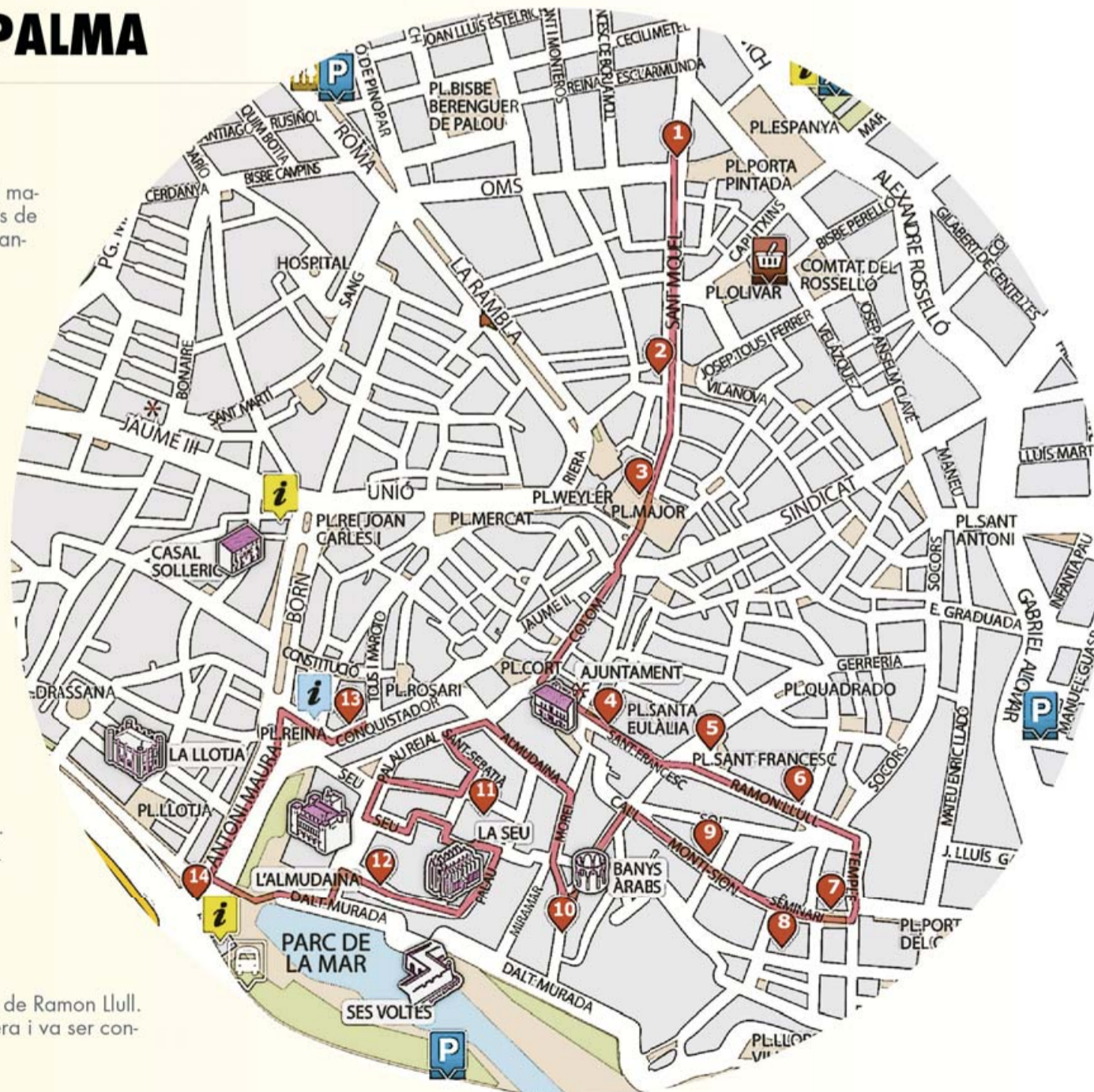
Es va començar a construir a mitjan segle XIX, amb la demolició de la casa dels Llull i la casa de la Inquisició. Una placa ens recorda on era antany la casa natal de Ramon Llull.

4 - SANTA EULÀLIA

Diu la llegenda que Llull va arribar fins aquí perseguint una jove qui, per demanar-li que la deixàs tranquil·la, li mostrà un pit gangrenat. Això el va fer reflexionar sobre la necessitat de trobar un sentit espiritual a la seva vida.

5 - SANT FRANCESC

En aquesta cèntrica basílica descansen les despulles de Ramon Llull. El sepulcre, en alabastre, és obra de Francesc Sagrera i va ser confeccionat el 1487.

MIRAMAR

Miramar es troba a la serra de Tramuntana, Patrimoni de la Humanitat, prop de Valldemossa, en un bell paratge entre la mar i la muntanya. Lull hi va fundar, el 1276, un monestir per instruir missioners en l'aprenentatge de l'àrab i de l'*Ars lul·liana*. Lull hi va viure fins al 1279. El 1295, el monestir va passar als monjos cistercencs i després, durant 400 anys, a diversos ordes religiosos. En el segle XV, dos savis lul·listes varen establir la primera impremta de Mallorca.

RANDA

La vinculació entre Lull i el puig de Randa és molt important. Aquí es va retirar a una cova, on va fer vida d'ermità i va tenir la il·luminació que el va portar a crear l'*Ars* (art abreujada de trobar la veritat). Pots allotjar-te a l'hostatgeria i gaudir de la gastronomia

MONESTIR DE LA REAL

Lull hi va residir en diversos períodes, hi va escriure alguns dels seus llibres més reconeguts, com el *Llibre del gentil i els tres savis*. En el seu testament, va deixar part de les seves obres a aquest monestir, on la tradició situa el campament de les tropes de Jaume I abans de l'assalt a Madina Mayurqa, a la Palma musulmana. La Real va ser ocupat per monjos cistercerencs fins al 1897. Enmig del claustre del segle XV-XVIII hi ha una estàtua de Ramon Lull.

6 - CASA DE LA CULTURA

Alberga l'Arxiu del Regne de Mallorca. En alguns dels medallons de les finestres hi ha qui identifica Lull.

7 - LA SAPIÈNCIA

És la seu del Seminari Major de Mallorca. Enmig del claustre hi ha una figura del beat. S'hi guarden nombrosos escrits lul·lians, alguns dels quals són de gran valor.

8 - BIBLIOTECA DIOCESANA

S'hi conserven diferents manuscrits i altres documents de gran valor, com el *Llibre de la contemplació de Déu*.

9 - S. ARQUEOLÒGICA LUL·LIANA

Institució fundada el 1880 amb l'objectiu de recuperar la figura i l'obra de Ramon Lull.

10 - MUSEU DE MALLORCA

Hi trobam una imatge de Lull i el mascaró de proa que va pertànyer al vaixell *Lulio*.

Mallorca està impregnada de Ramon Lull: els llocs que va trepitjar, les imatges de la seva presència, els arxius i biblioteques que en guarden gelosament els manuscrits ens evocuen la seva figura. El Consell de Mallorca us convida a conèixer-los

11 - ESTUDI GENERAL LUL·LIÀ

A l'Edat Mitjana, era una universitat. La primera càtedra moderna va estar dedicada a l'estudi de Ramon Lull.

12 - LA SEU

És una de les joies del gòtic universal. Dins la Seu descansen les despulles de Jaume II, molt vinculat a Ramon Lull.

13 - BIBLIOTECA MARCH

Aquí es guarda el fons bibliogràfic de la Maioricensis Schola Lullistica.

14 - PASSEIG SAGRERA

Una gran estàtua de Ramon Lull en bronze, obra de l'escultor basc Horaci de Eguía erigida l'any 1967, presideix el passeig.

Més informació a www.infomallorca.net

Societat

CAS POLICIA LOCAL

La instrucció del cas Cursach, qüestionada

La testimoni clau es retracta i deixa enlaire bona part de la investigació

A. SCHNABEL
PALMA

El jutge instructor Manuel Penalva i el fiscal d'Anticorrupció Miguel Ángel Subirán, que encapçalen la investigació del cas Cursach, assistien ahir al Jutjat d'Instrucció número 12 de Palma amb cares més llargues del que és habitual, després que el diari *Última Hora* avançàs que els advocats Coco Campaner i José Ignacio Herrero havien presentat una nova querrela contra ells per una instrucció presumptament irregular. L'escrit sostenia, a més, que la testimoni clau del cas ara es retractava de les seves acusacions i acusava Penalva i Subirán de guiar les declaracions.

Malgrat que la preocupació era ben palpable en l'ambient, fonts judicials varen assegurar a l'ARA Balears que els investigadors disposen de material suficient per desmentir les acusacions de la testimoni, a qui han donat sempre gran credibilitat. Va ser precisament la versió d'aquesta dona la que situà el diputat autonòmic Álvaro Gijón i l'exconseller d'Interior José María Rodríguez en festes pagades per l'empresari Tolo Cursach, a canvi d'un tracte de favor en els seus negocis d'oci nocturn.

Missatges al descobert

L'esmentada querrela, a la qual ha tingut accés aquest diari, adjunta també una sèrie de missatges que suposadament intercanviaren Penalva i Subirán amb la testimoni. Dels textos s'infereix una innegable relació amigable. En un d'aquests missatges, Penalva hauria dit a la testimoni que "nosaltres ens creim allò de l'agenda, però em fa por que aquests fills de puta aconseguixin semblar els dubtes sobre la seva autenticitat", en referència al dietari que aportà la testimoni en el qual es trobaven registrades les suposades visites de Gijón i Rodríguez a un prostíbul de Palma, regentat per Alicia i ella mateixa. Segons la seva versió, aquestes visites haurien tingut lloc entre el 2014 i el 2016.

Aquest va ser el relat que va repetir una vegada i una altra en les seves nombroses declaracions; fins aquesta setmana, quan la testimoni hauria confessat que "estava coaccionada pel jutge i el fiscal" i que hauria rebut indicacions de la policia per lligar la narració. Una narració que els advocats han repetit, des de fa uns mesos, que és absolutament falsa. En el mateix missatge, el jutge també assegu-

ra, més avall, que "quan vulguis i puguis, a veure com lligam caps perquè no quedis com una mentidera [...] però Alicia, la teva sòcia, va morir el 2012". Els missatges intercanviats entre Penalva i la testimoni revelarien, d'aquesta manera, que el jutge era conscient de la falsedat d'aquesta prova, però no hi hauria actuat en conseqüència.

La causa, enlaire

Ara, les preguntes s'acumulen sobre la taula. Fonts policials han assegurat a aquest diari que els missatges filtrats no comportaran conseqüències per als investigadors, pel fet de tractar-se d'una conversa privada en la qual es limitaven a animar la testimoni. Les mateixes fonts sostenen que és ella mateixa qui hauria pogut cometre un delicte per haver fet falses acusacions.

En primer lloc, allò que cal valorar i revisar ara són les conseqüències penals que han comportat les nombroses declaracions de la testimoni que ara es retracta. Cal recordar que Pedro Rosselló, el nebot de Cursach, va ser condemnat fonamentalment per la versió d'aquesta dona.

Pel que fa als missatges intercanviats, les mateixes fonts assenyalen que podrien comportar l'obertura d'un expedient disciplinari contra Penalva i Subirán, en cas que se'n demostrï la veracitat. Cal tenir en compte que el jutge és l'actor responsable de garantir la igualtat d'armes entre l'acusació i la defensa. D'aquesta manera, el Ministeri de Justícia i la Fiscalia podrien decidir apartar-los de la causa i substituir-los per un altre jutge i un altre fiscal, que haurien de reprendre el fil de les perquisicions i revisar, probablement, tota la instrucció. Així mateix, el jutge podria ser acusat de prevaricació si es demostra que ha omès deliberadament la falsedat del dietari com a prova. Altres fonts jurídiques assenyalaren que s'hauria vulnerat el dret al jutge imparcial, tal com recull el text constitucional.

Per quins motius s'ha retractat la testimoni clau del cas, aquella que ha aportat més detalls a una causa de gran complexitat i que ha fonamentat bona part de les

Subirán i Penalva dirigeixen la instrucció d'un entramat corrupte presumptament liderat per Tolo Cursach i amb tentacles a la policia i a l'administració. ISAAC BUJ

LA PAH CRIDA CONTRA EL BANC SANTANDER

La Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) va sortir ahir als carrers en defensa de dues dones que seran desnonades properament. Fan responsable de la situació "d'absoluta indefensió" de les dues dones el

Banc Santander. "No són emparades per cap de les lleis que el govern espanyol presumeix d'haver fet per evitar aquest tipus de situacions", va subratllar la portaveu de la PAH a Mallorca, Àngela Pons.

perquisicions? Gijón i Rodríguez varen assegurar sempre que, malgrat que la dona podia posseir informació verídica, les acusacions que havia fet contra ells eren absolutament falses.

Mentrestant, altres testimonis de la causa consideren que la testimoni hauria estat 'comprada' pels homes de Cursach, propietari dels locals d'oci nocturn més famosos de Palma i Calvià, amb la finalitat que es retractés de tot el que havia dit fins ara. Ahir mateix, aquest diari va contactar amb la testimoni però, al contrari del que ha succeït sempre, no en va obtenir cap resposta.

La nova querella

Després-ahir horabaixa, Campaner i Herrero varen presentar una nova querella davant el Tribunal Superior de Justícia de les Balears (TSJIB) contra Penalva i Subirán. Els lletrats hi expliquen que la testimoni s'hauria posat en contacte amb Campaner "de manera absolutament voluntària" per "narrar les veritables circumstàncies" en les quals s'han fet una instrucció basada en bona part en testimonis com aquest. La finalitat asseguruen que hauria estat "no pas cercar la veritat material, sinó construir un procediment que suportés un posterior judici ben construït i que pogués donar lloc a una condemna".

La testimoni també hauria aportat diverses gravacions de veu amb "comentaris, asseveracions i preguntes que es fan per construir una acta de declaració en les quals la testimoni, amb absoluta naturalitat, pregunta què ha de respondre, què ha de dir davant determinades preguntes i fins i tot reconeix haver-ne donat dades falses".

Segons la querella, la dona també hauria sentit el fiscal, l'instructor i els agents del grup de blanqueig parlant de "com havien manipulat l'escopeta que varen trobar a la casa de Cursach, amb la intenció que no pogués identificar-se'n l'origen". Aquests fets, precisament, són els que configuren la primera peça del cas que arribarà a judici, si la instrucció no és anul·lada. L'escrit, així mateix, sol·licita la declaració immediata de la testimoni, l'immediat alliberament dels presos en aquesta causa, i la inhabilitació i la detenció dels investigadors implicats en les presumpes irregularitats narrades.

Aquest dilluns, 27 de novembre, Cursach i el seu número dos, Tolo Sbert, seran excarcerats per declarar davant el Jutjat d'Instrucció número 12, a partir de les 9.30 hores, en el marc de les darreres perquisicions que han implicat funcionaris i polítics de la Conselleria de Turisme. Mitja hora més tard, Campaner ha convocat una manifestació per demanar la inhabilitació i la detenció de Penalva i Subirán per "haver inventat i manipulat proves" i "enviar a la presó gent innocent".

ORDENANÇA MUNICIPAL

Alfonso Molina, tinent de batle de Pressupostos, i Joan Ribas, d'Afers Socials. A. TUR

Vila prohibirà comprar alcohol a partir de les 22 h

La mesura afectarà, sobretot, cellers i benzineres

ARMANDO TUR
EIVISSA

El ple de Vila de dijous servirà, entre d'altres assumptes, per aprovar la nova ordenança relativa al consum d'alcohol. Segons el tinent d'alcalde d'Afers Socials, Joan Ribas, aquesta normativa respon a la realitat que el 40% dels menors de 14 anys han tastat l'alcohol, segons una enquesta realitzada a escala estatal l'any 2012.

Aquesta nova ordenança suposarà que les botigues del municipi de Vila no podran vendre alcohol passades les deu del vespre i fins a les vuit del matí. Aquesta mesura va destinada sobretot a cellers i a estacions de servei que, pel seu horari molt més ampli, es destaquen com el principal punt on els menors aconseguen les begudes.

Un altre punt en el qual també es fa molta incidència és en la publicitat. Amb la previsible aprovació d'aquest reglament en el proper ple es prohibiran els anuncis als carrers de la ciutat, autobusos (tant a l'interior com a l'exterior), als taxis, a les parades d'autobús i a la futura estació del Ceti. A més, als locals privats –com bars, botigues o discoteques–, la imatge de l'alcohol als anuncis no pot anar lligada a l'èxit ni a la diversió.

Pel que fa a les festes populars i arrelades, com l'Eivissa Medieval o les Festes de la Terra, s'admetrà una excepció que en permetrà el consum al carrer, sempre que es respecti l'espai de l'activitat. "A l'Eivissa Medieval es podrà beure al lloc on se celebra l'activitat, però que la fira es faci a Dalt Vila no en justifica el consum fora de l'entorn de la celebració", detallà.

Anuncis
La imatge de l'alcohol no pot anar lligada a l'èxit i a la diversió

També es regularà la presència de l'alcohol a fires i esdeveniments, on l'exposició pública d'aquests productes haurà d'estar en un lloc separat de la resta d'expositors, i amb control d'accés per vigilar que no entri cap menor d'edat. De fet, "per donar exemple d'aquesta restricció", l'Ajuntament eliminarà l'alcohol de tots els actes públics.

D'altra banda, s'aprovarà el nou reglament de ple, que preveu una regulació del torn de paraula per tal de controlar la durada del temps "i procurar que el ple se centri en els problemes de la ciutat", segons explicà el tinent d'alcalde de Pressupostos, Alfonso Molina. Ell mateix aclarí que "regular significa limitar" i respongué a les crítiques fetes pel regidor d'Epic, Toni Villalonga, que qualificava el reglament de "mordassa" i l'equip de govern de "feixista". "La paraula feixista s'utilitza molt alegrement els darrers dies", afegí Molina, qui assegurà que "feixisme no és aprovar allò que a un no li agrada".

Si dijous es dona el vistiplau al reglament, tots els grups municipals podran plantejar tantes mocions com regidors tinguin, amb un mínim de dues preguntes per grup. A més, es crearà la figura del grup mixt, format per aquells partits que tinguin menys de quatre regidors al ple i que "s'haurà de posar d'acord per repartir-se els torns".

Finalment, s'aprovaran els criteris de control per avaluar la qualitat del servei de la concessionària de la neteja de la ciutat, Valoriza. En funció del seu grau de compliment es calcularà la quantitat variable que percebrà semestralment la companyia, un 10% dels quasi 2 milions d'euros que cobra pels seus serveis.

IGUALTAT

Sensors per protegir víctimes de violència masclista

C. B.
PALMA

Les víctimes de violència masclista de les Balears disposaran a partir del 2018 d'un dispositiu de localització ràpida que permeti activar un protocol d'intervenció immediata per a dones en situació de risc. Pitjant només un botó, els serveis d'emergència seran advertits de la situació de risc i, a més, es podrà saber amb precisió on es troba.

El Consell de Govern aprovà ahir la mesura, posada en marxa gràcies a la col·laboració entre l'IB-Dona i l'IBETEC. L'Executiu assegurarà que es tracta d'una política pionera perquè serà la primera xarxa pública de sensorització de l'Estat i una de les primeres que s'impulsen a Europa.

El vicepresident i conseller d'Innovació, Recerca i Turisme, Biel Barceló, explicà que la xarxa abasta totes les Illes i que és una tecnologia que ha tingut com a primer ús la protecció de les víctimes de violència de gènere, però que pot utilitzar-se, per exemple, "per a la gestió del trànsit o la gestió dels espais naturals amb molta afluència de gent".

El servei serà totalment gratuït i no serà necessària ni una denúncia ni mesures cautelars com una ordre d'allunyament. De fet, la consellera de Presidència, Pilar Costa, de qui depèn l'IB-Dona, va explicar que n'hi haurà prou amb un informe de l'institut per facilitar el dispositiu a la dona perquè l'utilitzi si es veu amenaçada. La tecnologia que ha permès crear el dispositiu ha estat desenvolupada pel Govern i per la Universitat, i Barceló va assegurar ahir que serà una eina que podrà fabricar-se a les Balears i que "segurament acabarà copiant-se a altres territoris".

Fins ara, les víctimes de violència masclista disposaven del projecte IRIS per a les situacions de risc, però Costa va dir que el programa presentava algunes deficiències, com problemes de cobertura mòbil en algunes zones, mentre que amb el sistema nou se'n garanteix el funcionament des de qualsevol punt i la "geolocalització exacta de la dona des del moment que activi el sensor".

L'actuació s'inclourà en el Pla de mesures contra les violències masclistes 2017-20 que aprovà el Govern fa uns mesos. Un dels objectius és usar la tecnologia per combatre el masclisme.

TRANSPORT

CARMEN BUADES
PALMA

Les freqüències dels autobusos de Mallorca augmentaran, a partir del 2019, un 48%. Passaran més autobusos, hi haurà més línies i els temps de trajecte seran més curts perquè s'optimitzaran les parades. Així són els nous contractes de concessions en què treballa el Govern i que aquests dies passaran a exposició pública perquè la ciutadania hi pugui fer aportacions.

L'objectiu de les noves concessions, que divideixen l'illa en tres grans lots (fins ara hi havia una concessió per línia), és augmentar un 30% la demanda del transport públic en deu anys i arribar, en una dècada, als aproximadament 12,5 milions de passatgers.

Amb aquest nou sistema, a més, el Govern vol fer créixer el "marge de maniobra de l'Administració" davant possibles canvis i modificacions dels serveis, segons va explicar ahir durant la presentació de l'avantprojecte Marc Pons, conseller de Territori, Energia i Mobilitat. Ara, és l'Executiu qui estableix els horaris de cada línia, les línies que hi haurà, les freqüències que tindran, les parades que les formaran i el tipus de vehicle que farà cada una de les rutes.

Renovació de la flota

De fet, Pons va explicar ahir que amb les noves concessions es renovaran molts vehicles i el 64% de la flota la formaran autobusos nous, a més d'incorporar-se 19 busos que funcionaran 100% amb electricitat i que cobriran set serveis, com la connexió entre Alcúdia i Can Picafort, Cala d'Or i Montdragó, i el recorregut entre Alcanada, el Mal Pas i Bonaire.

Amb aquests canvis, l'edat mitjana dels autobusos que circulen per Mallorca passarà, segons el conseller, de 13,3 anys a 3,5. També s'introduiran millores en matèria d'accessibilitat, ja que el 62% dels autobusos tindran accés de pis baix per facilitar la pujada i la baixada de persones amb mobilitat reduïda.

Creixeran, així mateix, els quilòmetres recorreguts per les línies i Pons va assegurar que els horaris "seran els mateixos tot l'any"; això sí, suplementats durant els mesos d'estiu per evitar la saturació que

Imatge d'arxiu de l'estació Intermodal de la plaça d'Espanya, a Palma. ISAACBUJ

Els autobusos de Mallorca tindran un 48% més de freqüències el 2019

El Govern aprova l'avantprojecte de noves concessions de transport amb la renovació del 64% de la flota, noves línies i millors connexions

pateixen algunes línies. A més, es crearan noves connexions, com una entre Porreres i Llucmajor, una altra entre Manacor, Felanitx i Campos, i una més que unirà les zones turístiques de Santa Ponça amb la serra de Tramuntana.

Per tal de millorar les connexions entre els pobles, s'establiran quatre *hubs* o intercanviadors perquè hi coincideixin diverses línies de transport públic i es facilitin els transbords de passatgers. Estaran situats a Palma, Manacor, Campos i Inca. Altres itineraris, en canvi, s'han modificat perquè siguin més directes, suposin un estalvi de

temps i puguin competir amb el vehicle privat.

Pons va anunciar igualment ahir que un dels objectius del nou sistema de transport públic de Mallorca és el de connectar els municipis amb diversos espais naturals, com la serra de Tramuntana, on es vol donar l'opció de fer-hi excursions sense necessitar un cotxe per arribar al punt d'inici de l'excursió. El servei al futur Parc Natural del Trenc és un altre dels que es reforçarà per millorar l'accés en transport públic, a més del trajecte entre Lluc i sa Calobra.

Les noves concessions tenen pre-

Trasbords
Es crearan quatre 'hubs' per millorar la connexió entre els pobles

Renovació
L'edat mitjana dels busos passarà dels 13,3 anys als 3,5 a partir del 2019

vista una durada de deu anys prorrogables durant cinc anys més i entraran en vigor a partir del gener del 2019, just després de caducar les actualment vigents.

Targeta moneder

El conseller va explicar que, així mateix, desapareixeran les targetes d'abonament per donar peu a les targetes moneder. Disposaran d'un xip que permetrà abaratir el cost del bitllet als usuaris que més utilitzin el tren o l'autobús i que hi recorren distàncies més llargues, una mesura pensada per fidelitzar l'ús del transport públic.

Les claus

Els tres eixos d'actuació

La gestió

Amb la creació de tres grans concessions, l'objectiu del Govern és tenir un major control pel que fa al sistema de transport de l'illa. Fins ara, les negociacions amb les empreses que gestionaven cada una de les línies era individual i això suposava que hi hagués línies en què, per exemple, es permetia que la gent anàs dreta, mentre que d'altres autobusos no estaven preparats per dur passatge que no anàs assegut.

Les tarifes

Un dels grans reptes del Govern és aconseguir la integració tarifària que durant diverses legislatures s'ha anunciat per al sistema de transport mallorquí. Si bé s'està començant el procés i està previst que finalitzi durant el 2019, una de les mesures que ja es consideren en les noves concessions d'autobús és bonificar aquelles persones que més utilitzin el transport públic i que l'utilitzin per recórrer més quilòmetres.

L'oferta

L'augment de les freqüències (segons el conseller de Territori, Energia i Mobilitat, Marc Pons, n'hi haurà 535.000 cada any), dels quilòmetres recorreguts pels autobusos del Consorci de Transports de Mallorca i de les connexions entre municipis són algunes de les mesures que impulsarà el Govern per millorar l'oferta de transport públic a l'illa a partir de l'adjudicació de les noves concessions d'autobús.

La integració tarifària, més a prop

Una altra de les mesures estrella del Govern per a aquesta legislatura és la integració tarifària dels diferents mitjans de transport de l'illa. La primera fase, que implica poder utilitzar la targeta de l'EMT per anar en metro, es posarà en marxa durant el 2018. Serà a partir de l'any 2019 quan el procés d'unificació es completarà i la Targeta Intermodal que funciona ara a la Part Forana i la Ciutadana seran compatibles i podran utilitzar-se ambdues tant dins com fora de la ciutat.

URBANISME

1,3 milions als municipis per defensar el territori

L'Agència de Defensa del Territori reparteix excedents entre set ajuntaments de Mallorca

C. B. / J. V.
PALMA

Les polítiques del Consell de Mallorca contra les infraccions urbanístiques han generat, entre el 2009 i el 2016, un excedent d'1,34 milions d'euros, una quantitat que a partir d'ara es repartirà entre els municipis que han cedit a l'Agència de Defensa del Territori (l'ADT, antiga Agència de Disciplina Urbanística) les competències en aquesta matèria.

Els doblers recaptats durant aquests anys es distribuïran entre set dels nou municipis que eren membres de l'agència el 31 de desembre del 2016, després que fa uns mesos el Consell modificàs els estatuts de l'ens i hi introduís aquest element com a incentiu per fomen-

tar l'adhesió d'altres ajuntaments. Fins ara, els excedents podien repartir-se, però a partir d'una línia de subvencions. Ahir, el consell de direcció de l'ADT va aprovar el primer repartiment d'excedents (la resta del que es recapta amb totes les sancions per infraccions urbanístiques i la despesa que té l'agència per funcionar), i el criteri per decidir quina quantitat corresponia a cada municipi ha estat els doblers que s'hi han recaptat a partir de multes.

No obstant això, hi ha ajuntaments que rebran més del que s'hi va recaptar entre el 2009 i el 2016, ja que l'ADT va posar multes a municipis que no formaven part de l'agència i, tot i que els doblers passen a formar part de la borsa, no s'inclouen els seus termes municipals en el repartiment.

A partir d'ara, els excedents es

distribuïran cada any i la consellera insular de Territori i Infraestructures, Mercedes Garrido, va assegurar ahir que ara "cada municipi podrà decidir què fa amb aquests doblers", sempre que es destinin a polítiques relacionades amb el territori.

La legislació permet per al patrimoni públic del sòl opcions com la construcció i promoció d'habitatges de protecció oficial, millores de zones degradades o d'espais naturals del municipi, tasques de conservació d'elements patrimonials catalogats, fer obres per instal·lar xarxes d'aigua, de clavegueram o d'enllumenat...

Amb aquest primer repartiment, Algaida rebrà 395.111 euros; Son Servera, 279.776 euros; Montuïri, 201.101 euros; Marratxí, 172.736 euros; Puigpunyent, 141.560 euros; Campanet, 141.560 euros, i Fela-

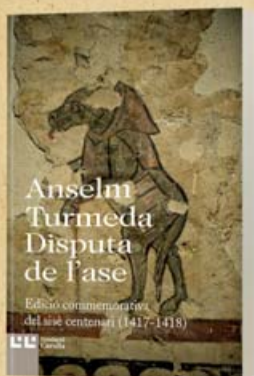
Pollença, tot i tenir polèmiques urbanístiques com la de Villa Cortina, no ha cedit el control de la disciplina a l'ADT del Consell. ARXIU

nitx, 6.154,80. Durant el 2017, varen passar a formar part de l'ADT 14 municipis més, encara que n'hi ha alguns on la decisió d'adherir-se està sent polèmica: un dels casos més cridaners és el de Pollença, el batle del qual s'hi nega, malgrat ser ecologista, però n'hi ha d'altres, com Vilafranca, on l'oposició demana per entrar-hi i l'equip de govern, del PP, ho rebutja. —

Nou capítol en el serial dels apartaments de Cala Llamp

La comunitat de propietaris dels apartaments il·legals construïts a Cala Llamp, a Andratx, han presentat aquesta setmana al Jutjat Administratiu número 2 de Palma un incident d'execució en què sol·liciten la suspensió de l'ordre d'esbucament dels dos edificis gràcies a una llicència declarada il·legal l'any 2009. El text al·lega que no s'ha tingut en compte la nova redacció, aprovada el juliol de 2015, de la Llei de la jurisdicció contenciosa administrativa que incorpora l'obligatorietat de determinar la responsabilitat patrimonial –en aquest cas, consideren, l'Ajuntament d'Andratx– i s'hagi dictat una suposada indemnització als afectats, en aquest cas, els propietaris dels pisos il·legals. Aquesta mateixa setmana, el banc BMN (en el qual s'integrà Sa Nostra, entitat que concedí un crèdit de 6,6 milions per erigir els pisos) va demanar la suspensió de l'execució de la sentència que obliga el Consistori andritxol a esbucar els apartaments per "indefensió", tot i que es va personar en la causa el 2016, set anys després que el jutge declaràs il·legals les llicències.

ara
balears

'Disputa de l'ase', una sàtira d'Anselm Turmeda, és un llibre amb arguments i contraarguments plens d'ironia i de burla que no deixaran l'ésser humà en una posició tan elevada com la que pretén ocupar.

Ésser humà
vs.
la resta d'animals

14 €

Reserva'l a partir
del 25 de novembre
a l'Espai del subscriptor

Fundació
Carulla

IV JORNADES IDISBA

La recerca sanitària a les Balears creix en recursos i en qualitat

És el primer any que la fundació convoca uns premis que reconeixen la tasca investigadora

ANNA VIDAL
PALMA

L'Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears (IdISBa) va clausurar ahir la seva cita científica anual més destacada, les IV Jornades IdISBa. Durant dos dies, prop de 150 investigadors han participat en aquest espai de trobada per compartir línies de recerca i analitzar temes d'interès científic.

Des que es va posar en marxa l'any 2014, aquesta institució – formada per l'Hospital Universitari Son Espases, l'àmbit d'Atenció Primària de Mallorca, l'Institut Universitari d'Investigació en Ciències de la Salut (Iunics), l'hospital Son Llàtzer i la Fundació Banc de Sang i Teixits de les Illes Balears – no ha aturat de créixer en recursos humans. El 2016 hi havia 625 persones treballant-hi, 87 més que el 2014, i 53 grups de recerca distribuïts en set àrees: bioenginyeria i cirurgia experimental; epidemiologia clínica i salut pública; malalties infeccioses i immunològiques; malalties metabòliques i nutrició; malalties respiratòries i cardiovasculars; neurociències i oncohematologia.

El creixement, però, no ha estat només quantitatiu, sinó també qualitatiu. "Any rere any va millorant la

Acreditació

Obtenir l'acreditació de l'Institut Carlos III permetria accedir a més projectes

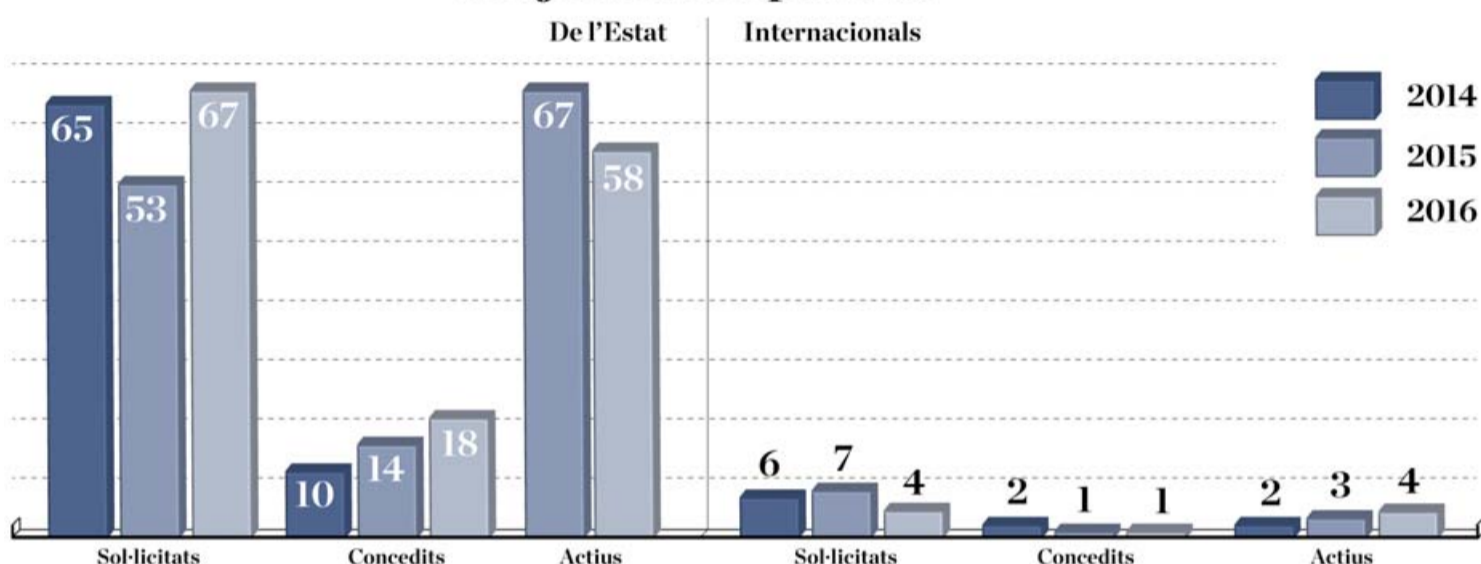
qualitat científica, tant en nombre de publicacions com en qualitat, que es mira pel factor d'impacte de les revistes", assegura Miquel Fiol, director científic de l'IdISBa. Així, l'any passat es feren 414 publicacions, 397 de les quals varen ser indexades amb factor d'impacte i 52 foren publicades en revistes amb el factor d'impacte més alt (Q1).

Les àrees amb més productivitat científica varen ser la d'epidemiologia clínica i salut pública i neurociències. Pel que fa als projectes competitius en actiu, l'any 2016 l'IdISBa participava en 58 projectes de l'Estat i en 4 d'internacionals.

L'acreditació, més a prop

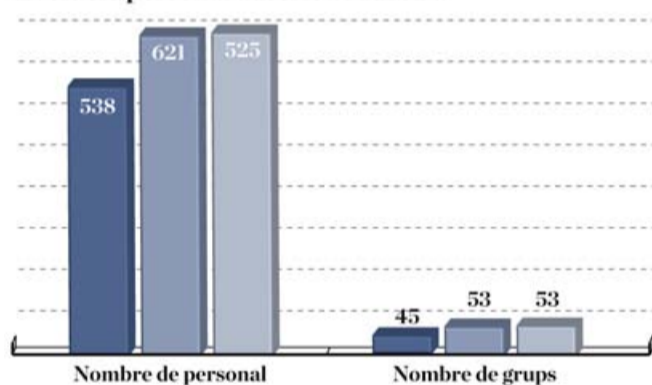
L'IdISBa es va crear amb la finalitat de convertir-se en Institut d'Investigació Sanitària acreditat per l'Institut de Salut Carlos III. Aquesta acreditació és, segons Fiol, cada vegada més a prop, ja que un dels requisits per aconseguir-la –recordera tenir Facultat de Medicina. En aquests moments, afirma Fiol, "complim els mínims" que es demanen per aconseguir aquesta acredi-

Projectes competitius

Productivitat científica

Evolució personal adscrit a l'IdISBa

	2014	2015	2016
Publicacions totals	385	412	414
Publicacions indexades amb impacte	346*	368	397
% de publicacions em Q1	53	50	52
% de publicacions en D1	23	20	20
Factor d'impacte acumulat	1.280	1.417	1.696
Índex d'impacte mitjà	3,70	3,85	4,27
Patents - gestió IdISBa	0	1	0

La presidenta del Govern, Francina Armengol, va clausurar ahir les IV Jornades IdISBa. ISAAC BUJ

tació i, de fet, l'objectiu, explica, és demanar-la el primer trimestre de l'any que ve. "Tenir aquest distintiu suposa molt, suposa poder accedir a més projectes que estan només destinats als instituts acreditats", destaca.

Un altre dels objectius de l'IdiSBa és impulsar la recerca d'excel·lència. En aquest sentit, l'augment del finançament, diu, ha permès que per primera vegada l'institut pugui crear les seves pròpies places d'investigació. "Això farà que molta gent que ara viu fora de l'Estat i que són molt bons investigadors -molts dels quals són mallorquins- puguin tornar, i això augmentarà encara més el nivell de l'IdiSBa", assevera.

I Premis IdiSBa

La novetat d'enguany de les jornades fou la realització dels I Premis IdiSBa, que reconeixen la innovació en l'àmbit de la salut. Dels 85 'abstracts' de projectes d'investigació presentats, se'n varen premiar quatre, dos com a comunicacions orals i dos com a pòsters. "Ha estat molt difícil seleccionar-ne només quatre perquè tots eren de molt alta qualitat, hem de continuar així", va reconèixer el director científic, Miquel Fiol, durant l'acte d'entrega de premis.

Les dones varen acaparar la majoria dels guardons, concretament cinc dels sis que es varen entregar. La presidenta del Govern, Francina Armengol, i la consellera de Salut, Patricia Gómez, foren les encarregades de lliurar aquests guardons, que varen recaure en Saliha Belmonte i Albert Maimó (premiats amb el

Dones

Cinc dels sis premis varen recaure en dones investigadores

millor pòster), Clara Vidal i Maria Antònia Llopis (premiats amb la millor comunicació oral), i Elena Fortuny i Maria del Mar Blanquer, en la categoria de tesis doctorals.

La presidenta Armengol va reiterar el compromís del Govern amb la recerca sanitària com ho demostra el fet, va dir, d'haver creat la Facultat de Medicina i l'increment de finançament de l'IdiSBa. Així mateix, va assegurar que s'impulsaran nous programes que permetran la contractació de nous investigadors i es crearà un decret que reguli la carrera investigadora i que faciliti "accedir a la professió, créixer com a investigador i dotar de més estabilitat i garanties el desenvolupament personal i professional dels investigadors de les Illes". Finalment, va subratllar que, malgrat que la innovació i la recerca tenen un retorn econòmic important, sobretot "tenen un retorn per al benestar i la salut de les persones. I això no té preu".

Roger Gomis

INVESTIGADOR

"Intentam caminar cap a la cronificació del procés de metàstasi"

ISAACBUJ

A. VIDAL
PALMA

Roger Gomis és investigador de l'ICREA (Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats) i un expert mundial en metàstasi. El seu laboratori ha identificat un gen que prediu quines pacients amb càncer de mama tenen risc de patir metàstasi òssia. Ha estat un dels ponents convidats per l'IdiSBa per promoure la carrera investigadora en el marc de les IV Jornades d'aquesta institució.

Vàreu dir en una entrevista que us fascina allò desconegut. La metàstasi és encara un procés desconegut?

Certament. En el càncer, hi ha un abans i un després de Nixon. Ell va ser el president que va fer que els Estats Units anassin a la guerra contra el càncer. I això que només pot passar als Estats Units -que formalment es declari una guerra contra el càncer- va tenir unes conseqüències molt grans en termes d'inversió de recerca contra el càncer. Les conseqüències d'això es recullen 30 anys després amb un gran coneixement sobre la biologia del tumor. Però no és fins al descobriment del genoma humà que de cop i volta ens atrevim a pensar que el tumor era important, malgrat que, de fet, el tumor, el cirurgià l'elimina, i que, probablement, el que serà important

no és només el tumor, sinó com aquell càncer es dissemina. Aquest és un camp en què la recerca comença a entrar amb força a partir del 2005. S'han fet alguns avanços, però encara estam lluny dels que s'han assolit en altres malalties.

Què se'n coneix avui dia?

Hem començat a entendre que la metàstasi és un procés clarament darwinian: hi ha un tumor primari que deixa anar les cèl·lules i aquestes creixeran als diferents llocs en funció de la genètica de les cèl·lules d'origen, però també en funció del territori on vagi, i que se seleccionen unes espècies o unes altres. Per tant, en el tumor primari hi ha una inestabilitat genòmica i una heterogeneïtat; és a dir, en el tumor primari no totes les cèl·lules eren iguals, i això que t'acab d'explicar és Darwin i la teoria de les espècies a les illes Galápagos.

Quines repercussions ha tingut aquest descobriment?

Ens dona una idea de la complexitat de la malaltia, de la dificultat de tractar-la i del fet que no parlem d'una malaltia, sinó de múltiples malalties, fins i tot dins un mateix tipus de tumor. D'altra banda, comença a haver-hi els primers fàrmacs que no estan pensats per al tumor primari, sinó per a la metàstasi, i no cal ser un geni per adonar-se que no és el mateix créixer en el context de la glàndula mamària o de

Darwin
"Hem començat a entendre que la metàstasi és un procés darwinian"

Fàrmacs
"Comença a haver-hi fàrmacs que estan pensats per a la metàstasi"

la pròstata que créixer al cervell. I això ho hem interioritzat i començam a entendre que fàrmacs que podem dissenyar específics per a un lloc no ho són per a un altre.

Hi ha càncers amb més tendència a fer metàstasi?

Veim que hi ha determinats tipus de càncer que tenen una base genètica que els predisposa a fer les metàstasis en determinats llocs. La recerca que nosaltres feim intenta entendre quina és aquesta base genètica que predisposa, per dues coses: una és saber si podem prevenir les metàstasis; és a dir, si quan treim el tumor primari podem tractar perquè les metàstasis ja no passin, i l'altra, si som capaços d'entendre allò que dirigeix la metàstasi allà. I si ho podem tallar directament actuant contra allò, potser evitem que aquelles cèl·lules altament metastàsiques d'un tumor primari no s'expandixin mai.

Cap on va la recerca en aquest camp?

Anam cap a un concepte de medicina personalitzada: cada pacient el tractarem amb allò que necessita i l'altre lloc cap on intentam caminar, almanco d'entrada, és cap a cronificar el procés de metàstasi, que no siguin un esdeveniment que mati als tres o quatre anys; sinó que, encara que la metàstasi aparegui, la puguem controlar i allargar la vida del pacient deu o quinze anys.

ARQUITECTURA

Els catorze habitatges de protecció oficial de Sant Ferran de Formentera són la base del projecte europeu Life Reusing Posidònia. JOSÉ HEVIA

Posidònia: una altra manera de construir és possible, reduint les emissions de CO2

L'Ibavi inaugura una exposició sobre el projecte Life Reusing Posidònia al Casal Solleric

MARGALIDA MATEU
PALMA

Posidònia, calç, maons i ceràmiques de proximitat i cuites amb biomassa, fusteria reciclada, gestió de residus, estalvi d'aigua, marès de Cas Busso i palets són alguns dels materials que s'han emprat per a la construcció de catorze habitatges de protecció oficial a Formentera, un projecte europeu que du per títol Life Reusing Posidònia i molt més que

arquitectura. Es tracta d'una iniciativa engegada des de l'Ibavi i la direcció general d'Energia i Canvi Climàtic del Govern.

El projecte s'inicia l'any 2009, quan encarrega un estudi a una consultora ambiental. Llavors encara no hi havia la preocupació que hi ha ara per temes d'eficiència energètica que avui dia és una obligació, ja que a partir de 2018 tots els edificis públics hauran de ser de la màxima classe energètica. Fou aleshores quan l'Ibavi va rebre un solar a For-

Traçabilitat
"Sabem d'on provenen el 90% dels materials que hem utilitzat en l'obra"

mentera amb la possibilitat de construir-hi un nou projecte d'habitatge públic i la possibilitat de fer l'edifici més energètic possible. En aquell moment va ser encarregat per Catalina Cladera, que llavors era la gerent de l'Ibavi.

D'aquí sortiren els 14 habitatges de protecció pública de Formentera que són la base de Life Reusing Posidònia. Segons el director del projecte, Carles Oliver, "hem après a fer feina amb uns certs indicadors com el de l'eficiència energètica; és

a dir, que els edificis no consumeixin energia quan els utilitzes, que no hi faci ni fred ni calor; en conclusió, que hi faci bon estar, una cosa tan bàsica", assenyala l'arquitecte. Una de les claus d'aquest benestar ha estat treballar amb l'aïllament de la teulada. Una altra de les variants és "com es fan les cases", afegeix l'arquitecte, que és al que s'han dedicat més esforços i on hi ha manco normativa. "Hem estudiat què pas-

L'apunt

Aïllament natural amb posidònia

De la mar a la terra

Posidònia a Ca Marí, Formentera. Només se n'usen les capes superiors amb fulla neta exempta d'arena.

Assecador natural

Assecat de posidònia al sol. Per a la construcció dels 14 habitatges, se n'han emprat 200 metres cúbics.

Aïllant a la teulada

Aïllament dels sostres compactat a través de peus i mans, com vermar. Antigament les cases de Formentera feien servir la posidònia com a aïllant natural.

Tapat

Taulells de fusta d'OSB per suportar la tela impermeable de cautxú, sense asfalt.

sa. Per exemple, la producció de formigó suposa el 5% de la contaminació mundial i ningú s'ho ha mirat de cara. De la manera com construïm els edificis també contamina molt; però no tan sols contamina, sinó que el problema rau en les modalitats de producció i consum. Cada vegada que nosaltres construïm alguna cosa en un sistema globalitzat la producció de la qual es fa fora del país o del continent, apareix una cadena d'intermediaris tan alta que perds el control de que passa amb la producció”.

D'aquesta manera, l'equip d'arquitectes de l'Ibavi ha aplicat el concepte de traçabilitat; “és a dir, que la gent sàpiga on i com es fan les coses que es compren o amb quines condicions venen”. En aquests edificis de Formentera només s'ha utilitzat l'1% de formigó que s'empra en un edifici normal (i per complir amb la normativa sísmica) i s'ha estudiat la traçabilitat de tots els productes que han entrat dins l'obra, “de manera que sabem d'on venen el 90% dels materials que hem utilitzat. Aquesta és la gràcia de l'edifici: no com de bell pot ser, sinó que sabem cada cosa d'on ve”, assegura Oliver.

De fet, les rajoles provenen de Felanitx i han estat cuites amb clovelles d'ametla; els maons són de Vilafranca i també han estat cuites amb clovelles d'ametla; la fusta de les vidrieres és del País Basc, de gestió controlada (cada vegada que tallen un arbre, en sembren un altre); les fustes de dins són reciclades de segona mà provinents de Deixalles; les bigues són d'Àustria; la calç de les façanes ve de Felanitx i també “hem donat a guanyar a les fàbriques d'aquí. De Formentera ens hauria agradat utilitzar material de la zona, però no hi ha cap fàbrica, així que hem emprat l'excedent del que hi ha a l'abast de l'illa, és a dir, la posidònia”. A més a més, les cases disposen d'acurats siste-

Estalvi
S'ha utilitzat sols l'1% de formigó que s'empra en un edifici normal

Consciència
La manera com construïm els edificis també contamina molt

Proximitat
“Hem emprat l'excedent del que hi ha a l'abast de l'illa: la posidònia”

Presentació de l'exposició i del llibre *Life Reusing Posidònia* al Casal Solleric de Palma amb l'equip executor de l'Ibavi. ISAAC BUJ

mes de gestió de l'aigua. Es tracta “de cercar allò que sobra, com es feia antigament, no hem inventat res”, creu el director del projecte.

Amb l'edifici de protecció de Formentera partia de la hipòtesi que construir amb els materials de l'arquitectura tradicional permetria estalviar un 50% de contaminació i han pogut comprovar que l'estalvi ha estat del 63%. “Mentre cercàvem maneres modernes de ser més ecològics, ens hem oblidat que durant milers d'anys ho érem per necessitat”, enraona Oliver, qui aprofita per reclamar que “totes aquestes fàbriques tradicionals –com són les pedreres de marès, les fàbriques ceràmiques de rajoles o de calç que couen amb biomassa– siguin considerades patrimoni etnològic”. De fet, les fàbriques que couen amb biomassa –per exemple a Manacor, Felanitx o Vilafranca– “pensam que són de les darreres que hi ha a Espanya”.

Doblers europeus

El projecte té el finançament de la Unió Europea en un 50% i és de governança ambiental; això vol dir que va més enllà de la construcció d'un edifici per passar a ser un projecte que ofereix dades a totes les administracions amb competències mediambientals per ajudar-los a fer normativa de construcció sostenible. Així, i gràcies a una col·laboració amb la UIB, l'edifici és ple de sensors a través d'un sistema de monitoratge que fa que n'hi hagi 20 que calculen l'edifici les 24 hores del dia durant un any.

El projecte arriba ara a Mallorca en forma d'exposició que s'inaugurarà ahir al Casal Solleric de Palma, després d'haver estat a Formentera i a Eivissa, i passarà també per Barcelona, Sevilla, Madrid, Còrsega, Sardenya, Sicília i Creta; finalitzarà a París el juny del 2018. L'objectiu de l'exposició “és conscienciar la població; volem canviar els models de producció i consum creant una nova demanda, i per a això necessitam que la gent conegui que hi ha una altra manera de fer les coses en arquitectura”, conclou Oliver. ■

BODEGUES

MACIÀBATLE

MALLORCA 1856

en breu

■ MÉS per Vilafranca acusa el Pxp d'incomplir el límit de despesa

El grup de govern de Vilafranca (Pxp) ha aprovat un pla economico-financer per pal·liar l'excés de despesa durant el 2016. Segons MÉS, "el Pxp s'excedí en 27.000 euros i haurà de restar aquesta xifra del pressupost d'enguany per la manca de reacció i no saber ajustar els comptes municipals".

■ Santanyí millorarà l'enllumenat de la zona turística de Cala Egos

L'Ajuntament de Santanyí durà a terme l'ampliació de l'enllumenat públic d'un dels principals carrers de Cala Egos, a Cala d'Or. La millora afectarà de manera especial l'avinguda del Pi Gros, on hi ha manca de llum per transitar-hi de vespre, en especial durant els mesos d'hivern. És per això que es destinaran gairebé 39.000 euros a aquest projecte. L'equip de govern del PP ha anunciat que té la intenció d'aprofitar els mesos de temporada baixa per fer una posada a punt d'alguns espais urbans de la zona costanera, amb vista a la temporada alta del 2018.

■ Santa Maria reconeix Santi Taura pel compromís amb el producte local

L'Ajuntament de Santa Maria va entregar ahir la insígnia Brot de Pi als germans Santi i Tomeu Taura pel seu compromís amb el producte local des de la restauració. El Brot de Pi local fou per a Pere Calafat, autor de 'Vinyòvol'. Els guardons s'entreguen amb motiu de la Festa del vi novell.

MEDI AMBIENT

Salvem el Moll demana un estudi integral de la costa d'Alcúdia

Proposa analitzar tots els efectes de la pressió que pateix la zona

MIQUEL BARCELÓ
ALCÚDIA

En contraposició a l'encàrrec que ha formalitzat l'Ajuntament d'Alcúdia a la Universitat de les Illes Balears (UIB) d'un estudi sobre un tram de la costa alcudienca, per tal d'avaluar l'impacte d'ampliació de l'àrea de serveis d'Alcudiamar que gestiona el club nàutic, la plataforma Salvem el Moll ha presentat una proposta d'estudi alternatiu. És una avaluació de la problemàtica i afectacions que incideixen sobre 3,5 quilòmetres de litoral.

La proposta de guió d'anàlisi dels elements que afecten la platja d'Alcúdia ha estat redactada pel geògraf doctor Francesc Xavier Roig, especialista en platges i litoral, i té per objecte un estudi integral que analitza: la incidència del port esportiu d'Alcudiamar; les afectacions negatives derivades de l'activitat portuària, com són la càrrega i descàrrega de carbó a granel; l'entrada i sortida d'aigua per a la refrigeració de la central tèrmica es Murterar; els abocaments d'aigües de l'estació depuradora a la badia d'Alcúdia; les afectacions a la posidònia, i, fins i tot, les previsions de l'avaluació de la dinàmica de la platja davant un escenari de canvi climàtic.

La plataforma ha presentat aquesta proposta d'estudi alternatiu, en contraposició a l'encàrrec que ha formalitzat l'Ajuntament amb la UIB d'un estudi que, segons Salvem el Moll, només està limitat al tram de platja enfront de l'edifici Xara i tan sols analitzaria la situació mediambiental d'un petit tram de la costa alcudienca.

Des de Salvem el Moll, plataforma que té el suport del GOB, consideren que l'estudi de la Universitat "és insuficient", perquè es limita a la dinàmica sedimentària de l'extrem nord de la platja. El col·lectiu de defensa del litoral alcudienca creu que s'ha de realitzar un estudi integral complet "que permeti analitzar tots i cada un dels factors que

Sebastià Cifre, un dels membres de la plataforma, durant la intervenció en el ple que tractà l'ampliació d'Alcudiamar. M. B.

afecten la platja, per tal de dissenyar les accions que siguin necessàries, començant per tenir un pla de gestió actualitzat dels arenals amb la col·laboració de totes les administracions competents".

Estudi de gran abast

"Volem aprofundir en un estudi que tingui un gran abast i no només que estigui centrat en un tram de platja", va explicar l'advocat Pep Alonso, de la plataforma Salvem el Moll. Francesc Xavier Roig proposa analitzar de manera acurada la geologia i geomorfologia de la platja i els seus entorns més immedi-

ats, els sistemes naturals, l'evolució urbana des de 1956 fins a 2017, tots els aspectes associats a la platja i els possibles efectes sobre aquesta del port esportiu d'Alcudiamar (amb mostres d'aigües interiors i mortes del port), a més de redactar informes parcials. L'estudi proposat preveu oferir "plans de gestió i la correcció de possibles defectes detectats que afecten la platja i, per tant, el producte turístic per excel·lència del municipi d'Alcúdia, a banda de planificar el territori amb una perspectiva de millora, sostenibilitat i adaptació al canvi climàtic".

PRESSUPOST PARTICIPATIU

Veïns de Sencelles decidiran la destinació de 100.000 euros

ARA BALEARS
SENCELLES

Per segon any consecutiu, l'Ajuntament de Sencelles proposa un procés participatiu per a l'elaboració dels seus pressupostos anuals. Enguany la dinàmica participativa ha canviat i el procés consistirà en la presentació de propostes per part dels ciutadans per invertir els

100.000 euros de pressupost que el Consistori destinarà per a aquest propòsit.

El procés s'encetarà els propers 29 i 30 de novembre i 4 de desembre amb la realització de tres assemblees per a la identificació de necessitats i aclariment de dubtes. I continuarà amb la presentació de propostes (del 29 de novembre al 17 de desembre). Després de l'anàlisi i acceptació dels projectes pre-

sentats, se'n farà una exposició i defensa pública.

Amb això, Sencelles torna a apostar per la participació ciutadana. L'objectiu d'aquest procés és involucrar la ciutadania en la presa de decisions i millorar el coneixement sobre les necessitats i desitjos dels seus veïns, tot convertint aquesta eina en quelcom útil per a la planificació de la despesa municipal.

EMAYA
Vivim Palma verda

Ajuntament de Palma

BORSA DE TREBALL OPERADORS EXPLOTACIÓ DEPARTAMENT EXPLOTACIÓ

Tota la informació referent a aquesta convocatòria es pot trobar a la pàgina web d'EMAYA.

<https://www.emaya.es/ca/arees/recursos-humans/ofertes-feina-borses-de-treball/>

El termini de presentació de sol·licituds és des del 27 de novembre fins a l'1 de desembre de 2017, ambdós inclosos.

emaya.es

CONSELLERIA
D'INICIATIVA
I ADMINISTRACIONS
PÚBLIQUES
ESCOLA BALEAR
D'ADMINISTRACIÓ
PÚBLICA

CONVOCATÒRIA BORSA INTERINS

En el BOIB de dijous dia 23 de novembre 2017 es publica la convocatòria d'una borsa extraordinària per cobrir, amb caràcter d'interinitat, places vacants del cos facultatiu superior, titulació de capità o capitana de la marina mercant o llicenciatura en nàutica i transport marítim, de l'Administració especial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, a l'illa de Mallorca.

Termini per presentar sol·licituds: 15 dies hàbils.

Més informació a la pàgina web ebap.caib.es

TOCAR TERRA

MATEU MORRO

El me de Mallorca guanya terreny

Me de Mallorca i mercat

És un producte fresc i de qualitat, amb molt de potencial

D'ençà que els ramaders han començat a fer més feina plegats, l'evolució de la producció ovina a Mallorca ha estat bona. Les iniciatives que actuen en el mercat són diverses, algunes de les quals d'inspiració cooperativa i altres d'impulsades per empreses comercialitzadores. En aquest sentit, té un alt valor el suport que reben els ramaders des de la cooperativa aragonesa Oviaragon, que aporta tecnologia i experiència en tots els àmbits. El me de qualitat va guanyant terreny i el me produït a Mallorca ho és. Disposam d'un producte fresc i de qualitat, i això li dona un gran potencial de present i de futur amb vista al mercat insular. La conscienciació dels ramaders que s'ha d'anar cap a un maneig i una alimentació que assegurin aquesta qualitat està tenint resultats. La producció local tot just abasteix la demanda, malgrat que Mallorca és un gran centre importador de carn d'arreu del món i això incentiva els ramaders a invertir per millorar les guardes i instal·lacions. El nombre de pastors s'ha reduït molt els darrers anys i ara l'objectiu és assegurar la viabilitat dels que queden.

Irregularitat climàtica

Provoca manca de menjar per al bestiar per la sequedat de la terra. Persisteix la situació d'alerta crítica

en una àmplia franja del Migjorn de Mallorca, Palma i Calvià, però que entra ben endins del Pla i afecta gran part de la serra de Tramuntana, on les pluges de la tardor han estat escassíssimes, per no dir nul·les. Mentre que en alguns municipis del Llevant i el Nord de Mallorca tot va embalat, en altres no hi ha res que suri a causa de la sequedat persistent. Hi ha preocupació entre els ramaders, ja que tenen poca cosa o no res per donar al bestiar. El problema és que fins i tot si ploués ara encara haurien de passar unes setmanes per haver-hi res en els sementers, i mentrestant els animals han de menjar, amb l'inevitable increment de despeses per al ramader. Aquesta és la situació difícil de la ramaderia extensiva a gran part de Mallorca.

Agricultura ecològica

L'agenda és una publicació d'àmbit balear amb anàlisis. Apaema ha publicat l'Agenda d'agricultura ecològica. L'Agenda és una publicació acurada tant en el disseny i realització tècnica com en els continguts. S'hi coneix la feina de tot un equip, que no s'ha fet amb dos dies, i que ha arreu molta d'informació i elements d'anàlisi. Els articles van més enllà de les aportacions de caràcter tècnic i tracten l'actualitat del sector ecològic. Temes com la gestió agrària de la finca de Galatzó; l'ADV

L'evolució de la producció ovina a Mallorca ha estat bona. PERE TORDERA

Junta d'Aigües
Els habitatges aïllats en sòl rústic consumeixen un 14,2% de l'aigua, mentre que els usos agraris en consumeixen un 18,2%

d'agricultura ecològica de Mallorca; l'observatori de preus del Mercat Ecològic de Palma; les aportacions sobre nous cultius com el pistatxer, el plàtan o l'espàrec verd; les varietats locals i el me ecològic s'afegeixen a un conjunt d'informacions ben útils per als interessats en l'agricultura ecològica. Cal destacar que l'Agenda és volgutament d'abast balear i no deixa de banda cap de les illes en les informacions que aporta. Un fet gens negligible enmig de l'insularisme exagerat que ens domina pertot.

El consum d'aigua

L'aigua d'una casa en sòl rústic s'acosta al consum dels usos agraris. La Junta d'Aigües de Mallorca es va reunir aquesta setmana per explicar la revisió del Pla hidrològic i es van presentar dades sobre el con-

sum d'aigua. Es va informar que el consum dels habitatges unifamiliars construïts en sòl rústic s'acosta al dels usos agraris. Els habitatges aïllats en sòl rústic consumeixen un 14,2% de l'aigua, mentre que els usos agraris en consumeixen un 18,2%. La resta d'usos són l'abastiment urbà (amb un 54%), el reg de parcs i jardins públics (5,1%), els camps de golf (4,8%, sobretot amb aigua depurada) i els usos industrials (3,1%). Les mesures de gestió inclouen l'aturada de noves concessions i autoritzacions de pous a 16 aqüífers considerats sobreexplotats. Hi ha dues coses que des d'un punt de mira agrari destaquen: les dades demostren que el camp no és el culpable de la sobreexplotació del recurs hídic i, en segon terme, que s'autoritzaran extraccions en explotacions agràries preferents, si no hi ha fonts alternatives.

Dia mundial de l'olivera

S'han organitzat diverses activitats per commemorar-lo. La Denominació d'Origen de l'oli de Mallorca i la de l'oliva de Mallorca han organitzat activitats per fer conèixer l'olivicultura i les seves produccions, amb motiu del Dia mundial de l'olivera, que se celebra demà, dia 26 de novembre, a proposta del Consell Oleícola Internacional. Per avui hi ha programada una ballada al parc de la Mar amb un vermut acompanyat d'olives de Mallorca. Demà, hi haurà una visita a l'olivar ecològic es Colomer i un recorregut pels racons de Ciutat vinculats a l'oli d'oliva, que no són pocs ni poc interessants. Dimarts, dia 28, es dedicarà a tallers per a escolars al Casal Sollerí de Palma. Allò que importa d'aquesta iniciativa de les denominacions d'origen és la contribució que fa al coneixement del nostre patrimoni agrari i gastronòmic, amb una voluntat de difondre'l de manera festiva, oberta i participativa. —

La DO de l'oli de Mallorca i la de l'oliva han organitzat activitats per fer conèixer l'olivicultura i les seves produccions. ISAAC BUJ

Economia

CONSUM

Cartells com aquest es podien veure ahir a la pràctica totalitat dels comerços del centre de Palma. ISAAC BUJ

JAUME VINYAS
PALMA

Novembre és, definitivament, un mes nord-americanitzat. Si la vigília del dia de Tots Sants ja hi ha pocs nins que no es disfressin i prenguin els carrers cercant caramels tot cridant “truc o tracte”, a finals de mes són els adolescents i els més grans els qui s’entreguen a la febre consumista del Black Friday. En realitat, hauríem de xerrar del Black Weekend, perquè les ofertes es podran aprofitar al llarg d’avui i demà, un dels festius on es permet activitat comercial al llarg de l’any. Dilluns, fins i tot, molts aprofitaran el Cybermonday per aprofitar qualque oportunitat a internet.

Previsions optimistes

Els presidents de les patronals del petit comerç varen admetre ahir que, “tot i que no és el nostre dia, el comerç està content”. El president de Pimeco, Bernat Coll, ha estat una de les veus més crítiques amb la consolidació d’aquesta data, que avança la campanya de rebaixes respecte del que era habitual, la primera setmana de gener. “Continuam reclamant les rebaixes de sempre, però hem pujat el carro”, afegia.

El president d’Afedeco, Rafael Ballester, assentia i afegia, en la mateixa línia, que “els petits no n’erem gaire partidaris, però ens hi hem vist obligats i estam contents”. “Els temps canvien. El consumidor canvia la tendència. Si ho vol, tindrà les

El petit comerç es rendeix a la força del Black Friday

Les patronals admeten que no els ha quedat més remei que sumar-se a la campanya importada d’EUA

rebaixes a finals de novembre”, afegia, resignat i pragmàtic.

Ballester i Coll varen acompanyar el conseller de Treball, Comerç i Indústria, Iago Negueruela, en una passejada pel centre de Palma. Negueruela va assenyalar que, per al Govern, la cita importada dels Estats Units no és més que “un fenomen global que s’està implantant, una moda comercial globalitzada”. En aquest sentit, els seus esforços se centren a “intentar conscienciar la ciutadania que inverteixin en el petit comerç”. Va celebrar que “es veu molta gent pel carrer” i, tot i admetre que la jornada li havia aportat “sensacions positives”, va afegir que “aquestes les tenc al llarg de l’any”. “El consum s’està activant. Potser fa massa calor i això no ajuda que la gent es decideixi a comprar els pro-

Impacte Pimeco ja avançà, ahir, un augment del 5%-10% respecte de l’any passat

ductes d’hivern”, va assenyalar.

Només Pimeco es va atrevir a fer una primera estimació de volum de vendes assenyalant que, només ahir, ja havien augmentat les vendes “entre un 5% i un 10% respecte de l’any passat. Amb tot, Coll va matissar que caldrà esperar a principis de la propera setmana per tenir informació més completa sobre l’impacte econòmic del Black Friday. Entre avui i demà s’espera, també, una gran afluència de públic a les zones i centres comercials de l’Arxipèlag. “Ofertes tot el cap de setmana”, recordaven la majoria de cartells. Quant a l’impacte en les contractacions, Negueruela va citar també a la setmana vinent per tenir dades fiables. “Esperem que així hagi estat i, sobretot, que es consolidin fins a la campanya d’hivern”, va indicar.

En canvi, des d’Afedeco es varen mostrar menys optimistes sobre aquest fenomen, si bé no posaven en dubte que s’apreciaria algun augment en les contractacions, per petit que fos. “Els petits no feim grans reforços. En tot cas, ens les arreglam movent torns, però sí que s’avancen” les contractacions de Nadal”, va dir.

La resposta alternativa

Enmig d’aquest optimisme il·luminat pels llums de Nadal, que ja s’adapten a la data i avancen l’encesa, amb tota normalitat, també hi ha espai per a la crítica. “Nosaltres no feim descomptes pel Black Friday, regalamos poesia!”, deia un cartell col·locat a l’entrada de Sa BiXicleta, una botiga de segona mà ubicada a Palma. “Diàriament, i en especial aquests dies, el capitalisme es fica dins les nostres butxaques i arramba amb tot allò que pot i més. El conegut com a Black Friday, que arriba emmascarat amb el lema de les oportunitats, s’ha convertit en una absoluta estratègia de consum preocupant per als petits comerços”, reflexionava, en un article enviat a aquest diari, la propietària, Sara Rivera.

“No frenarem la compra massiva, però és la nostra manera de fer política des d’allò més immediat, a través de la coherència de les nostres pràctiques diàries de reutilització i reciclatge: un consum responsable que no ve de més recordar amb Nadal guaitant per la finestra”, conclouïa Rivera. —

**MÉS PER
MENORCA, AMB
LA INDÚSTRIA**

La formació i PIME Menorca acordaren ahir diverses esmenes als pressupostos que afavoreixen el teixit industrial de l'illa, especialment una millor dotació dels ajuts per a modernització i internacionalització.

**BALEARS, AMB
MÉS CREACIÓ
D'EMPRESSES**

Les Illes Balears varen tenir la major taxa neta de creació d'empreses el 2015, segons publica l'INE. Va ser d'un 2,3%, un poc per sobre de Múrcia (2%). Les Balears també presentaren una taxa de morts del 8,6%.

SALARIS DELS FUNCIONARIS

Els sindicats denuncien un doble joc de l'Estat

Asseguren que ha promès a la UE, sense admetre-ho, congelar els sous el 2018

JAUME VINYAS
PALMA

CCOO i UGT varen iniciar, ahir, una campanya estatal de mobilitzacions per reclamar que l'Estat reobri les meses de negociació de recuperació de drets i salaris dels empleats públics. Les converses, segons denuncien, es varen tallar en sec quan el govern central va perdre el suport per aprovar els pressupostos generals de 2018. No obstant això, asseguren que hi ha precedents (concretament, els anys 1990 i 1996) en els quals es varen incrementar els salaris públics, tot i tenir uns pressupostos congelats. A més, denuncien un doble discurs per part de l'executiu de Mariano Rajoy.

"Hem descobert que, en el me-

moràndum que envia l'Estat a la Unió Europea, sobre compliment del dèficit, es preveu, per a l'any vinent, una congelació dels sous per a quasi tres milions de treballadors públics d'aquest país", va denunciar Miguel Àngel Romero, d'UGT, davant la Delegació del govern, on es varen concentrar un centenar de persones convocades per ambdós sindicats.

Desconfiança total

El dirigent sindical va denunciar que, en canvi, en les darreres trobades el Ministeri d'Hisenda va arribar a posar sobre la taula un augment del 8% dels salaris en els propers tres anys, una proposta que, segons va dir, "tot i que ens semblava insuficient, era un punt de partida". És més, assegurà que, després

CCOO i UGT es varen concentrar ahir davant la Delegació del govern, a Palma. ARA/BALEARS

Perjudicats
Els
funcionaris
haurien
perdut un
13% del sou
de 2010 ençà

d'unes setmanes sense tenir-ne notícies, la secretària d'Estat de Funció Pública, Elena Collado, els va convocar immediatament després que anunciassin aquest cicle de mobilitzacions i els va negar que volguessin congelar sous. "Afirmen el contrari que es pot llegir blanc damunt negre en un document públic. Instam el govern central a posar per escrit el que verbalitza", va sentenciar.

Des de CCOO, el coordinador de

l'àrea pública, Pep Ginard, va denunciar que, d'ençà de l'inici de les retallades, el 2010, els treballadors públics han perdut, de mitjana, entre un 10% i un 13% del seu salari. En aquest sentit, va reclamar esforços seriosos per reduir la temporalitat. "Hi ha exemples sagnants com la Seguretat Social, on en 10 anys s'haurà jubilat prop d'un 48% de la plantilla. No tindrem empleats per donar serveis a la ciutadania com correspon", va lamentar.

MERCAT LABORAL

Cauen un 49% els afectats per mesures de regulació de feina

J.V.
PALMA

Menys de 500 persones a les Balears s'han vist afectades, durant els primers nou mesos de l'any, per acomiadaments col·lectius, suspensió de contractes o reducció de jornada. Segons les dades facilitades ahir per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), aquests 467 afectats per mesures de regulació laboral suposen un 49,2% manco que durant el mateix període de 2016.

L'Arxipèlag presenta una reducció major que la mitjana de l'Estat, que se situa en el 39,4%. Amb tot, no és de les comunitats on més s'han reduït aquests paràmetres. Aragó, per exemple, ha vist caure aquests tres indicadors un 85%. La Rioja (-73,5%), Galícia (-56,7%), Extremadura (-53,8%) i Ceuta i Melilla (-53,5%) la segueixen. Canàries, en canvi, ha experimentat un increment del 85,8% de la suspensió de contractes i ha trencat la pràcticament unànime tendència a la baixa en tota l'estadística a l'Estat.

AGRICULTURA

El PP defensarà el model de les illes gregues per al camp balear

J.V.
PALMA

L'eurodiputada del PP, Rosa Estaràs, va anunciar ahir que el seu partit ha acceptat la proposta que els va fer arribar el sindicat agrícola Asaja de defensar davant les institucions europees que en les pròximes negociacions sobre la Política Agrària Comuna (PAC) les Balears tinguin bonificacions similars a les que gaudeixen els productors del sector primari de les illes gregues. "Aconse-

guir l'estatus de les illes ultraperifèriques és una batalla que podem donar per perduda", va admetre en roda de premsa oferida ahir a Palma, després d'unes jornades del grup d'europarlamentaris espanyols del PP. Dijous al capvespre, en una reunió amb el sector empresarial, és quan varen rebre una proposta que, consideren, té possibilitats de prosperar.

Els eurodiputats s'han traslladat a Eivissa, on avui duen a terme unes noves jornades amb el nom 'Eivissa en el context europeu'.

endesa.com

El futur serà millor
si obrim la nostra energia.

Cada dia sentim la necessitat d'obrir-nos i interactuar amb altres persones. Això és el que ens permet avançar. Per això hem canviat la nostra forma de fer les coses, basant-nos en la innovació i l'intercanvi, les idees i el progrés. Benvinguts a una era on, si tots obrim la nostra energia, podem crear un futur millor.

200
AÑOS

endesa

FISCALITAT

L'elusió fiscal que fa enfadar els suecs

El president de la patronal dimiteix després de qüestionar la pressió fiscal a les grans fortunes

G. PIVETAL
BARCELONA

A Suècia, parlar d'impostos és tocar un tema sensible. Leif Östling, que fins aquesta setmana dirigia la patronal del país, se n'ha adonat massa tard i aquest dimecres va haver de dimitir després d'atrevir-se a qüestionar la forta pressió fiscal que han d'assumir les grans fortunes. Una decisió inimaginable en altres indrets i que diu molt de la serietat amb què els suecs es prenen el seu sistema d'alts impostos a canvi d'un estat del benestar ampli i per a tot hom. L'origen de la polèmica es remunta a començaments de novembre, quan els *paradise papers* van revelar que Östling havia dipositat accions alemanyes per valor de 30 milions de corones (uns tres milions d'euros) en una companyia amb base a Malta.

El seu objectiu era clar: pagar menys impostos. Tot i això, no se l'acusa de cap il·legalitat. Sembla que només va fer ús de les regles de lliure circulació de capitals dins de la Unió Europea i, fins ara, ha complert amb totes les seves obligacions fiscals tant a Suècia com a Alemanya i a Malta.

No obstant això, el que ha fet indignar molts ciutadans és la irada resposta de l'empresari quan un periodista li va preguntar sobre l'assumpte. "Tenim un problema amb el sistema d'impostos suec. Són

descaradament alts [...]. Quan pagues 20 o 30 milions de corones (dos o tres milions d'euros) cada any, et preguntes: què dimonis rebo a canvi?", va etzibar. Les reaccions a les seves paraules van ser immediates. Polítics, tant del govern socialdemòcrata com de l'oposició, les van condemnar a l'instant i les xarxes socials van bullir amb el hashtag #vadfanfärjag (#quèdimonisrebo).

El tuit de la ministra de Salut i Afers Socials, Annika Strandhäll, sintetitza bé l'enrenou provocat: "Vergonyosos [comentaris] contra tots els professors, infermers i policies que fan que el país funcioni mentre vostè guanya diners".

Conegut per no tenir pèls a la llengua, no és la primera vegada que Östling genera controvèrsia. Quan era director executiu de Scania es va haver de disculpar per comparar l'opa de l'alemanya MAN amb la guerra llamepec dels nazis a la Segona Guerra Mundial. També va rebre crítiques per relativitzar el canvi climàtic o parlar de la falta de predisposició genètica de les dones per a les carreres tècniques.

Però, pel que fa als impostos, el cert és que Östling ha pagat tots els que li tocaven. I no són pocs: uns 107 milions de coro-

nes (uns 10 milions d'euros) entre el 2010 i el 2016. El seu cas, de fet, posa de manifest la indignació amb què alguns personatges més adinerats viuen l'equitativa redistribució de la riquesa pròpia dels països nòrdics.

Quasi el 60% d'impostos

I és que quan es diu que Suècia és un dels països on els impostos són més alts, és real, sobretot, per a les classes acabades. Al país escandinau, una persona molt rica pot arribar a pagar fins a un 59,7% del que guanya, mentre que a França, per exemple, el percentatge mai superarà el 45%. Però això no vol dir que els suecs de classe mitjana també paguin més impostos que en altres països. Segons un estudi publicat l'any passat per l'Institut Econòmic Molinari, francesos, italians, grecs, hongaresos, austríacs i belgues en la mateixa situació paguen més taxes.

És un tema sobre el qual hi ha un fort consens nacional. Els suecs se senten orgullosos del seu model perquè fa que la seva societat sigui una de les més igualitàries del món. És un fet que tant a Suècia com a Dinamarca, Finlàndia o Noruega és on les diferències entre els més rics i els més pobres són més petites.

Conscient d'aquesta opinió social, el mateix Östling s'ha retractat públicament i sentidament de les seves paraules, qualificant-les de "negligents" i "innecessàries". En un article d'opinió en un dels principals diaris econòmics del país, va assegurar: "El sistema impositiu ha de ser progressiu [...] i si la gent amb alts ingressos com nosaltres es comença a queixar, això s'encomana a tota la societat i amenaça el contracte social". El seu ràpid i dràstic penediment evidència el gran repte que els paradisos fiscals, tant dins com fora d'Europa, suposen per a l'estat del benestar nòrdic en una economia cada cop més global. —

Leif Östling ha generat més d'una polèmica amb algunes declaracions controvertides, al marge de la fiscalitat per als rics. EFE

AEROLÍNIES

Ryanair colla les tripulacions perquè venguin més extres

QUIM ARANDA
LONDRES

Nova denúncia sobre les pràctiques laborals poc ortodoxes de la companyia d'aviació Ryanair, la segona més gran d'Europa en trànsit de passatgers. Diversos mitjans del Regne Unit publicaren ahir que les empreses de treball temporal que gestionen els contractes del personal de cabina de Ryanair han fet arribar una carta als treballadors en què els amenacen amb "expedients disciplinaris" si no assolixen els objectius fixats de vendes d'extres.

Entre les possibles repercussions a què fan front els treballadors hi ha

el canvi de base operativa. No és el primer cop que es difonen aquestes tàctiques, però fins ara Ryanair les havia negat. Al setembre, coincidint amb l'esclat de la crisi que ha acabat amb la cancel·lació de més de 18.000 vols, queixes del personal en diversos mitjans van posar de manifest que la companyia que dirigeix el polèmic conseller delegat Michael O'Leary els obliga a pagar-se els uniformes.

Ryanair s'escuda ara que la companyia, amb base a Dublín, no és qui directament ha enviat les cartes.

Pel que fa al contingut dels textos, una de les comunicacions

Michael O'Leary, president de Ryanair.

BERTRAND LANGLOIS / AFP

enviades destaca 10 elements prioritaris per esperonar les vendes, entre els quals hi ha begudes, productes de confiteria, cosmètics i loteria.

D'altra banda, una de les cartes diu que facturar menys de 50 euros per un vol de dues hores de mitjana no constitueix un "rendiment acceptable". D'acord amb la informació de la premsa britànica, el personal de cabina de Ryanair ha rebut l'avertència que la seva feina està sent "vigilada de prop" i que si no venen més mercaderies "es prendran mesures i podran ser sotmesos a expedients disciplinaris".

Les amenaces sobre el personal, doncs, s'haurien fet efectives tot i que el manual operatiu de Ryanair per a la tripulació de cabina indica que la funció és "principalment vetllar per la seguretat". El 2015, Ryanair acordà un nou marc salarial i de seguiment del rendiment del personal de cabina que contracta, segons el qual, per cada cinc dies de feina, en tenen tres de descans.

Ofertes pel Black Friday

Les cartes enviades etziben una amenaça velada: si els treballadors no aconsegueixen els objectius fixats de facturació per vol poden perdre els bonus i una part important del sou. —

ARA QUE HAS FET L'ESFORÇ DE CANVIAR LA TEVA PERSPECTIVA...

REACCIONA! BLOQUEJA EL MASCULISME AL TEU MÒBIL

**GOVERN
ILLES
BALEARS**

ib
Institut
Balear de
la Dona

Suma't a
reaccionem.com

Quan li dius de tot perquè segueix un amic a Instagram
Quan li dius que, si de veres t'estima, t'ha de dir la seva contrasenya
Quan li demanes que t'envii una selfie perquè no creus que sigui a ca seva
Tot el que fas amb el teu mòbil et defineix. El masculisme, també

Mirades

La festa del consumisme

Tot i haver nascut als Estats Units, la tradició del Black Friday s'ha estès per tot el món i reuneix en molts indrets grans acumulacions de compradors a la recerca de descomptes. En aquesta imatge d'uns grans magatzems de la ciutat de São Paulo (Brasil) es pot apreciar el fervor amb què els consumidors s'emporten uns televisors d'oferta.

25-11-2017

Foto: Paulo Whitaker / Reuters

Internacional

ÀSIA CENTRAL

Abans prendre mata-rates i morir que casar-se per la força

Els intents de suïcidis entre noies es dispara a l'Afganistan a causa dels matrimonis obligats

Crònica

MÒNICA BERNABÉ
ENVIADA ESPECIAL A
HERAT (AFGANISTAN)

Una noia vomita en un cubell de les escombraries que els metges han col·locat al costat del seu llit a l'hospital d'Herat, al nord-oest de l'Afganistan. Li acaben de fer un rentat d'estómac. "No està casada, ni compromesa, ni té cap problema", contesta apressadament la seva tieta, la Zakia, que l'acompanya i que no té respostes per explicar per què la noia es va empassar de cop deu pastilles d'ansiolítics per posar fi a la seva vida.

Al passadís quatre joves infermeres empenyen una llitera amb una altra noia mig inconscient. Porten tres grans ampolles de sèrum i un munt de medicaments. "Et farem un rentat gàstric", li diu una de les infermeres a la pacient vocalitzant les paraules lentament. La noia sembla que no entén absolutament res fins que li introdueixen un tub pel nas a la força i deixa anar un crit esfereïdor de dolor.

"Cada dia és el mateix -declara amb una certa resignació el doctor

Mohammad Nabil-. Atenem entre cinc i tretze noies que han intentat suïcidar-se ingerint tot tipus de substàncies". Per exemple, una gran quantitat de medicaments, mata-rates, detergent, àcid, opi, arsènic o fins i tot trossos de vidre. Qualsevol cosa és bona per acabar amb la vida. Però per què?

"Normalment ho fan per fugir d'un matrimoni forçat", argumenta Parmila Mohmand, una assistenta social de l'ONG Family Planning Suport, que ofereix ajuda a aquestes noies mentre són a l'hospital. "Podem portar la família i fins i tot el futur marit als tribunals", explica mecànicament, com si estigués repetint una lliçó apresada, tot i que reconeix que encara no han aconseguit ni una cosa ni l'altra.

Poc temps de reacció

"Les pacients s'estan a l'hospital molt poc temps, unes hores. Les famílies se les enduen a casa tan bon punt els han fet el rentat d'estómac i comencen a recuperar-se", argumenta Mohmand per justificar la impossibilitat d'emprendre accions legals contra els matrimonis forçats.

Segons la representant de l'associació, els intents de suïcidis no són un fenomen nou ni específic de la

Tradicció
El pare escull el marit per a la seva filla, que sol ser un home que ella no coneix

província occidental d'Herat. N'hi ha a tot l'Afganistan. De fet, el país asiàtic és l'únic del món on el nombre de dones que s'intenten treure la vida és superior al d'homes, segons dades del ministeri afganès de Salut Pública.

Internet i sèries de televisió

"Fa dos anys que treballo en aquest hospital. Abans ateníem un o dos casos de suïcidis de dones al dia. Ara és habitual que siguin una desena", lamenta l'assistenta social. Aquest és el gran drama. Les noies acostu-

men a prendre's les substàncies al matí i comencen a arribar a l'hospital a partir de mitja tarda, quan ja se senten molt indisposades.

Mohmand atribueix el gran augment de casos al fet que "ara les noies són més lliures a l'Afganistan". "Tenen accés a internet i es passen el dia mirant sèries de televisió que els omplen el cap de fantasies", diu. "Flirtegen amb nois, s'intercanvien missatges d'amor, i després ells els exigeixen mantenir relacions sexuals. Si no ho fan, les amenacen d'ensenyar els missatges d'amor al seu

2/4
SÈRIE
AFGANISTAN
Demà: Deportats des d'Europa fins a l'Afganistan

El martiri de les afganeses: la prova de la virginitat

M.B.
KABUL

"Obrim els llavis genitals menors i diem a la noia que tussi. En la primera relació sexual l'himen sempre es trenca a la part que se situa entre les set i les nou de les agulles del rellotge. Per tant, és fàcil saber si la jove és verge o no". La doctora Siddiqa descriu d'aquesta manera tan surrealista com es fan les proves de virginitat als hospitals públics de Kabul.

Les dones de l'Afganistan estan obligades a sotmetre's a aquest tipus d'exàmens si se'n van de casa sense el permís de la família, o si la nit de nocés no sagnen després de la primera relació sexual. Fins i tot quan una dona fuig de la casa conjugal

per violència de gènere i demana ajuda en una comissaria, el primer que la policia farà amb ella serà portar-la a un centre sanitari per sotmetre-la a aquest test.

"Tenen 72 hores per fer l'examen", confirma Soraya Sobrang, responsable de gènere a la Comissió Independent de Drets Humans de l'Afganistan, que no veu amb mals ulls aquesta prova de virginitat, tot i que es queixa que en algunes províncies del país el personal mèdic no està prou preparat per realitzar-la.

"De vegades dos o tres metges han d'agafar la noia i forçar-la a obrir les cames", relata una altra doctora, Fàtima, que admet que la situació que es viu no és gens agradable. Amb tot, tant la Fàtima com la Siddiqa consideren que, més en-

Lesions
Moltes dones pateixen lesions vaginals en la seva primera relació sexual

lla de les proves de virginitat, el que és realment preocupant a l'Afganistan és la quantitat de dones que arriben als hospitals amb esquinçaments vaginals perquè els seus marits les penetren bruscament durant la seva primera relació sexual

la nit de nocés. "El problema és que el noi no sap fer-ho i força la noia", opinen.

La presidenta de la Societat d'Obstetrícia i Ginecologia de l'Afganistan, la doctora Nasrin Oryakhil, corrobora que hi ha un

UNA FALSA ALARMA SEMBRA EL PÀNIC A LONDRES

El pànic es va desfermar ahir a Londres quan es va informar d'un incident a l'estació de metro d'Oxford Circus i agents armats s'hi van dirigir i van tractar l'acció com si

fos terrorisme. La policia va desallotjar aquesta estació i també la de Bond Street, i van ordenar als vianants que es protegissin dins els edificis mentre buscaven els

suposats autors d'uns trets. Després de pentinar la zona, però, no hi havia rastre ni dels suposats atacants ni de cap víctima. Al final la policia va admetre la falsa alarma.

pare. És un pur xantatge", explica l'assistent social com a exemple.

"Digue'm, què t'has pres? I a quina hora t'ho vas prendre?", li pregunta un metge insistentment a la noia a qui han introduït un tub pel nas, i a qui han començat a fer-li el rentat d'estómac. La noia respon a batzegades, entre vòmit i vòmit. De tant en tant escup un coàgul de sang, mentre les llàgrimes li rellisquen per les galtes. La seva veu és gairebé imperceptible.

Retrocés en l'educació

"Setze anys després de l'inici de la intervenció militar dels Estats Units a l'Afganistan, es calcula que dos terços de les nenes afganeses no van a l'escola", adverteix la investigadora de Human Rights Watch Heather Barr, que precisament a l'octubre va presentar un informe sobre el gran retrocés que l'Afganistan ha fet en educació per a les dones durant els últims tres anys, des que les tropes internacionals es van començar a retirar del país, l'any 2014.

"La seguretat a l'Afganistan ha empitjorat i les ajudes internacionals s'han reduït", resumeix així la investigadora les conseqüències de la disminució de la presència estrangera al país. "Moltes famílies afganeses no porten les seves filles a classe perquè tenen por que els pugui passar alguna cosa", argumenta Barr, que també detalla altres raons que fan que les nenes es quedin a casa. "A l'Afganistan hi ha el doble de col·legis per a nens que per a nenes. I els d'elles moltes vegades són simples tendes de campanya, no tenen lavabos, i sovint el professorat és masculí", cosa que és un inconvenient important en un país tan summament conservador com l'Afganistan.

"Que una nena vagi a l'escola no impedirà que la casin contra la seva voluntat -diu la investigadora de Human Rights Watch-, però pot contribuir a fer que no la casin tan jove". El mateix govern afganès va aprovar el juliol de l'any passat un pla d'acció nacional per posar fi als matrimonis infantils i prematurs al

país. Es tracta d'un problema generalitzat a l'Afganistan i sobradament conegut. La data que l'executiu s'ha fixat per resoldre aquesta qüestió és l'any 2021. Entre les mesures que preveu dur a terme hi ha precisament fomentar l'educació femenina. Però paradoxalment està passant tot el contrari.

"Tenia molt mal de cap i per això em vaig prendre les pastilles", justifica la Marzia, de 20 anys, que jeu en un llit de l'hospital d'Herat i a qui també li han fet un rentat gàstric. "No tinc cap problema. Estic casada, i tinc un fill de 5 anys i una filla de 7 mesos", mussita mentre mira de reüll una familiar que seu als peus del llit i la vigila. La Marzia explica que la van casar quan només tenia 13 anys i que el seu marit va pagar per ella ni més ni menys que 400.000 afganis de l'època. O sigui, uns 6.600 euros. Una fortuna. El sou mitjà d'un funcionari a l'Afganistan amb prou feines arriba als 150 euros mensuals.

Propietat de l'home

A l'Afganistan és tradició que el pare esculli el marit per a la seva filla, que normalment és un home que ella no coneix de res i amb qui ha d'anar a viure en companyia de la família política. També és costum que l'home pagui una gran quantitat de diners per la dona amb qui vol casar-se. La xifra pot oscil·lar entre els 2.000 i els 10.000 euros, cosa que fa que sovint les famílies pobres donin en matrimoni les seves filles tan bon punt tenen la primera menstruació, o fins i tot abans. Un cop casat, l'home considera que la seva dona és una més de les seves propietats i que pot decidir sobre tots els aspectes de la seva vida, perquè per això ha pagat per ella.

La Constitució afganesa, aprovada el 2004, estableix que les dones poden casar-se a partir dels 16 anys i els homes a partir dels 18. "Aquesta diferenciació d'edat entre homes i dones suposa una violació de les lleis internacionals", alerta l'experta de Human Rights Watch, que no comprèn que existeixi aquesta distinció malgrat que el 2003 l'Afganistan es va adherir sense reserves a la Convenció sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació contra les Dones (CEDAW, per la sigla en an-

glès). A la pràctica, però, ni tan sols la Constitució es compleix.

El Registre Civil a la ciutat d'Herat és una oficina amb una porta de reixa que li confereix un aspecte de

presó i on un parell de policies fan guàrdia de males maneres. A tres quarts de quatre de la tarda, quan l'oficina està a punt de tancar, encara hi ha afganeses i afganeses que fan cua i supliquen que els deixin entrar per poder-se fer el carnet d'identitat. "Fora, fora!", criden els policies mentre empenyen la gent perquè marxin a casa.

"En teoria tothom hauria de tenir un document nacional d'identitat, però no anem casa per casa per comprovar que sigui així", declara el responsable del Registre Civil, Hekmatullah Habibi. A l'Afganistan no hi ha un cens de població. L'últim que es va fer va ser l'any 1979, és a dir, abans de l'inici de la guerra.

Descontrol general

"En els últims anys, arran d'una campanya de l'Unicef, els hospitals i les clíniques han començat a expedir una targeta de naixement per als nadons. Per als que no tenen aquesta targeta, calculem la seva edat basant-nos en el seu aspecte físic o en el curs que fan si van a l'escola -explica Habibi sense pro-

blemes-. No és obligatori registrar els matrimonis, ni tampoc les defuncions".

"Si la gent ni tan sols sap l'edat que té, ¿com és possible fer complir la llei? ¿I com es poden evitar els matrimonis forçats si no hi ha cap mena de control sobre qui es casa amb qui?", es pregunta Heather Barr, que és partidària de posar fi al caos existent i sobretot a la impunitat generalitzada: "Mentre la policia no faci complir la llei, els matrimonis forçats continuaran. I fins que no es tanqui algú a la presó per aquesta raó, les famílies casaran les seves filles contra la seva voluntat". Però ¿això és possible en una societat on la violència contra les dones és estructural, i hi participen homes i dones?

El doctor Mohammad Nabil explica que, per sort, normalment aconseguïen salvar la majoria de noies que s'intenten suïcidar ingerint alguna substància i que atenen a l'hospital d'Herat. No sap contestar, però, què passa amb elles ni amb el seu futur un cop tornen a casa després del rentat d'estómac. ■

Infermeres afganeses fent un rentat d'estómac a una noia que s'ha intentat suïcidar. GERVASIO SÁNCHEZ

desconeixement total sobre el sexe perquè és un tema tabú al país. "La noia ha de sagnar en la seva primera relació sexual perquè es considera crucial que sigui verge. Per això, quan té un esquinçament vaginal, acostuma anar a l'hospital al cap de

dies", explica. Oryakhil atén a la seva clínica privada un o dos casos al dia de dones amb aquest problema. "La solució seria fer educació sexual a les escoles", suggereix. Però de moment aquesta proposta sona a ciència-ficció a l'Afganistan. ■

Parmila Mohmand

ASSISTENTA SOCIAL

"Fa dos anys que treballo en aquest hospital. Abans ateníem un o dos casos de suïcidi de dones al dia. Ara és habitual que siguin una desena. Les famílies se les enduen a casa tan bon punt els fan un rentat d'estómac"

Heather Barr

HUMAN RIGHTS WATCH

"Mentre la policia no faci complir la llei, els matrimonis forçats continuaran a l'Afganistan. I fins que no es tanqui algú a la presó per aquesta raó, les famílies casaran les seves filles contra la seva voluntat"

TERRORISME

Feligresos deambulant entre els cossos de les víctimes de l'atemptat, col·locats al terra de la mesquita. AFP

La cronologia de sang al país àrab

- **24-12-2013**
Una quinzena de policies moren en un atemptat amb cotxe bomba a la comissaria de Mansoura, al delta.
- **19-07-2014**
Un atac contra un control de les forces de seguretat al desert occidental, prop de la frontera amb Líbia, provoca la mort de 25 agents.
- **31-10-2015**
Wilaya Sina, la branca local de l'Estat Islàmic, fa caure un avió civil rus que es va enlairar d'un aeroport del Sinaí. Van morir els seus 224 passatgers, la majoria turistes russos.
- **11-12-2016**
Una explosió a la seu de l'Església ortodoxa copta al Caire mata 29 fidels. Reivindicat per l'EI.
- **09-04-2017**
Dos atemptats suïcides simultanis en dues esglésies, un a Tanta i l'altre a Alexandria, en plena celebració de la Setmana Santa acaben amb la vida de 47 persones. També el reivindica l'EI.
- **26-05-2017**
Assassinats 28 cristians a la província de Minia, la majoria treballadors d'un convent.

Més de 200 morts en el pitjor atemptat terrorista a Egipte

Se sospita que l'atac podria ser obra de la branca de l'EI al Sinaí, Wilaya Sina

RICARD G. SAMARANCH
TUNIS

El jihadisme egipci va fer ahir un salt qualitatiu en la seva implacable campanya de terror. Un atemptat contra una mesquita súfi situada al nord-oest de la península del Sinaí, a la ciutat de Bir al-Abed, es va convertir en el més sanguinari de la història del país àrab. Segons l'últim balanç de les autoritats, 235 persones van perdre la vida en l'atac, inclosos una vintena de nens, i almenys un centenar més van resultar ferides. Si bé cap grup ha reivindicat l'acció, tots els indicis assenyalen Wilaya Sina, la filial local de l'autodenominat Estat Islàmic. La península del Sinaí, un territori desèrtic i històricament marginat, és la capital de la potent insurgència islamista que va desencadenar el cop d'estat del 2013 i que ha provocat la mort de centenars de persones, sobretot entre els membres de les forces de seguretat del país.

D'acord amb els testimonis presencials recollits a la premsa local, l'atac es va produir al migdia, quan la mesquita d'Al-Rawda era plena de gom a gom, ja que el divendres és

el dia dedicat a la pregària a l'islam. Diversos vehicles amb homes ben armats van envoltar l'entrada del temple, construït per un orde súfi, un corrent místic de l'islam. Després d'una forta explosió a la mesquita, els milicians van obrir foc indiscriminadament contra els fidels que fugien esglaiats. Ni tan sols les ambulàncies que van arribar per ajudar els ferits es van lliurar de les bales dels terroristes. Una cruel massacre, inèdita fins ara a Egipte, on les mesquites no havien sigut objectiu de la fúria terrorista.

Tot i formar part de la branca sunnita, el sufisme és considerat una heretgia per part dels grups ji-

Inèdit
L'atemptat és el més mortífer en dècades i el primer contra una mesquita

hadistes, que anteriorment ja havien atemptat contra alguns dels seus líders tant a Egipte com en altres països de la regió. Fins ara un atac d'aquesta envergadura només havia tingut lloc a les mesquites xiïtes de països com l'Iraq i el Pakistan. Tanmateix, l'Estat Islàmic sí que havia comès durant els últims mesos mantes contra una altra minoria religiosa d'Egipte, els cristians coptes, i algunes van ser perpetrades a dins de les esglésies.

Segons diversos analistes, l'atac podria respondre no només a una lògica sectària, sinó també tribal. La població originària del Sinaí és majoritàriament beduïna, i la identitat tribal és molt forta, cosa que ajuda a explicar algunes dinàmiques del conflicte entre l'exèrcit i la insurgència jihadista liderada per Wilaya Sina. Els dos actors lluiten per obtenir el suport dels líders tribals, i la violència no està exempta de les seves estratègies. Per exemple, la milícia jihadista sol castigar amb l'assassinat qualsevol col·laboració amb les autoritats. Com que l'accés a la zona està prohibit a la premsa, sobretot a la internacional, des de fa més de quatre anys, és difícil verificar els co-

municats oficials sobre el balanç i la naturalesa d'atemptats i ofensives antiterroristes.

Mentre s'acumulaven les condemnes de la comunitat internacional, el president Abdel Fattah al-Sissi va declarar tres dies de dol en homenatge a les víctimes. Després d'un reunió del més alt comitè de seguretat del país, Al-Sissi, que governa el país amb mà de ferro, va adreçar un missatge televisat a la nació en el qual va anunciar una "resposta brutal". "La policia i l'exèrcit venjaran els nostres màrtirs i retornaran l'estabilitat per la força en un breu període de temps", va prometre. Segons informava l'agència Reuters, al vespre les forces armades van dur a terme diversos bombardejos en una regió muntanyosa pròxima a Al-Rawda, on presumptament s'haurien amagat els terroristes que van perpetrar l'atemptat d'ahir.

Una estratègia errònia

Tanmateix, fins ara la política de terra cremada aplicada per Al-Sissi no ha sigut capaç de debilitar seriosament la insurgència, ni al Sinaí ni a la resta del país. Els horribles abusos comesos per les forces de seguretat, que recorren sovint a les tortures i les execucions extrajudicials, creen prou greuges per alimentar les files dels grups terroristes de nous reclutes, i atien una diabòlica espiral de violència. El president va arribar al poder l'estiu del 2014 amb la promesa d'erradicar el terrorisme. Probablement al maig se sotmetrà al veredict de unes urnes emmordassades sense haver completat la seva missió. —

CUBA

Les cares ocultes de Fidel Castro

Un any després de la mort del líder cubà encara es desconeixen moltes coses de la seva vida

SANTI PIÑOL
L'HAVANA

La mort de Fidel Castro avui fa un any va sorprendre el món sencer. No perquè fos anunciada centenars de vegades en notícies falses, la desaparició de l'última gran figura del segle XX va perdre transcendència. Un any després, encara queden per explicar infinitat d'aspectes curiosos i desconeguts del Comandante que contribueixen a engrandir la seva llegenda.

Una infinitat d'amants

Més enllà del seu vessant revolucionari, un dels aspectes que més interès desperten de Castro és el referent a la seva vida amorosa, que va ser gairebé tan agitada com la seva carrera política. És conegut i notori que Fidel va tenir una gran multitud d'amants, la identitat de les quals a vegades van fer-se públiques i en altres casos es van mantenir en secret.

Segons un reportatge del *New York Post*, Castro hauria mantingut relacions amb fins a 35.000 dones al llarg de la seva vida. Una xifra que a primera vista sembla força exagerada però que ajuda a formar la imatge de líder *playboy* que Fidel tenia a l'illa. Una idea de masculinitat que a Cuba era i encara és molt respectada i admirada. Un exemple de Castro per donar una imatge de virilitat entre la població és que en el seu primer viatge a Moscou va baixar de l'avió fumant un puro per evitar fer-se un petó a la boca, com era tradició a Rússia, amb el líder de l'URSS, Nikita Khrushov.

Les dones més importants en la vida del Comandante van ser les seves dues esposes, Mirta Díaz-Balart i Dalia Soto del Valle, les amants Celia Sánchez, Natalia Revuelta i Marita Lorenz, "l'espia que es va enamorar de Castro". Segons relata en el seu llibre, Lorenz va ser reclutada per la CIA per acostar-se a Fidel i, després, assassinar-lo. L'agent d'origen alemany també explica que quan el líder cubà la va descobrir li va oferir la seva pistola: "Sabia que no ho podria fer. Encara m'estimava, i jo a ell".

Família extensa i amagada

De la seva vida amorosa també en deriva una de les cares més misterioses i desconegudes del ja desaparegut revolucionari. Per començar, no se sap amb certesa el nombre de fills de Castro perquè uns quants van néixer fora del matrimoni. El Comandante no va voler fer mai publicitat ni de la seva dona ni dels seus fills, i cap d'ells va ocupar després cap càrrec en el govern.

D'aquest ocultisme intencionat n'han transcendit poques coses, com per exemple que la majoria dels des-

centents porten noms que comencen amb la lletra *a* per la fixació de Fidel amb Alexandre el Gran. Se sap una mica més de la seva relació amb els seus germans, que, tret del cas de Raúl, tampoc va ser idíl·lica. Són conegudes les seves desavinences amb la seva germana Juanita, que va morir poc després d'ell i que era molt crítica amb el sistema sorgit després de la Revolució Cubana.

El revolucionari adolescent

Ja des dels seus primers anys de vida, la relació de Fidel amb la seva família va estar marcada per la complexitat. Criat a la hisenda familiar a Birán (a l'oest de l'illa), des de petit Castro va constatar les difícils condicions

Polifacètic Periodista o esportista: Castro tenia moltes cares diferents

de vida dels treballadors de la finca. Un cop adolescent, Castro va organitzar una revolta amb els empleats perquè exigissin millors condicions.

Fidel també va compartir escola amb els seus germanastres, fills d'altres dones amb qui el seu pare, Àngel Castro, havia tingut relació fora del matrimoni. Malgrat que el pare va intentar tractar tots els seus fills sense distinció, Fidel i Raúl van ser els únics enviats a estudiar amb els jesuïtes a Santiago de Cuba.

Etape com a periodista

Durant l'atragada vida de Fidel Castro com a estudiant universitari, el futur líder de Cuba va desenvolupar una intensa feina com a periodista i editorialista. Amb una visió típica de la primera meitat del segle XX, Castro no va

exercir el periodisme com a mitjà per viure, sinó com a arma política i vehicle per divulgar les seves idees.

La seva feina com a articulista li va servir per donar-se a conèixer a Cuba en un context polític i social marcat per la profunda divisió de corrents i partits polítics personalistes, que en molts casos també estaven vinculats al pistolerisme entre diferents grups ideològics i a la Màfia.

En un article en el qual Castro s'inspira en el famós *J'accuse* d'Émile Zola, el 1952 carrega fortament contra el president de la República Cubana Carlos Prío, i això li permet arribar a molts sectors de la societat. Després, ja com a president, Fidel mantindria la seva obsessió pel poder dels mitjans de masses i exerciria un control total sobre els mitjans del país. Un cop abandona el poder per malaltia el 2006, Fidel va recobrar la seva vocació d'articulista amb les conegudes *Reflexiones* que feia als diaris, en què era capaç de parlar de temes tan diversos com el canvi climàtic o les polítiques del seu germà, amb qui no sempre estava d'acord.

Primer esportista del país

Una de les altres passions del Comandante era l'esport. Ja com a estudiant li agradava jugar a bàsquet i va practicar el beisbol amb l'equip de la universitat. Els primers anys de ser al capdavant del país va continuar jugant a bàsquet i sovint es queixava que no el defensaven amb contundència per por de fer-li mal. "Ningú el volia marcar perquè a més era un destraler", explica rient a l'ARA el Jesús, que de jove solia jugar amb ell.

Fidel sempre va veure en l'esport un potencial enorme per desenvolupar la seva obra política i un dels seus principals èxits va ser convertir Cuba en una potència olímpica malgrat la seva dimensió. També va aprofitar el simbolisme dels esdeveniments esportius per rubricar moments històrics i pactes. Una prova d'això són els partits de beisbol entre la Policia Nacional Revolucionària i l'equip dels Barbudos, el juny del 1959 -només sis mesos després del triomf de la Revolució-, i també el partit en el qual van participar ell i Hugo Chávez.

Fortunes milionàries i religió

Les incògnites sobre Fidel Castro formen part de la grandesa del personatge i és difícil que es resolguin algun dia. Els rumors més sonats que circulen per l'illa són les referències a l'enorme fortuna que posseïa -com relata en un llibre un guardaespalles que va desertar- i a la fe Ioruba (una branca de la santeria) que hauria professat com a religió i que seria la clau de la seva longevitat.

Fidel Castro va governar l'illa de Cuba des de l'any 1959 fins al 2008. El 25 de novembre del 2016, avui fa un any, va morir a l'Havana. GETTY

DIARI ARA BALEARS

DIRECTORA
AINA VIVES
REDACTOR EN CAP
JAUME VINYAS
CAP D'EDICIÓ
XESCA MARIA PONS
COORDINACIÓ DE WEB
MIQUEL RAMIS
REDACCIÓ
MIQUEL BARCELÓ, CARMEN
BUADES, CLARA FONTANET,
MARTÍ GELABERT, IVAN
MARTÍN, MARGALIDA MATEU,
JAUME RIBAS, ANNA
SCHNABEL, NEUS SUÑER,
ARMANDO TUR, ANNA VIDAL
LLENGUA
MARIA ANTONIA MAS,
MARGALIDA ROSSELLÓ
DISSENY
GUILLERMO SAN EUGENIO,
TIA MAS

EDICIÓ DE PREMSA
PERIÒDICA ARABALEARS, SL

CONSELL ASSESSOR
PRESIDENT
JOAN SERRA
MEMBRES DEL CONSELL
ASSESSOR
TOMEU CANTALLOPS, ANTONI
CARBONELL, MIQUEL ÀNGEL
MAS, SEBASTIÀ PASQUAL,
PERE SOBERATS
GERENT
ANTONI LLABRÉS
SUBSCRIPCIONS
MAGDALENA GARRIGÓ
MÀRQUETING
MARIA FERRER
PUBLICITAT
JAUME COMPANYY

C/ TOUS I MAROTO, 8 1r.
PALMA 07001
TELÈFON: 971781917
ATENCIÓ AL SUBSCRIPTOR:
902559479
CORREU ELECTRÒNIC:
SUBSCRIPCIONS@ARABALEARS.CAT
PUBLICITAT@ARABALEARS.CAT
INFO@ARABALEARS.CAT
TEXT LEGAL
Edició de premsa periòdica ARA es
reserva tots els drets sobre el con-
tingut del diari ARA, els suple-
ments i qualsevol producte de
venta conjunta, sense que es
puguin reproduir ni transmetre a
altres mitjans de comunicació,
totalment o parcialment, sense
prèvia autorització escrita.

Difusió controlada per l'OJD

DL: PM-475-2013

DIARI ARA EDICIÓ DE
PREMSA
PERIÒDICA ARA, SL

DIRECTORA
ESTHER VERA

DIRECTOR FUNDADOR
CARLES CAPDEVILA

DIRECTOR ADJUNT
IGNASI ARAGAY

SUBDIRECTORS
DAVID MIRÓ, CATALINA
SERRA, JORDI CORTADA,
SÍLVIA BARROSO,
GEORGINA FERRI

DIRECTORA D'ART
CRISTINA CORDOBA

EDICIÓ PAPER
ROSA RODON
POLÍTICA MAIOL ROGER
ECONOMIA ÀLEX FONT
SOCIETAT ELENA FREIXA
CULTURA LAURA SERRA
COMUNICACIÓ
ÀLEX GUTIÉRREZ
ESPORTS TONI PADILLA
FOTOGRAFIA
XAVIER BERTRAL

PRESIDENT
FERRAN RODÉS
CONSELLER DELEGAT
SALVADOR GARCIA RUIZ
DIRECTOR FINANCER
XAVIER LINARES
DIRECTOR COMERCIAL
SERGI GERMÁN
DIRECTOR DE NEGOCI
ORIOL CANALS
DIRECTOR DE TECNOLOGIA
MARC CAMPRODON

EL DIARI D'AHIR

Fe d'errades: L'ARA Balears
agraeix als lectors que ens facin
arribar els errors que detectin
en el contingut dels articles. Un
cop confirmat l'error, el diari pu-
blica la fe d'errades en aquesta
mateixa columna. Podeu fer-
nos arribar les vostres esmenes
a opinio@arabalears.cat.

DEBAT

CONSULTEU MÉS ARTICLES A L'ARABALEARS.CAT

El rei de la creació

Hi ha moments en què sembla que la impunitat es va acabant, i que un canvi de mentalitat comença a imposar-se. En altres moments, però, el dret masculí ancestral a apoderar-se de tot el que hi ha damunt la Terra i a utilitzar-ho segons el seu caprici torna a regir, diguin el que diguin les lleis. I ens cau a sobre, ens esgarrifa, ens aclapara. Res a fer, l'endemà tothom gira full, i tot continua igual.

Als Estats Units la història de Harvey Weinstein sembla haver marcat una inflexió en l'opinió pública. El concepte d'assetjament sexual ja va aparèixer als anys setanta, però han passat gairebé cinquanta anys abans que es trenqués el mur del silenci i hagi començat aquesta allau de denúncies que mostra que gairebé un terç de les dones han sofert abusos i ofenses sexuals. Esperem que aquest doll, que s'ha contagiat a tants altres països, no s'es-tronqui: per fi té conseqüències per als perpetradors, que són expulsats dels pedestal i privilegis que els permetien la impunitat. És l'única manera de fer-los canviar de conducta; renyar-los no serveix per a res, ben al contrari, encara els fa sentir més poderosos.

Entre nosaltres, però, la inflexió en l'opinió pública encara no ha arribat, malgrat els esforços de tantes dones per denunciar les violències masclistes i els abusos sexuals. Diversos casos han posat de manifest, en els darrers temps, la permanència d'un substrat totalment arcaic en la nostra cultura: el de la dona obligada a entregar els fills malgrat ser conscient del possible desastre i el judici sobre la violació col·lectiva d'una noia durant els Sanfermines de l'any passat. I tants altres. És cert que aquests nois no enganyen ningú: s'autodesignen com "la manada", reivindicant així el seu tarannà salvatge.

Que encara hi hagi homes primitius que se segueixen considerant amb drets de caçador no em sorprèn; el que em sorprèn i m'escandalitza és que trobin encara ara un ressò tan favorable en el seu entorn, als mitjans de comunicació, als jutjats, a les xarxes socials. Que les barbaritats que van cometre siguin gairebé justificades amb l'excusa que la noia no va quedar totalment destruïda, que va seguir fent vida de jove, ens mostra quina és la creença profunda entre nosaltres. L'home –és a dir, el baró, cal deixar-ho clar– segueix considerant-se el rei de la creació,

MARINA SUBIRATS

SOCIÒLOGA

i això vol dir que pot disposar-ne, que tot està fet per al seu gaudi, fins i tot quan comporta destruir-ho: la terra, l'aigua, l'aire, els animals, les plantes i, especialment, les dones. L'home és l'únic subjecte, l'amo de tot; les dones no ho som, és ben conegut. Formem part del decorat: per concebre'ls, parir-los, alletar-los, netejar-los, donar-los plaer, mimar-los i admirar-los. El fet que ens agradi o no, que pot importar? És el nostre destí i com més aviat ho entenguem, millor per a tothom.

Françoise Héritier, una gran antropòloga que ha mort fa pocs dies, explicava la seva experiència en algunes societats africanes, on les dones porten els seus nadons a coll mentre treballen als camps. Si un nen plora, s'afanyen a alletar-lo. Diuen que els nens tenen el cor vermell, impacient, i que no se'ls pot fer esperar. Si plora una nena, la deixen plorar: ha d'apren-

dre que mai no obtindrà el que vol, i més val que s'hi acostumi des del naixement. Heus aquí la diferència bàsica que ha presidit des de sempre l'educació d'homes i dones. Que la segueix presidint, encara que no en siguem conscients i ni tan sols ens n'adonem.

A les nostres societats moltes dones hem començat a qüestionar aquest tracte, a posar de manifest que és injust. Les lleis ens van donant raó; els fets, no. La violació de "la manada", com tota violència masclista que s'exerceix damunt les dones, té poc a veure amb la sexualitat; és fonamentalment un exercici del poder, de posar cadascú al seu lloc i mostrar, una vegada més, qui mana aquí, qui té el dret de prendre, humiliar, utilitzar, destruir, matar si cal. Què sembla que lamentin aquests nois? Que la noia hagi sobreviscut, que no hagi quedat destrossada, perquè així hauria après, ella i totes, que és un ésser feble, subordinat. Com en els feminicidis de Ciudad Juárez, una mena d'afirmació simbòlica de la masculinitat més primària per deixar clara la seva superioritat.

Hi va haver un temps en què aquesta masculinitat dura, conqueridora, era probablement una necessitat social; sense ella la humanitat no hauria aconseguit tirar endavant: calia artigar, caçar, fecundar tant com fos possible, que els perills eren molts i els humans molt pocs. Ara som a l'altre extrem; però el rei de la creació no

ha comprès que, en aquesta etapa, el que cal és parar la destrucció, cuidar la creació, conservar el que encara en queda. La civilització ha permès un domini dels humans damunt el món; la seva feina ara és conservar-lo, actuar com a consciència de la natura, com ens han dit repetidament els poetes. La consciència sorgeix precisament per conservar la vida, no per destruir-la. En relació a les dones, la gran tasca dels homes avui és el respecte i el suport en un moment en què nosaltres hem encarat la difícil tasca de construir-nos com a subjectes sense abandonar la cura de la vida. I comprendre, per fi, que no estem fetes per al seu servei ni

per al seu plaer, sinó per gaudir de la nostra vida tan plenament com puguem i de la manera que vulguem, sense demanar permís.

Quant a ells mateixos, encara queda una tasca molt més difícil: sortir de la mentalitat de manada i entendre que ser els reis de la creació comporta sobretot deures respecte al món, no el dret de destruir-lo.

GETTY

Que encara hi hagi homes primitius no em sorprèn, però m'escandalitza que trobin encara ara un ressò tan favorable en el seu entorn

Amics per sempre, o no

Aquests darrers dies, *El intermedio* de La Sexta, un programa informatiu d'humor intel·ligent, està fent una mena de concurs en el qual demana als telespectadors que els enviïn vídeos de karaoke divertits amb la versió de *Amigos para siempre* que ha fet el programa per fomentar la concòrdia "de Huelva a Cadaqués". L'humor és, potser, l'única cosa que ens pot fer suportables aquests moments grisos i obscurs que ens ha tocat viure. Fa feredat el que hem arribat a sentir, llegir i veure de terres enllà. Una allau d'odi i menyspreu que glaçava la sang quan veies que també venia de gent que en teoria hauria de ser propera.

Sense entrar en el fons del tema –amenaces, cops, intervenció, cessaments, 155, presó...–, un dels punts clau de la desconexió mental i anímica de bona part dels catalans amb Espanya ha estat aquesta falta de respecte que ja denunciava fa mesos John Carlin. Fa anys que hi és i s'ha anat regant amb cura des de molt abans de la sentència de l'Estatut, quan a Madrid la bèstia negra, també entre les esquerres, no era Puigdemont, ni Mas, sinó Pasqual Maragall. Recordo moltes converses amb companys de feina a Madrid que es posaven nerviosíssims parlant del tema català. Ara, però, s'ha agreujat amb una intensitat fins i tot sorprenent.

I sap greu perquè sempre he pensat que estan molt sols allà, abduïts per un entorn cultural i social bàsicament en mans de la dreta i la ultradreta que ha aconseguit imposar el seu discurs a força de repetir les mentides. També pateixen un setge ideològic, i el més greu és que en bona part no en són conscients. Per això valoro molt

CATALINA SERRA

SUBDIRECTORA

quan trobo a les xarxes, gratant una mica, comentaris de gent de tot arreu que se solidaritza amb el que ens passa, que raona amb respecte des de la discrepància o que entén que el que està en joc és, també, el futur de la democràcia, la de tots, la seva i la nostra. I això ho trobo a les xarxes i també en alguns mitjans digitals de Madrid, com *Eldiario.es*, *Público*, *Infolibre* o *Ctxt* –les cròniques del Guillem Martínez en aquest darrer mitjà, tot i que alguns cops m'irritaven o no en compartia la valoració, són dels millors escrits que s'han publicat sobre els fets dels darrers mesos–. És important valorar-ho perquè tendim a desqualificar a l'engròs sense tenir en compte la feina important de qui, des del periodisme, l'humor o la política, intenta –com el mateix diputat Joan Mena, d'Esquerra Unida– trencar el discurs reaccionari hegemònic a Espanya.

I, esclar, de menyspreu també n'hi ha hagut aquí. Per part dels

Hem de valorar la feina de qui, des del periodisme o la política, intenta trencar el discurs reaccionari hegemònic a Espanya

independentistes i dels que no ho són. Entre aquests últims hi ha els homologables als d'allà, que s'ho miren des d'una distància sideral, com si no estiguessin parlant dels seus veïns, i els que sent propers en moltes coses tenen tanta al·lèrgia a tot el que soni a convergent que són incapaços d'abstreure's i entendre que ja no va d'això, que s'ha passat pantalla. Són aquests últims, cal dir-ho, els que han rebut els atacs més furibunds d'una part, petita però sorollosa, de l'independentisme, que els ha insultat sense mesura. Tots estem molt sensibles i costa empassar-se segons què, però l'aire s'està tornant irrespirable. No ens ho podem permetre. Igual que tenim clar que el que passi a Catalunya serà sense exercir la violència, caldrà fer l'esforç de contenció en el llenguatge per no enrarir encara més l'ambient.

L'humor, sempre l'humor, ens podrà ajudar. I d'això afortunadament no ens en falta. El paper distensador i catàrtic que estan fent aquí el *Polònia*, l'*APM* i l'*Està passant* –mil gràcies per ser-hi!– o allà programes com *El intermedio* són imprescindibles. Com els humoristes gràfics, que ja han començat a rebre amenaces i querelles. Caldrà defensar-los, també. I recordar-li a Rajoy que quan va anar a manifestar-se a París va ser per defensar la llibertat d'expressió i uns valors que impliquen que s'ha de poder dir tot, t'has de poder enriure de tot i, sobretot, has de respectar el que pensa el contrari. *Je suis Charlie* volia dir això. Alguns no ho han entès. Farem esforços, com demana el Gran Wyoming, per ser "*amigos para siempre*", però dependrà de si a l'altre costat hi ha algú que entengui que això va de respecte. I ens l'han faltat.

Jenn, Bel, Laura

SÍLVIA SOLER

Cada vegada que algú que conec m'ha comunicat la seva intenció d'implicar-se en la cosa pública a través de la política he tingut la mateixa reacció: l'he felicitat, l'he encoratjat i l'hi he agraït.

Considero que dedicar uns anys de la teva vida al servei de la comunitat és un acte valent i generós. I –m'és igual que em prengueu per ingènua– sempre dono per descomptat que la intenció d'aquestes persones és altruista.

La política, tant a nivell local com parlamentari, requereix un grau d'implicació i, per tant, de renúncia, a nivell personal, molt alt. Ho he vist de prop i us asseguro que en la majoria dels casos és així.

Hi ha situacions en què fer aquest pas endavant és encara més valent, com ara quan la Dolors Sabater va decidir posar tot el seu esforç per aconseguir rellevar en García Albiol a l'alcaldia de Badalona. I ara, en les circumstàncies actuals, sota amenaça de repressió certa, encara més. Per això vull felicitar, encoratjar i agrair el gest a tres dones que conec i que han decidit sortir de la seva zona de confort i explorar el salvatge món de la política.

Parlo de les escriptores Jenn Díaz i Bel Olid –la primera a la llista d'Esquerra Republicana, la segona a la CUP– i de la Laura Borràs, fins ara directora de la Institució de les Lletres Catalanes –a la llista de Junts per Catalunya–. Només de pensar en les seves intervencions públiques –que imagino farcides de citacions literàries i referències culturals– ja m'emocio.

M'agrada que tres dones del món de la cultura hagin decidit robar temps a les seves coses per dedicar-lo a la política

M'agrada que tres dones del món de la cultura hagin fet un pas endavant i hagin decidit robar temps a les seves coses per dedicar-lo a la comunitat. Sempre ens queixem que no hi ha dones a primera línia però el cert és que sovint –no sempre, només sovint– a les dones ens costa molt renunciar a una part de la nostra vida personal. Sempre he pensat que, a banda de la societat heteropatriarcal i les herències masculistes, també hi ha una part de renúncia femenina. Les dones hem après, si us plau per força, que l'àmbit més íntim és un tresor, i volem preservar-lo.

La Jenn, la Bel i la Laura estan acostumades a recórrer el país parlant de novel·les, contes i poesia. Espero que no ho deixin del tot. Però ara, a més a més, també aniran de poble en poble per parlar del país que volem, del nostre futur, per ajudar-nos a recuperar l'esperança. Tenen molt a dir i saben com dir-ho. Bravo, bravo i bravo.

L'ENCRUIA

black friday black saturday
black sunday black monday...

Com lluitar contra l'extrema dreta internacional

Totes les escoles de periodisme del món haurien d'ensenyar als seus alumnes un videoclip del moment en què, el dissabte 11 de novembre del 2017, un jovial periodista de la televisió estatal polonesa li pregunta a un home cobert amb un barret blanc i vermell, els colors nacionals, què significa per a ell participar en aquesta marxa de Varsòvia en commemoració del dia de la independència de Polònia. "Significa –contesta l'home, de mitjana edat– expulsar del poder [curta pausa dramàtica]... els jueus".

Com que qui governa ara Polònia és Llibertat i Justícia (PiS), un partit populista i nacionalista, la pregunta següent és òbvia: qui és exactament per a vostè el representant dels jueus a l'actual govern? ¿El líder del partit, Jaroslaw Kaczynski? ¿La primera ministra, Beata Szydlo? ¿O es refereix a algú altre en un altre lloc del món? ¿Donald Trump, per exemple? ¿Theresa May? ¿Mark Zuckerberg? ¿Els jueus de Mart?

Han de combatre el llenguatge de l'extrema dreta les plataformes en línia, els personatges públics i tots nosaltres

Desaprofitant com si res aquesta rara oportunitat periodística d'entrevistar un antisemita disposat a parlar sense embuts davant la càmera, el periodista, atabalat, s'adreça a una dona que té a prop i li pregunta què vol dir per a ella ser una patriota i participar en aquesta marxa. Quan la dona manifesta el seu acord amb l'home que ha parlat abans i diu que estan orgullosos de ser aquí com a polonesos entre polonesos, el periodista es gira cap a la càmera i diu alegrement: "És l'orgull, l'orgull de poder ser polonès, l'orgull de ser polonès!"

¿I d'això en diuen un periodista? En realitat, és un reporter de pausat amb oli que treballa per a un canal públic de televisió, TVP Info, ara degradat i convertit en mitjà propagandístic del PiS; l'home segueix al peu de la lletra la línia del partit, segons la qual només és una gran desfilada plena d'entusiasme i orgull patriòtic. El clip és una brillant lliçó de 58 segons sobre el que un periodista no ha de fer mai.

He enfocant l'atenció en el periodista i no en l'antisemita perquè, davant de la difusió generalitzada d'idees i consignes d'extrema dreta a tot arreu, ja sigui a Charlottesville, Varsòvia, Dresden o Moscou, la pregunta crucial és: com hi hem de respondre?

En primer lloc, hem d'entendre què passa. En tots els casos, hi ha una combinació de trets exclusivament locals amb d'altres de genèrics i transnacionals. Aquesta mar-

xa de la independència de l'11 de novembre, per exemple, ja fa uns anys que es fa a Varsòvia, organitzada per grups de dretes polonesos, i ha anat creixent fins a arribar als 60.000 participants del dia 11.

En aquesta gran manifestació, que aquest any tenia com a lema "Volem Déu", ja fa temps que hi participa l'anomenat *bloc negre*, format per autèntics extremistes d'extrema dreta i feixistes. Aquest bloc, amb una pancarta gegant que deia "Per una Europa blanca de nacions germanes", és el que la majoria de lectors deuen haver vist a la televisió. Al mig de la pancarta de l'Europa Blanca hi havia una creu celta, un símbol rarament vist a Polònia però utilitzat en altres llocs pels supremacistes blancs. Una segona pancarta deia "Deus vult", un crit de guerra de la primera croada que també agrada molt a l'extrema dreta transnacional. En la marxa hi van participar líders de l'extrema dreta de països com Itàlia, la Gran Bretanya, Hongria i Eslovàquia.

El que veiem ara és una cosa nova. En el passat els nacionalistes eren... nacionals, però ara hi ha una xarxa internacional de nacionalistes xenòfobs d'extrema dreta. ¿I si en diem la Sisena Internacional? (Després de cinc internacionals d'esquerres, una de dretes.)

Aquests reaccionaris són molt moderns i fan servir hàbilment les xarxes socials per difondre els seus missatges insidiosos. Un nou infor-

TIMOTHY GARTON ASH

HISTORIADOR, CATEDRÀTIC D'ESTUDIS EUROPEUS A LA UNIVERSITAT D'OXFORD

THE
NEW YORK
TIMES

TRADUCCIÓ:
LÍDIA
FERNÁNDEZ
TORRELL

me de l'Institut per al Diàleg Estratègic demostra que, durant la campanya de les eleccions alemanyes del setembre, alguns dels *hashtags* més populars en favor del partit nacionalista i populista Alternativa per a Alemanya (AfD) –incloent-hi l'aparentment benigne #traudichdeutschland (confia en tu mateixa, Alemanya)– van ser

promoguts i àmpliament difosos per activistes d'extrema dreta. Amb l'AfD com a segon partit de l'oposició al Bundestag, Alemanya constitueix un altre exemple de com s'està esborrant perillosament la línia que separa el nacionalisme conservador de l'extrema dreta. Però ¿oi que també podem dir el mateix dels Estats Units de Donald Trump? ¿I què no direm del llenguatge d'un tuit recent del compte oficial de l'organització Le-ave EU, que titlla els 15 diputats conservadors que s'oposen a fixar per llei la data del Brexit de "càncer del seu partit i traïdors al seu país"?

Al front popular que hem de formar per combatre aquesta difusió del llenguatge i les idees de l'extrema dreta, hi ha tres grups especialment importants: les plataformes en línia, els personatges públics i els nostres veïns. El que necessitem de les plataformes és, en primer lloc, més transparència. Twitter, Facebook i altres han de ser més ràpids a l'hora d'adonar-se del mal ús que fan de les seves plataformes els russos i altres actors nocius per influir en el referèndum

del Brexit o en les eleccions d'alguns països; després haurien de compartir més clarament amb nosaltres els detalls fonamentals del que han descobert. Què hi podem fer aleshores ja és una pregunta més difícil, però el primer imperatiu és veure què coi passa.

Els personatges públics han de parlar obertament sempre que es traspassin els límits del debat polític legítim. El govern polonès acaba d'incomplir aquest principi espectacularment: ministre rere ministre han parlat despectivament d'"incidents" de poca importància o "provocacions" dintre d'una marxa molt bonica. (Només les clares paraules del president, Andrzej Duda, han salvat l'honor de Polònia.) Cometent un altre error espectacular, el vicepresident nord-americà, Mike Pence, defensa tots els comentaris indefensibles de Trump amb el seu inamovible somriure hipòcrita, com si complís l'obra del Senyor. I tots els *brexiters* honorables s'han de distanciar del llenguatge verinós del càncer i la traïció.

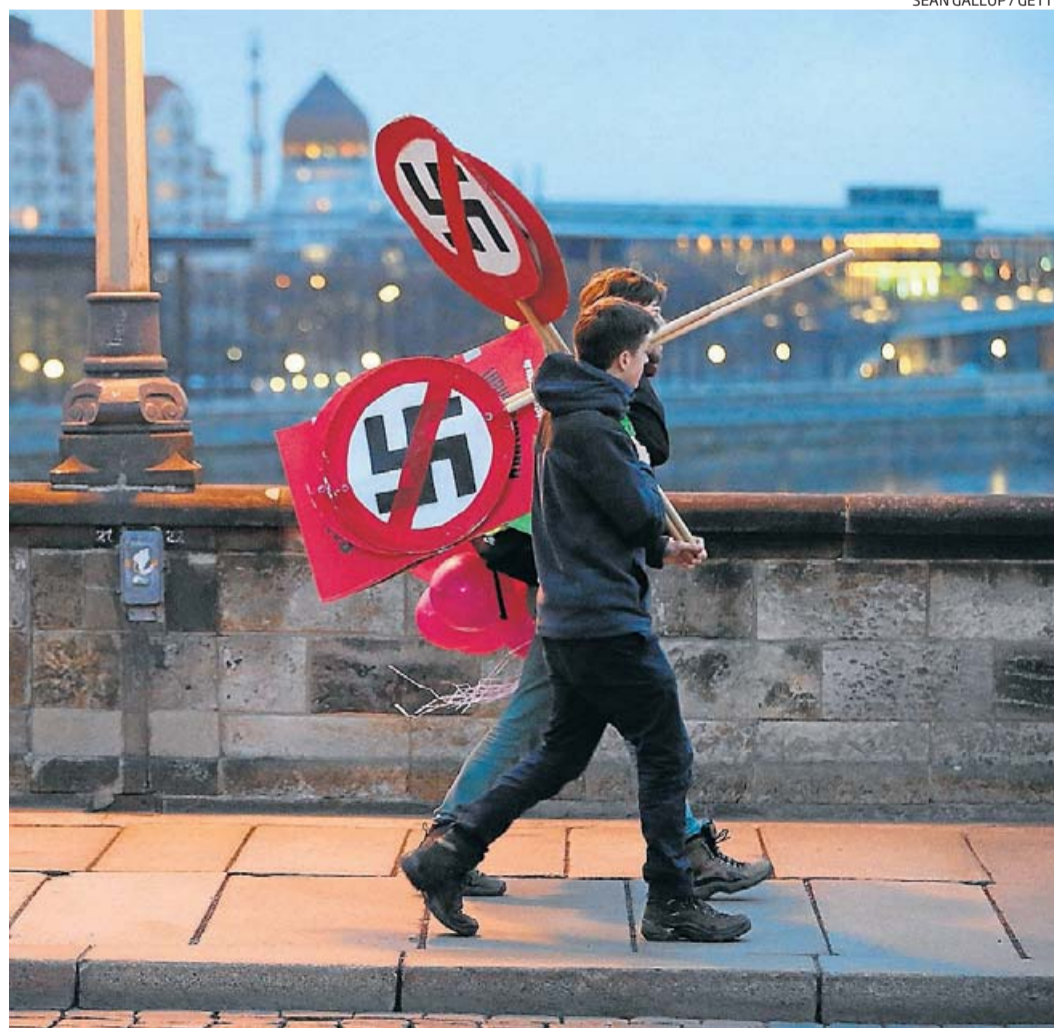
Sempre que sentim que algú expressa idees fanàtiques, a la cafeteria, al futbol o a Facebook, hem de respondre

Però no és només cosa dels polítics. Que els dirigents de l'Església catòlica polonesa no hagin dit ni piu contra aquest repugnant abús polític de les paraules "Volem Déu" ha sigut una autèntica vergonya. Originàriament són la tornada d'un himne tradicional que es va convertir en himne no oficial de la lluita dels polonesos per independitzar-se de la dominació estrangera i, com tothom sap, Joan Pau II va citar aquestes paraules, "Volem Déu", quan va visitar una Polònia encara sota el domini comunista.

I també hi ha els periodistes, la feina dels quals no consisteix, evidentment, a fer sermons sobre la correcció política, sinó a informar, qüestionar i denunciar. Els professors, els futbolistes i les estrelles de televisió i cine també tenen una veu que s'ha de fer escoltar.

I també hi som tots nosaltres. En aquesta època tots som veïns de persones susceptibles de defensar opinions extremistes; si no són veïns físics, sí que són veïns virtuals. No hauríem de deixar-ho només en mans de les plataformes digitals, els polítics i els capellans. Sempre que sentim algú expressant aquestes idees, al pub o a la cafeteria, al camp de futbol o a Facebook, hem de parlar i cridar com a resposta.

No cal que sigui una polèmica furiosa. També podem ridiculitzar. L'humor és un gran antídote contra el fanatisme. Amb aquest esperit, voldria proposar un nou premi per al mal periodisme. Hauria de portar el nom del presumpte periodista de TVP Info.

SEAN GALLUP / GETTY

Manca de preparació

Han dit que reconeixen que no estaven prou preparats. Potser és així. Potser s'havien preparat només per a governar, però no per a immersir la societat catalana en un conflicte contra un adversari que té totes les armes per a exercir la violència. Totes les armes i la voluntat de fer-ho. Des del Govern espanyol han assegurat que era una mentida. El ministre d'Interior, Zoido, va afirmar (21/11/17) que mentien els qui deien que hi havia hagut amenaces de violència extrema si es declarava la independència, alhora que afirmava que les imatges de les càrregues policials de dia 1 d'octubre eren falses i que es feien servir infants com a escuts humans contra la policia. Evidentment, no puc saber si les amenaces hi varen ser o no. Però estic segur que no s'han usat infants com a escuts humans i que dia 1 d'octubre hi va haver violència desproporcionada, desmesurada i, en certs casos, de visceralitat flagrant per part de la policia. Per tant, és difícil donar crèdit a la primera afirmació d'una persona que menteix de manera tan fea en les altres dues.

El problema de la manca de preparació és evident. Però crec que la major falta de preparació és atribuïble als governants de l'Estat espanyol. Han demostrat que no estan preparats per a actuar amb conductes i des de principis democràtics, que amb inexplicable facilitat recorren a la violència contra els ciutadans i que, com més febles són, més violenta és l'actuació. Ha quedat clar que els governants de què són capaços de dotar-se majorità-

riament els espanyols no estan preparats per a resoldre els conflictes mitjançant la negociació i per vies democràtiques bàsiques. Hem pogut veure que la Justícia de què ens parlen fa parts i quarts a l'hora de privar de llibertat les persones segons el calçat polític que duen, que amenaça els qui fan broma de difunts seus i deixa impunes els qui criden amenaces de mort contra els vius o els agredeixen, si aquests vius són "ellos". Deu ser cert que tan en contra de la independència estan que no toleren ni la independència de la Justícia. Una Justícia que depèn d'un ministre, Català, que, al Congrés de Diputats (22/11/17), posa en dubte que hi hagués ferits el dia 1 d'octubre i els ridiculitza. Uns

JOAN MELIÀ

PROFESSOR DE LA UIB

La Justícia de què ens parlen amenaça els qui fan broma de difunts seus

governants que, també de bracet de Ciutadans, ha armat una croada contra les escoles de tots els territoris de llengua catalana i que ha duit a un també ministre, Dastis, a assegurar que a les escoles de Catalunya no s'ensenya el castellà, i a altres correligionaris –de partit o de croada– que a la majoria d'aquestes escoles s'educa els infants per a odiar Espanya. Al Congrés de Diputats, Rivera reblant el clau mostra com a prova de delictes un mapa dels territoris de parla catalana, car deu considerar que és adoctrinament ensenyar que en aquests territoris compartim la mateixa llengua (sobre això recoman l'*Està passant* de TV3 de dimecres passat). La ministra de Defensa, De Cospedal, vícti-

ma probablement del seu entusiasme antiprocés, s'empassa que el president Puigdemont és un espia rus (ella ja ho sospitava, diu) i agraeix que Letònia els ofereixi l'exèrcit per a posar fi a l'independentisme català. Difícilment pot interessar la democràcia en un estat en què els dirigents polítics són tan irresponsables per mentir de la manera que ho fan, tan fàcilment arrossegables fins al ridícul per la irritació pròpia i tan propensos a utilitzar la violència contra una part d'aquells que, segons diuen, són els seus compatriotes.

La democràcia no interessa a un Estat que es basa en aquesta mena de funcionament i que estableix ciutadans de primera i de segona segons el territori on viuen, segons la llengua que parlen, segons la cultura que tenen, segons la religió que practiquen... Per això tenen i han tengut tants d'obstacles i accidents els intents d'implantació de sistemes d'organització democràtica del Regne. Tots els indicis indiquen que actualment tampoc no anam cap a un cas d'excepció. A Espanya, la democràcia té la consistència d'un tel finíssim que es trenca amb qualsevol sacsejada. I el mal pitjor de tot plegat és que no només són els governants que tenen aquesta predisposició a trencar-lo, sinó també bona part dels mitjans de comunicació i dels ciutadans que, activament o amb el silenci, participen de la degradació democràtica. Una democràcia que no es percep com un dret sinó com una concessió, que es modula i suspèn sempre que interessa a qui l'ha feta. I la solució no és, precisament, lligar l'escola.

Odi, espies, eleccions

Un element constitutiu d'aquest present, que ens té tan confusos i adelerats, és l'odi. L'odi ha tornat a ser una passió candent i ben a l'ordre del dia. S'odia molt i de moltes variades maneres. Les noves formes de comunicació de masses serveixen sobretot per transmetre odi –insults, amenaces, censures rabioses–, més que cap mena d'entesa o bona voluntat o informació fiable. Odiem i som odiats d'una forma colossal, massiva i sense aturador. I per motius no sempre comprensibles; això encara esfereix més. Davant de l'odi, tots ens transformem en Joseph K. i anem perduts d'una banda a l'altra, empitjorant patèticament als ulls dels nostres víctimaris.

Una bonallavor per aquest odi és la sobreinformació; podem arribar a saber tantes coses, hi ha tants detalls i històries per digerir, que acabem amb una sensació d'atordiment i fartum. Al final, l'odi acaba provenint d'un no saber fundat en la impossibilitat de saber del cert: en una certesa hiperbòlica, sostinguda per una immensa ignorància. Qui m'insulta no m'insulta

a mi, sinó els seus propis fantasmes, és a dir, les seves pors. Odiem allò que ens fa la impressió que ens qüestiona, que ens disminueix a nosaltres o allò a què imaginem pertànyer.

L'empatia que ens fa humans i ens allunya de l'odi es basa en la calma i en una voluntat d'entendre i compartir, de saber del món a partir d'una mirada que plàcidament es deté sobre les coses i les aprèn a viure des d'una altra subjectivitat. I això s'està fent cada cop més difícil. Tot el que ha passat aquests últims mesos no té sentit sense pensar en l'odi que poden arribar a sentir moltíssimes persones –dins i fora de les institucions– contra els catalans.

L'altre dia vam saber que la ministra de Defensa, Cospedal, estava disposada a creure's que Puigdemont és un espia al servei de Putin, segons s'evidenciava en una conversa amb

MELCIOR COMES

ESCRITOR

Espanya és un estat rigorista amb una mala salut de ferro

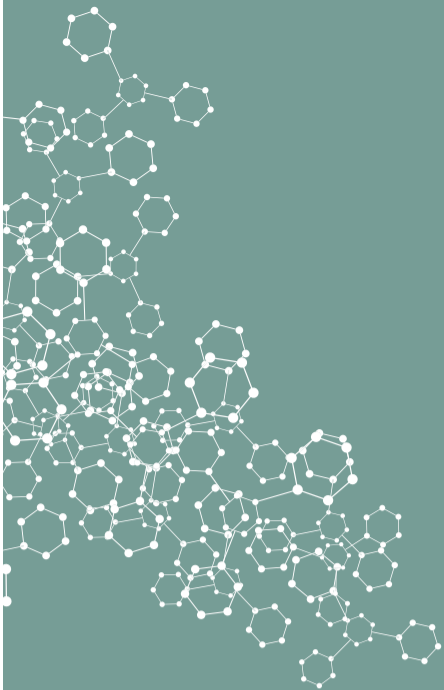
uns humoristes russos, que ella va creure vertaders funcionaris d'affers internacionals. La conversa que s'ha filtrat és tristament hilarant, i molt decebedora per a qualsevol ciutadà que encara pretengui creure que ens governen persones ponderades i sensates.

Hi ha odi, em temo, en els que van dient, a dia d'avui, que el procés sobiranista no ha servit per res. Ha desfet la política catalana que va sorgir de la Transició com si fos un terrosset de sucre; ha eliminat qualsevol possibilitat de tornar a fer un catalanisme simplement possibilista. Això no se li pot perdonar. Tots els partits que maneaven l'invent de la manera tradicional, mitjançant el joc de pactes clàssic –et dono competències a canvi d'estabilitat–, han desaparegut o s'han hagut de reinventar. Anem a les eleccions del desembre, amb un PSC

que té el suport de l'obscena i carrinclona dreta catalanista, que ara sabem que prefereix l'esquerra de plastilina que no l'alegre independentisme democràtic.

L'odi de l'estat cap a la democràcia catalana s'ha traduït en milers de ferits que tan sols pretenien votar, en operacions d'espionatge i manipulació de proves, en empresonaments que han mostrat a Europa que Espanya continua sent un parc temàtic autoritari. Hi ha un feixisme carnavalesc, de disfresses barates, l'autoritarisme de goma escuma d'un franquisme poca-solta, un continu combat de ganyotes falangistes que alhora de la veritat reprimeix amb sobrada alegria.

Espanya és una democràcia malalta; un estat rigorista amb, reconeixem-ho, una mala salut de ferro. Amb l'independentisme hem aconseguit mostrar al món que el rei va nu, però al món li és ben igual i seguirà ignorant-nos. La resta de regions d'Espanya hauran d'admetre que res ja no serà igual. Perquè són més vulnerables que mai, allà a Madrid, però per això mateix estan més que mai enriats i amb ganes de gresca.

ARACIÈNCIA
ARABALEARS

BOTÀNICA

Enric Culat

Tradicionalment, la biomassa ha estat una de les primeres fonts d'energia tèrmica utilitzades per l'home, gràcies a la llenya. Actualment, aquest material primari es pot aprofitar directament o sotmetre'l a processos industrials per obtenir-ne combustible en altres formes, com són l'estella forestal, el pèl-let o les briquetes. La biomassa forestal es destina sobretot a l'obtenció d'energia tèrmica per a combustió, si bé també pot utilitzar-se en centrals termoelèctriques per generar electricitat. Els biocombustibles o biofuel s'obtenen a través de biomassa (sobretot vegetals) emprada com a font d'energia, bàsicament procedent de cel·luloses i lignines. Per molts autors, el més correcte seria, però, anomenar-los agrocombustibles. A Europa, l'ús del prefix 'bio' per referir-nos als productes agrícoles com a font d'energia alternativa és un poc controvertit pel fet que en realitat no es tracta d'una energia 100% neta. El biofuel utilitza biomassa vegetal per combustionar-la i produir energia, cosa que genera diòxid de carboni que després torna cap a l'atmosfera. La diferència respecte del petroli és que, en el cas de la biomassa vegetal, aquest diòxid de carboni el fixam a l'atmosfera com una mena de cicle tancat.

Un equip de científics de la UIB ha investigat els mecanismes d'adaptació a la manca d'aigua de diverses espècies utilitzades per a la producció de biomassa i biofuel. Concretament, el grup de recerca en Biologia de les Plantes en Condicions Mediterrànies (PlantMed) de la UIB ha acabat amb èxit la seva participació en un projec-

Plantes que fan biomassa

La UIB ha liderat un projecte internacional per estudiar mecanismes d'adaptació a la

'ARUNDO DONAX'

Plantació d'*Arundo donax*. A la dreta, aparell que estudia el procés de fotosíntesi de les plantes. WATBIO

te europeu de recerca sobre producció de biomassa i biofuel en condicions de sequera. El projecte s'anomena WATBIO (Developing drought-tolerant biomass crops for Europe) i ha estat liderat, en la part estatal, pel doctor Jaume Flexas, amb la participació dels investigadors Miquel Ribas, Cyril Douthe, Jeroni Galmés i Hipólito Medrano, tots ells de l'esmentat grup de recerca. Els resultats finals es varen discutir fa dues setmanes a la reunió final del projecte a Venècia.

Tres espècies escollides

En aquest projecte, finançat amb 9 milions d'euros per part de la Comissió Europea, s'han estudiat durant cinc anys els mecanismes d'adaptació d'espècies de plantes de creixement ràpid i l'interès en l'obtenció de biomassa i biofuel. L'estudi s'ha centrat en tres espècies: el pollancre (*Populus nigra*), d'interès forestal i per a l'obtenció de biomassa; la *Miscanthus x giganteus*, una gramínia de creixement especial-

ment ràpid i molt estudiada en relació amb l'obtenció de biofuel des dels anys vuitanta; i la canya (*Arundo donax*), una gramínia que a les Balears es comporta com a espècie invasora, però que es pot utilitzar per regenerar terrenys marginals gràcies a la seva capacitat per créixer ràpidament amb poca aigua.

Jaume Flexas, professor de Fisiologia Vegetal a la UIB i investigador del grup de recerca PlantMed, afegeix més detalls sobre els motius de l'elecció d'aquestes tres espècies en el projecte. *Populus nigra* és una espècie d'arbre molt present a la península Ibèrica que s'utilitza normalment per fabricar paper i fusta i, per tant, és molt comú en la producció de biomassa. Creix relativament ràpid, tot depenent de l'hàbitat en què es trobi, i a més els científics ja en coneixen el genoma complet. La *Miscanthus x giganteus* és una espècie gramínia, un híbrid que ja s'ha estudiat molt per a la producció de biofuel. També creix aviat, amb un metabolisme fotosintètic molt eficient, com en el

cas del blat de moro, amb una composició molt apropiada per transformar-la en biodièsel. Finalment, l'*Arundo donax* o canya comuna (no s'ha de confondre amb *Phragmites communis*, canya borda o canyet d'Albufera) és l'única de les tres espècies que viu a les Balears, tot i que hi està 'de visita'; és a dir, no és una planta nativa, sinó invasora. Es desenvolupa molt bé en ambients d'aiguamolls, però també en voreres de camps i camins. Produeix molta biomassa i resisteix especialment bé la manca d'aigua. Flexas opina que "emprar aquesta planta de manera controlada en terrenys marginals o camps de conreu abandonats podria ser profitós per a la producció de biomassa. Serviria per fixar sòl, regenerar-lo i, a més, se'n podria treure un benefici. Si realment es verifica que és eficient la conversió de la biomassa en biofuel o en energia i es pot plantar en zones de conreu abandonades, llavors estariem xerrant d'una font energètica sense gens d'aigua", destaca l'investigador de la

La manca d'aigua d'espècies idònies per produir biocombustibles

La manca d'aigua d'espècies idònies per produir biocombustibles

Jaume Flexas, investigador principal del projecte. E. CULAT

UIB referint-se, en aquest cas concret, a la fabricació de pellet per a ús domèstic, excloent-ne, en canvi, una producció de grans quantitats industrials.

Variabilitat genètica

Com es pot produir biomassa en condicions de sequera? Els investigadors han analitzat la variabilitat genètica d'aquestes tres espècies en poblacions europees i han comparat la resposta dels diferents genotips a la sequera tant en condicions de camp com en condicions d'experimentació controlada. Entre els resultats més interessants, destaca la constatació que la capacitat de produir biomassa en condicions d'estrès es pot predir en plantes juvenils a partir de caràcters fàcilment mesurables, com la mida de les fulles o la densitat de la fusta. D'aquesta manera s'han identificat, i verificat amb estudis de camp de llarga durada, els genotips més adequats per a cada condició climàtica en un gradient latitudinal europeu, des de les illes Britàniques fins a les Balears.

“Hem estudiat si hi havia una diferència genotípica entre poblacions d'aquestes mateixes espècies en diferents indrets. Una població del centre de Europa segurament funciona millor que a Itàlia, per les condicions climàtiques. Per això hem agafat diferents genotips, els hem caracteritzat genèticament per un costat, després els hem caracteritzat fisiològicament per un altre i, finalment, els hem creuat sembrant els diferents genotips a diversos indrets per veure com responien”, explica Flexas. De cada una de les espècies s'han pres desenes i, de vegades, centenars d'ecotips (subpoblacions genèticament diferenciades restringides a un hàbitat determinat) de diferents llocs d'Europa, amb l'objectiu de fer-los créixer en ambients comuns, és a dir, junts, caracteritzant-los en igualtat de condicions i mesurant-ne la morfologia, la mida, el creixement, la fotosíntesi, el contingut d'aigua, la lignina, etc.

En el projecte, hi han col·laborat una

vintena de grups de recerca de vuit països europeus. Els resultats d'aquest estudi han donat lloc a 33 articles ja publicats en revistes internacionals, incloses *The New Phytologist* i *Global Change Biology - Bioenergy*, entre d'altres, i es troben en preparació una altra desena de manuscrits. Els resultats d'aquest projecte podrien servir per tractar d'optimitzar l'ús de l'aigua en la producció d'energies netes a partir de vegetals cultivats. “Jo hi veig un cert futur, en aquest tipus de projectes –opina Flexas–, perquè a la Unió Europea la producció energètica amb biomassa i biofuel sempre li ha interessat, tot i que, com que no es tracta d'energies absolutament netes, en paral·lel també s'avança en altres direccions”. En aquest sentit, informa que, els darrers mesos, la tendència de les institucions europees ha estat prioritzar la generació d'energies encara més netes i amb projectes de més llarga durada, per exemple sobre recerca amb fotosíntesi artificial. —

FLEXAS I MEDRANO, ENTRE ELS CIENTÍFICS MÉS 'INFLUENTS'

Jaume Flexas i Hipólito Medrano, del PlantMed de la UIB, es troben entre els quasi quatre mil investigadors més citats del món, segons el darrer rànquing *Highly Cited Researchers* de Thomson Reuters. En aquesta llista només hi ha una cinquantena d'investigadors espanyols, entre ells aquests dos científics i professors de la UIB, que també estan entre els cinc investigadors espanyols de l'àrea de les ciències dels animals i les plantes que són presents en aquest rànquing. *Highly Cited Researchers* agrupa els investigadors més influents de tot el món, les publicacions dels quals estan entre les més citades en els respectius camps de coneixement. Així, aquest reconeixement científic es reserva a investigadors amb un gran nombre de publicacions incloses en l'1% de les més citades, segons l'àmbit de coneixement i l'any.

Flexas també treballa en el projecte TOPSTEP, que tracta sobre productivitat, resistència i compensació entre la fotosíntesi i la tolerància a l'estrès de les plantes. En aquest cas, es tracta d'un projecte estatal al qual properament s'incorporaran nous centres de recerca i que es continuarà desenvolupant el 2018. L'objectiu és trobar espècies –que l'equip de la UIB cerca per llocs del planeta que tenen condicions climàtiques extremes– capaces de mantenir una certa fotosíntesi i alhora tenir una tolerància a dessecació molt elevada. Trobar aquestes plantes serveix per entendre com podrien millorar els nostres cultius més tradicionals, mantenint la fotosíntesi però alhora aconseguint que augmenti la seva tolerància a l'estrès. Després de mesurar unes 350 espècies entre l'Antàrtida, l'Àrtic, la Patagònia, el desert de Gobi, l'altiplà tibetà, els Andes, el desert de Namíbia i el desert australià, només s'han trobat cinc o sis espècies que es comporten de manera diferent de tota la resta, segons informa Flexas.

Patrocinat per:

TECNOLOGIA

Comunicació quàntica: cada vegada més a prop

El teletransport i les xarxes quàntiques ens acosten a un nou sistema de comunicació

Toni Pou

Que la física quàntica ha revolucionat la nostra vida no en dubta ningú. Els processadors que han fet possibles els ordinadors i *smartphones* actuals no existirien sense la profunda comprensió de la matèria que proporciona aquesta disciplina. Malgrat la seva eficàcia, la física quàntica és una teoria que ens diu que a escala microscòpica la natura es comporta d'una manera molt estranya, radicalment diferent del que estem acostumats a observar en el nostre entorn. Segons aquesta teoria, i tal com s'ha

comprovat àmpliament en experiments, les partícules microscòpiques poden fer coses molt semblants a ser en diversos llocs de l'espai alhora i comunicar-se a velocitats superiors a les de la llum. La imatge que la física quàntica dibuixa de la natura és tan esbalaïdora que ni el mateix Albert Einstein la va acceptar mai. Tot i això, contínuament es produeixen nous avenços que fan presagiar una revolució en el camp de les tecnologies de la informació.

Teletransportació rècord

Aquest estiu un equip d'investigadors de la Universitat de Ciència i Tecnologia de Xangai va aconseguir per primera vegada teletransportar fotons, les partícules que formen la llum, des de la Terra fins a un satèl·lit situat a 1.400 quilòmetres de distància. Amb aquest experiment van esmicolar el rècord anterior de teletransportació, fixat en 143 quilòmetres. Tot i que el terme teletransportació evoca els millors moments de sèries com *Star Trek*, el fenomen físic és diferent del que s'utilitza en la ciència-ficció: no consisteix a fer desaparèixer un objecte d'un lloc i materialitzar-lo en un altre, sinó a transmetre informació per aconseguir que una partícula tingui exactament les mateixes propietats físiques que una altra partícula situada en un lloc diferent. Per aconseguir-ho, s'han utilitzat unes bases situades a l'altiplà del Tibet, que s'han comunicat amb el satèl·lit Mozi, posat en òrbita el 2016 i batejat així en honor al filòsof xinès del segle IV abans de Crist, que segons alguns autors havia formulat la primera llei del moviment 2.000 anys abans que Newton. Aquesta fita es pot llegir com el primer pas d'una nova xarxa de telecomunicacions global que podria resoldre molts dels problemes de ciberseguretat actuals.

Cap a una comunicació quàntica

Més a prop, un equip d'investigadors de l'Institut de Ciències Fotòniques (ICFO) ha publicat aquesta setmana a la revista *Nature* un resultat que tam-

bé està relacionat amb el futur de la comunicació. En general, una xarxa de comunicació està formada per uns nodes que reben, processen i envien informació, i uns canals per on circula aquesta informació. En el cas de la primera internet, els nodes eren ordinadors i els canals no eren sinó cables. Les xarxes d'informació actuals són clàssiques, és a dir, la informació es transmet, es processa i s'emmagatzema en forma de bits que poden tenir els valors 0 o 1. Però la informació quàntica funciona d'una altra manera. Gràcies a les estranyes propietats dels sistemes quàntics, els bits quàntics (qubits) poden presentar una mena de barreja d'aquests dos valors. Això fa que a les xarxes quàntiques la informació es pugui transmetre de manera totalment segura a través dels canals i que els nodes la puguin processar a molta més velocitat.

Els investigadors de l'ICFO han materialitzat un dels primers passos necessaris perquè la xarxa actual es transformi en una xarxa quàntica. Més concretament, han aconseguit per primera vegada fer viable una comunicació entre dos nodes quàntics diferents, un d'ells format per un núvol ultrafred d'àtoms de rubidi i l'altre format per un cristall alterat amb ions de l'element praseodimi. La comunicació entre tots dos nodes s'ha fet a través de fibra òptica. Aquesta flexibilitat fa que es pugui pensar en una xarxa de comunicació quàntica formada per nodes diversos connectats amb fibra òptica com la que ja s'utilitza actualment. A més, els investigadors han comprovat que el sistema de comunicació que han utilitzat és compatible amb la xarxa actual. Tot i que la distància que pot assolir aquest sistema encara és petita i els investigadors ja treballen per ampliar-la, la troballa obre una possibilitat interessant: la introducció gradual de tecnologies quàntiques en la infraestructura de comunicacions actual, cosa que facilitaria la construcció d'una xarxa quàntica global a partir de la xarxa existent. —

OPINIÓ

VLADIMIR DE SEMIR

Ciència, comunicació i societat - UPF

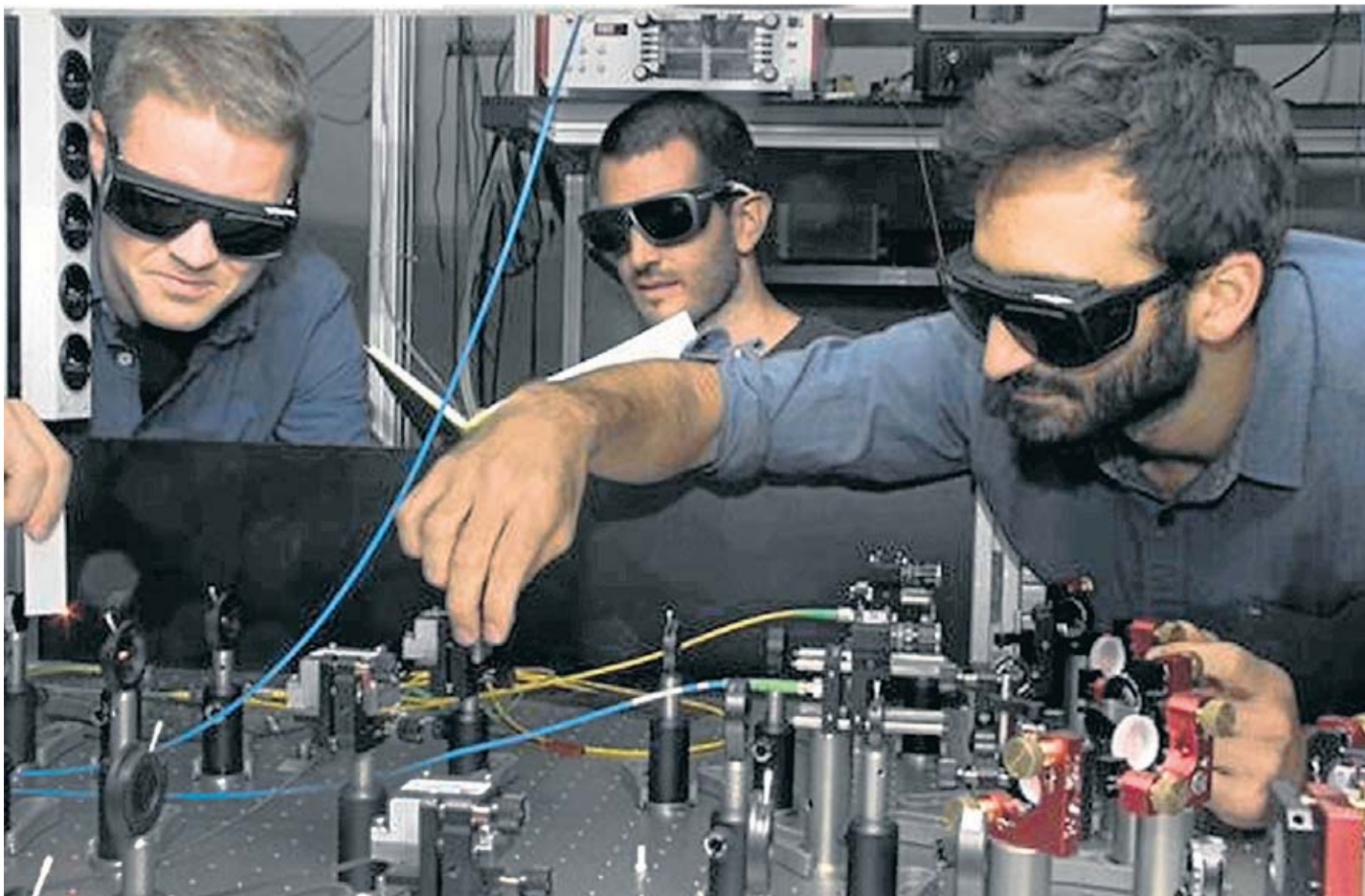
DE RERUM NATURA

La trobada entre la ciència i la divulgació

En principi, concebem el món de la ciència com una comunitat on es construeix el saber, que circula principalment a l'interior d'institucions en el que podríem entendre com un circuit gairebé tancat. Però ni l'activitat científica té valor sense transcendir a la vida social, ni la societat contemporània suporta no tenir informació sobre els avenços de la ciència. Aquesta transmissió requereix una explicació, una contextualització, una escenificació, tots ells procediments propis de la divulgació.

La divulgació científica és un gènere literari i artístic que, amb amenitat i rigor, estén, propaga, recrea, reconstrueix i recontextualitza -discursivament i culturalment- el coneixement amb diferents nivells de comprensió en funció del públic a qui es dirigeix. Per aconseguir-ho, utilitza totes les narratives de la transmissió informativa i cultural, des de la literatura fins a la museologia, amb tots els suports que permeten les diverses arts i tecnologies de la informació i la comunicació: conferències, llibres, diaris, ràdio, televisió, teatre, cinema, webs, blogs, xarxes socials, exposicions i museus. Tots els gèneres que ens brinda la comunicació són adequats, encara que uns requereixin més complexitat que uns altres. Novel·la, poesia, assaig, reportatge, entrevista, documental, obra teatral, pel·lícula, fotografia, infografia, joc interactiu... Tots són vehicles aptes per a la divulgació científica, que pot prendre la forma d'una biografia, d'una obra de ciència-ficció, d'una tertúlia radiofònica, d'una peça de teatre, d'un relat històric, o fins i tot d'una novel·la policíaca, sense oblidar un article o una simple piulada.

Tots els camins poden ser recorreguts útils, però sempre tenint en compte que saber i explicar no són el mateix. Precisament, divulgar és l'art d'explicar el saber: la trobada entre dos mons.

Els científics Georg Heinze, Pau Farrera i Nicolas Maring a l'ICFO. ICFO

1077
ALTERNATILLA
FESTIVAL IN MALLORCA 2017
24.11.17 — 10.12.17

Compra la teva entrada / Compra tu entrada / Get your ticket
MALLORCA - TICKET
WWW.MALLORCA-TICKET.COM

- 20.30H 20.30H **Pere Bujosa Group**
Muro / Teatre de Muro
- 20.30H 20.30H **Xan Campos Esd**
Inca / Fàbrica Ramis
- 20.30H 20.30H **Rebekka Bakken**
Palma / Teatre Xesc Forteza
- 20.30H 01.12.17 **Llibert Fortuny Gasband**
Esporles / Casa des Poble
- 20.30H 02.12.17 **Øyunn**
Calvià / Teatre Sa Societat
- 20.30H 03.12.17 **AJIM'17 JAZZ QUARTET**
Eilertsen + Fortuny + Garau + Øyunn
Porreres / Auditori de Porreres
- 20.30H 04.12.17 **ALTERNATILLA JAZZ BAND**
Albrigtsen + Blom + Bujosa + Salvà
Sa Pobla / Sa Congregació
- 20.30H 05.12.17 **Mats Eilertsen Trío**
Palma / Teatre Xesc Forteza
- 20.30H 06.12.17 **Odd Steinar Albrigtsen Quintet**
Sant Llorenç des Cardassar / Espai 36
- 20.00H 07.12.17 **SAI Trío**
Palma / Teatre Principal
- 20.30H 08.12.17 **Hanna Paulsberg Concept**
Pollença / Església del Convent
- 20.30H 09.12.17 **AJIM'17 JAZZ QUINTET**
**Colom + Lanuti + Lohikari
Paulsberg + Pons**
Palma / Teatre Xesc Forteza

+ concerts didàctics, tallers...
Tota la informació del programa d'activitats paral·leles a alternatilla.com

Cultura

PATRIMONI LINGÜÍSTIC

Eivissenquisme Il·lustrat: quan la llengua es fa viral

ARMANDO TUR
EIVISSA

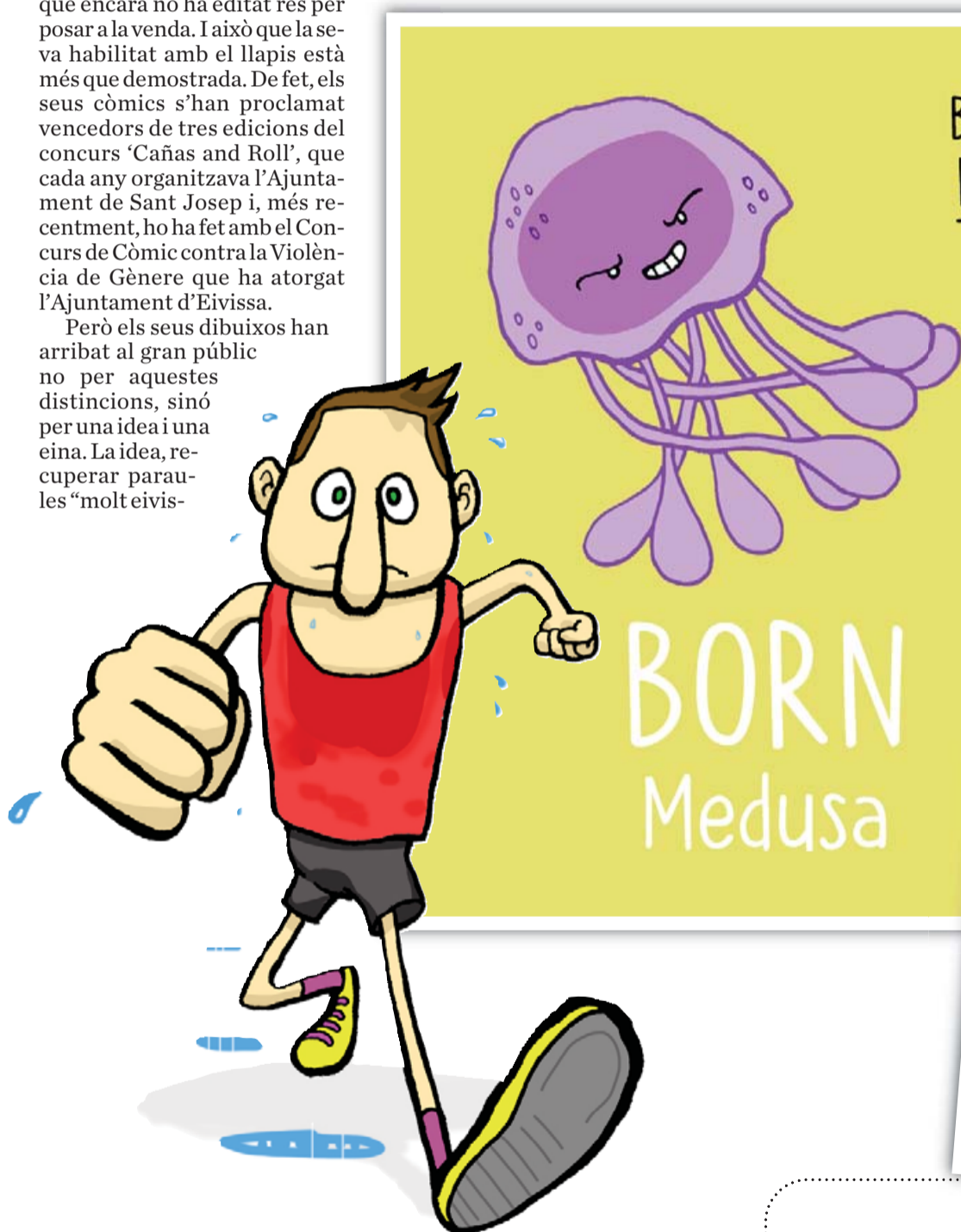
Javier Mendoza (Eivissa, 1987) és dibuixant aficionat, no per manca de qualitat, ni prop fer-hi, sinó perquè encara no ha editat res per posar a la venda. I això que la seva habilitat amb el llapis està més que demostrada. De fet, els seus còmics s'han proclamat vencedors de tres edicions del concurs 'Cañas and Roll', que cada any organitzava l'Ajuntament de Sant Josep i, més recentment, ho ha fet amb el Concurs de Còmic contra la Violència de Gènere que ha atorgat l'Ajuntament d'Eivissa.

Però els seus dibuixos han arribat al gran públic no per aquestes distincions, sinó per una idea i una eina. La idea, recuperar paraules "molt eivis-

En pocs dies les seves il·lustracions sumen centenars de 'm'agrada', desenes de 'compartits' i 2.000 seguidors a Facebook

senques", il·lustrar-les i difondre-les entre el públic. L'eina, Facebook. "Més o menys conec les xarxes socials, i per això vaig prioritzar que la mida i la forma de les meves il·lustracions fossin les òptimes perquè es veiessin senceres al mòbil; també vaig triar colors de fons cridaners, de manera que es fes viral". El resultat: Eivissenquisme Il·lustrat. I és que Mendoza tenia clar que els seus dibuixos "podien agradar o no", però que era important que arribassin d'un usuari a un altre amb rapidesa.

Dit i fet, en pocs dies les seves il·lustracions sumen centenars de 'm'agrada' a la famosa xarxa social, i desenes de 'compartits' que fa que

SUADISSA
Suada molt intensa
Sudada muy intensa

Camisetes i rondalles populars

Encara que Eivissenquisme Il·lustrat acaba de començar, a Mendoza ja li han fet moltes ofertes de col·laboració amb associacions i fundacions "d'ideologies molt dispars", oferiments que ha refusat perquè l'autor assegura que no vol entrar en política. De fet, el projecte més ambiciós que té al cap és il·lustrar algu-

nes de les rondalles populars que de petit li explicaven els seus avis, per continuar posant forma a la cultura eivissenca. Tot i això, està obert a idees, com imprimir camisetes, que li permetin explotar l'èxit de les seves il·lustracions.

Llevar la

PREMI ALEXANDRE BALLESTER D'ASSAIG

La historiadora poblera Joana Maria Comas, que va presentar un treball titulat *El camí cap a la democràcia. La Transició a sa Pobra (1973-1987)*, i el professor

calvianer Manel Suárez, que va escriure *Les vagues de dones a Mallorca (1919-1932)*. *El cas de les col·lidores d'oliva de Calvià*, varen ser distingits ahir amb el XVII premi

Alexandre Ballester d'assaig que atorga l'Ajuntament de sa Pobra. Les dues obres es publicaran a l'abril a la col·lecció Panorama de l'editorial Lleonard Muntaner.

dia a dia més gent vegi els seus dibuixos i comparteixi les seves idees. Paraules com 'sipar-se', 'catufa', 'dacsa' i 'panera' omplen el mur d'una pàgina que gairebé ja té 2.000 seguidors.

La pàgina és oberta des del passat 23 d'octubre, coincidint amb dates en el moment en què l'Ajuntament de Vila va llançar una campanya pràcticament calcada a la de Mendoza i que pretenia recuperar paraules eivissenques a través del còmic. "Em va telefonar el meu germà, em va passar la notícia i em va demanar si no em sentia com quan

Alejandro Amenábar va anar al cine a veure *El Sexto Sentido* mentre rodava la pel·lícula de *Los Otros*; són dues idees calcades, com ho era la meua i la del Consistori", explicà el dibuixant.

Respecte del públic al qual va dirigit, Mendoza assegura que les interaccions que té a la pàgina de Facebook provenen de gent eivissenca que viu a Eivissa, encara que ha

trobat molts estudiants i

treballadors que, mal-

grat haver nascut a

les Pitiüses, viuen

i estudien a Bar-

celona i, fins i

tot, fills d'eivissencs que

s'han criat a

fora d'Eivissa.

"M'ha escrit

gent de Catalu-

nya i València

que em diu que

aquestes paraules

les deia molt la seva

mare o el seu pare i

que tornar-les a llegir

els ha recordat a ells",

explicà Mendoza.

Justament el di-

buidant no amaga

que és en la figura

dels seus pares on

resideix la seva afi-

ció pel dibuix del cò-

míc. "Mira aquesta

llibreria, tota plena

de còmics, això és

gràcies als meus pa-

res que de petit em

compraven totes

les col·leccions de

Mortadelo", expli-

cà al despatx de casa seva, a on aquest llicenciat en Administració i Direcció d'Empreses ha creat l'altar de l'Eivissenquisme Il·lustrat. El resultat el podeu descobrir a Facebook o al web www.ibizaisla.es/Eivissenquisme.

Públic
Les interaccions provenen de gent que viu a Eivissa, d'eivissencs que viuen i estudien a Barcelona i, fins i tot, de fills d'eivissencs que s'han criat fora d'Eivissa

TRADICIÓ**Cort i Consell de Mallorca celebraran l'Estendard plegats**

MARGALIDA MATEU
PALMA

A la festivitat de l'Estendard d'enguany de Palma s'hi sumarà el Consell de Mallorca. Aquesta iniciativa ha sorgit del president del Consell, Miquel Ensenyat, qui ha escrit una carta al batle de Palma, Antoni Noguera, per fer-li una sèrie de propostes en relació amb la participació del Consell, amb motiu de la Diada de Mallorca –recordem que també es commemora el 31 de desembre–, en la festa de l'Estendard organitzada per l'Ajuntament. Ensenyat hi demana "la participació dels ajuntaments de Mallorca mitjançant la presència de les batllesses i els batles dels acompanyants dels estendards dels municipis respectius, a més d'incorporar les batllesses i els batles a la comitiva que es dirigeix a la Seu de Mallorca per assistir a la missa solemne", entre d'altres.

Unes peticions que l'Ajuntament de Palma va fer arribar al cronista de Cort per tal que hi donàs el seu parer, perquè es tracta d'una festa BIC i, per tant, amb uns protocols difícilment alterables. No obstant

La festa de l'Estendard 2016 a la plaça de Cort de Palma amb els representants de l'Ajuntament.

ARA BALEARS

GESTIÓ CULTURAL**Trobada entre artistes i ajuntaments organitzada pel Consell de Mallorca**

M. MATEU
PALMA

El Consell de Mallorca va organitzar ahir la primera trobada entre professionals i artistes inclosos dins dels seus programes de Cultura en Xarxa i CAEM.

D'aquesta manera, les companyies de teatre i músics o representants varen tenir l'oportunitat de presentar els seus projectes al col·lectiu de programadors culturals d'una trentena de municipis de Mallorca que varen participar en la jornada d'ahir matí al Centre de Cultura Sa Nostra.

Fou així com els programadors culturals dels ajuntaments de Mallorca presents en la jornada varen poder conèixer de primera mà una mostra dels projectes que s'ofereixen a través del catàleg del Consell, CACIM, que aglutina propostes de diferents disciplines. Actualment formen part d'aquest catàleg 205 projectes culturals, el 66% dels quals són de teatre i de música. S'hi han adherit 49 municipis d'ençà

Professionals i programadors d'ajuntaments, després de la primera trobada CACIM.

CONSELL DE MALLORCA

que es va posar en marxa el mes de juliol d'enguany i s'hi han programat 123 activitats culturals arreu de tota l'illa.

En l'esdeveniment, cada professional, que s'hi havia inscrit prèviament per presentar la seva proposta, tenia 10 minuts per promocionar el seu espectacle, concert o activitat als presents. Seguidament es feren unes reunions ràpides pactades entre els professionals o artistes i els programadors dels ajuntaments, que també s'havien adherit a l'acte.

La jornada fou molt ben acollida pels participants i s'espera que se'n puguin organitzar més sovint, d'aquestes iniciatives en format de Fira B, però tan sols de Mallorca.

CINEMA

01. David Verdaguer, Oona Chaplin i Natalia Tena en una escena de *Tierra firme*. AVALON 02. El director Carlos Marques-Marcet. RUTH MARIGOTXAVI SERRA
BARCELONA

No és fàcil ser jove i estar enamorat en una pel·lícula de Carlos Marques-Marcet. A *10.000 km*, el seu premiat debut, la distància erosionava la relació d'una parella tot i els seus esforços per evitar-ho. A *Tierra firme*, el seu nou treball que tot just s'ha estrenat, la parella formada per l'Eva (Oona Chaplin) i la Kat (Natalia Tena) trontolla pel desig intens (i no compartit) de la primera per ser mare. La turbulència sentimental i els desequilibris vitals són la matèria primera de les pel·lícules del director, que no destil·len precisament confiança en la idea de parella. "Ens han educat per pensar que volem i lluitar per fer-ho realitat, tant a escala professional com ideològica o vital. I això està bé, però és difícil de compatibilitzar amb la construcció d'una parella, sobretot ara que les dones no han d'acatar la voluntat dels homes. Així que, en realitat, benvingut sigui el conflicte. Però hauré d'aprendre a conviure-hi", diu Marques-Marcet.

La idea de *Tierra firme* es va gestar durant la promoció de *10.000 km* i va prendre forma al Festival de Màlaga del 2014, quan l'equip del film va sortir de festa amb la millor amiga de Tena, l'actriu anglesa Oona Chaplin. Marques-Marcet va veure clar que elles havien de ser les protagonistes del nou film, tot i que al principi Tena no s'hi veia fent una escena de sexe amb la seva amiga.

Tierra firme està plena de miralls entre ficció i realitat: la parella protagonista viu al vaixell amarrat dels canals de Londres on normalment viuen Tena i el seu nòvio; la mare en la ficció d'Oona Chaplin és la seva pròpia mare, la veterana Geraldine

“El dolor ens fa sentir vius i no l'hem d'intentar evitar sempre”

Carlos Marques-Marcet estrena ‘*Tierra firme*’, novament amb David Verdaguer i Natalia Tena

Chaplin, i David Verdaguer interpreta el millor amic de la Kat perquè Marques-Marcet volia capturar la complicitat que tots dos van construir durant els mesos de rodatge de *10.000 km*. “Era com filmar el *making-of* de *10.000 km*, volia posar en pantalla aquella amistat tan bonica que va sorgir entre ells –diu el director–. I també em recordava la relació que tinc amb noies lesbianes com la coguionista, la Jules, amitats més bastes i semblants a les dels païos. Al cinema sempre veus el millor amic gai de la noia, però mai l'amic hetero de la lesbiana i jo tenia ganes de veure'l”.

Objecció
Tena no s'hi veia fent una escena de sexe amb la seva millor amiga

Tot i que el món de la pel·lícula és el de Tena (la ciutat, el vaixell... fins i tot el seu nòvio va col·laborar en el film), curiosament l'actriu és qui més s'ha transformat per interpretar el seu personatge. “La Kat és molt més masculina que la Natalia –diu Marques-Marcet–. Es va inventar una mena de Mick Jagger basat en el seu nòvio, fins i tot li va copiar la manera de caminar i la posició de l'esquena. Si la coneixes sobta, però per a ella és una cosa intuïtiva”.

La dificultat del projecte comú

Marques-Marcet ha rodat *Tierra firme* amb una certa urgència. “Era ara o mai”, assegura. Volia capturar el moment vital en què viuen ell i els seus amics, el de la trentena, quan moltes parelles es plantegen si tenir fills o no. De fet, si la parella protagonista és lesbiana és per “la complicació dramàtica” que afegeix. “Les parelles heterosexuales es poden quedar embarassades per accident però una parella gai ho ha de planificar, requereix una reflexió –diu–. Ara, volíem fugir d'aquesta tradició de les pel·lícules sobre lesbianes, sobretot les dirigides per homes, de contemplar les dones com a objectes de desig o fer que s'enrotllin amb un paio. La història no va d'això, ni tan sols va de l'amor, sinó

de la dificultat de construir un projecte comú de parella”.

Si la relació entre Tena i Chaplin és un dels grans eixos de la història, l'altre seria l'encaix del personatge de Verdaguer en l'ecosistema vital d'aquesta parella, sobretot quan arran de donar esperma veu despertar un poderós (i no sol·licitat) instint paternal. “El Roger és un home que va flotant per la vida i, tot d'una, troba una cosa que el fa sentir a gust”, diu el director, que no dona gaire importància al fet de formar una família no convencional. “La meua generació ja va créixer amb famílies de pares divorciats, estem molt més acostumats a altres formes d'organització familiar. Parlar d'aquestes famílies com a famílies diferents és com parlar de noves tecnologies quan ja fa 20 anys d'internet”, diu.

Com a *10.000 km*, a *Tierra firme* els personatges hauran d'aprendre i assumir errors. Hi haurà llàgrimes, per descomptat, però seran més alliberadores que traumàtiques. “Això té un punt judeocristià, potser pel meu *background* catòlic, però tot i que soc una persona molt hedonista, de buscar sempre el plaer, també crec que el dolor ens fa sentir vius i no l'hem d'intentar evitar sempre. Hem d'aprendre a fer-lo circular i acceptar-lo”. ■

OBSERVATORI

CRISTINA ROS
 PERIODISTA I GESTORA CULTURAL

Parlem clar

Un dels grans valors que té la societat és la seva capacitat de mobilització, de posicionament en favor de les causes col·lectives en les quals creu, i de lluita contra aquelles xacres que la destrueixen. A l'altre costat, totes les grans contradiccions: la del periodista que denuncia els maltractaments a les dones i, a casa, no tracta la seva parella com li agrada que el tractin a ell, amb respecte i estimació. La de la televisió que, amb el pretext de denunciar la violació d'una jove, s'acosta al delictes com el voltor que vol treure rèdit de la part més pudent de la societat. La dels representants d'unes institucions públiques que surten a fer minuts de silenci cada vegada que hi ha un crim masclista, però no són contundents amb els micromasclismes que engreixen la violència contra les dones. La denúncia col·lectiva és efectiva si individualment també s'actua amb la determinació que requereix la gravetat d'uns fets generalitzats, comuns, malauradament quotidians, al voltant teu, al meu voltant. No passar-ne ni mitja.

La claredat del missatge

'La discriminació també és violència' és el subtítol del taller sobre art, violències i feminismes que, impartit per Alelí Mírelman i Encina Villanueva, s'ha fet durant els dos darrers dies al Casal Solleric. El missatge és clar i l'objectiu, lloable. En l'àmbit de les arts visuals no acabaríem si haguéssim de fer un llistat de les artistes (també homes, menys) que, de fa dècades, propicien una reflexió i una denúncia de la violència contra les dones. Artistes, associacions d'artistes i col·lectius diversos creen obres, fan ta-

UN CAS CONTROVERTIT

Gener de 2016. Milo Moire aixeca el missatge: "Respectau-nos. No som peces de caça, tampoc si estam nues!!!". L'artista és criticada pel seu exhibicionisme. EFE / OLIVER BERG

llers, conferències, investigació a voler que, sens dubte, contribueixen a un estat de conscienciació de la crua realitat i de la voluntat creixent d'erradicació.

Però així com he posat un exemple d'una acció que s'ha fet a Palma aquests dies per ressaltar la claredat del missatge transmès, podria posar-ne molts d'altres, fins a afartar-

Jornades "La discriminació també és violència", un missatge clar

nos-en (ho aconsegueixen aviat), que fan servir una retòrica complicada, pràcticament intel·ligible fins i tot per a qui la desenvolupa, molt en la línia del discurs teòric en el qual s'envolta una part substancial de l'art d'unes dècades ençà i que ha creat i crea una desafecció, un desinterès i allunya tota possibilitat d'aconseguir l'objectiu pretès.

En l'exercici del compromís social que aquestes artistes i col·lectius demostren, i atesa l'emergència d'aturar qualsevol violència contra les dones, encara que sigui a costa de semblar menys "intel·lectuals", convindria que artistes i els que els envolten parlàssim clar i senzill, des de la creativitat, sí, però amb una crida diàfana que pugui contribuir a provocar reaccions contundents.

Pressupostos de Cultura a Cort

Després de conèixer el projecte de pressupostos de Cultura del Govern i del Consell de Mallorca, aquesta setmana se'ns han presentat els de Palma. Contràriament al que s'havia dit –la gran aposta per la cultura, pel Casal Solleric, Ses Voltes, etc.–, la realitat és que baixen les partides 'Arts visuals i programes públics' i 'Arts escèniques, música i cine', quan les quantitats del 2017 eren misèrrimes. Al Casal Balaguer se li adjudiquen 100.000 euros per a tot l'any 2018. O saben fer màgia o no faran res, com fins ara.

Alhora, Antoni Noguera anuncia que la capitalitat els dona una partida per convertir l'antiga presó de Palma en "un centre cultural de referència", segons diu el batle. Amb els anys i en aquesta terra, arribes a comprendre que qui et parla d'un centre de referència no vol dir res. És un dir; deu pensar que queda bé. En tot cas, em deman si no seria més raonable donar una injecció econòmica per intentar que es converteixi en referent algun o alguns dels centres que ja existeixen que no voler crear-ne de nous. Si els que ja hi ha només poden sobreviure en condicions de gran pobrietat, a què ve ara que la gran aposta sigui un altre centre cultural? I, després, què li donaran, 100.000 a l'any?

AGENDA SETMANAL

Del 25 de novembre a l'1 de desembre

ESPECTACLES INFANTILS I JUVENILS
TOTIMOLT
 2017-2018

ESCENA

TOTIMOLT. Espectacles infantils i juvenils
 Colorín Coloradas presenta *Giant Peach*
 Teatre Municipal Catalina Valls (€)
 25 de novembre a les 18 h - 26 de novembre a les 12 h

Ona Beneït presenta *Ones*
 TM Catalina Valls (€). 1 de desembre a les 20 h

FESJAJÁ
 El Gili presenta *Gamberro y romántico* (€)
 TM Xesc Forteza. 25 de novembre a les 21 h

Ajuntament de Palma

ESPORTS

Barridiades
 Son Fortesa Nord, carrer de Santa Maria Josepa
 25 de novembre de 10.30 a 13.30 h

FESTES 2017
NADAL

MÚSICA

Trobada de Bandes de Santa Cecília
 Conservatori Superior de Música de les Illes Balears
 25 de novembre a les 18 h

Palma Folk. Ballada popular amb el grup Puig de Bonany
 Plaça de la Feixina. 26 de novembre a les 11.30 h

Alternativa Jazz Festival. Rebekka Bakken (Noruega)
 TM Xesc Forteza (€). 3 de novembre a les 20.30 h

Banda Municipal de Música de Palma
Eclèctisme simfònic. Obres de R. Jargers i S. Lancen
 Conservatori Superior de Música de les Illes Balears
 1 de desembre a les 19.30 h

www.palma.cat

Palma,
 el meu, el teu,
 el nostre compromís

EXPOSICIONS

Pepe Miralles. "Encara aquí"
 Casal Solleric, planta noble. Fins al 6 de gener

Andrés Serra. "Rosa Winkel"
 Casal Solleric, Box 27. Fins al 10 de desembre

Fernando Sánchez Castillo. "Intransiciones"
 Casal Solleric, planta noble. Fins al 6 de gener

Carmela García. "I want to be"
 Casal Solleric, planta baixa. Fins al 30 de novembre

Dolores Sampol. "Llum d'oli"
 Casal Solleric, Espai Dipòsit. Fins al 30 de novembre

JOVENTUT

Arts escèniques. "Apostes de bar" (Trucs de màgia)
 Espai Jove Migjorn. 27 de novembre de 19 a 20.30 h

Van furgó a la UIB
 28 de novembre de 11 a 13 h

Música i so. Pautes per a la composició d'una cançó
 Espai Jove Tramuntana. 29 de novembre de 18 a 20 h

CINEMA

Cicle de cinema "100 anys de la Revolució Russa (1917-2017)"
Leviatan, d'Andrei Zviagintev (2014)
 TM Catalina Valls. 29 de novembre a les 19.30 h

Presentació de la sèrie d'animació Ramon Llull
 Realitzada per LADAT-UIB
 TM Xesc Forteza. 29 de novembre a les 20.30 h

Concurs de microrelats i fotografia

"El control no és amor: vull viure l'amor en llibertat"

Per a joves d'entre 14 i 30 anys
 fins al 27 de novembre de 2017

25 N. DIA INTERNACIONAL CONTRA LA VIOLÈNCIA CAP A LES DONES

Teatre de carrer. A les 11 i a les 11.45 h
 Mercat de Son Fuster. 25 de novembre
 Mercat Municipal de Pere Garau. 28 de novembre

Activitats per a infants, organitzades per IRES
 Centre Flassaders. 25 de novembre a les 11 h

Manifestació contra les violències masclistes
 Convoca: Moviment Feminista
 Plaça de la Porta Pintada. 25 de novembre a les 19.30 h

Què es cou per Menorca?

La triperia, delicadesa a recuperar

BEP AL·LÈS
GASTRÒNOM

Dissabte passat vaig tenir el gust de provar a Palma una degustació de plats del que se'n diu triperia al bar i restaurant S'Oli 13 de la plaça del Banc de l'Oli. Allà el seu propietari, Joseba, ens va oferir un menú en què no mancaven els peus de porc, els ronyons, la llengua i les panxes, entre altres elements d'aquesta cuina que a poc a poc ha anat perdent força i presència, no sols a les cases, sinó també als fogons dels restaurants. Elements com la panxa (*callos*), el fetge i els ronyons, encara els trobarem a un bon nombre de bars de tapes, però els que s'han perdut són altres, com les trunyelles, els cervells, els senyals, els peus i les potes o la sang fregida amb cebes.

La triperia, *casquería* en castellà, és el terme culinari que s'empra per al·ludir a les entranyes (vísceres, freixures, etc.) d'un animal mort, de la mateixa manera que altres parts tradicionalment considerades despulles com els morros, lleu, orelles, llengua, potes, peus, sang... D'altra banda, 'triperia' és també el nom del lloc on se solien vendre, a més de les carnisseries.

Antigament, a la Menorca medieval, on els jueus tenien les seves carnisseries pròpies, com en tenen els àrabs, també hi havia la figura important del triper, que era el que s'encarregava de posar a la venda tots aquests productes dels animals sacrificats seguint les indicacions de la seva llei.

A les nostres illes hi ha una cultura gastronòmica relacionada amb la triperia i, pel que fa a l'illa de Menorca, els plats més coneguts en aquest àmbit eren tots aquells derivats de les matances dels bous i dels porcs, tot aprofitant les parts menys nobles.

Del be que se sacrificava per Nadal i especialment per Pasqua, el plat més comú era la freixura, on es posava el lleu, la sang, la llengua de l'animal i a més una part del fetge. També s'aprofitaven els budells, ben rentats per diverses aigües i ben passats per vinagre i per suc de llimona, per elaborar les enyorades trunyelles de be al forn, cui-

La triperia, *casquería* en castellà, és el terme culinari que s'empra per al·ludir a les entranyes (vísceres, freixures, etc.) d'un animal mort. B. A.

nades amb pa ratllat, all i julivert, pebre bord, oli i un rajolí de llet. Es feien els ronyons i el fetge amb salsa, o torrats i amanits amb all i julivert, pebre bord i oli d'oliva. També s'aprofitaven els senyals i el cervell, que se servien a taula arrebossats i eren plat d'infants o de persones grans. Es valoraven molt les lleteroles i també la panxa del be per fer-la amb tomatigat o a la menorquina. Com la sang, amb què es feia la fregida amb cebes.

Del porc, amb el qual es feien les porcejades, s'elaborava el freixurat i també en treien bon profit per fer altres cuinons dels ronyons, el fetge i els senyals, a més de les orelles, els morros i els peus, amb els quals es cuinaven les greixeres de peu o bé es feien al forn, o bé amb tomatiga o en diferents elaboracions i delicadeses. Eren també, juntament amb els morros i les orelles,

Marinera

Els productes com les panxes de bacallà i les seves llengües

part dels plats de llegum, mentre que la llengua de porc es feia amb tàperes o amb fesols i, si era temps de bolets, amb cames-seques.

També tenim la triperia de la vaca, amb la seva panxa, els morros, el fetge i els ronyons, la llengua, les potes, les llets... en una època en què tot s'aprofitava i res es malmetia.

També hi ha la triperia de les aus i dels conills. Fetges, ronyons, colls, butzes...

També formen part d'aquesta part de la nostra gastronomia antiga i de la triperia els caps dels animals, tant els de be, porc i vaca com els de conill. Amb els cervells i la seva matèria grisa.

Potser avui dia tenim massa maneres a l'hora de menjar i aquests plats, que necessitaven per una banda neteja i per una altra elaboracions lentes i llargues, ara ja no es cuinen a casa i el

seu consum, com hem apuntat, es troba als bars de tapes o s'han convertit en plats de cuina d'autor o d'alta gastronomia.

També tenim una triperia marina, la del peix de les nostres illes, uns plats que també a poc a poc han anat desapareixent de la nostra cuina menorquina i que abans eren valorats i consumits. És el cas dels ous i les llets de sirvia, que a la plaça de Ciutadella anaven ben cercats i més apreciats que el peix mateix. També formaven part d'aquesta triperia marinera els fetges dels grans peixos, com el fetge de rap, que se servia a la graella amanit amb oli d'oliva i all i julivert picats, com ben estimats que eren els fetges dels molls de roca. Altres productes són les panxes de bacallà i també les seves llengües, el que els bascos en diuen cocotxes... —

Trunyelles de be

És totalment necessari que els budells de be siguin ben nets i, si no, els passam unes quantes vegades amb sal, vinagre, suc de llimona i després per aigua a pressió davall l'aixeta. Un cop nets, els donam la forma agafant tres o quatre budells per un extrem i formant amb ells la trunyella. Els salam i els enrotllam a manera d'espiral dins un tià de terra on haurem posat un bon raig d'oli d'oliva. Posam totes les trunyelles dins el tià i les amanim per damunt amb all i julivert picats, pebre bord dolç, sal i pa ratllat. Les posam al forn i al cap de mitja hora els donam la volta i els posam al damunt més pa ratllat. Les feim coure un quart d'hora més o fins que vegem que estan llestes. Si veis que queden molt seques, hi podeu afegir un poquet d'aigua o llet. Han de quedar fluïxes.

INGREDIENTS

- 1/2 kg de budells de be ben nets
- 2 grans d'all
- Julivert
- Pebre bord dolç
- Pa ratllat
- Oli d'oliva
- Sal

**Eroski compra
a Balears**
... i tu, on compres?

PRODUCTE
BALEAR!
M'AGRADA!

A prop, fresc, natural,
de qualitat...
tu estalvies!

EROSKI
amb tu

Agenda

MÚSICA

'Concert Rossini'

ÒPERA

La Fundació Menorquina de l'Òpera organitza aquest concert dedicat a Rossini, amb un repartiment de veus de luxe i la música de l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears. Raffaella Lupinacci (mezzosoprano), Edgardo Rocha (tenor) i Paolo Bordogna (baix-baríton) cantaran i Pablo Mielgo dirigità l'orquestra. **Teatre Principal de Maó (Costa d'en Deià, 40). Dissabte 25 a les 20 h.**

Bols tibetans

JOSÉ LUIS

Un concert de bols és una delícia per als sentits. Ens deixam dur pel so sagrat dels bols i de les energies que els acompanyen. José Luis és un mestre reconegut a Eivissa i a molts llocs de la Península, on se l'ha convidat a impartir els seus cursos i concerts. El resultat és una recuperació de l'energia, neta, carregada i equilibrada. **Tentol (carrer de Santa Margalida, 90. Artà). Dissabte 25 a les 19 h.**

Mayumana

'RUMBA'

Mayumana és el grup de percussió, ritme i dansa més important del món. En el nou espectacle, *Rumba*, ha elegit la música d'Estopa com a banda sonora i fil narratiu per oferir un espectacle desbordant, interpretat per un extraordinari elenc d'artistes que canten, ballen i toquen tots els instruments. **Auditori (passeig Marítim, 18. Palma). Dissabte 25 a les 18.30 i 21 h i diumenge 26 a les 17.30 i 20 h. 29 euros.**

Concert de Santa Cecília

TROBADA DE BANDES

Unió Musical Nostra Terra de Son Ferriol, dirigida per Pep Corbalán Llabrés; la Societat Musical Instructiva de Son Rapinya, dirigida per Mario Errea; la Banda de Música

'Només quan plou'

Aurora Picornell continua als escenaris

Sala Multifuncional del Mercadal (av. del Metge Camps, s/n). Diumenge 26 a les 19 h.

La Nit de Reis de 1937 Aurora Picornell és assassinada a Porreres. La mateixa nit apareix en un cafè del Molinar un feixista amb uns sostenidors tacats de sang. Vint anys després, la seva germana Libertat Picornell torna a l'illa: el malson segueix viu. Aquest espectacle està inspirat en la vida d'Aurora Picornell a través dels records de la seva

germana. No pretén ser una reproducció fidel d'uns fets històrics, sinó que parteix d'una història i d'una vida per construir un relat teatral, molt lligat a les imatges i l'estètica del cine negre, que parla de la memòria, del dolor, de l'amor i que sí pretén ser un homenatge a Picornell i a totes les dones valentes que lluitaren per un món millor.

S'Almudaina, dirigida per Toni Aznar; l'Agrupació Musical del Camp Redó, dirigida per Vicente Bono Sáez, i la Banda Municipal de Música de Palma, dirigida per Juan Miguel Romero Llopis, es reuneixen pel concert de Santa Cecília. **Conservatori Superior de Música de les Illes Balears (carrer d'Alfons el Magnànim, 64. Palma). Dissabte 25 a les 18 h.**

mare biològica, però no ho va explicar, ni tan sols a la seva filla, la mare de Messiez. Desenterrar aquests records li ha demostrat, a l'autor i director argentí, que el passat és tan misteriós com el futur. **Teatre Principal (carrer de la Riera, 2. Palma). Dissabte 25 a les 20 h.**

'Refraccions'

SALA FLYHARD

A causa de la refracció de la llum, als miratges veim objectes que en realitat no hi són. Què passa quan descobrim que a la teva vida succeeix el mateix, que res és en realitat on hauria de ser? *Refraccions* va d'això, dels desitjos personals, de la comunicació, dels somnis per aconseguir, de com continuar quan a la teva vida res és com havies imaginat. De com algú pot ser la persona decisiva en el teu canvi personal. I de com tot, sempre, depèn de com t'ho miris. **Teatre de Manacor (av. Gaudí del Parc, s/n). Dissabte 25 a les 18 i a les 20.30 h.**

'Frontera'

MIGRANTS

Poema visual-corporal que narra una història d'emigrants, de camps de refugiats, de fronteres, de la per-

dua de dignitat de l'ésser humà, de resistència al viatge, de les llàgrimes compartides de la partida, de les morts durant el trajecte, del trauma de l'arribada, de les negres nits a l'estranger... **Teatre del Mar (carrer de Lluçmajor, 90. Palma). Dissabte 25 a les 21 h.**

'He vist balenes'

LA IMPACIÈNCIA

He vist balenes és un dels grans èxits de la cartellera mallorquina. Basada en el còmic de Javier d'Isusi, narra la realitat de tres personatges marcats pel conflicte basc, la lluita armada d'ETA i els prejudicis socials. **Sa Congregació (Rosari, 25. Sa Pobla). Dissabte 25 a les 19 h. 5 euros.**

'Un tramvia anomenat desig'

SOMNI PRODUCCIONS

Ancorada al passat i amb ínfules de classe, Blanche Dubois visita la seva germana Stella, una noia vital que viu el present amb el seu marit, el rude Stanley Kowalski. L'obra de Tennessee Williams és plena de personatges neuròtics, vehements, turmentats, sempre a punt per somiar que puguen al darrer tren, el d'Un tramvia anomenat desig. Condemnats a la derrota, són l'altra cara del

somni americà. No volen la realitat, sinó el somni. **Teatre de Llubí (Ample, 1). Dissabte 25 a les 21 h.**

'Fuita i martiri de Sant Andreu Milà'

LA FORNAL

La Fornal d'Espectacles presenta *Fuita i martiri de Sant Andreu Milà*, de Miquel Àngel Riera, direcció de Frederic Roda, dramaturgia i interpretació de Sebastià Adrover Roca i Joan Gomila. La nit abans de ser condemnat a mort, Andreu Milà relata a un company de cel·la la seva vida. Milà i els seus còmplices cometen un assassinat i en fugir tenen un accident. L'únic supervivent és ell. L'obra és un recorregut per la condició humana: el sexe, la violència, el bé, el mal, la tendresa, la sang. **Casa del Poble d'Esporles (carrer de la Casa del Poble, 10). Dissabte 25 a les 20 h. 4 euros.**

'Porreres 1936'

TONI RIGO SASTRE

Adaptació teatral amb música en directe del llibre *Desfilades de dia, afusellaments de nit*, de Bartomeu Garí Salleras. El text és de Toni Rigo Sastre. *Porreres 1936* és una obra que parla de dos homes, de dues famílies que viuen la Guerra Civil. L'autor ha unit fets reals i música, gran part de la qual és de Lluís Llach, escenificant històries que van succeir a Porreres l'any 36. Són relats que foren silenciats, són paraules de persones que lluitaren per la democràcia republicana i que finalment foren afusellades i condemnades a

l'ombra de la història. L'obra també recupera el paper de la dona, de la germana, de l'esposa, de la mare que amb el seu patiment i lluita també es convertiren en víctimes oblidades del conflicte. **Auditori l'Esponja (carrer de la Pau, s/n. Ses Salines). Diumenge 26 a les 19 h.**

DANSA

'Titanium'

ROJAS Y RODRÍGUEZ

Espectacle en què es fusionen el flamenc, el hip hop i el break dance, estils de dansa que varen néixer al carrer amb la necessitat de transmetre veritat, essència i vivències com una forma d'expressió per a persones que sentien i podien crear moviments improvisats, música i estètiques que foren creat un estil propi.

Teatre de Manacor (av. Gaudí del Parc, s/n). Diumenge 26 a les 19 h.

'Crotch'

CATALINA CARRASCO

Catalina Carrasco és l'artífex d'aquest espectacle, mescla de dansa i teatre, sobre violència sexual, desigualtat i diferents formes d'identitat sexual. Intenta rompre la dicotomia home/dona i els estereotips imposats per una societat heteropatriarcal i consumista. Hi participa gent que explica les seves vivències, totes reals, damunt l'escenari. **Teatre d'Alaró (Sant Vicenç Ferrer, 33). Diumenge 26 a les 19 h.**

ALTRES

'Chicago'

MUSICAL

Adaptació de l'aclamat musical i pel·lícula amb música de Jonh Kander i lletres de Fred Ebb sobre els escàndols de la ciutat de Chicago, la corrupció i l'espectacle. Produït per la BMMA amb la col·laboració de la companyia Un montón de artistes. **Auditori d'Alcúdia (plaça de la Porta de Mallorca). Dissabte 25 a les 20 h i diumenge 26 a les 18 h.**

EL REUS ES RETROBA AMB NATXO GONZÁLEZ

El Reus es retrobarà (20.30 h / Gol) amb el seu extècnic Natxo González, que ara pateix al Saragossa, amb les baixes de Fran Carbià, Màyor, Querol, Juan Domínguez i el porter Santamaría. El Nàstic rep el Llorca (18 h) amb la baixa del golejadador Uche.

ARDA NO S'ENTRENA PER CULPA D'UN MAL DE QUEIXAL

Arda Turan, en espera de veure si se'n va del Barça al gener, no va entrenar-se ahir amb els seus companys per culpa d'un fort mal de queixal. Un cop comprovat que tenia un flegmó, el turc se'n va anar cap a casa. Al final de l'entrenament, Ter Stegen, Cillessen, Aleix Vidal, Digne, Denis Suárez i André Gomes van passar un control antidopatge de la UEFA a la Ciutat Esportiva.

Esports

Leo Messi
FUTBOLISTA

"L'any és llarg i cada cop toca cuidar-se més. Les temporades són llargues i exigents"

Luis Suárez
FUTBOLISTA

"Messi sempre fa coses diferents, a cada partit, és increïble com interpreta el joc"

Messi amb les quatre Botes d'Or que ha guanyat com a màxim golejadador de les lligues europees. ANDREU DALMAU / EFE

T. PADILLA / N. ARROYO
BARCELONA

Leo Messi intentava que el seu fill gran, el Thiago, deixés de fer ganyotes divertides quan posava amb els seus pares a la gala en què l'argentí va rebre, per quart cop en la seva carrera, la Bota d'Or que l'acreditava com a màxim golejadador de les lligues europees l'última temporada. Messi, elegant i acompanyat per Luis Suárez, Sergio Busquets i Andrés Iniesta, va posar amb les quatre botes daurades, tantes com Cristiano Ronaldo, en un acte en què va trencar el seu silenci, després de setmanes sense dir res. Messi, però, no va parlar del seu futur ni de la seva renovació, que, segons el club, està signada des de fa temps, tot i que el futbolista no s'ha fet la fotografia amb Josep Maria Bartomeu, al seu despatx, estampant la signatura sobre el paper. Bartomeu, que va ser a primera fila durant l'acte a l'Antiga Fàbrica Damm, va pujar a fer-se la fotografia de família amb Messi durant la cerimònia, però no es va posar al costat del màxim golejadador de la història del club. Tots dos, somrients, es van saludar breument. I Messi va marxar sense dir res sobre la seva renovació. Fa mesos que no en parla.

Messi, quatre Botes d'Or i silenci sobre el seu futur

L'argentí no diu res sobre el seu contracte el dia que és coronat com a màxim golejadador europeu

El diari *Marca*, organitzador de la gala en ser el diari espanyol que té dret a fer-ho, ja havia avisat que no es parlaria sobre el futur de Messi. A diferència d'altres edicions de la gala, de fet, no hi va haver ni roda de premsa posterior ni zona mixta. Messi va marxar rialler després d'haver demanat als organitzadors si es podia destinar un moment de la cerimònia a parlar del projecte que té la seva fundació per lluitar contra el càncer, a l'Hospital Sant Joan de Déu. Segons el club i els organitzadors, Messi no va demanar que no es fes cap pregunta sobre el seu contracte. No va prohibir cap pregunta. Fonts del club, de fet, insistien que no cal seguir parlant del contracte de l'ar-

gentí, ja que fa mesos que és vigent, tal com van pactar les diferents parts.

Segons el club, la famosa fotografia entre Bartomeu i Messi que no arriba no és res més que un formalisme, perquè el contracte és vàlid, ja que va ser firmat al juliol per Jorge Messi, amb plens poders. Messi ja està cobrant el sou pactat i, per tant, no hi ha la possibilitat que pugui marxar l'estiu que ve. Els últims dies, però, tant Valverde com Ivan Rakitic, en roda de premsa, s'han vist obligats a respondre preguntes sobre el futur de Messi, ja que si el contracte no estigués tancat del tot el jugador blaugrana podria marxar del club de manera gratuïta al gener. "Messi seguirà al club, està

tot en ordre", s'insisteix des de dins del club, on hi ha cert malestar per haver d'explicar-se una vegada i una altra en relació al contracte que evita que els grans clubs europeus puguin negociar amb Messi.

A l'espera de veure si arriba la famosa fotografia al despatx de Bartomeu, Messi, avalat pels seus 37 gols a la Lliga de la temporada passada, va rebre la Bota d'Or de mans del seu amic Luis Suárez. "Mai m'he considerat un davanter, però he tingut la sort de poder créixer com a jugador, dins i fora del terreny de joc, i millorar", va explicar un Messi que va deixar clar que "cada dia m'ho passo més bé jugant a futbol". L'argentí sí que va parlar sobre una de les notícies de la setmana, la seva suplència al camp del Juventus. "És cert que no acostuma a passar gaire que em toqui ser a la banqueta, i que quan passa hi ha cert enrenou. Però no passa res. Jo vull jugar sempre, però l'any és llarg i cada cop toca cuidar-se més. Les temporades són llargues i exigents", va dir, i va confirmar que la suplència va ser pactada amb Ernesto Valverde.

Messi tornarà avui a la feina per preparar el partit al Mestalla, on es pot anar decidint la Lliga, abans de Nadal, si el Barça guanya. De moment, sembla feliç amb Ernesto Valverde. —

EL MADRID REP EL MÀLAGA SENSE MARCO ASENSIO

El Reial Madrid rep el Màlaga amb el repte d'acostar-se al Barça (16.15 h / BeIN Sports) i amb la baixa d'última hora de Marco Asensio per un problema a l'obturador extern de la cama dreta. Zidane, que recupera Kovacic, també perd per sanció Nacho, fet que podria provocar que Sergio Ramos jugués amb una màscara de protecció després de trencar-se el nas contra l'Atlètic de Madrid.

MOR JAUME ORTÍ, EXPRESIDENT DEL VALÈNCIA

L'empresari Jaume Ortí, expresident del València, va morir ahir als 70 anys. Els dos últims títols de Lliga del club, el 2002 i el 2004, es van guanyar amb ell al capdavant. Ortí va presidir el València des de l'estiu del 2001, quan va substituir Pedro Cortés, fins a finals del 2004, quan el càrrec va ser ocupat per Juan Soler. En total, va guanyar dues Lligues, la Copa de la UEFA i la Supercopa d'Europa del 2004.

Del caos a l'ordre de la mà de Marcelino

Un València reconstruït a cop de disciplina amenaça el Barça amb un pla d'atac ràpid i agressiu

NATALIA ARROYO
BARCELONA

Quan va tancar l'acord per dirigir el València va posar una doble condició: la pretemporada havia de començar sense Diego Alves ni Enzo Pérez. Era el primer cop de timó de Marcelino García Toral a Mestalla, la primera demostració de força d'un entrenador que tenia clar com s'havia de recuperar l'estabilitat. A partir d'aquesta decisió, impopular en un principi, el tècnic s'ha anat fent el vestidor a mida, repartint el lideratge entre altres futbolistes. Generant noves energies. I l'inici de curs no podia donar-li més la raó a l'asturià.

Marcelino ha trobat l'encaix perfecte a un grapat de futbolistes plens de qualitat i d'ambició. Ha acceptat la caritat dels grans clubs amb excedent de talent i està catapultant Gonçalo Guedes i Andreas Pereira, cedits pel PSG i el Manchester United, i fent reviure Kondogbia, en préstec de l'Inter de Milà. S'ha fet seus els gols de Simone Zaza, el lideratge defensiu de Gabriel Paulista i les aturades de Neto, les tres grans inversions del club a l'estiu. I, a partir d'aquí, ha anat traient suc a la immensa tècnica que ja tenia a la plantilla, amb Gayà, Parejo, Rodrigo i Carlos Soler com a principals estendards.

El nou València està sent això, un equip que il·lusiona, una fusió adequada entre gent de la casa, implicada amb l'escut i el sentiment xe, uns quants veterans positius com Garay, Jaume Domènec i Montoya, i alguns dels joves més prometedors del panorama internacional, amb ganes de triomfar.

L'equilibri al vestidor es trasllada al terreny de joc, i l'equilibri sobre la gespa traspasa la línia de calç. L'equip va a l'una, organitzat en un 4-4-2 impecable, disciplinat, rigorós. Sobre el paper, podria semblar que l'esquema és pla o rígid, i que Mestalla està celebrant victòries per la mínima. Però és molt més que pragmatisme. El València té els mateixos gols a favor que el Barça, 33, onze més que el Madrid. És fora de casa, de fet, on més està lluint el seu potencial ofensiu, amb 17 gols. No ha perdut encara cap partit i només dos empats més que els blaugranes els han separat per quatre punts a la classificació.

El València vola. Joga a un ritme frenètic, àgil i sincronitzat. Rodrigo i Guedes fan i desfan a tres quarts de camp, repartint-se aparicions per dins i per fora per aportar verticalitat, potència i olfacte goleador. La seva mobilitat a la zona de Piqué, sense el central barceloní, serà una de les trampes que haurà de cobrir bé el Barça, mentre controla de reüll el que exigeix Zaza com a punta referència i Carlos Soler com a peça extra per la dreta. Al mig del camp, mouen els fils Parejo i Kondogbia, que es reparteixen el pes de les ajudes defensives i l'activació dels contraatacs molt més enllà del que insinuen els seus perfils (més constructiu el del madrileny i més destructiu el del francès).

El València es mou bé des de la rèplica, capaç de consumir metres amb velocitat exterior, sigui dels laterals (sobretot de Gayà), o dels arribadors (Guedes i Soler). I, per si la cosa no funciona, tindrà artilleria fresca a la banqueta, amb la punteria de Santi Mina, el revulsiu d'or de Marcelino. Un Marcelino que no podrà seure a la banqueta per l'expulsió a Cornellà. "El destí vol que les coses vagin d'una determinada manera", deia ahir en roda de premsa. De moment, està volent que al València li vagin bé. —

Marcelino ahir durant l'entrenament del València a Paterna. KAI FÖRSTERLING / EFE

TOT COSTA

JORDI COSTA
PERIODISTA

La setmana de Messi i Serrat

Joan Manuel Serrat va decidir fer un parèntesi en les seves aportacions a l'estat del *prusés* [sic] per disparar les alarmes del barcelonisme, amb un article publicat a *El País* en què assegurava que Lionel Messi podia negociar amb el club que volgués a partir de l'1 de gener. Sorprenent afirmació tenint en compte que –si els gestors del Barça no ens han enganyat o no han badat com amb el brasiler Neymar– ja havia quedat sobradament explicat que el pare de la criatura va signar la renovació fa mesos i que això té la mateixa validesa legal que si l'hagués firmada el futbolista.

El cas és que, segons va informar Xavier Bosch a *Mundo Deportivo*, el cantautor va quedar tranquil amb les explicacions que li va fer arribar el president Bartomeu, un privilegi que no mereixen la resta de socis. Particularment, lleigeixo amb el mateix interès les disquisicions de Serrat sobre Messi que si Messi escrivia un assaig sobre l'aportació d'AC/DC a la música, però ja teníem l'agenda cap per avall.

El món periodístic, especialment el que té seu a Madrid, ha passat la setmana entusiasmat amb la possibilitat de veure per fi Lionel Messi lluny del Camp Nou, i encara més quan Ivan Rakitic –que no consta que hagi participat en la negociació– va dir que no podia garantir la con-

tinuïtat del 10 a Can Barça. La realitat –que també estava explicada– és que Messi ja cobra en funció del seu nou contracte i que, per tant, no hi ha indicis que facin pensar que vol marxar, tot i que em temo que el dia que això passi, no hi haurà contracte que el freni. Una altra cosa és que sigui inquietant el motiu ignot pel qual l'emblema del Barça es nega a retratar-se amb el president i un bolígraf, però aquesta seria una preocupació de caràcter més anímic que legal.

El que sí que és destacable de la setmana de Messi és que, a diferència de fa tres anys a Anoeta, encaixés amb un somriure la suplència a Torri. És una gran notícia que el tècnic pugui convèncer el jugador que el partit de la Juve és més llamener però menys important que el de València, i sobretot que el futbolista hagi entès que, superada la trentena, ja no ho pot jugar tot. Punt a favor en gestió per a Ernesto Valverde i guany per als aficionats, que potser en podrem gaudir un xic més.

La paradoxa de la setmana és que el millor jugador de tots els temps –Lionel Messi– ha igualat en el palmarès de les Botes d'Or el millor goleador –Cristiano Ronaldo– que he vist, i que d'aquí pocs dies un remataador excels com el portuguès empatarà a Pilotes d'Or amb el déu del futbol, l'argentí. A mi em costa trobar-hi lògica. Potser en Joan Manuel Serrat té alguna teoria. —

ANDREU DALMAU / EFE

CINECIUTAT

RECOMANA.....

Estrenam 'En realidad, nunca estuviste aquí'

Joaquin Phoenix (*Irrational Man*) dona vida a un turmentat veterà de guerra que intenta salvar dones del món del tràfic sexual en el qual estan ficades. Però un d'aquests rescats no surt com ell pensava i l'infern es deslliga en un bordell de Manhattan, on la violència i la corrupció

fan despertar la bèstia que porta dins. D'aquesta manera, la venjança es converteix en la seva motivació. Lynne Ramsay (*Tenemos que hablar de Kevin*) dirigeix aquest thriller, el guió del qual ha adaptat de la novel·la homònima de Jonathan Ames.

No et perdis... 'Tierra de Dios'

Johnny Saxby (Josh O'Connor) treballa sense descans a la remota granja d'ovelles de la seva família, al nord d'Anglaterra. Les borratxeres i el sexe casual són l'únic que el distreu d'una vida de soledat i frustració. Quan un atractiu immigrant romanès arriba a la granja cercant feina temporal, Johnny començarà a lidiar de sobte amb sen-

sacions que mai havia experimentat, i s'inicia entre ells una intensa relació, tant que podria canviar la vida de Johnny per sempre. Captivadora i bella, aquesta pel·lícula és el debut del director Francis Lee, que ha estat capaç de contar-nos una sincera i visceral història d'amor amb unes interpretacions memorables.

El documental del mes: 'Amazona'

Què fa que una dona sigui bona mare? És necessari renunciar als propis somnis, per extrems que siguin, quan tens fills? Clare Weiskopf, la directora del film, tenia 11 anys quan la seva mare va fugir a la jungla colombiana i la va abandonar a ella i el seu germà petit. Trenta anys després, Clare queda embarassada i decideix retrobar-se amb la seva mare per cercar respostes i tancar ferides. Un viatge a les pro-

funditats de l'Amazones que li servirà per explorar una relació mare-filla que creia perduda i que la transportarà a l'interior del seu propi ésser, l'únic camí possible per reconciliar-se amb ella mateixa. Una història fascinant entre dues dones, mares i filles, plena de converses que fan saltar espurnes, que ens situa davant d'un dilema moral sobre els límits de la llibertat i la responsabilitat.

Vine a veure 'Quatre curts dirigits per dones'

La productora audiovisual Malvalanda, amb una llarga trajectòria avalada amb més de 300 premis a festivals, organitza una projecció de quatre curtsmetratges dirigits per dones dijous, 30 de novembre, a les 20.30 h. És un gran moment per donar suport a visionar i promoure el treball de les directors. En l'actualitat, solament el 15% dels directors al món són dones i

només el 16% de les pel·lícules tenen protagonistes femenins. Hi ha molt a fer, a discutir i a aconseguir. A més, amb aquesta sessió es pretén que el públic general gaudeixi en pantalla gran dels millors curtsmetratges, una cosa que sol ser complicada en el panorama de l'exhibició cinematogràfica actual. L'entrada per a les sòcies i socis serà de 4€ i per a la resta serà de 5€.

Hi ha més de
1300
RAONS
per ser soci de
CINECIUTAT

Hi ha tantes raons com a soci. Quina és la teva?
#1300CINECIUTAT

Fes-te soci a través de:
www.CineCiutat.org | 971 205 453 | contacte@cineciutat.org

CARTELLERA

Fins al 30 de novembre

En realidad nunca... *	VOSE anglès	SALA 3 i 1	16.30/18.35/20.25(dj no)/22.15
Tierra de Dios *	VOSE anglès	SALA 3	18.15/20.15 (dt no)/22.15
The Square	VOSE anglès, suec i danès	SALA 4 i 2	18.50 / 21.15
La gran enfermedad del...	VOSE anglès	SALA 2	16.50
La Librería	VOSE anglès	SALA 1, 2 i 4	16.30 / 19.10 / 21.25
Hacia la luz	VOSE japonès	SALA 4	16.50 (dt projecció especial amb audiocomentaris)

*Novetats de la setmana

Esdeveniments especials:

Dimarts 28 a les 20.15 h a la sala 3, el documental del mes 'Amazona'.

Dijous 30 a les 20.30 h a la sala 1, projecció de curtsmetratges 'Malvalanda'.

EL RADAR

Helena Garcia Melero i Francesc Sòria presentaran el nou programa. CCMA

'Tot es mou', el substitut de TV3 per al magazín 'A tota pantalla'

TV3 va anunciar ahir que el nou magazín *Tot es mou* agafarà el relleu d'*A tota pantalla*, programa que fins al 22 de setembre presentava Núria Roca. Helena Garcia Melero i Francesc Sòria seran al capdavant de la nova proposta per als matins de la televisió pública.

Segons ha detallat la cadena, es tracta d'una aposta per l'entreteniment en la qual també hi haurà espai per a l'actualitat. El programa, que dirigirà Irma Pina, s'emetrà de dilluns a divendres, després d'*Els matins* i fins a les dues del migdia, i comptarà amb connexions en directe, tertúlies, entrevistes i anàlisis dels temes del dia. Entre els col·laboradors hi haurà Laia Ferrer, Lluís Marquina, Àngels Molina i Eloi Cordero.

Núria Roca no vol tornar a TV3

A tota pantalla es va estrenar el 12 de setembre d'aquest any a TV3, però dues setmanes després desapareixia de la graella a causa de l'actualitat política, que va obligar a alterar la programació de la cadena. L'espai es va emetre per últim cop el 22 de setembre, i el 27 d'octubre es feia públic que TV3 havia acomiadat Núria Roca, que havia aterrat al canal per fer-se càrrec del magazín matinal. L'anunci del substitut d'*A tota pantalla* ha coincidit amb una entrevista de Núria Roca al portal Vanitatis en què assegura que no tornarà mai més a la televisió pública catalana. "No et pots ni imaginar el favor que m'han fet traient-me d'allà", diu Roca en l'entrevista. —

El documental *Perseguits i salvats* mostra la ruta que van fer els refugiats. LA XARXA

La Xarxa explica l'èxode dels jueus a través dels Pirineus

Amb el títol de *Perseguits i salvats*, La Xarxa estrena avui a les 22 hores un documental de producció pròpia que narra la història de gairebé 10.000 jueus que van arribar a Catalunya a través dels Pirineus entre el 1939 i el 1944, fugint de la Segona Guerra Mundial i el règim nazi. Un dels testimonis inclosos en el reportatge és el de Paquita Sitzer, que tenia cinc anys quan va marxar de França i que visita els paratges que la van acollir a ella en companyia de la seva filla. La cinta ressegueix el periple d'aquells refugiats amb els supervivents i els seus descendents. —

L'ARA BALEARS RECOMANA

TV3-CAT 21.55

'Preguntes freqüents'

Ricard Ustrell ha viatjat a Brussel·les per entrevistar el president de la Generalitat i cap de llista de Junts per Catalunya el 21-D, Carles Puigdemont. També seran entrevistats el candidat del PSC, Miquel Iceta, i Milan Kucan, que va ser el primer president d'Eslovènia després que aquest país s'independentzés. El programa oferirà també un cara a cara entre Gabriel Rufián i Pablo Echenique, i una conversa amb Gerard Quintana i Josep Thió, dos dels components de Sopa de Cabra.

INFORMACIÓ SERVIDA PER ONEDATA

IB3

- 07.10 **Balears salvatge** (Sèrie documental).
- 07.35 **Programació infantil** (Infantil). Espai dedicat als més petits. Inclou L'hora del conte!, Rupert & Sam i L'hora del conte!
- 08.05 **Podem passar?** (Sèrie documental). Programa que mostra les millors cases de les illes Balears i qui hi viu.
- 09.00 **Palma pam a pam** (Sèrie documental). Retrat quotidià de la ciutat de Palma de la mà de Rodó Gener que descobreix el patrimoni, la gastronomia i els racons més emblemàtics de l'illa.
- 09.55 **Uep! Com anam?** (Divulgatiu). Matances en família, vespes de terra a Manacor i cercam bolets a la muntanya.
- 10.55 **Presa de possessió nou bisbe Mons** (Religiós).
- 13.15 **Fred i calent** (Gastronòmic). Menjar bé.
- 13.56 **IB3 Notícies migdia**. Cap de setmana.
- 15.00 **El temps migdia**. Cap de setmana (Meteorològic). Espai dedicat a la informació meteorològica.
- 15.05 **Pel·lícula: París**. França, 2008. Dir.: Cédric Klapisch. Int.: Juliette Binoche i Romain Duris. Un home malalt que veu que la mort s'acosta, comença a valorar de manera diferent la vida dels que l'envolten. Tots ells tenen problemes que podrien semblar insignificants a altres persones, però que per a ells són els problemes més importants del món.
- 17.05 **Pel·lícula: Cors a l'Atlàntida**. EUA, 2001. Dir.: Scott Hicks. Int.: Anthony Hopkins i Anton Yelchin. Bobby Garfield, un fotògraf de mitjana edat, torna

LA 2 23.55

'Arenas de silencio'

Amb motiu del Dia internacional de l'eliminació de la violència contra la dona, s'emetrà aquest documental de Chelo Alvarez-Stehle dins l'espai de la *Noche temática*. És la pel·lícula que inspira a rompre el silenci sobre la violència sexual. Hi explora la vida de les supervivents al tràfic i a l'explotació sexual, inspirada pel testimoni de Virginia Isaias, que viu ara als Estats Units. Aquesta setmana, dia 21, el documental va ser presentat al Parlament Europeu.

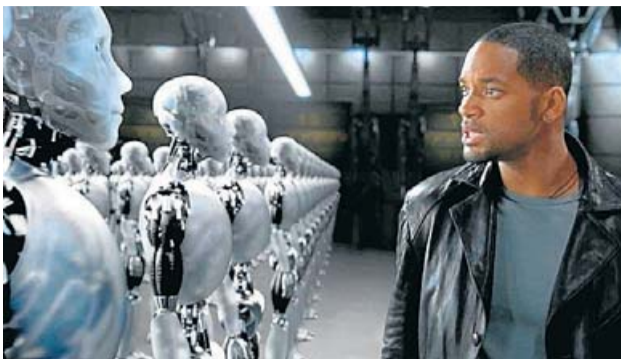
- 18.55 **Gent de la mar** (Divulgatiu). Musclos i copinyes en Maó.
- 20.00 **Zoom**. Presentador: Joan Mut.
- 20.30 **IB3 Notícies vespre**. Cap de setmana.
- 21.35 **El temps vespre**. Cap de setmana (Meteorològic). Espai dedicat a la informació meteorològica.
- 21.40 **Nàufrags de l'evolució** (Documental). Documental que explica com viu la sargantana endèmica de l'illa de l'Aire i la seva interacció amb la planta rapa mosquera.
- 22.30 **Desconeguts** (Sèrie documental). Els Norats, la presó de Coanegra. Una mirada íntima a vivències de pel·lícula forjades per
- 23.20 **La Serra de Tramuntana** (Sèrie documental). Sèrie documental que descobreix els secrets i curiositats d'aquesta terra mitjançant imatges inèdites.
- 00.15 **Terra de passions** (Entreteniment). Presentadora: Maria de la Pau Janer. Finestra a les grans històries d'amor que han tingut lloc a les illes Balears a partir dels anys 60 fins a l'actualitat.
- 01.20 **IB3 Notícies vespre**. Cap de setmana.
- 02.15 **El temps vespre**. Cap de setmana (Meteorològic). Espai dedicat a la informació meteorològica.
- 02.20 **Palma pam a pam** (Sèrie documental).
- personatges de la història recent de les illes Balears.

RÀDIO

Mallorca	Hit FM Palma	96.6	Talk Radio Europe	104.8	Eivissa	
Alcúdia Ràdio	IB3 Ràdio	106.8	Titoieta Ràdio	107.7	Cadena 100	89.1
BN Mallorca	Kiss FM	89.5			Canal 4 Ràdio	91.1
Cadena Dial	Los 40	94.1			Catalunya Ràdio	95.5
Cadena 100	M 80 Radio	102.3			Club FM	105.3
Canal 4 Ràdio	Màxima FM	96.1			COPE	103.4
Cat. Música	Ona Mediterrània	98.0			Europa FM	90.4
Cat. Ràdio Alcúdia	Onda Cero Alcúdia	94.3			Hit FM	96.6
Cat. Ràdio Palma	Onda Cero Felanitx	92.7			Kiss FM	93.1
Club FM	Onda Cero Palma	95.1			Los 40	98.1
COPE Alcúdia	RAC Mallorca	97.3			Onda	96.0
COPE Palma	Ràdio Balear	101.4			Radio Marca	98.7
Insel Radio Alcúdia	Ràdio Calvià	107.4			RNE	101.6
Insel Radio Palma	Ràdio Mallorca	103.2			Rock FM	99.1
ES Radio	Radio Marca	91.6				
Estrellamania FM	Ràdio Marratxi	92.9				
Europa FM	RNE Palma	90.1				
Hit FM Inca	RNE Alcúdia	93.2				
	Rock FM	95.6			Formentera	
					COPE	103.4
					Ràdio Illa	107.9

CUATRO 22.15

☆☆☆

'Yo, robot'

Director: Alex Proyas / Actors: Will Smith, Bridget Moynahan, Bruce Greenwood, Chi McBride, Alan Tudyk

EUA, 2004. L'any 2035 els humans viuen en perfecta harmonia amb els robots, que han sigut programats per dur a terme tot tipus d'activitats. Un dia, però, un robot es veu implicat en l'assassinat d'un científic. L'equip encarregat d'investigar els fets descobrirà que l'atac formava part d'un complot.

LA 1 22.05

☆☆☆

'La extraña que hay en ti'

Director: Neil Jordan / Actors: Jodie Foster, Terrence Howard, Nicky Katt, Naveen Andrews, Ene Oloja

EUA, 2007. L'Erica i el seu novio són apallissats mentre passeggen de nit pel carrer, i el noi mor. Ella, incapaç de superar la tragèdia, es dedica a buscar pistes que li permetin trobar els culpables. Quan comença a fer justícia pel seu compte se situa en el punt de mira de la policia i de l'opinió pública.

ANTENA 3 22.10

☆☆☆☆

'Casino Royale'

Director: Martin Campbell / Actors: Daniel Craig, Eva Green, Mads Mikkelsen, Jeffrey Wright, Judi Dench

Regne Unit, 2006. James Bond s'acaba de convertir en l'agent 007, i la seva primera missió consisteix a desarticular una petriosa cèl·lula terrorista. Estirant el fil arriba fins a un banquer que finança grups armats de tot el món. Per derrotar-lo, es veu obligat a guanyar-lo en una partida de pòquer.

TVE-1

09.40 Flash moda.
10.10 Maneras de educar.
10.40 Operación Triunfo.
13.30 Audiencia abierta.
14.00 L'informatiu.
14.30 Corazón.
15.00 Telediario 1.
16.00 Sesión de tarde: Inga Lindstrom: baila conmigo.
17.30 Sesión de tarde: La dieta digital. La Heike, una mare de família alemanya, observa com tots a casa depenen dels telèfons mòbils o l'ordinador.
19.00 Cine de barrio: Los gallos de la madrugada. La Lola, una dona molt bella, apareix assassinada a la vora del mar, a prop d'un poble de pescadors.
21.00 Telediario 2.
21.30 Informe semanal.
22.05 Pel·lícula: La extraña que hay en ti. Dir.: Neil Jordan. Int.: Jodie Foster i Terrence Howard. El promès de l'Erica, una locutora novaïorque, mor després de rebre una pallissa brutal.
00.00 Pel·lícula: El hombre de las sombras.

ANTENA 3

08.10 Los más...
11.40 Ahora caigo.
14.00 Los Simpson (Sèrie).
15.00 Antena 3 Noticias 1.
15.45 Deportes.
15.55 El tiempo.
16.00 Multicine: La mujer no deseada.
17.45 Multicine: Corazones en llamas.
19.25 Multicine: El asesinato de la princesa Diana. La Rachel, una periodista americana a París, és testimoni del fatal accident de la princesa Diana.
21.00 Antena 3 Noticias 2.
21.45 Deportes.
21.55 El tiempo.
22.10 El pel·lícula: 007: Casino Royale. Int.: Daniel Craig. La primera missió de l'agent 007 el porta fins al Le Chiffre, banquer de terroristes de tot el món. Per detenir-lo, el Bond ha de derrotar-lo en una partida de pòquer amb apostes altes al Casino Royale. L'acompanya en la missió la bella Vesper Lynd.
00.55 Pel·lícula: El dinero es lo primero.

CUATRO

07.00 El zapping de surfers: lo mejor.
08.00 Malas pulgas.
10.00 El encantador de perros.
11.00 Callejeros viajeros.
14.45 El tiempo.
14.55 Noticias Cuatro deportes.
15.25 Deportes Cuatro.
15.45 Home cinema: Wasabi: El trato sucio de la mafia.
18.00 Home cinema: Operación Koh-I-Noor. Rajveer Nanda té l'encàrrec de robar el famós diamant Koh-I-Noor, un dels més grans del món.
20.00 Noticias Cuatro.
20.55 El tiempo.
21.10 Deportes Cuatro.
21.25 First Dates.
22.15 El blockbuster: Yo, robot. EUA, Alemanya, 2004. Dir.: Alex Proyas. Int.: Will Smith i Bridget Moynahan. Chicago, any 2035. La societat viu en completa harmonia amb robots intel·ligents que serveixen a les persones.
00.30 Cine Cuatro: Chronicle.

TELE5

07.45 Cámbiame.
11.00 Más que coches.
12.00 La Voz: los elegidos.
13.15 Socialité by Cazamariposas.
15.00 Informativos Telecinco.
15.40 Deportes.
15.50 El tiempo.
16.00 Pel·lícula: Un buen año. EUA, 2006. Dir.: Ridley Scott. Int.: Russell Crowe i Albert Finney. Max Skinner viatja fins a la Provença per vendre una petita vinya que ha heretat del seu oncle.
18.15 Viva la vida. En el programa d'avui, s'entrevista Inma Cuesta i Quim Gutiérrez, actors protagonistes d'El accidente, la nova sèrie de Telecinco. Així mateix, s'ofereixen les actuacions de Mocedades i Musical de Tadeo Jones.
21.00 Informativos Telecinco.
21.45 Deportes.
21.50 El tiempo.
22.00 Sábado deluxe.
02.30 GH Revolution: resumen diario.

LA SEXTA

11.30 Equipo de investigación.
14.00 La Sexta noticias 1ª edición.
15.00 La Sexta deportes.
15.15 La Sexta meteo.
15.35 Pel·lícula: Paddington. El Paddington ha crescut a les profunditats de la selva peruana al costat de la seva tia Lucy.
17.30 Pel·lícula: La guerra de los mundos.
18.45 Pel·lícula: La guerra de los mundos II.
20.00 La Sexta noticias 2ª edición.
20.45 La Sexta meteo.
21.00 La Sexta deportes.
21.30 La Sexta Noche. El president de Ciutadans, Albert Rivera, visita el programa a menys d'un mes per a la celebració de les eleccions catalanes. La periodista Cristina Pardo, per la seva banda, dona la seva particular visió de l'actualitat i parla del retorn del seu programa, Malas Compañías.
02.30 Comprando en casa.

TV3-CAT

07.00 Notícies 3/24.
08.03 El Mic i els seus amics.
08.28 Megaminimals.
08.46 Lucky Fred.
09.00 La família del Super3.
09.25 Rat Rank.
09.50 Xarxa natura.
10.00 Notícies 3/24.
13.45 Temps d'aventura.
13.55 Telenotícies comarques.
14.10 Zona UFEC.
14.30 Telenotícies migdia.
15.40 Pel·lícula: Rumors. Espanya, 2007. Dir.: Óscar Aibar. Int.: Xavi Mira i Núria Prims.
15.50 Com si fos ahir.
16.35 Tarda oberta.
17.00 Pel·lícula: Buscant l'home perfecte. Espanya, 2008. Dir.: Jesús Font. Int.: Carmen Belloch i Marcel Borràs.
18.30 Boscos.
19.30 Els misteris d'en Murdoch. (T9).
20.25 Ja t'ho faràs.
21.00 Telenotícies vespre.
21.55 Preguntes freqüents.
01.00 Blog Europa.
01.22 Quan arribin els marcians.
01.55 Pel·lícula: Exilis. Dir.: Diego Meza. Int.: Cristián Aguadé.

SUPER3/33

13.20 Doraemon.
14.10 Espècies amenaçades.
14.50 Les misterioses ciutats d'or.
15.45 Pel·lícula: Bojos pel surf.
17.05 Pat, el gos.
17.30 Salve, rei Julien!
18.20 Els pingüins de Madagascar.
19.10 El meu cavaller i jo.
19.45 Els germans Kratt.
20.30 Kukurota.
21.00 Tom & Jerry.
21.35 Blog Europa.
21.55 Quan arribin els marcians.
22.30 Cronos.
00.35 Pel Pacific amb Te Radar.

CANAL 4

09.00 Cuinam.
09.30 Fora de joc.
11.30 Rodamón.
12.00 Entre nosotras.
13.30 Part forana.
14.00 Taronges Nàvel.
15.00 Material sensible amb Joan Monse.
16.00 Shorts In-Fest.
16.30 Va de trot.
17.30 L'actualitat del Consell de Mallorca.
18.00 5 Sentits.
18.30 Part forana.
19.00 Cuinam.
19.30 Rodamón.
20.00 Taronges Nàvel.
21.00 Entre nosotras.
22.00 María Wern.
23.35 5 Sentits.
00.05 Artista.

#0

09.48 Pel·lícula: Descubriendo a los Robinsons.
11.20 Pool Fiction.
12.20 LocoMundo.
12.52 Ilustres ignorantes.
13.24 La aldea animada.
14.51 Pel·lícula: El Espantatiburones.
16.20 Pel·lícula: Una terapia peligrosa.
18.02 Planeta Tierra.
19.50 Conquistadores Adventvm.
20.38 Descubriendo Conquistadores Adventvm.
21.10 Pel·lícula: Resident Evil III: Extinción.
23.00 Minuto #0 El día del fútbol.

LA 2

12.50 Activa2.
13.20 Al filo de lo imposible.
13.50 Tendido cero.
15.05 50 años de...
15.35 Saber y ganar fin de semana.
16.20 Grandes documentales.
18.05 80 cm. Delta del Ebro.
18.30 Un país mágico.
19.35 La felicidad está en el plato.
20.25 Pel·lícula: Persiguiendo sombras: Fuera de la realidad.
22.00 El cine de La 2: Gett, el divorcio de Viviane Amsalem.
23.55 La noche temática: Arenas de silencio.

PARAMOUNT

09.13 Los diez mandamientos. EUA, 1956. Dir.: Cecil B. De Mille. Int.: Charlton Heston.
13.48 Allan Quatermain en la ciudad perdida del oro. EUA, 1986. Int.: Richard Chamberlain.
15.45 El templo del oro. EUA, 1986. Int.: Chuck Norris.
17.50 Tekken. Japó, 2010.
19.45 Underworld. Int.: Kate Beckinsale.
22.00 Underworld evolucion. Int.: Kate Beckinsale.
00.00 El infierno verde. Dir.: Eli Roth. Int.: Lorenza Izzo.
01.53 Black water.

Estils

GETTY

LAURA SAULA
BARCELONA

Molts de vosaltres encara deuen recordar la divertida, i realista, sèrie de televisió *The Office*, en la qual, en la seva versió britànica, l'actor Ricky Gervais interpretava el cap d'una anodina empresa de papeteria. Un personatge que creia que els altres el veien com un líder pacient, divertit i popular, però que en realitat era considerat un home immadur i egoista.

Precisament hi ha una vella dita anglosaxona que diu que les persones no renunciïn a la seva feina, sinó als mals caps que la gestionen. És a dir, que la satisfacció dels empleats depèn més de quina és la manera d'actuar dels líders de l'empresa que de cap altre factor. És el cas del Joan, un administratiu que vol mantenir-se en l'anonimat i que va deixar la feina per fugir del mal caràcter del seu superior. "Tot i ser una empresa petita, quan entrava per la porta mai saludava els treballadors i anava sempre amb una actitud arrogant", explica l'administratiu, que es va cansar que el seu cap no escoltés mai les seves idees ni li volgués delegar cap feina de responsabilitat. D'altra banda, la Maite, que també prefereix no dir el seu nom real, va decidir fugir de la seva superior i buscar una feina nova després d'aguantar durant anys una mala gestió laboral: "Em sobresaturava de feina, sovint sense un objectiu específic, i quan ja

ho tenia fet canviava d'opinió i deia que volia una altra cosa". Un altre dels motius que la van fer plantejar-se la seva continuïtat a l'empresa va ser la poca intel·ligència emocional que mostrava la seva cap. "Mai em felicitava si feia alguna cosa bé, en canvi, no li costava gens remarcar-me totes les coses que feia malament", es lamenta.

Líders amb baixa autoestima

Identificar un mal líder en una empresa sovint és difícil a simple vista, encara que hi ha alguns trets distintius que se solen repetir. "Acostumen a ser superbs, autoritaris, de ment tancada i baixa intel·ligència emocional", explica Jordi Vilá, *coach* i facilitador d'equips. Per a l'expert, són persones que exerceixen el poder, en comptes de liderar, i que no saben de-

Caps tòxics, el malson dels treballadors

No deleguen, abusen de l'autoritat i minen l'autoestima dels seus empleats: així són els mals directius

**Augment
Amb la crisi
han crescut
els mals caps
que només
busquen
resultats**

legar tasques als seus empleats. "S'hauria d'analitzar què s'amaga darrere d'aquesta desconfiança cap als treballadors", matisa Vilá, que creu que aquest perfil de superior sempre busca persones que no destaquen ni puguin arribar a fer-li ombra. "Si ho fan, s'encarregarà d'apartar-les del camí ràpidament", afirma.

Un altre dels errors habituals d'un mal líder és no tenir clar quin és el seu propòsit ni ser un bon comunicador, tant dins com fora de l'empresa. "No saber què és el que són com a empresa ni com volen ser", resumeix Lucía Langa, professora a EADA Business School i directora del màster internacional en lideratge i *coaching* organitzatiu. Altres errors, segons l'experta, són no tenir una preocupació per l'autoconeixement ni tenir una actitud de

millora constant en funció del que passa a l'empresa.

Però per què a tantes empreses produeixen casos de mal lideratge? "Hi ha molta falta de formació", assegura Jordi Vilá. Per al *coach*, hi sol haver molta teoria sobre com ser un bon líder a la feina, però després, a l'hora de la veritat, quan s'acaba el temps i es necessita un compte de resultats tot això passa a un segon terme i es perden les formes. Com a exemple, explica com a la banca s'ha detectat que el nivell d'estrès per retre comptes és tan elevat que sovint es dispara l'absentisme laboral. "Això afecta els resultats a mitjà i llarg termini", conclou.

Precisament la crisi econòmica viscuda en els últims anys és un dels motius pels quals s'ha produït un mal lideratge. O almenys això pensa Lucía Langa, que creu que aquests processos d'estretor de les estructures han fet que els líders se centressin més a protegir els negocis que no pas en les necessitats dels treballadors. "Sense fer servir una comunicació adequada exerceixen de directius que només tracten amb accionistes i abandonen els treballadors, a qui haurien d'ajudar a estimular", resumeix Langa.

Liderar, en lloc de manar

Quina diferència hi ha entre un líder bo i un de dolent? Els experts ho tenen clar: "Hi ha caps que són líders, és a dir, tenen en compte el treballador i saben treure'n el millor", resumeix Vilá. Per al facilitador d'equips, un líder de veritat es preocupa perquè el tre-

Gent

TEXT:
JOAN CALLARISSASer dona i líder,
un repte afegit?

Una simple mirada a gran part de les empreses és suficient per adonar-se que poques són les dones que ocupen càrrecs directius. I les xifres ho corroboren: a l'Estat, les dones representen només un 37% d'aquests llocs de responsabilitat, segons les últimes dades de l'Eurostat. Sara Sampedro, directora de l'escola de lideratge Ingenio, posa com a exemple que "en els MBA hi ha molt poques dones, cosa que demostra que sovint ni elles es plantegen tenir càrrecs directius", diu. Aquesta situació fa que, al llarg dels anys, els contactes i el *networking* que et fan ascendir es donin més entre els homes que han estudiat o treballat plegats. "Les dones han de fer un esforç per nodrir la seva base de contactes i fer-se veure", afegeix. I, un cop la dona ha aconseguit una posició de lideratge, també se li presenten reptes afegits. "Encara que homes i dones tinguin la mateixa qualificació, elles tenen un nivell més alt d'exigència a l'hora de presentar resultats", diu l'experta.

ballador arribi més lluny en la seva feina i és capaç d'influir sobre la plantilla, no de manipular-la. El que sí que aclareix és que cada treballador necessita un tipus de lideratge diferent. "El pitjor és el *café per a tothom*, perquè no tothom se sent motivat pel mateix", matisa.

Quan a Enrique Sánchez, president d'Adecco Espanya, li van lliurar el premi especial al millor directiu Best Workplaces 2017, el jurat li va dir que era per haver fet un lideratge inspirador. Segons Langa, precisament el lideratge inspirador és l'ideal que ha de perseguir qualsevol cap d'empresa o de secció. Però això només és possible si prèviament s'ha treballat en la combinació de dos estils principals. D'una banda, el líder ha de gestionar el seu vessant directiu per protegir uns objectius empresarials. De l'altra, també ha de vetllar per desenvolupar la seva part més empàtica i animar els treballadors a fer aportacions i cocrear amb l'organització. Altres característiques que fan un bon líder serien la humilitat, la curiositat, la fam d'aprenentatge i la creativitat.

On sí que coincideixen els experts és que no existeix un tipus de líder ideal. "Es tractaria més de ser una persona camaleònica i saber tenir una mirada amb més perspectiva de cada situació", explica Langa, que considera que el camí cap al lideratge és molt llarg, ple de reflexions segons la identitat de cadascú, i que s'ha d'anar ajustant amb el temps. En tot cas, un bon líder no neix, sinó que es fa, i, encara que no sigui fàcil ni ràpid, amb constància és possible arribar a ser-ho. —

RONNY HARTMANN / GETTY

Thurman insinua que
Weinstein va abusar d'ella

L'actriu **Uma Thurman** no s'havia pronunciat encara sobre el cas del productor cinematogràfic **Harvey Weinstein**, acusat per diverses actrius d'agressions sexuals. Finalment, la protagonista de *Kill Bill* ha trencat el seu silenci i ha aprofitat el Dia d'Acció de Gràcies per deixar clara la seva postura.

L'actriu nord-americana, a través del seu Instagram, ha deixat escrit un missatge que no és gaire clar respecte a la seva experiència laboral amb Weinstein –amb qui ha treballat en diverses ocasions– però que ni de bon tros es pot dir que l'estigui exculpant. "Avui estic agraïda per estar viva, per tots aquells a qui estimo i per tots els que tenen la va-

lència de lluitar pels altres. Fa poc vaig dir que estava enfadada i tinc algunes raons per estar-ho, #jotambé, per si no ho havíeu notat per l'expressió de la meua cara", ha escrit Thurman al costat d'un fotograma d'ella a *Kill Bill*.

L'etiqueta #jotambé –#metoo, en anglès– és la que han utilitzat milers de dones arreu del món per denunciar públicament que han sigut víctimes d'abusos sexuals.

"Feliç Acció de Gràcies a tots! (Excepte a tu, Harvey, i a tots els teus malvats conspiradors, m'alegra que això vagi a poc a poc, no et mereixes ni una bala)", ha conclòs l'artista abans de segellar el seu missatge amb un: "Estigueu atents". —

Zuu, "misteriós, descarat i seductor"

Barcelona compta des de dijous amb una nova proposta nocturna que barreja espectacle i gastronomia. Es tracta de Zuu, un sopar-espectacle a l'Hotel Sofia de Barcelona, que després de la mitjanit es converteix en club. L'espai, inspirat en els cabarets parisencs, es presenta com a "misteriós, descarat i seductor" i convida a expressar "el costat més canalla" dels assistents. La proposta gastronòmica inclou uns entrants "amb un punt de luxúria", plats basats en els contrastos –fred/calent,

cruixent/tou...– i acaba amb postres i còctels basats en "els 7 pecats capitals". Ideat per Desvarío Producciones, Zuu no distingeix entre cambrers i artistes. —

SELENTA

MANOLO GARCIA

Demanen presó per a
un exadministrador
de Sara Montiel

La fiscalia demana sis anys de presó a **Francisco F.P.**, acusat d'apropiació indeguda de diners dels comptes de la desapareguda **Sara Montiel**. F.P. va ser nomenat el maig del 2008 administrador únic de tres societats de l'artista manxega, amb les quals es gestionava la seva activitat professional i el seu patrimoni immobiliari. A més de la presó, el ministeri fiscal exigeix a l'acusat que pagui una indemnització als dos fills de l'actriu, **Zeus i Thais**, de 344.707 euros, la quantitat que suposadament es va apropiat indegudament en total. Montiel fins i tot el va nomenar tutor si mai arribava a ser incapacitada. —

MAJESTIC

Quan el dinar
de Nadal esdevé
un 'brunch' de luxe

L'Hotel Majestic de Barcelona, que compleix 100 anys aquest 2018, ha presentat ja els menús per Nadal, Sant Esteve, la nit de Cap d'Any i l'1 de gener que ha dissenyat per a ells el xef **Nandu Jubany**. D'entre tots destaca el del dia més potent, el de Nadal, que en aquest 5 estrelles gran luxe han convertit en un *brunch* de luxe, inspirat en l'èxit dels seus concorreguts *brunchs* dominicals. Per a la cita, hi ha una gran varietat de plats disponibles. En la secció de freds, hi ha des de pernil ibèric 5J fins a ostones, navalles i llagostins passant per salmó marinat o *micuit*. Escudella, crema de castanyes amb guatilles confitades, canelons, peix de la llotja a la sal d'espècies, caixa de xai a la mantega d'herbes o garrí rostit amb poma són alguns dels plats calents. Una barra de postres i una de gintònics, a més d'un nodrit celler, formen part de la proposta, que costa 125 euros per cap. —

Mèdia

MITJANS PÚBLICS

Com s'ha de referir TV3 al Govern de Puigdemont?

Batalla legal entre la CCMA i Ciutadans per l'ús d'expressions com "president" i "Govern a l'exili"

ALBERT CASTELLVÍ ROCA
BARCELONA

TV3 i Catalunya Ràdio no podran referir-se a Carles Puigdemont i els consellers que són a Brussel·les –Toni Comín, Clara Ponsatí, Meritxell Serret i Lluís Puig– com a "Govern a l'exili". La Junta Electoral Provincial de Barcelona considera que aquesta denominació vulnera el principi de neutralitat informativa recollit a l'article 66 de la llei electoral, i ha prohibit als mitjans públics catalans que la facin servir. Tampoc no podran utilitzar cap altra expressió que indiqui que els membres del Govern que són a Brussel·les des del 30 d'octubre estan a l'exili, com ara "consellers exiliats". La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) ha acceptat la decisió perquè, assegura, es tracta de formulacions que no utilitza.

Aquesta decisió responia a una denúncia que Ciutadans havia presentat dimarts de la setmana passada amb l'objectiu que TV3 deixés de ser "Tele Puigdemont", segons les paraules del secretari de comunicació del partit, Fernando de Páramo. A més de queixar-se per l'ús d'expressions referides a l'exili, la formació taronja demanava també a la Junta Provincial que prohibís a TV3 parlar dels membres del Govern com a "president" i "consellers", ja que amb l'entrada en vigor de les mesures derivades de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució, el 28 d'octubre, van quedar destituïts i els corresponia, per tant, el tractament d'"expresident" i "exconsellers". La Junta, però, va desestimar aquestes altres peticions.

Segons han explicat a l'ARA fonts de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), en la seva resolució l'organisme exigeix simplement "que no es creï confusió" a l'hora de referir-se als membres de l'executiu català. Així doncs, expressions com "consellers cessats per l'article 155" o "consellers cessats segons el govern espanyol", que se senten habitualment a TV3 i Catalunya Ràdio, serien vàlides segons la Junta Provincial, que admetria fins i tot que se'ls tractés de "consellers" si el context

La Junta Electoral ha prohibit a TV3 que faci servir l'expressió "Govern a l'exili", però la cadena assegura que mai no l'ha utilitzat. MANOLO GARCIA

deixa clar "quina és la situació", diu la CCMA.

La resolució de la Junta Provincial va deixar més satisfets els mitjans públics catalans que no Ciutadans. La Corporació assegura que les úniques expressions vetades –les que feien referència a l'exili– ja no s'utilitzaven abans d'aquesta resolució. Segons el seu punt de vista, doncs, la decisió "dona la raó" a la CCMA. "L'expressió «exili» no s'ha fet servir en cap moment. Pot ser que hagi aparegut anecdòticament en alguna connexió, però no la fem servir", expliquen des de TV3. Segons *El País*, l'exemple que citava Ciutadans en la seva denúncia estava extret d'una connexió en directe del *Telenotícies vespre* de l'11 de novembre.

En conseqüència, la CCMA va "acatar" la decisió de la Junta Provincial, però dimecres Ciutadans va decidir presentar un recurs davant la Junta Electoral Central (JEC). Dijous la Corporació hi va presentar al·legacions per demanar que es mantingués el criteri de la Junta Provincial. De moment la JEC no ha pres cap decisió sobre aquest cas.

En declaracions ahir als mitjans de comunicació, De Páramo va afirmar que les expressions referides a l'exili del Govern "menteixen i no representen Catalunya". "No hi ha cap Govern a l'exili", va afegir, i va acusar TV3 d'haver-se convertit en "el Gran Germà del Procés".

Sense càrrec

Des que el govern espanyol va fer efectiva la destitució de l'executiu català, les fórmules que ha utilitzat TV3 per referir-se a Carles Puigdemont i als consellers han sigut motiu de polèmica. El 28 d'octubre el govern espanyol va fer arribar una queixa a la cadena per haver retolat Puigdemont com a "president de la Generalitat" durant la declaració institucional que havia fet una estona abans. En ocasions posteriors –per exemple, durant la roda de premsa que el president i diversos consellers van oferir des de Brussel·les el 31 d'octubre– TV3 ha optat per no adjudicar-los cap càrrec i identificar-los, si més no per escrit, només amb noms i cognoms. —

IGUALTAT

Carmen Buades guanya el premi Periodismo joven sobre violencia de género

ARA BALEARS
PALMA

La periodista de l'ARA Balears, Carmen Buades, ha guanyat el premi estatal Periodismo joven sobre violencia de género, que organitza l'Institut de la Juventud, per un article publicat al diari el passat mes de juny sobre el servei d'atenció a

víctimes de violència de gènere a l'Ajuntament de Palma. El reportatge relata el camí que segueixen aquestes dones per deixar de ser víctimes i passar a ser supervivents de la manifestació més brutal del masclisme a la nostra societat.

Carmen Buades (1993) és periodista especialitzada en gènere i l'agost de 2016 es va incorporar a

l'ARA Balears, on escriu a la secció de política. Abans, havia treballat al diari *Última Hora*. Va estudiar periodisme i ciències polítiques a la Universitat Pompeu Fabra (UPF) de Barcelona i està cursant un màster a la Universitat de Barcelona (UB) sobre estudis de gènere, dona i ciutadania.

La redacció de l'ARA Balears se

suma plenament a les felicitacions que ja va rebre ahir la nostra companya i es reafirma en el compromís del nostre mitjà per tenir un paper responsable i ser un agent de canvi en la lluita contra les violències masclistes de les Balears. Així es va manifestar ja amb l'adhesió de l'ARA Balears al Pacte social contra la violència masclista de l'Institut Balear de la Dona. —

ABANS D'ARA

PECES HISTÒRIQUES TRIADES PER JOSEP MARIA CASASÚS

CATEDRÀTIC EMÈRIT DE LA UPF I MEMBRE DE L'IEC

De l'anàlisi de Josep Pla (Palafrugell, 1897-1981) a *La Veu de Catalunya* (25-XI-1932). Avui fa 85 anys de la publicació d'aquesta peça interpretativa sobre unes eleccions al Parlament que ratificaven l'hegemonia dels partits d'arrel catalanista. Portada que *La Humanitat*, diari fundat per Lluís Companys –llavors diputat d'ERC a Madrid–, va dedicar als resultats.

En termes generals, el resum de les eleccions de diumenge passat es podria formular com segueix: la consulta electoral ha demostrat que hi ha avui a Catalunya un partit i un polític que han entrat en un període de franca davallada: aquest partit és l'Esquerra Republicana, i aquest polític és Macià. Simultàniament, hi ha un partit i un polític que han trobat en la passada lluita electoral una confirmació esclatant de la seva continuïtat: aquest partit és la Lliga, i aquest polític és Cambó. I hi ha, encara, dos grans derrotats: Lerrooux i Hurtado. L'Esquerra, en un espai curtíssim de temps, ha tingut dos èxits polítics de gran espectacle, extremament productius des del punt de vista demagògic, enlluernadors de tan brillants: la seva participació en el canvi de règim, i l'aprovació de l'Estatut. [...] Potser no hi ha precedent, en aquest país, d'un partit que hagi malbaratat amb tanta d'alegria i amb tan-

ta de rapidesa el marge de sort enorme que les circumstàncies li oferiren a bell raig. La Lliga s'ha trobat, per un complex fatal a tots els partits d'acció constant, en el pol oposat de l'Esquerra. El triomf que ha obtingut s'ha de sospesar tenint en compte els elements de facilitat històrica que comporta el creure que els interessos del país s'han de defensar en tota mena de moments, i sense parar mai. [...] La Lliga, durant aquest últim any i mig, ha sofert una de les pressions de sentit crític més fortes de la seva història. Així i tot, res no hi ha valgut. No solament s'han reconquerit les posicions perdudes, sinó que s'ha avançat considerablement. [...] Dos grans derrotats: Lerrooux i Hurtado. Lerrooux representava el de sempre: l'unitarisme de sentit més contrari, tractant d'infiltrar-se

Els factors del resultat

en l'estructura política catalana essencial. Entrava a més a més en els càlculs de Lerrooux fer servir el resultat d'aquestes eleccions d'argument important en la lluita que manté contra Azaña. Ens volia fer servir de conilletes d'Índies, per reforçar amb aquesta experiència la seva plataforma parlamentària i governamental. Lerrooux no ha pas reeixit. El poble català ha volgut clarament eliminar de la Generalitat els elements que es donaren a si mateixos una clara significació de forasters. Entre els catalans, aquest resultat ha produït una viva satisfacció i un goig que ningú no ha pogut dissimular. Pràcticament, aquesta eliminació pot permetre suposar que algun dia la política catalana serà, potser, un exercici normal. [...] L'Esquerra i la Lliga han guanyat: són els dos partits que adoptaren una posició més estrictament particularista i nacional.

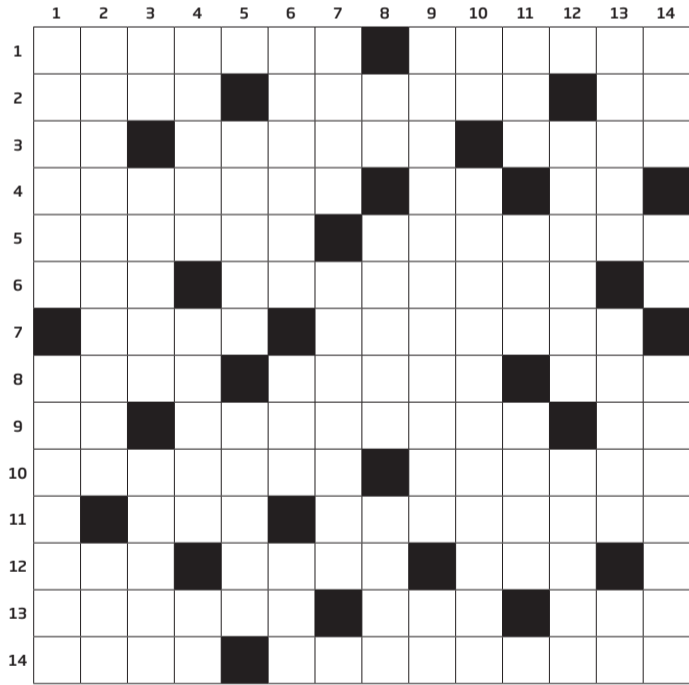
Josep Pla 1932

Gaudeix online dels mots encreuats de l'ARA a <http://passatemps.ara.cat>

PASSATEMPS

motsencreuats

núm. 2529, elaborat per Senyor Ventura

sudoku

Horizontals 1. Confinem, aïllem. Ni més ni menys. **2.** Amagatall d'urnes. Esbatre. Els límits que marca l'islam. **3.** No arriba a fer peu. Alt, però amb poca vista. La dolça és negra. **4.** Tingui un gust acre. Àrea il·limitada. Van a dins del fusell. **5.** Operen malament, però salven l'os. Ens transmet impulsos nerviosos. **6.** Panet sense crosta. La pàtria de Rainer Maria Rilke. Principi de subsidiarietat. **7.** Tabac andorrà. La dels negres no és reconeguda. **8.** Ho diuen els espanyols que estan d'acord amb nosaltres. Ha fallat un cop sobre terra batuda. Parellada, Castells, Col·lau... **9.** Ell és francès. Pertany a la medicina i a la biologia, a parts iguals. La febre de Narcís Oller. **10.** Neteja de molsa un terreny. Terrissaires. **11.** Sortida de camions. Invertides pels últims. Per imposar el seu rei necessitaria que es produïssin miracles inexplicables. **12.** Xopo la samarreta. Propi del Jackie i la Nuca. Un conegut acte d'una obra de Shakespeare. Centre de diagnòstic. **13.** Infongui respecte. Opinar sobre el gimnàs. Aquí. **14.** Substància olorosa secretada pels testicles d'un mesquer. Gloriós.

Verticals 1. S'aclofa al sofà. Fèssim ratlles a un vestit. **2.** Fonamentals. Un húmer trencat pels extrems. **3.** Club de natació. Tot el que passa dins l'àrea li incumbeix. És quan tanquen una mica els ulls, que hi veuen clar. **4.** Cloc una carta. És el fruit d'una relació fraternal. Sí provençal. **5.** Se sap el centre del món. Aquesta té foc al cos. Càndid. **6.** Tallen la cua. Et falten per llegir la meitat dels tebeos. Entra a Galícia pel mar. **7.** Bamako hi té una importància capital. La seva administració vol resoldre els problemes de la sanitat (en plural). Sona a dins de la campana. **8.** És habitual trobar-les dins d'una anaconda. Rèptil. Dono un cop de mà. **9.** Guanya en les distàncies curtes. L'essència del mite. **10.** Sobirà persa. Posarà la cotilla. **11.** Treus les escates a la carpa. Tens un aire típicament anglès. L'onomatopeia del ratolí. Es troba al mig d'un embolic. **12.** Comença el compte enrere. Posa distància (o temps) entremig. Resideixes. **13.** Peduncles. Fa caure rodó. Marquen el naixement del cinema. **14.** Omplen mig cinema. Visc al centre. Ajuda a morir (per compassió).

solucionsd'ahir

C	A	V	A	L	C	O	C	I	N	T
A	T	L	L	O	S	C	O	I	X	R
F	E	S	T	E	R	A	L	B	S	X
E	R	A	P	R	O	C	U	R	A	V
R	U	A	E	R	I	C	T	E	I	X
C	O	R	B	A	D	A	T	R	U	N
O	S	S	A	R	I	N	U	A	N	T
M	S	D	E	S	R	A	O	T	I	T
P	A	P	I	S	A	R	S	U	E	L
A	R	R	E	P	A	P	I	N	U	A
R	E	S	A	T	U	I	T	D	A	N
A	S	M	G	L	O	S	S	A	D	O
D	E	S	N	U	A	R	S	T	A	R
A	G	I	L	L	I	T	A	V	A	U

fàcil

4	8						
9				8	3	5	
3			1		6		
	9	8			4		
	2			5			6
			8			1	7
			6		9		2
		4	3	1			5
							4
							6

diffícil

3			1				4
7					8		
6	5	4				9	
	7				6		3
			8	7	1		
5			4				8
		2				3	6
			2				5
9					4		1

fàcil

8	7	3	6	4	2	1	9	5
6	5	2	9	1	8	7	4	3
4	1	9	7	5	3	2	8	6
7	9	1	8	6	4	5	3	2
5	3	6	2	9	1	8	7	4
2	4	8	5	3	7	6	1	9
9	6	7	4	8	5	3	2	1
1	8	5	3	2	9	4	6	7
3	2	4	1	7	6	9	5	8

diffícil

8	5	6	2	9	7	3	1	4
4	3	7	1	6	8	5	2	9
2	1	9	5	4	3	8	7	6
7	8	5	4	3	2	6	9	1
6	9	4	8	5	1	2	3	7
3	2	1	6	7	9	4	8	5
5	7	3	9	2	6	1	4	8
1	4	2	7	8	5	9	6	3
9	6	8	3	1	4	7	5	2

DEMÀ
Toni Soler

Xisco Nadal

Grups i grupetxos

La vida és plena de reptes i la selecció natural postulada per Darwin s'encarrega de fer que només els més forts sobrevisquin. I al món 3.0 la funció també crea l'òrgan i no tothom ha après encara que, als grups de whatsapp, com menys parlis molt millor. El cappare de l'Existencialisme va dir una vegada aquella frase de "l'enfer, c'est les autres" (l'infern, són els altres) i potser no li mancava raó. No obstant això, tenc la teoria que si Jean Paul Sartre, en lloc d'haver revolucionat la concepció de l'individu a mitjan segle XX, hagués estat un jove *millennial* com els que circulen pels nostres carrers ara mateix, d'entrada, mai hauria comès l'esnobisme de refusar un premi com el Nobel i, sobretot, segur que hauria reformulat el seu axioma per "l'enfer, c'est les groupes de whatsapp" (l'infern són els grups de pares, en traducció lliure feta per qui això firma).

En dues setmanes diferents hem vist com les converses grupals per missatgeria instantània delataven la part més fosca de l'ésser humà. Els missatges que s'intercanviaren els membres de la famosa #Manada demostren que som capaços de fer coses tan belles com el #Duomo de Milà, però també de merdes caneres com el fet que prop d'una trentena d'homes riguessin les gràcies de cinc predadors (sense el presumpte) que finalment, com tot fa creure, varen posar en pràctica allò que predicaven de manera 'teòrica'. Acte i parla, en deia Noam Chomsky. I no deixa de ser curiós que aquests 'missatgets' no hagin estat admesos al judici perquè estaven mancats de context, però el fet que una al·lota a qui acaben de destrossar la vida decideixi celebrar que encara respira sí que ho hagi estat. De vegades, costa entendre el món que ens ha tocat viure.

Tots sabem que ara per ara els cossos i forces de seguretat de l'estat no passen pel seu millor moment als rànquings de popularitat -tot depenent del costat del vidre des d'on ho mirem, això sí- i aquesta setmana hem descobert que un grup de policies locals de Madrid fantasiaven amb la mort de la seva batlessa, Manuela Carmena -a qui dedicaven floretes tendres gràcies a la seva edat avançada-, i reivindicaven la tasca d'un gran home com era Hitler. Un d'ells va anar a la contra i, fart de l'oi que li provocaven aquests intercanvis de saviesa, ho va denunciar. Sabeu a qui tenen amenaçat ara tot emparant-se en la llibertat d'expressió i que els missatges eren privats? Ho heu encertat segur. Quina pena que entre #LaManada no n'hi hagués hagut cap amb una mica de menys de fetge, i potser s'haurien pogut evitar certs malsons.

ISAAC BUJ

.....
Hem vist com les converses grupals delataven la part més fosca de l'ésser humà

No entraré a discutir ara el tema de la privacitat. Des del moment que a un xat amb gent de la feina et pega per confessar delictes o que has compartit qualque cosa més que unes caipirinyes a una excursió extramarital, què voleu que us digui. Tots som grandets. De tota manera, no hauríem d'oblidar que aquesta gent duia placa i teòricament havien promès acatar la sacrosanta Constitució. S'imposaria una mica de sentit comú. Tot i que, des de l'aplicació del 155, sembla que és el menys comú dels sentits, com deia el poeta.

Però, aimats lectors, com us predic sempre no pensem que nosaltres som millors persones. El món del xat en grup desferma la bèstia negra que tots portam dedins i que només afuam quan som darrere el volant del nostre cotxe. Tenc amigues,

que també són mares, i em mostren alguna de les converses que es mantenen a grups de 'papàs i mamàs' aparentment 'condrets' i fan feredat.

No tenc per costum emprar aquesta pàgina per dir adéu a ningú però avui no és un dia qualsevol. No em sortia acabar els 4.000 caràcters de cada setmana sense acomiadar-me d'un mestre (en el sentit real i metafòric) com ha estat Ferran Aguiló. Ell és el culpable que cada dissabte tenguem una cita i mai podré agrair-li prou aquesta oportunitat. Supòs que aquesta manca de criteri és un dels pocs desencerts que atressora. Lloaria la seva figura, però això faria olor de final i encara li queden molts de capítols per escriure. Ja li ho he dit per whatsapp, però hi ha coses que millor dir-les també pel xat grupal que compartesc cada setmana amb vosaltres.

Moments AVA
Junts volam més enfortit

GrupAVA

AGÈNCIES DE VIATGES AGRUPADES DE BALEARS

Información y reservas
en el 971 228 897 y www.grupava.com

Madrid
Fin de Año 2017

Fecha: Del 29 Diciembre 2017
al 2 de Enero de 2018
(5 días, 4 noches)

PRECIO
498€

El precio incluye: Vuelo Palma - Madrid - Palma. Tarifa Residente. 4 noches Hotel Valdemoro***. En pensión completa, bebidas incluidas. Primer servicio almuerzo en el Hotel, último desayuno. Traslados aeropuerto-hotel-aeropuerto. Guía profesional acompañante. Servicio de bus según programa. Todas las excursiones del Programa. Cena especial de Fin de Año con Baile y Cotillón. Tasas aéreas y seguro de viaje.

Salamanca
Fin de Año 2017

Fecha: Del 29 Diciembre 2017
al 2 de Enero de 2018
(5 días, 4 noches)

PRECIO
565€

El precio incluye: Vuelo Palma - Madrid - Palma. Tarifa Residentes. 4 noches Hotel**** en Salamanca, agua y vino incluido en las comidas. Comidas relacionadas en el programa. Traslados aeropuerto-hotel-aeropuerto. Guía profesional acompañante. Servicio de bus según programa. Todas las excursiones del circuito. Cena especial de fin de año con baile. Tasas aéreas y seguro de viajes.

OMBRES ENTRE TENEBRES

a

llegim

Torna 'Ombres entre tenebres', publicat a l'Argentina el 1941

El nom de Manuel Valdeperes va acabar desapareixent rere testimonis escruixidors

37 "Que tot està per fer i tot és possible", de Miquel Martí i Pol

39 Zgustova comparteix la intimitat de les dones a qui ha visitat

40 'Robinson', literàriament virtuosa i potent

Viatge a les tenebres de l'exili republicà

a

llegim

38-39

● 'Solenoid', l'última obra mestra de Mircea Cartarescu ● 'El desertor', l'excel·lent novel·la pòstuma de Siegfried Lenz

40

● 'Brànquies', el nou poemari de Guillem Gavalrà ● Ressenya de 'Robinson', de Vicenç Pagès Jordà

L'editorial Adesiara redescobreix el periodista i narrador Manuel Valleperes a través d'«Ombres entre tenebres», primera crònica novel·lada de les experiències traumàtiques dels fugitius republicans als camps de concentració francesos. El volum va ser publicat a l'Argentina el 1941, i des de llavors mai més havia sigut reeditat. Gràcies a la feina de Montserrat Bacardí i Francesc Foguet torna a llibreria

◆◆◆◆◆ **Jordi Nopca**

La col·lecció *De Cor a Pensa* d'Adesiara –editorial que aquest desembre celebrarà deu anys de recorregut– va néixer amb la vocació de recuperar obres d'autors catalans esfumades des de feia dècades de les llibreria. El 2012 van renéixer les *Hores angleses* de Ferran Soldevila i *Tots els monòlegs* de Santiago Rusiñol, i des de llavors han aconseguit donar una nova vida a Cèlia Suñol –amb *Primera part*, novel·la que va inaugurar el palmarès del premi Joanot Martorell el 1947, reconvertit tretze anys després en el Sant Jordi–, Agustí Bartra –de qui van relançar *L'arbre de foc*– i, més recentment, Lluís Nicolau d'Oliver, que a més de ser un destacat polític a la dècada dels 20 i dels 30 del segle passat va escriure llibres de viatges com *El pont de la mar blava* (1929).

La novetat que Adesiara acaba de presentar és el primer testimoni en llengua catalana de la reclusió dels fugitius republicans en camps de concentració francesos. “La desfeta bèl·lica del 1939 va conduir gairebé mig milió de republicans a l'exili, de primer a terres franceses i després arreu dels quatre continents –escriuen Montserrat Bacardí i Francesc Foguet, tots dos professors a la Universitat Autònoma, a la introducció d'*Ombres entre tenebres*–. Entre la munió de refugiats que van travessar la frontera pi-

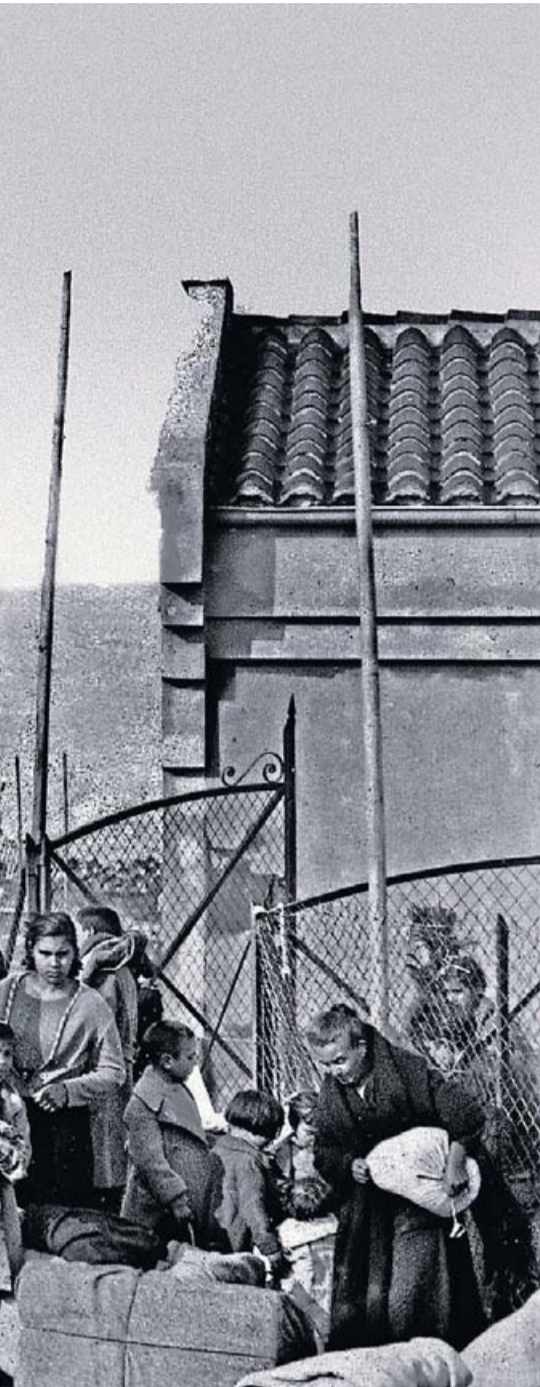
rinenca hi havia els representants més destacats de les lletres catalanes que havien donat suport a la legitimitat republicana. Bona part d'aquests escriptors –Josep Pous i Pagès, Carles Riba, Anna Murià, Joan Oliver, Xavier Benguerel, Mercè Rodoreda o Pere Calders– van ser acollits hospitalàriament a la República Francesa, però, més dissortats, uns quants –Vicenç Riera Llorca, Agustí Bartra, Lluís Ferran de Pol o Joan Sales– van ser confinats als camps de concentració, com milers i milers de persones que fugien de l'horror de la guerra i de la repressió del règim de Franco”.

Un exili controvertit

Manuel Valleperes (Barcelona, 1902 - Santo Domingo, 1970) forma part dels exiliats més desafortunats, no només perquè va haver de sobreviure al confinament als camps del Voló, Argelers, Montoliu i Bram, sinó perquè *Ombres entre tenebres* es va publicar a l'Argentina el 1941, en una col·lecció que publicava la *Revista de Catalunya*, i que el seu volum va tenir la desgràcia de tancar. Instal·lat a Santo Domingo i sense la intenció d'escriure mai més res en català, el nom de Valleperes va acabar desapareixent rere els testimonis escruixidors d'Agustí Bartra (*Crist de 200.000 braços*, escrit el 1943 però publicat el 1974), Joaquim Amat-Piniella (*K.L. Reich*, escrit el 1946

OMBRES ENTRE TENEBRES
MANUEL VALLEPERES
ADESIARA
294 PÀG. / 18 €

EFE

però publicat el 1963) i Teresa Pàmies (*Quan érem refugiats*, 1975).

“El volum de Valldeperes té tres mèrits –apunta Francesc Foguet–. El primer és que explica el pas de la frontera de la gent del carrer, dels militants, el gran contingent de l'allau d'exiliats. Així fa díptic amb *Els darrers dies de la Catalunya republicana*, d'Antoni Rovira i Virgili (1940), que mostrava el relat immediat de l'exili dels dirigents. El segon mèrit és que es tracta de la primera crònica novel·lada de l'experiència del mateix autor, gairebé al mateix moment en què va passar. El llibre, per acabar, dona a conèixer una fi-

VALLDEPERES VA CANVIAR ELS VALORS DE LA REPÚBLICA PER LA DICTADURA DE TRUJILLO

gura desconeguda i ignorada, la de Manuel Valldeperes”. Montserrat Bacardí repassa breument el períple vital de l'autor. “Durant els anys vint, en plena dictadura de Primo de Rivera, Valldeperes es va començar a fer un nom en les publicacions de l'òrbita de l'esquerra catalanista, com ara *La Nau*, diari fundat per Antoni Rovira i Virgili, o la revista *Ideari* –diu–. Estava adscrit a Acció Catalana, i durant la República va ser funcionari de la Generalitat de

Catalunya”. Nascut a Barcelona el 1902, Valldeperes va escriure diverses peces dramàtiques, entre les quals hi havia *Amor i excursionisme* (1925) i novel·les “de tirada popular i sentimental” com *Epistolari d'una dona de món* (1927). Entre el 1936 i el 1939, el periodista i escriptor es va “comprometre amb la defensa de la legalitat republicana”, decantant-se cap a posicions polítiques pròximes a les del Partit Socialista Unificat de Catalunya, fins i tot un dels diaris que estava sota la seva òrbita, *La Humanitat*, a partir del juliol del 1938. La desfeta republicana el va portar fins a França, i després de sobreviure a les penúries dels camps de concentració va embarcar-se cap a la República Dominicana, país que vivia des del 1930 “sota la fèrula del general Rafael Leónidas Trujillo”. Valldeperes s'hi va quedar fins que hi va morir, el 1970.

“Encara que pugui semblar contradictori respecte de la trajectòria política i sindical anterior al 1939, es va integrar en la vida cultural dominicana i fins i tot va aconseguir fer-se un nom en els cenacles intel·lectuals del país”, recorda Bacardí. L'ascens de Valldeperes en el periodisme dominicà va ser “progressiu i imparabile”, i va despuntar especialment en el camp de la crítica d'art. Va ser un dels pocs refugiats d'origen espanyol que “no va haver d'abandonar Santo Domingo per raons polítiques o econòmiques”. Es més, “va mantenir una posició avantatjosa en els cercles oficials i va convertir-se en una personalitat amb una «considerable influència en el món intel·lectual dominicà», escriuen Francesc Foguet i Montserrat Bacardí al pròleg d'*Ombres entre tenebres*, citant Daniel Díaz i Esculies, autor de *L'exili català de 1939 a la República Dominicana* (La Magrana, 1995). Valldeperes va arribar a publicar un llibre de lloança al dictador, *Acción y pensamiento de Trujillo* (1955), en què el presentava “com el bastió de la civilització cristiana al Nou Món, l'aferrissat líder anticomunista del continent americà i el defensor de la hispanitat més repatània”.

Novel·lar una experiència difícil

“Aquesta crueltat deliberada no la coneixen, els animals”, es queixa un dels personatges del llibre de Valldeperes que recupera Adesiara. En un primer moment els tres protagonistes d'*Ombres entre tenebres* són Canals, Recasens i el narrador, al qual s'afegeix Ginés. El dia a dia dels camps és explicat des de la perplexitat inicial d'haver de sotmetre's “a unes condicions de vida inhòspites i perverses”, passant per una “etapa d'organització solidària per poder sobreviure” fins que un dels homes empresonats té l'oportunitat d'embarcar-se cap a Amèrica. El text de Valldeperes “és bastit amb un estil clar i directe, enèrgic i eficaç, propi de l'ofici periodístic de més volada, amb prou nervi narratiu per a mantenir l'atenció i interès del lector, malgrat la debil·líssima trama argumental”, opinen els autors de la introducció. “L'exode és terrible, punyent –escriu Valldeperes–. Coberta per un cel de plom, la nit és negra com el destí dels catalans. Ni una clariana d'esperança en el tragí incessant i obscur del moment”. ♦

bri
Restaurant

Un any més et preparam el sopar la nit de **Nadal** i **Cap d'Any**

NADAL

Hummus i tomàtiga seca damunt pagalleta de Gori de Muro

Crema de poma, magrana i aroma de cacau

Canelons farcits de bolets trufats

Bacallà gratinat amb mel i romaní acompanyat de iuca amb coco

Llom de porc negre farcit de verdures d'hivern i fruits secs

Crocanti de xocolata i taronja

29 €
IVA inclòs

Reserves fins dia 21 de desembre
Recollida entre les 16h i les 18h

CAP D'ANY

Xutney de tomàtiga i ibèric cruixent per posar damunt torrada de pa d'herbes

Crema de carbassa rostida amb aroma de gingebre

Pudding de verdures especiades, fruits secs i salsa praliné

Bacallà gratinat amb remolatxa i acompanyat blat tendre, confitura de fonoll i cremós de formatge

Rellom de vedella, boniato vermell, mostassa suau i farigola

Cilindre de tambor d'ametlla farcit de crema "Charlota"

29 €
IVA inclòs

Reserves fins dia 26 de desembre
Recollida entre les 16h i les 18h

RES 971 59 59 04
brirestaurant.com

**ELS LLIBRES
I LES COSES****IGNASI
ARAGAY**

No hi ha cap vida que no sigui excepcional

Qualsevol vida és excepcional, única, insubstituïble. El destí de cada home és el destí de tota la humanitat. Quan permetem la injustícia en algú, en realitat la permetem per a tots. Quan algú comet una injustícia, en realitat la comet en nom de tots. “Cada home porta dins la forma completa de la humana condició”, deia Montaigne. En cada vida ens ho juguem tot, com a individus, esclar, però també com a espècie. Tot el bé i tot el mal que podem fer són decisius. Perquè només el podem fer nosaltres. I perquè precisament pel fet de ser únics –i alhora complets en aquesta singularitat– representem el tot.

L'escriptor austríac Robert Seethaler (Viena, 1966) és l'autor de *Tota una vida* (La Campana), en traducció de Mariona Gratacòs. És la novel·la d'una existència aparentment anodina i freda, la d'un home rústec, coix, confinat en una vall d'alta muntanya, solitari, gairebé analfabet, sense amics ni enemics. Algú que surt del no-res (sense passat conegut) i acaba en el no-res (probablement ningú el recordarà). Doncs bé, el que ens diu Seethaler és que aquesta vida és un tresor, el que ens ensenya és que Andreas Egger és la humanitat.

Com la vida d'Egger, la novel·la és senzilla, com un riu fred que simplement corre aigua avall, seguint el seu vertiginós curs natural. L'Egger s'arrossega muntanya amunt, envoltat de neu i fent front, sovint sense ser-ne del tot conscient, a les adversitats del destí. Nascut pràctica-

GETTY

LA VIDA DEL SOLITARI I COIX ANDREAS EGGER, QUE SURT DEL NO-RES I TORNA AL NO-RES, ÉS ÚNICA

ment a l'entrada del segle XX, en la seva isolada experiència, només tocada fugaçment per l'amor –un amor per Marie que tanmateix dona sentit a tota una vida–, es concentra també l'evolució d'un segle de guerres i progressos tècnics. Un segle voraç al qual ell s'enfronta amb els seus dots naturals, que li do-

nen una seguretat rocosa, aspra: la fortalesa –és físicament fort, molt fort– i la lentitud –és lent, molt lent, tant si parla com si camina.

Tan sols marxa lluny de la vall una vegada, al front rus, al Caucas. Rep ordres i les compleix, primer com a fugaç soldat nazi i després com a pres, en el seu llarg captiveri. No té cap consciència política. Només té la seva vida precària, misteriosa i insondable. Com la de tots nosaltres, finalment.

Sí: tota una vida qualsevol és el que tots tenim. Homes i dones, un a un, cadascun de nosaltres som la humanitat. ♡

**UN TAST
DE CATALÀ****ALBERT PLA
NUALART**

La neonatologia s'ocupa del nounat (o de la nounada), i algú es pot preguntar per què no s'ocupa del neonat. La dualitat entre paraules cultes (manllevades directament del llatí) i paraules d'evolució popular és una constant en totes les llengües romàniques. Parlem d'un problema ocular (del llatí *oculus*) de l'ull, i ningú se n'estranya. Però en el cas de nounat el que sí que pot estranyar és que tinguem un prefix popular, *nou-*, combinat amb una arrel adjectival aparentment culta, *nat*.

En efecte, *nat* ve del llatí *natus*, però podem dir que és un cultisme? Ho seria si s'hagués reintroduït al català des del llatí, però es tracta més aviat d'un arcaisme, d'un romanent del català antic. Això explica que el pugem trobar en el llenguatge més

Una petita píndola de neonatologia neològica

popular (“que és nat de mare verge i està mig mort de fred”).

Si el *nat* fos culte, esperariem que *nou* no s'unís a *nat* sinó a *nascut* per formar *nounascut* seguint el patró de *nouvingut* o *noucasat*. És el que fa el francès, *nouveau-né*, l'anglès, *newborn*, el portuguès, *novo-nascido*, i el romanès, *nou-nascut*.

La millor prova d'aquest aparellament classista, en què les formes cultes i les populars tendeixen a no barrejar-se, és que en anglès també hi ha *neonate* i en portuguès *neonato*.

'NOUNASCUT' I 'NEONAT' SÓN PARAULES POSSIBLES PERÒ NOMÉS 'NOUNAT' ÉS UNA PARAULA REAL

En el cas del castellà, un *neonato* de registre més tècnic conviu amb el *recién nacido* popular.

L'italià presenta un problema similar al nostre. En italià *nascut* és *nato* (*nato* és alhora culte i popular). En teoria, doncs, tant podria fer *nuovo-nato* com *neonato*, però el seu *nuovo* no funciona com a prefix i optem per *neonato*.

El que ens hauria de quedar clar d'aquest garbuix és que una cosa són les paraules possibles d'una llengua i una altra les reals. En català, tant *nounascut* com *neonat* són paraules possibles i ben formades, però només *nounat* és avui una paraula real, que trobem als diccionaris. Al meu modest parer, *nounascut* no ens fa cap falta però *neonat* podria ser una forma culta, més tècnica, que convisqués amb *nounat*. ♡

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIO

[1] El noi del Maravillas
LLUÍS LLACH
Empúries
512 pàgines, 21,50 € 2/2

[2] Origen

DAN BROWN
Empúries
608 pàgines, 22,50 € 1/7

[3] La mort i la primavera

MERCÈ RODOREDÀ
Club Editor
448 pàgines, 24,95 € -/2

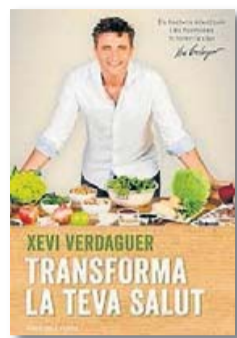
**[4] El llibre de La Marató:
malalties infeccioses**

DIVERSOS AUTORS Columna
224 pàgines, 10 € -/2

[5] La piràmide de fang

ANDREA CAMILLERI
Edicions 62
256 pàgines, 16,90 € 8/2

NO-FICCIO

[1] Transforma la teva salut
XEVI VERDAGUER
Rosa dels Vents
296 pàgines, 17,90 € 1/8

[2] M'estimes i em times

JÚLIA BERTRAN
Bridge
216 pàgines, 19 € -/7

**[3] El que la terra
m'ha donat**

LLUÍS FOIX Columna
224 pàgines, 19,90 € 2/4

**[4] No n'hi ha prou
amb dir no**

NAOMI KLEIN Empúries
260 pàgines, 21 € 3/2

**[5] Nova il·lustració
radical**

MARINA GARCÉS Anagrama
80 pàgines, 7,90 € 5/5

CASTELLÀ

FICCIO

[1] Origen
DAN BROWN
Planeta
640 pàgines, 22,50 € 1/7

[2] El fuego invisible

JAVIER SIERRA
Planeta
500 pàgines, 21,90 € 2/3

**[3] Yo soy Eric
Zimmerman**

MEGAN MAXWELL Planeta
544 pàgines, 15,90 € 3/5

[4] Una columna de fuego

KEN FOLLETT
Plaza & Janés
944 pàgines, 22,90 € 5/10

[5] Los pacientes del doctor García

ALMUDENA GRANDES Tusquets
768 pàgines, 22,90 € 9/11

NO-FICCIO

[1] Fugas
JAMES RHODES
Blackie Books
280 pàgines, 19,90 € -/1

[2] Cree en ti

RUT NIEVES
Planeta
256 pàgines, 20,90 € 2/12

[3] Transforma tu salud

XEVI VERDAGUER
Grijalbo
296 pàgines, 17,90 € 1/8

[4] Clásicos para la vida

NUCCIO ORDINE
Acantilado
178 pàgines, 12 € 6/5

[5] Prohibido nacer

TREVOR NOAH
Blackie Books
336 pàgines, 19,90 € 7/5

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

Cartes al món i truites de patates

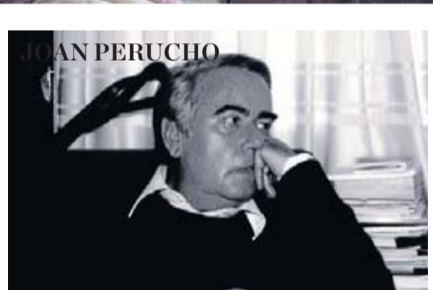
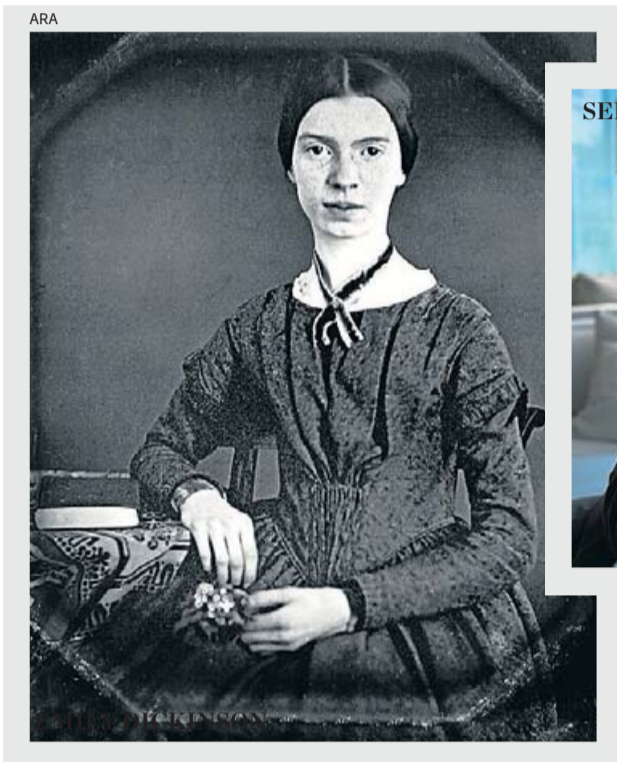
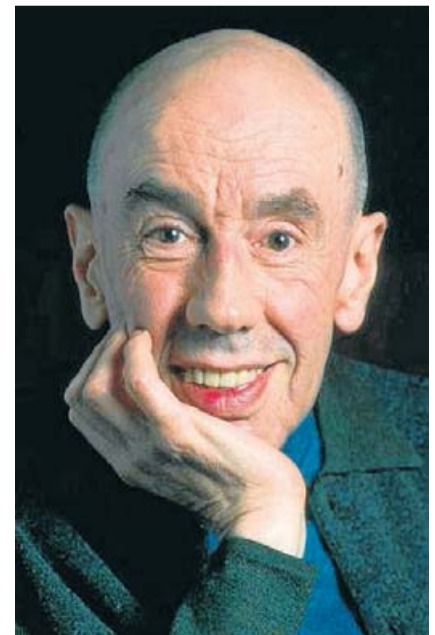

La 'paradinha' de Guardiola

Guardiola no va fer aquesta *paradinha* abans de llançar un penal, perquè si fos així hauríeu trobat aquesta columna a la secció d'esports. La va fer llegint un vers, aquell tan famós de Miquel Martí i Pol que diu així: "Que tot està per fer i tot és possible". Era dia 8 de juny del 2012 i tot el Palau Sant Jordi, corprès d'emoció, escoltava el poema, cantat per Silvia Pérez Cruz i Lluís Llach i recitat pel futbolista. Quan va arribar el clímax del final, Guardiola va llegir: "Que tot està per fer", i, després d'una pausa que pretenia carregar el missatge d'intensitat, va culminar: "I tot és possible". La *paradinha* dividia en dues el que hauria de ser una sola síl·laba: allò de la sinalefa, un mot que potser us transporta als llibres de BUP. El decasíl·lab de Martí Pol, amb els accents tan ben posats, esdevenia un vers amorf d'onze síl·labes. La *paradinha* era anti-reglamentària. Sé que Guardiola és venerat, però si hem de fer autocrítica siguem seriosos i facem autocrítica.

Digueu-me perepunyetes *-pejigoso*, en el castellà sucós que ara s'usa-, però el que fa que un decasíl·lab sigui decasíl·lab no és un còmput escolar sinó una música que el lector de poesia reconeix. Ja ho he contat alguna vegada, però no em cansaré de recordar un enregistrament en què W.B. Yeats adverteix que llegirà el poema *The lake of Innisfree* fent èmfasi en el ritme, afegint-hi com a explicació: "Em va dur una feinada del dimoni posar això en vers!".

Tots els que veuen això com a relíquies inútils del passat deuen tenir raó. El mateix any 2012, l'edició continental d'aquest diari publicà una enquesta segons la qual el millor vers català de la història és aquest: "Tot està per fer i tot és possible". Va rebre 584 vots, gairebé el doble que "És quan dormo que hi veig clar", de J.V. Foix. En aquesta ocasió, el vers de Martí i Pol, citat sense el 'que' inicial, es quedava en nou síl·labes, perduda una altra vegada la noblesa del decasíl·lab. No crec que sigui el nostre millor vers, però deu ser un dels més maltractats. ♦

Ho va deixar escrit Emily Dickinson: "L'Hivern, si es conrea / és tan llaurable com la primavera"

La millor notícia d'aquesta tardor s'escriu en vers

"Que Amor és tot el que hi ha / és tot el que sabem de l'Amor. / N'hi ha prou, la càrrega hauria / de ser proporcional al solc". Una bona notícia, potser la millor, d'aquesta tardor espessa té nom de dona: la publicació d'*Aquesta és la meva carta al món*, una antologia de poemes d'Emily Dickinson (1830-1886) a cura de Marcel Riera que ens arriba amb el segell de Proa, en edició bilingüe en anglès i català. Dos-cents divuit poemes, el recull més ampli que s'ha fet mai de la Dickinson en la nostra llengua. Una joia amb totes les lletres (i amb moltes majúscules, respectant el criteri de la poeta).

Com observa Riera en el pròleg, la nord-americana era d'una modernitat *avant la lettre*. "Perquè fa el que li dona la gana i el que no havia fet ningú, encara que ignorem si és de manera volguda o espontània. Perquè es deixa anar i transmet una sensació d'autenticitat que fa mal". A mi, per exemple, se'm claven entre les costelles versos com aquests: "Si pogués oblidar que feliç que vaig ser, / recordar ara la tristor / seria un disgust suportable. / Però el record de la Floració / fa el Novembre més difícil encara, / fins que jo, que era gairebé audaç, / em perdo pel camí com un Infant / i em moro de fred".

La maledicció lírica no se'n va ni amb aigua calenta

Emily Dickinson va ser una poeta immensa gairebé sense voler-ho. És el que passa amb la poesia, que requereix estar tocat per la gràcia diguem-ne divina. Joan Perucho ho veia així: "La condició de poeta és com una maledicció, no te la pots treure de sobre -em va dir el mestre de la literatura fantàstica el desembre del 1994-. Vaig començar fent poesia, després em va venir una certa desgana en adonar-me que la poesia no la llegia ningú. Vaig decidir que transvasaria la poesia a tot allò que escrivís. Però he acabat per acceptar la meua condició de poeta i defensar-la. Més que res, em sento poeta. La poesia és un misteri. El poeta neix, no es fa. Els déus et donen un primer vers, te'l concedeixen graciosament. El treball posterior del poeta és fer-ne un altre que no desdigni, i un tercer".

El poeta amargat que escrivia a les nòvies dels soldats

Sergi Pàmies va provar sort amb els versos abans d'instal·lar-se en la narrativa. "Vaig intentar convertir-me en un poeta trist, amargat. Als divuit anys era un ésser contradic-

tori que escrivia uns poemes tristíssims però tenia una vida fabulosa. Em presentava a concursos i guanyava algun accésit". Fins que va fer la mili i va començar a redactar cartes a les nòvies de soldats que no sabien escriure. "Vaig descobrir que en lloc de ser un poeta amargat podia ser un prosista a disposició de les històries dels altres". Així va néixer el Sergi Pàmies narrador, que d'entrada es va imposar la condició de no parlar mai de si mateix.

Pàmies conversa amb l'editora Ester Pujol a la Institució Cultural del CIC, dins d'un cicle de diàlegs al voltant del procés creatiu. L'escriptor admet que no li calen unes condicions gaire especials per treballar, ja li va bé el soroll domèstic com a banda sonora: "Jo he viscut amb una escriptora, la meua mare. Mentre escrivia, la mare feia truita de patates, feia la revolució, queia i es fracturava el fèmur... He intentat reproduir el model, he sigut un escriptor de truita de patates. Si tingués calma, m'agafaria un atac d'angoixa".

El fill de Teresa Pàmies i de Gregorio López Raimundo es considera més artesà que artista. "El més interessant no és la inspiració, és la feina. Trobo la matèria primera pel carrer i, com faria un escultor, començo a picar. A vegades sé què en faré i a vegades, no. La feina de passar el rasplet és fascinant, jo escric per poder corregir". ♦

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**
PERFIL

VA SER A PARTIR DE 'NOSTALGIA' (IMPEDIMENTA, 2012) QUE MIRCEA CARTARESCU VA COMENÇAR A GUANYAR LECTORS. DES DE LLAVORS N'HAN ARRIBAT DIVERSES NOVEL·LES I LLIBRES DE CONTES. 'SOLENOIDE' ÉS LA SEGONA TRADUCCIÓ AL CATALÀ

Les anomalies utòpiques de Mircea Cartarescu

JOAQUIM ARMENGOL

Sens dubte, Mircea Cartarescu (Bucarest, 1956) és un fenomen estrany, en el sentit que és un escriptor considerat de culte però també d'èxit. Té notorietat i prestigi, a més d'un grup de lectors rendits a la seva prosa fina i subjugadora, plena de tangibles difícils de descriure. Ara bé, la seva obra mestra són els diaris personals, l'arrel de la seva escriptura i d'on surten tots els seus llibres. *Solenoide*, la darrera novel·la publicada per Periscopi, és una construcció literària proteica i monumental, absolutament inaudita. Són vuit-centes pàgines que ho esquerden tot i a tothom.

Les últimes setmanes les he vist capbussat en les aigües d'aquest món desmesurat i radical que és *Solenoide*, dins aquesta mena de crit d'impotència i deliri al·lucinat, d'utopia fosca i fascinant impregnada de paràsits i de criatures torba-

dores, de somnis desconcertants, d'espais decadents i ruïnosa, de situacions oníriques desbordants. He vist l'elevació i la caiguda d'éssers camaleònics i el naixement d'històries múltiples que conformen una realitat de realitats. *Solenoide* és una experiència personal humana en estat pur. És un llibre de llibres, un exemple excepcional del foc literari que crema en Cartarescu, un escriptor que a parer meu no escriu per expressar idees –tot i que n'hi ha moltes–, ni emocions –que són constants–, això és secundari; sinó per expressar la seva imaginació prodigiosa.

Un inquietant i meravellós deliri

El protagonista és un jove professor d'institut amarat de tristesa i frustració que va assumint el seu fracàs com a poeta quan la comunitat literària li trunca l'esperança de ser escriptor. El seu poema *La caiguda* no agrada als crítics i, d'alguna manera, tot s'esfondra. Per tant, toca exercir aquesta derrota lírica donant classes de literatura i llengua romanesa en una escola als suburbis de Bucarest. El tarannà d'aquesta vida solitària ve alenat per diversos components: l'observació i percepció dels altres, els somnis, el desvari i l'al·lucinat, així com l'anomenada realitat. Però qui és capaç de distingir-los? No oblidem que la realitat és una construcció fabulosa que nosaltres mateixos armem. Així, doncs, aquesta no seria allò que ens passa físicament, sinó el que està passant en la nostra ment. La nostra realitat és la nostra imaginació, i la del nostre jove professor fracassat és superb, un inquietant i meravellós deliri. Afegiu-hi encara l'escenografia, la

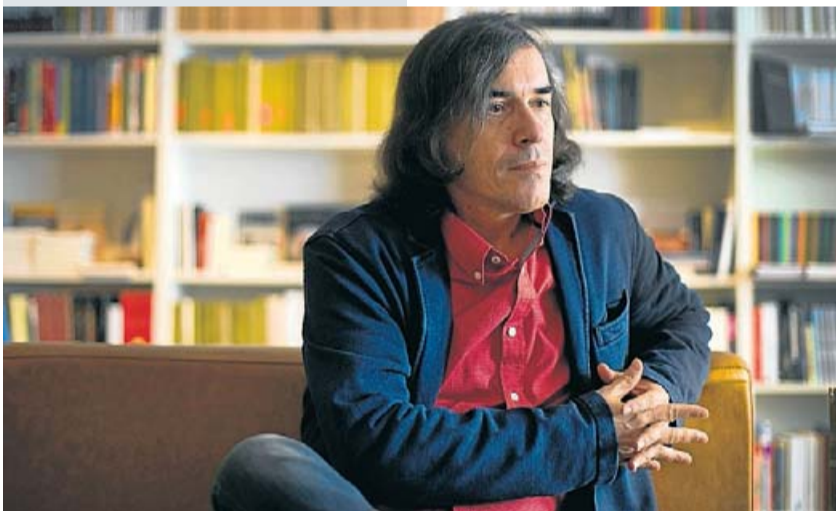
SOLENOIDE
MIRCEA
CARTARESCU
EDICIONS DEL
PERISCOPI/
IMPEDIMENTA
TRADUCCIÓ
D'ANTÒNIA
ESCANDELL TUR
800 PÀG. / 27,95 €

imatge d'un Bucarest entròpic d'allò més decadent com a imatge pictòrica de ruïna universal, i una societat que viu sota l'efecte tardà del vell Ceausescu, debatent-se entre el comunisme i el capitalisme.

Potser *Solenoide* no és més que la història d'una escola amb el desplegament i la descripció del seu microcosmos complet: professors, alumnes, aules, passadissos, objectes i paisatges, però transformat en un relat sobre l'univers que és la trama de la tribulada vida mental del protagonista, tot un embull de camins, de propòsits, fugues mentals i desviacions que ens du a l'angoixant i redemptora experiència del viure. És òbvia la dimensió existencial i el maquillatge autobiogràfic de la novel·la, però n'hi ha una altra de dimensió, a banda de l'estètica, que és més profunda i extraordinària: la dimensió ètica, la que ens planteja la possibilitat de salvació de l'home. A Cartarescu sembla que no li interessa tancar dins el llibre la punxada de fets isolats, sinó que pretén molt més, tancar-hi l'experiència del tot, el que dona de si el viure.

No volem enganyar ningú: *Solenoide* és un gran desafiament per al lector, no és un llibre fàcil. Tanmateix és un xoc pertorbador i tota una experiència. Hi trobareu els estats més diversos i tenebrosos de l'ànima: la tristesa, la desesperació, l'espant, la nostàlgia, la còlera, la resignació, el ressentiment, l'astorament, el pànic, la fascinació, l'horror, l'udol i la bogeria. Però també humor, una llum blanca esperançadora i escriptura de primera. Sens dubte un repte extraordinari la traducció d'Antònia Escandell Tur; i magnífic l'epíleg il·luminador de Xavier Montoliu Pauli. ♦♦

'SOLENOIDE'
ÉS UNA
CONSTRUCCIÓ
LITERÀRIA
PROTEICA I
MONUMENTAL,
ABSOLUTAMENT
INAUDITA

FRANCESC MELCION

Astro City, la capital literària dels superherois

ISRAEL
PUNZANO

En el món del còmic són pocs els autors que poden presumir d'haver emulat Stan Lee i Jack Kirby en la titànica creació d'un univers sencer de superherois. Entre els que ho han aconseguit amb èxit destaca l'entrançable equip artístic format pel guionista Kurt Busiek, el dibuixant Brent Anderson i el portadista Alex Ross. Tot va començar l'any 1995 amb la publicació del primer número d'*Astro City*, protagonitzat per un dels personatges que acabaria sent habitual en aquesta capçalera coral, el Samarità, un superheroi que en l'imaginari del gènere remetia immediatament al Superman de Jerry Siegel i Joe Shuster.

Les primeres entregues van aparèixer als Estats Units amb el segell Image, i després la sèrie va passar a altres editorials fins que es va deixar de publicar el 2010. Per sort, tres anys després *Astro City* va ser recuperada per l'editorial Vertigo, la línia per a lectors adults de DC que va tenir un gran impacte a partir de finals dels anys 80 gràcies a títols com *The Sandman*, *Predicador*, *100 Balas* o *Fábulas*. Des dels seus inicis, *Astro City* manté els trets que la diferencien de la resta de capçaleres de superherois, so-

bretot per l'ús de la narració en primera persona, un recurs que provoca una empatia total del lector amb el protagonista de torn. En realitat, mai saps amb què et trobaràs, perquè *Astro City* és un mosaic d'històries

de gèneres diversos en què els superherois són a vegades una simple excusa. Crítica social, costumisme, relats de misteri, trames policiaques, epopeies espacials a càrrec de la Primera Família –un clar homenatge als Quatre Fantàstics de Lee i Kirby–, històries romàntiques, contes de terror... Tot té cabuda en un univers en expansió amb l'únic nexa comú que

HÉROES
COTIDIANOS
BUSIEK (GUIÓ) /
ANDERSON (DIBUIX) /
CARNERO (DIBUIX)
VERTIGO / ECC
224 PÀG. / 22 €

les històries passen als barris d'aquesta ciutat imaginària amb una capacitat de meravellar el lector inesgotable.

A més, els autors fan continus salts temporals al passat, i això permet endinsar-se en les arrels d'una obra ambiciosa que s'expressa sempre en un nostàlgic que també és marca de la casa. En aquest volum, per exemple, assistim al naixement d'un suburbi negre de la ciutat, porta d'entrada a *Astro City* de la revolució del jazz.

S'ha dit molts cops que l'obra mestra de Busiek i Anderson és una declaració d'amor als còmics clàssics, en què els seus campions justiciers tenen cara d'actors com Clark Gable, i també una reivindicació del llegat dels pioners del gènere. Però més que un còmic acaba sent un *tour de force* de literatura popular dibuixada. ♦♦

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

L'obsolescència de Déu

L'ésser humà, en els pocs moments de lucidesa que pugui tenir, s'adona de la pròpia veritat, de la pròpia petitesa i, sobretot, de la impossibilitat de posar-hi remei. La literatura té com un dels principals sentits el fet de vehicular aquesta angoixa existencial i alleujar-la mitjançant l'engany i la il·lusió. Unes vegades amb més art i d'altres amb menys. N'hi ha que llegim i n'hi ha d'altres que pregunten, però tot ve a ser el mateix. En aquest sentit s'acosten un parell d'aniversaris que ens arriben al fons del cor perquè transmeten aquesta necessitat de superar la carcassa humana, tan feble, tan fungible. Tots dos ens remetent a personatges populars que, per vies diferents, ens han fet creure en la possibilitat d'escapar: Superman i Frankenstein. Superman, amb els seus calçotets vermells per damunt dels pantalons, farà vuitanta anys l'any que ve. Té els superpoders que tots voldríem tenir per fugir al nostre fat ineluctable, però va ser creat amb un taló d'Aquil·les, la kryptonita, que el desarma, l'afebleix... i l'humanitza. Frankenstein el 2018 complirà dos-cents anys de la seva publicació. Romàntica i terrible, gairebé actual, explora per una altra banda la possibilitat de l'home d'esdevenir Déu: superem la mort, creant la vida. Declarem Déu obsolet. Estarem pendents d'aquests aniversaris! ♦♦

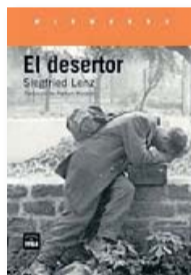
GETTY

La deserció com a gest humà

DAVID VIDAL

Verns, bedolls i bardisses. Un bosc humit i fosc a Tamaschrod, Polònia, que ho embolcalla tot. No és, però, una foscor "com la de l'entrecuix d'una monja", diu el narrador, sinó "untuosa i càlida", un indret de revelació i transcendència. En aquella obaga de mosquits i rates d'aigua, set soldats alemanys, en el darrer estiu de la Segona Guerra Mundial, hi mantenen el Waldesruth, una fortificació que protegeix el ferrocarril, atacat pels partisans polonesos. "Som set, ells cent, no els costaria gens exterminar-nos", diu Willi, el caporal llardós. Allà, com a la vida, no hi ha camins per sortir o per entrar-hi, senzillament se sap per on es passa i per on no, però és tan absurd escapar com quedar-s'hi. I el ra-ta-tat que surt dels arbres escapça alguna vida cada dia.

Les obsessions dels personatges –i la poesia del narrador– és el remei amb què es combat al bosc la malal-

EL DESERTOR
SIEGFRIED LENZ
EDICIONS DE 1984 /
IMPEDIMENTA
TRADUCCIÓ DE
RAMON MONTON
352 PÀG. / 22,90 €

tia de la vida, "una mena de nostàlgia del no-res, un anhel macabre de deixar d'existir". Una gallina ensinistrada, un inútil empassador de foc, un fill que ha de néixer, l'obsessió per pescar un lluç gegant... I de forma destacada, Wanda, l'esquirola pèl-roja, partisana però confusament enamorada del protagonista, l'auxiliar de primera de l'exèrcit del Reich, Walter Proska.

Què els lliga allà, doncs, aquests soldats, es pregunta la veu narradora? ¿El deure, tal vegada, "aquesta cosa que ens han inoculat sota la pell i que ens torna bojós i dependents"? ¿O la "flauta de la pàtria", que manipula els homes lliures? "És clar que hi ha un país on he nascut –discurseja, en un prat del bosc, Proska– i que estimo especialment, però no em deixaria matar per cap dels seus racons, com el meu pare, que parlava del deure". A mesura que avancem en el relat, ens convertim en exploradors de la dissidència, de la deserció i fins de la traïció, entesos com a gestos d'autodefensa, constitutivament humans.

La inhumanitat del deure

Per això, l'escepticisme de Proska recorda un altre personatge de Lenz, el jove Sigg del magnífic *Lliçó d'alemany* (Club Editor, 2016), que per un encàrrec escolar ha d'escriure sobre les alegries del deure, i rememora la història del seu pare, un policia del petit poble de Glüserup, obligat per la llei del Reich a evitar que un pintor segueixi pintant. Quan les societats emmalalteixen, sembla dir Lenz, l'acompliment del deure ens condueix a la inhumanitat i ens apropa a la barbàrie. Ho viu així Proska quan, emboscat rere uns matolls, veu un jove partisà, despreocupat, amb una flor al trauc i un subfusell a la mà. "Amic, vés amb compte... No t'estimo ni t'odio, només ho he de fer". Després, li buida el carregador al pit.

Tot i que tot just es va publicar per primer cop el 2016 –dos anys després de la mort de l'autor–, Siegfried Lenz va escriure *El desertor* el 1952, en el context polític de l'era Adenauer i amb la guerra freda en progressió rampant. El contundent pacifisme de la veu narradora justifica la deserció dels personatges principals, i va moure els editors a demanar a Lenz que reorganitzés l'argument i reorientés els personatges. Per sort, no ho va voler fer. Com diu el mateix Lenz, hi ha coses que hem de perdre primer perquè, després, puguin ser nostres per sempre.

En el relat, el paisatge udola, amb arbres que gemeguen misteriosos com si ens ocultessin alguna veritat, i genera una atmosfera poètica però sorprenentment moderna, amb un text de ritme viu i escena àgil, que combina el registre del melodrama amb espurnes de comicitat i amb delicioses irrupcions líriques: "A la molsa viu la llibertat / i damunt la seva esquena flonja / cau la cendra de molts llampecs".

Al final, ens diu l'amic Wolfgang, sempre és exagerat anomenar camí a un camí: estem fets per a la pèrdua. La terra s'organitza per recuperar tot el que dona, i ja que les paraules de consol són una traïció, Proska troba en la traïció una forma de consol. "Frega't al matí els ulls, noiet estúpid, que aviat la nit t'apallissarà" ♦♦

AMB ÈMFASI

RAMONA PÉREZ

Monika Zgustova ens presenta dones que van viure privades de llibertat durant molt de temps. Recordem, una vegada més, les paraules dels testimonis que ens va fer arribar la premi Nobel Svetlana Aleksievitx:

... "Quan la vida, la vida ras i curt, esdevé literatura" (*Temps de segona mà*, pàg. 427).

Conexim la noia que escoltava Mendelssohn als camps de treball i que a la seva vellesa sap protegir-se de la lletjor que l'envolta amb testos de geranis.

També l'altra que introdueix la li-

'Vestides per a un ball a la neu' de Monika Zgustova

teratura a la seva conversa, que cita Gogol, Blok, Akmàtova, Beli, Mandelstam, Tsetàieva i Gumilió i que viu els insults a la intel·ligència del dogmatisme.

"La majoria de la gent, fins i tot els joves, creien que Stalin va donar una dimensió a les seves petites vides. Però molts d'altres, fills de pares represaliats, érem molt crítics amb ell" (pàg. 98).

Ens ho diu Ela, a qui varen educar "perquè estigués sempre disposada a sacrificar-se pel bé comú".

A gairebé totes aquestes noies les va salvar la bellesa; encara tenen desats com a tresors quaderns amb els quals es van protegir de la brutalitat com si fossin escuts.

'VESTIDES PER A UN BALL A LA NEU'
MONIKA ZGUSTOVA
GALAXIA
GUTENBERG
269 PÀG.
20,50 €

Trobem una dona culpable d'haver estimat un americà i que va compartir captiveri amb "la nostra Greta Garbo". També Natalia, supervivent de reclusió a diferents hospitals psiquiàtrics, l'activista sempre disposada que va inspirar Joan Baez.

Janine, la polonesa, ens regala bons records de persones que varen passar per la seva vida, ens parla de la seva formació –l'escola– al desert de l'Uzbekistan.

Amb Irina assistim a la gènesi del Dr. Givago.

Gàlia va néixer al camp de treball de Kotlas; la seva mare va ser privada de llibertat per raons ideològiques. Malgrat tot, ens diu que "... la vida al Gulag era una experiència rica". Més

endavant va viure la reclusió sense tàpies ni filferros: tot el territori era un espai d'internament.

Monika Zgustova sap escoltar. En sap tant que ens porta a compartir la intimitat de les dones a qui ha visitat; ens duu a reviu moments a les cuines dels apartaments que ara ocupen; compartim les tasses de té, admirem la bellesa de la porcellana, les parets atapeïdes de llibres o tristament nues perquè els fills ho han considerat oportú. Res no fa defallir aquestes dones; les vivències, els poemes, les melodies, els esguards dels estimats... amb tot plegat saben trobar la plenitud i ens transmeten una lliçó. Haver accedit a la seva intimitat és un privilegi que ens compromet. ♦♦

GETTY

Reix perquè neix

VÍCTOR
OBIOLS

Efectivament, d'entre els milions de probabilitats de fracassar, el naixement és un èxit de la natura, i podríem dir-ne fins i tot miracle, però no cal. La poesia que vol innovar pot optar per mètodes diversos, i sovint contraposats: fer taula rasa amb el passat i fer foc nou... amb el risc de descobrir mediterranis, o cercar la novetat sense perdre el peu basal de la tradició. No val a dir: després de Mallarmé, després de Dickinson, després de Cummings, no es pot escriure segons què. Mentida. Es pot escriure tot, de tot i pertot. Anem remenant la marmita dels gèneres, dels temes, amb tota mena de filaments i floritures, i residus. Cal reconèixer que som pur reciclatge. Guillem Gavalda estudia els clàssics i escriu una història d'amor sexual (¿o era sexe sense amor?) estilitzada, innovadora, arquitectural. Aquest és un llibre genèsic, i no pel primer llibre del Llibre (de llibres), sinó per metàfora. D'on neix tot? ¿De "lolorosa gramàtica", que diu Blai Bonet? Del verb. Sí, esclar! Però de les aigües primordials també, diuen els científics (i deien els mites babilonis).

Obre significativament aquestes *Brànquies* amb Homer (mar), i tanca amb Simònides (mar adormit) –que s'adormi la bestiassa marina és quelcom, en virtut, impossible–. O és un son curt: massa vida. Del cant XIV, "... o en la gran mar els peixos se l'han menjat", cita de la versió de l'*Odissea* de Riba. És la conversa d'Ulisses amb el porquer Eumeos. I els peixos no s'han menjat ningú, perquè Ulisses és ben viu. Com el poeta. I seguint la pista de les citacions, dins la primera valva homèrico-simonídica, n'hi trobem una altra (recordeu les matrioixques?): Aristòtil (llavor + aigua) i Baquilides, diàfan –"Afonat ara a la fonda

mar que brama"–, i Aeci (tot prové de l'aigua...). Encara més diafanitat?

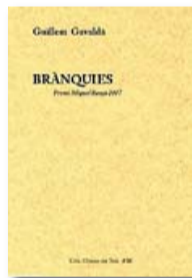
El primer mot del primer vers de la primera secció, *Saliva* (= aigua): "S'obren..." Obertura. Condensació màxima: metafòrica, temàtica, orgànica. En el primer poema ja hi és tot. Tot el que es desenvoluparà en el llibre. Tres seccions, tres estadis: *Saliva*, *Granit*, *Rovell*. De líquid al sòlid (on es fa consistent la trobada intercorpòria), i el tercer estadi: la corrosió. Però en el segon estadi trobem més marques paratextuals:

Simplici (que repeteix Aristòtil), i el gran Moscos de Siracusa: "La mar, vastíssima, em reclama amb ànsia". La tercera secció, *Rovell*, consta d'un únic poema, que queda literalment emparedat entre Aeci i Simònides. El recull havia d'acabar amb el mot *genitals*, que són genesiacs (i generadors, per torna).

La paradoxa de l'aigua: genera i destrueix, és principi i fi. Un dels símbols més potents de

la literatura, amb una llarga tradició, com sap Gavalda. Però tornem al primer poema, que diem que concentra els arguments de l'obra: "S'obren les genives / i et surt tot el petroli del jaciment / d'endins la boca, els / ocells com una / culpa. / La calç / se'm coagula / a les venes". L'esquinçament ("s'obren les genives") és necessari per al brot líric ("els ocells"), mitjançant la tinta, "et surt el petroli del jaciment d'endins la boca", l'oralitat, l'expressió fonda. Hi ha un tamborineig constant, pràcticament a tots els poemes, de pronoms forts i febles, sobretot febles.

I en paral·lel, un seguit de mots força de caràcter moral o psicològic (aquí, "culpa", assimilat al concepte judeocristià de pecat, o a l'antic d'*hamartia* –l'error tràgic–). Mots força al llarg del llibre: de la por a la redempció, i n'hi ha vint-i-set més. Déu n'hi do per a un innovador de retallada prosa. ♦

BRÀNQUIES
GUILLEM GAVALDA
ADIA EDICIONS
60 PÀG. / 12 €

La vulnerabilitat de l'home sol

POLYGRAM FILMED ENTERTAINMENT

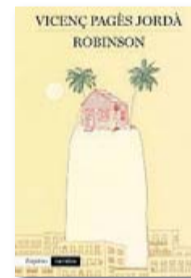
PERE
ANTONI
PONS

No ens cal llegir més que les dues primeres pàgines de *Robinson*, la nova novel·la de Vicenç Pagès Jordà, per saber que el protagonista es diu H., que durant les últimes setmanes ha estat planificant el que ell mateix ha batejat amb el nom d'"operació Comando" i que l'esmentada operació consisteix a entrar d'amagatotis a la casa dels seus veïns quan aquests se'n van de viatge. Tot i que no és fins a la pàgina 61 que descobrim quin és l'objectiu concret i final de la missió, molt abans ja se'ns ha informat que té a veure amb la voluntat de l'H. de "recuperar la tranquil·litat" amb què vivia abans de l'aparició dels veïns. Si li passa com a mi, aquesta premissa argumental farà pensar el lector cinèfil en *El gran Lebowski*, dels germans Coen, que, més enllà de la barreja de gèneres i la comicitat hilarant de moltes escenes, és simplement la història d'un paio que vol que el deixin en pau i li paguin la catifa que uns bandits li han fet malbé pixant-hi a sobre. En realitat, l'H. de Pagès no té res a veure amb el Lebowski dels Coen: si el segon és un *hippy* desmanegat, entranyable i carismàtic, el primer té alguna cosa de rarot inclassificable, tràgicament inquietant.

Justament, l'afany de mostrar o d'aclarir què és el que fa de l'H. un home tan particular, què és el que el porta a actuar d'una manera tan curiosa o maniàtica, és un dels motors de la narració de Pagès. Després d'haver accedit al·l'interior de la casa dels veïns, l'H. procedeix a inspeccionar-ne totes les habitacions. La manera com Pagès relata els moviments i els pensaments de l'H. mentre porta a terme l'operació són els habituals en la seva narrativa. Fent ús de l'estil indirecte lliure, Pagès adopta un to que combina la fredor

analítica de l'assagista i la calidesa del narrador implicat en allò que explica. És un to inquisitivament científic però no amoral, perquè també hi ha un cert estupor i una certa pietat. Això és important, perquè, alhora que seguim l'estranya peripècia de l'H. per casa els seus veïns, anem descobrint qui és, com ha viscut i com viu. Descubrim, per exemple, que és de mitjana edat i treballa de carter, que la seva mare va morir quan ell era petit i que el seu pare, amb qui no s'entén gaire, viu en una residència. Sobretot, descobrim que és poc presentable socialment i que no hi ha res que li agradi més al món que "passar-se tot el temps possible en posició horitzontal", tancat a casa seva, encaboriat en les seves coses i sense veure ningú. A poc a poc, el que semblava que seria la història d'un home estrany, sorprenent i una miqueta risible, es revela com la història d'un home vulnerable, malmenat per la vida.

Una de les virtuts de la novel·la és la manera com Pagès fa comprensible i compartible pel lector la pertorbada raresa de l'H., que viu en un món gairebé exclusivament mental en què es barregen els records reals i els records falsos, les fantasies consoladores i "de protecció", les idees delirants i autosublimadores, i els sentiments autèntics. En relació a aquest aspecte, és singularment intel·ligent l'estratègia narrativa que fa servir Pagès per enriquir la novel·la amb diversos personatges i escenaris sense traïr la incapacitat de l'H. per interpretar les regles del món i sense deixar en cap moment de ser coherent amb la seva malaltissa tendència a la introspecció claustrofílica. La rica precisió de la prosa i la neta complexitat estructural del conjunt fan de *Robinson* una novel·la que, a més d'humanament desassossegant, és literàriament virtuosa i potent. —

ROBINSON
VICENÇ PAGÈS JORDÀ
EMPÚRIES
192 PÀG. / 17 €